

RADA MIEJSKA w MAKOWIE MAZOWIECKIM woj. mazowieckie

Maków Mazowiecki, 22.02.2024 r.

WO.0002.66.2024

ZAPROSZENIE

Zgodnie z § 21 ust. 1 i 2 Statutu Miasta Maków Mazowiecki zapraszam na LXVI sesję Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim, która odbędzie się w dniu **29 lutego 2024 r. o godz. 14:00** w budynku Urzędu Miejskiego z porządkiem obrad:

1. Otwarcie sesji, stwierdzenie prawomocności obrad.
2. Przedstawienie porządku obrad i przegłosowanie ewentualnych zmian.
3. Przyjęcie protokołu z obrad LXV sesji Rady.
4. Sprawozdanie z działalności Burmistrza w okresie międzysesyjnym oraz z wykonania przyjętych uchwał.
5. Rozpatrzenie projektów uchwał lub zajęcie stanowiska:
 - 1) w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Maków Mazowiecki dla dzielnicy przemysłowej, część I,
 - 2) w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie przez Miasto Maków Mazowiecki porozumienia międzygminnego w sprawie powierzenia Miastu Maków Mazowiecki przez Gminę Szelków realizacji zadania publicznego w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych z terenu dróg wewnętrznych miejscowości Bazar do rzeki Orzyc,
 - 3) w sprawie przyjęcia Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Miasta Maków Mazowiecki w 2024 roku,
 - 4) w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad zabytkami Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024 – 2027”,
 - 5) zmieniającą Uchwałę Nr LXIII/478/2023 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia 28 listopada 2023 w sprawie przyjęcia Programu współpracy Miasta Maków Mazowiecki z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2024 rok,
 - 6) w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto Maków Mazowiecki oraz określenia granic obwodów publicznych szkół podstawowych,
 - 7) w sprawie wyrażenia zgody na podwyższenie kapitału zakładowego Spółki JUMA Sp. z o. o. z siedzibą w Makowie Mazowieckim poprzez wniesienie wkładu niepieniężnego (aportu) w postaci składnika majątkowego, objęcie udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym oraz pokrycie objętych udziałów wkładem niepieniężnym,

**Protokół z LXVI sesji
Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim
odbytej w dniu 29 lutego 2024 r.
w budynku Urzędu Miejskiego w Makowie Mazowieckim
pod przewodnictwem Przewodniczącego Rady Miejskiej
Radnego Dariusza Artura Miecznikowskiego**

Uczestnicy obrad LXVI sesji Rady Miejskiej wg załączonej listy obecności, która stanowi załącznik nr 1 do protokołu.

Ad pkt 1.

Otwarcie sesji, stwierdzenie prawomocności obrad.

Obrady LXVI sesji Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim o godz. 14⁰⁰ otworzył Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski. Przywitał uczestniczących w obradach obecnych na sali oraz osoby oglądające transmisję.

Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski poinformował, że sesja została zwołana w trybie § 21 ust. 2 załącznika do Statutu Miasta Maków Mazowiecki.

Obrady LXVI sesji trwały w czasie od godz. 14⁰⁰ do godz. 15¹⁰.

Ustawowy skład Rady wynosi 15 Radnych. Obecnych na sali było 15 Radnych.

Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski stwierdził quorum.

Nad prawidłowym przebiegiem sesji Rady Miejskiej czuwała Pani Mecenasa Edyta Frączak-Szatkowska.

Ad pkt 2.

Przedstawienie porządku obrad i przegłosowanie ewentualnych zmian.

Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski zwrócił się z zapytaniem, czy są jakieś pytania i uwagi do proponowanego porządku obrad?

Pytań i uwag nie było, wobec czego Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski odczytał porządek obrad:

1. Otwarcie sesji, stwierdzenie prawomocności obrad.
2. Przedstawienie porządku obrad i przegłosowanie ewentualnych zmian.
3. Przyjęcie protokołu z obrad LXV sesji Rady.
4. Sprawozdanie z działalności Burmistrza w okresie międzysesyjnym oraz z wykonania przyjętych uchwał.
5. Rozpatrzenie projektów uchwał lub zajęcie stanowiska:
 - 1) w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Maków Mazowiecki dla dzielnicy przemysłowej, część I,
 - 2) w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie przez Miasto Maków Mazowiecki porozumienia międzygminnego w sprawie powierzenia Miastu Maków Mazowiecki przez Gminę Szelków realizacji zadania publicznego w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych z terenu dróg wewnętrznych

- miejsowości Bazar do rzeki Orzyc,
- 3) w sprawie przyjęcia Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Miasta Maków Mazowiecki w 2024 roku,
 - 4) w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad zabytkami Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024 – 2027”,
 - 5) zmieniającą Uchwałę Nr LXIII/478/2023 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia 28 listopada 2023 w sprawie przyjęcia Programu współpracy Miasta Maków Mazowiecki z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2024 rok,
 - 6) w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto Maków Mazowiecki oraz określenia granic obwodów publicznych szkół podstawowych,
 - 7) w sprawie wyrażenia zgody na podwyższenie kapitału zakładowego Spółki JUMA Sp. z o. o. z siedzibą w Makowie Mazowieckim poprzez wniesienie wkładu niepieniężnego (aportu) w postaci składnika majątkowego, objęcie udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym oraz pokrycie objętych udziałów wkładem niepieniężnym,
 - 8) w sprawie dokonania zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024 - 2032,
 - 9) w sprawie dokonania zmian w uchwale budżetowej Miasta Maków Mazowiecki na 2024 rok,
 - 10) sprawozdanie z realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Miejskiego Programu Profilaktyki i Przeciwdziałania Narkomanii w Makowie Mazowieckim w 2023 r.
6. Wolne wnioski i informacje.
 7. Zamknięcie obrad LXVI sesji Rady Miejskiej.

Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski proponowany porządek obrad poddał pod głosowanie:

za – 15 głosów, przeciw – 0 głosów, wstrzymało się – 0 głosów.

Rada Miejska w Makowie Mazowieckim w obecności 15 radnych, 15 głosami „za” przyjęła proponowany porządek obrad.

Imienny wykaz głosowania stanowi załącznik nr 2 do protokołu.

Ad pkt 3.

Przyjęcie protokołu z obrad LXV sesji Rady.

Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski otworzył dyskusję w przedmiocie przyjęcia protokołu. Poinformował, że protokół był wyłożony do wglądu w Biurze Rady Miejskiej.

Pytań i uwag nie było, wobec czego Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski protokół z obrad LXV sesji Rady poddał po głosowanie:

za – 15 głosów, przeciw – 0 głosów, wstrzymało się – 0 głosów.

Rada Miejska w Makowie Mazowieckim w obecności 15 radnych, 15 głosami „za”, przyjęła protokół z obrad LXV sesji Rady.

Imienny wykaz głosowania stanowi załącznik nr 3 do protokołu.

Ad pkt 4.

Sprawozdanie z działalności Burmistrza w okresie międzysesyjnym oraz z wykonania przyjętych uchwał.

Burmistrz Miasta Tadeusz Ciak przedstawił sprawozdanie, które stanowi załącznik nr 4 do protokołu.

Ad pkt 5.

Rozpatrzenie projektów uchwał lub zajęcie stanowiska:

Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski poinformował, że przed LXVI sesją RM odbyło się wspólne posiedzenie Komisji RM, na którym były omawiane wszystkie projekty uchwał.

ppkt 1)

w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Maków Mazowiecki dla dzielnicy przemysłowej, część I,

Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski otworzył dyskusję w przedmiocie projektu uchwały.

Pytań i uwag nie było, wobec czego Wiceprzewodniczący RM Arkadiusz Dobrzyński odczytał projekt uchwały w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Maków Mazowiecki dla dzielnicy przemysłowej, część I.

Następnie Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski projekt uchwały poddał pod głosowanie:

za - 15 głosów, przeciw - 0 głosów, wstrzymało się - 0 głosów.

Rada Miejska w Makowie Mazowieckim w obecności 15 radnych, 15 głosami „za”, podjęła uchwałę Nr LXVI/504/2024 z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Maków Mazowiecki dla dzielnicy przemysłowej, część I, która stanowi załącznik nr 5 do protokołu.

Imienny wykaz głosowania stanowi załącznik nr 6 do protokołu.

ppkt 2)

w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie przez Miasto Maków Mazowiecki porozumienia międzygminnego w sprawie powierzenia Miastu Maków Mazowiecki przez Gminę Szelków realizacji zadania publicznego w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych z terenu dróg wewnętrznych miejscowości Bazar do rzeki Orzyc,

Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski otworzył dyskusję w przedmiocie projektu uchwały.

Pytań i uwag nie było, wobec czego Wiceprzewodnicząca RM Małgorzata Jolanta Długołęcka odczytała projekt uchwały w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie przez Miasto Maków Mazowiecki porozumienia międzygminnego w sprawie powierzenia Miastu Maków Mazowiecki przez Gminę Szelków realizacji zadania publicznego w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych z terenu dróg wewnętrznych miejscowości Bazar do rzeki Orzyc.

Następnie Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski projekt uchwały poddał pod głosowanie:

za - 15 głosów, przeciw - 0 głosów, wstrzymało się - 0 głosów.

Rada Miejska w Makowie Mazowieckim w obecności 15 radnych, 15 głosami „za”, podjęła uchwałę Nr LXVI/505/2024 z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie przez Miasto Maków Mazowiecki porozumienia międzygminnego w sprawie powierzenia Miastu Maków Mazowiecki przez Gminę Szelków realizacji zadania publicznego w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych z terenu dróg wewnętrznych miejscowości Bazar do rzeki Orzyc, która stanowi załącznik nr 7 do protokołu.

Imienny wykaz głosowania stanowi załącznik nr 8 do protokołu.

ppkt 3)

w sprawie przyjęcia Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Miasta Maków Mazowiecki w 2024 roku,

Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski otworzył dyskusję w przedmiocie projektu uchwały.

Pytań i uwag nie było, wobec czego Wiceprzewodniczący RM Arkadiusz Dobrzyński odczytał projekt uchwały w sprawie przyjęcia Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Miasta Maków Mazowiecki w 2024 roku.

Następnie Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski projekt uchwały poddał pod głosowanie:

za - 15 głosów, przeciw - 0 głosów, wstrzymało się - 0 głosów.

Rada Miejska w Makowie Mazowieckim w obecności 15 radnych, 15 głosami „za”, podjęła uchwałę Nr LXVI/506/2024 z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie przyjęcia Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Miasta Maków Mazowiecki w 2024 roku, która stanowi załącznik nr 9 do protokołu.

Imienny wykaz głosowania stanowi załącznik nr 10 do protokołu.

ppkt 4)

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad zabytkami Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024 – 2027”,

Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski otworzył dyskusję w przedmiocie projektu uchwały.

Pytań i uwag nie było, wobec czego Wiceprzewodnicząca RM Małgorzata Jolanta Długołęcka odczytała projekt uchwały w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad zabytkami Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024 – 2027”.

Następnie Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski projekt uchwały poddał pod głosowanie:

za - 15 głosów, przeciw - 0 głosów, wstrzymało się - 0 głosów.

Rada Miejska w Makowie Mazowieckim w obecności 15 radnych, 15 głosami „za”, podjęła uchwałę Nr LXVI/507/2024 z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad zabytkami Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024 – 2027”, która stanowi załącznik nr 11 do protokołu.

Imienny wykaz głosowania stanowi załącznik nr 12 do protokołu.

ppkt 5)

zmieniającą Uchwałę Nr LXIII/478/2023 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia 28 listopada 2023 w sprawie przyjęcia Programu współpracy Miasta Maków Mazowiecki z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2024 rok,

Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski otworzył dyskusję w przedmiocie projektu uchwały.

Pytań i uwag nie było, wobec czego Wiceprzewodniczący RM Arkadiusz Dobrzyński odczytał projekt uchwały zmieniającej Uchwałę Nr LXIII/478/2023 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia 28 listopada 2023 w sprawie przyjęcia Programu współpracy Miasta Maków Mazowiecki z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2024 rok.

Następnie Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski projekt uchwały poddał pod głosowanie:

za - 15 głosów, przeciw - 0 głosów, wstrzymało się - 0 głosów.

Rada Miejska w Makowie Mazowieckim w obecności 15 radnych, 15 głosami „za”, podjęła uchwałę Nr LXVI/508/2024 z dnia 29 lutego 2024 r., zmieniającą Uchwałę Nr LXIII/478/2023

Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia 28 listopada 2023 w sprawie przyjęcia Programu współpracy Miasta Maków Mazowiecki z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2024 rok, która stanowi załącznik nr 13 do protokołu.

Imienny wykaz głosowania stanowi załącznik nr 14 do protokołu.

ppkt 6)

w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto Maków Mazowiecki oraz określenia granic obwodów publicznych szkół podstawowych,

Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski otworzył dyskusję w przedmiocie projektu uchwały.

Pytań i uwag nie było, wobec czego Wiceprzewodnicząca RM Małgorzata Jolanta Długołęcka odczytała projekt uchwały w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto Maków Mazowiecki oraz określenia granic obwodów publicznych szkół podstawowych.

Następnie Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski projekt uchwały poddał pod głosowanie:

za - 15 głosów, przeciw - 0 głosów, wstrzymało się - 0 głosów.

Rada Miejska w Makowie Mazowieckim w obecności 15 radnych, 15 głosami „za”, podjęła uchwałę Nr LXVI/509/2024 z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto Maków Mazowiecki oraz określenia granic obwodów publicznych szkół podstawowych, która stanowi załącznik nr 15 do protokołu.

Imienny wykaz głosowania stanowi załącznik nr 16 do protokołu.

ppkt 7)

w sprawie wyrażenia zgody na podwyższenie kapitału zakładowego Spółki JUMA Sp. z o. o. z siedzibą w Makowie Mazowieckim poprzez wniesienie wkładu niepieniężnego (aportu) w postaci składnika majątkowego, objęcie udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym oraz pokrycie objętych udziałów wkładem niepieniężnym,

Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski otworzył dyskusję w przedmiocie projektu uchwały.

Pytań i uwag nie było, wobec czego Wiceprzewodniczący RM Arkadiusz Dobrzyński odczytał projekt uchwały w sprawie wyrażenia zgody na podwyższenie kapitału zakładowego Spółki JUMA Sp. z o. o. z siedzibą w Makowie Mazowieckim poprzez wniesienie wkładu niepieniężnego (aportu) w postaci składnika majątkowego, objęcie udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym oraz pokrycie objętych udziałów wkładem niepieniężnym.

Następnie Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski projekt uchwały poddał pod głosowanie:

za - 15 głosów, przeciw - 0 głosów, wstrzymało się - 0 głosów.

Rada Miejska w Makowie Mazowieckim w obecności 15 radnych, 15 głosami „za”, podjęła uchwałę Nr LXVI/510/2024 z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie wyrażenia zgody na podwyższenie kapitału zakładowego Spółki JUMA Sp. z o. o. z siedzibą w Makowie Mazowieckim poprzez wniesienie wkładu niepieniężnego (aportu) w postaci składnika majątkowego, objęcie udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym oraz pokrycie objętych udziałów wkładem niepieniężnym, która stanowi załącznik nr 17 do protokołu.

Imienny wykaz głosowania stanowi załącznik nr 18 do protokołu.

ppkt 8)

w sprawie dokonania zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024 – 2032,

Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski otworzył dyskusję w przedmiocie projektu uchwały.

Pytań i uwag nie było, wobec czego Wiceprzewodnicząca RM Małgorzata Jolanta Długołęcka odczytała projekt uchwały w sprawie dokonania zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024 – 2032.

Następnie Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski projekt uchwały poddał pod głosowanie:

za - 15 głosów, przeciw - 0 głosów, wstrzymało się - 0 głosów.

Rada Miejska w Makowie Mazowieckim w obecności 15 radnych, 15 głosami „za”, podjęła uchwałę Nr LXVI/511/2024 z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie dokonania zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024 – 2032, która stanowi załącznik nr 19 do protokołu.

Imienny wykaz głosowania stanowi załącznik nr 20 do protokołu.

ppkt 9)

w sprawie dokonania zmian w uchwale budżetowej Miasta Maków Mazowiecki na 2024 rok.

Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski otworzył dyskusję w przedmiocie projektu uchwały.

Pytań i uwag nie było, wobec czego Wiceprzewodniczący RM Arkadiusz Dobrzyński odczytał projekt uchwały w sprawie dokonania zmian w uchwale budżetowej Miasta Maków Mazowiecki na 2024 rok.

Następnie Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski projekt uchwały poddał pod głosowanie:

za - 15 głosów, przeciw - 0 głosów, wstrzymało się - 0 głosów.

Rada Miejska w Makowie Mazowieckim w obecności 15 radnych, 15 głosami „za”, podjęła uchwałę Nr LXVI/512/2024 z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie dokonania zmian w uchwale budżetowej Miasta Maków Mazowiecki na 2024 rok, która stanowi załącznik nr 21 do protokołu.

Imienny wykaz głosowania stanowi załącznik nr 22 do protokołu.

ppkt 10)

sprawozdanie z realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Miejskiego Programu Profilaktyki i Przeciwdziałania Narkomanii w Makowie Mazowieckim w 2023 r.

Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski otworzył dyskusję w przedmiocie sprawozdania.

Pytań i uwag nie było, wobec czego sprawozdanie z realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Miejskiego Programu Profilaktyki i Przeciwdziałania Narkomanii w Makowie Mazowieckim w 2023 r. zostało przyjęte i stanowi załącznik nr 23 do protokołu.

Ad pkt 6.

Wolne wnioski i informacje.

Burmistrz Miasta Tadeusz Ciak powiedział, że na początku chciałby kilka ciepłych słów skierować do Starosty Makowskiego. Do tej pory Pan Mirosław Augustyniak bywał na sesjach Rady Miejskiej zupełnie w innej roli. Burmistrz Miasta nie ukrywał, że jest mu niezmiernie smutno, że Starosta nie jest już w tamtej roli, bo nie wyobraża sobie żadnego innego Radnego Sejmiku Województwa Mazowieckiego, który do tej pory zrobiłby tak dużo dla Miasta Maków Mazowiecki. Pan Mirosław Augustyniak wielokrotnie podejmował bezpośrednie działania, ingerencje, żeby wnioski miasta były lepsze i dobrze postrzegane. Za tę atmosferę i za to, co Pan Mirosław Augustyniak zrobił dla Miasta Maków Mazowiecki Burmistrz Miasta jest bardzo wdzięczny. Dodał, że nie współpracował z innym człowiekiem, który zrobił tak dużo dla miasta Maków Mazowiecki i dla całego regionu. Wyraził nadzieję, że będąc w nowej roli Pan Mirosław Augustyniak będzie nadal swoją pomocną dłoń kierował w stronę Urzędu Miejskiego i dalej współpraca z Radą Miejską i Burmistrzem Miasta będzie się układała. Wyraził nadzieję, że niewielu Radnych się zmieni, oczywiście oprócz tych, którzy zdecydowali, że nie będą kandydować i cały czas ta współpraca i przyjaźń ze strony miasta w stronę powiatu zawsze będzie obowiązującą zasadą.

Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski powiedział, że Radni dołączają się do słów Pana Burmistrza i zapewnił o chęci dalszej współpracy. Nie wiadomo, jak będzie z wyborami, czy będzie ten sam skład, czy będzie inna Rada, ale to już okaże się po wyborach.

Wiceprzewodnicząca RM Małgorzata Jolanta Długołęcka powiedziała, że jako Prezes Honorowych Dawców Krwi chciałaby ogłosić, że 10 marca 2024 roku (niedziela) odbędzie się kolejna akcja krwiodawstwa. Poprosiła wszystkich, którzy mogą oddać krew o pomoc i zaangażowanie. Krew zostanie przekazana choremu chłopcu, którego rodzina poprosiła o pomoc. Zaprosiła wszystkich chętny i poinformowała, że plakaty będą rozwieszone i wszystko zostanie nagłośnione. Wyraziła nadzieję, że będzie duża frekwencja.

Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski zaprosił wszystkich do wzięcia udziału w tej akcji. Dodał, że sam niestety nie może być dawcą krwi.

Starosta Makowski Mirosław Augustyniak powiedział, że moment objęcia przez niego funkcji starosty wypadł na bardzo trudny okres, końcówka kampanii, dokładnie 55 dni przed nowymi wyborami. Zmiana ta była związana z odejściem ówczesnego starosty na inną funkcję, do innych zadań. Dodał, że otrzymał propozycję objęcia stanowiska starosty i podjął się tego wyzwania. Warunkiem podjęcia tej funkcji było zapewnienie przez wiele osób chęci współpracy, wspólnego zaangażowania się w wiele społecznie ważnych spraw na terenie powiatu. Powiedział, że jest obywatelem honorowym Miasta Maków Mazowiecki, ma medal „Za zasługi dla Miasta”, więc czuję się bardzo zobowiązany wobec tego miasta. Obecnie współrząd powiatu i Miasta Maków Mazowiecki przecinają się w wielu miejscach i chyba zrozumiałe jest to, że po tak krótkim czasie funkcjonowania, ciągle jeszcze żywe są w nim te wszystkie problemy, zobowiązania, te wszystkie rzeczy, które jeszcze są do zrealizowania na płaszczyźnie Samorząd Województwa Mazowieckiego - Miasto Maków Mazowiecki. Dodał, że nie spalił w województwie żadnych mostów, ma naprawdę dobre kontakty i będzie wykorzystywał to wszystko dla dobra powiatu. Maków Mazowiecki jest miastem siedziby powiatu, więc ma szczególne znaczenie dla wszystkich mieszkańców, którzy przyjeżdżają tu załatwiać różne sprawy, czy to związane typowo z Urzędem Powiatu, czy też związane ze zdrowiem, sprawami gospodarczymi, zawodowymi. To współdziałanie między miastem a powiatem jest potrzebne, żeby urząd był otwarty, życzliwy dla wszystkich mieszkańców. Jak wiadomo, do wyborów zostało mało czasu i to jest ogromne wyzwanie dla wszystkich, którzy zamierzają dalej w tej strukturze samorządowej uczestniczyć, współdziałać i służyć mieszkańcom w roli, czy to radnych miejskich, powiatowych, czy burmistrzów, wójtów itd. Dodał, że wiele rzeczy zostało zrobionych i na pewno na sesjach podsumowujących, w kampanii wyborczej Ci, którzy współuczestniczyli w tworzeniu tego wszystkiego, będą chcieli się pochwalić, uzmysłwić mieszkańcom i podkreślić to swoje zaangażowanie. Natomiast, trzeba mieć świadomość, że to, co jest wykonane staje się codziennością i rośnie przekonanie, że tak dobrze zawsze było, a jak wiadomo, tak dobrze nie było, a kolejne lata i zaangażowanie w pracę w samorządzie po prostu poprawiają standard życia mieszkańców. Czasami o tym się zwyczajnie zapomina i bardzo chętnie mówi się o nowych rzeczach, o nowych wyzwaniach. Powiedział, że kampania ma też swoje prawa, a może czasami bardziej bezprawie niż prawo do mówienia różnych rzeczy, które niekoniecznie przystają do przepisów prawa ogólnego, do otaczającej rzeczywistości i nie są do zrealizowania bez przepisów związanych z ustawami ogólnopolskimi. Jednak niektórzy poruszając te kwestie, obrazują mieszkańcom, co będą w stanie zrobić i zrealizować. Dodał, że będzie zachowywał się bardzo odpowiedzialnie i apeluje o to, żeby mówić i myśleć o rzeczach, które chce się zrealizować realnie. Patrząc na możliwości budżetowe, na ewentualne pozyskiwanie środków, czy też na przepisy prawa umożliwiające takie czy inne działania. Trzeba pamiętać o tym, że 2 lata Polska była bez środków z KPO, czyli nie można było o te środki występować a co za tym idzie, nie można było realizować inwestycji przy wykorzystaniu tych środków. Na wydatkowanie tych 640 miliardów, o których się teraz mówi, będzie znacznie krótszy okres. Mówi się też o tym, że samorządy będą włączane w różnego rodzaju działania, jeśli chodzi o dystrybucję tych środków. Jeszcze tak naprawdę dokładnie nie wiadomo, ale jeżeli miałoby tak być, jest to potężna praca przed wszystkimi samorządowcami. To są ogromne środki i są one bardzo potrzebne, bo są pomysły i możliwości, żeby je wydatkować, natomiast wyporność firm, drogowych, budowlanych, czy też w innych dziedzinach życia gospodarczego, będzie na tyle silna, na tyle możliwa, żeby te środki zagospodarować. Wydaje się, że środki, o które będą mogły aplikować organizacje pozarządowe pomnożyły się i ku radości samorządu organizacje

będą mogły się rozwijać i realizować swoje pomysły. Natomiast, nie wiadomo, czy inwestycje związane z branżą projektowo - architektonicznej, ochroną środowiska, z wykonawstwem, samorządowy będą w stanie zrealizować. Dlatego też należy zacieśnić współpracę pomiędzy samorządami i nie rywalizować ze sobą tylko potraktować pewnie rzeczy kompleksowo. Natomiast, jeśli chodzi o województwo, to będzie ciągle walczył o wszystkie instrumenty wsparcia, jest ich dwadzieścia dwa plus dwudziesty trzeci Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych, z które też Miasto Maków Mazowiecki pozyskiwało środki na remonty dróg miejskich, pod warunkiem, że ta infrastruktura rolna w to wszystko wchodziła. Jeśli to połączyć ze środkami, które będą z Krajowego Planu Odbudowy, to będą ogromne wyzwania i współpraca będzie bezwzględnie potrzebna. Natomiast, czy to będzie realizował stary starosta, czy nowy, to zależy od wyborców, którzy będą decydować zarówno, kto z Radnych zostanie Radnym powiatu, kto z Radnych zostanie Radnym Rady Miejskiej i kto zostanie Burmistrzem. Życzył wszystkim, żeby w rzeczowej i uczciwej rywalizacji wygrali najlepsi, żeby przedstawiali ludziom rzeczy realne, żeby ich nie mamili, nie rozścielali wizji, które nie przystają do rzeczywistości. Wbrew pozorom, duży wpływ będzie miała polityka krajowa, globalna, europejska, bo nie wiadomo z jakimi problemami trzeba będzie się mierzyć zarówno w ochronie środowiska, w bezpieczeństwie wewnętrznym i zewnętrznym. Realne jest też zagrożenie ataków hakerskich, dlatego bardzo ważne jest cyberbezpieczeństwo. Powiedział, że jego zdaniem ważna wojewódzka inwestycja w postaci dla Makowa Mazowieckiego niedługo doczeka się realizacji, są na to środki. Nie ustają też starania, żeby zbudować taki układ komunikacyjny, drogi alternatywne, żeby ruch w samym centrum miasta rozładować. Podziękował Burmistrzowi Miasta, jego współpracownikom, Radzie Miejskiej, że podejmowali różnego rodzaju uchwały, które współgrały z różnymi wydatkami jeśli chodzi o budżet województwa, że zrealizowano inwestycje, które Maków Mazowiecki uświetniły, pokazały lepsze, nowocześniejsze jego oblicze. Natomiast, problemem może być demografia. Niestety, maleje liczba mieszkańców powiatu, maleje liczba mieszkańców poszczególnych gmin i miast. Nadmienił, że ma pewien pomysł, ale to troszeczkę współgra z inwestycjami ogólnokrajowymi z przebudową obwodnicy Pułtuska. Wyraził nadzieję, że to pozwoli na inwestycje na tym terenie w pewnych obszarach, ale to będzie zależało od strategii państwa, czy przykładowo będzie budowany CPK, czy nie, bo tu też się pojawiają jakieś możliwości. Jeżeli ta wielka inwestycja nie będzie realizowana w okolicach Łodzi, to wiadomo, że województwo mazowieckie ze względu na swoją infrastrukturę, zagęszczenie ludnościowe i rozbudowę też będzie musiało podejmować pewne wyzwania związane z komunikacją i z innymi działaniami gospodarczymi. Kiedyś województwo mazowieckie i Maków Mazowiecki jako miasto było potężnym ośrodkiem przemysłowym. To się wszystko zmieniło, teraz jest troszkę inna rzeczywistość. Należy też wspólnie zastanowić się nad sferą społeczną, ponieważ są problemy z chorobami cywilizacyjnymi, ze starzeniem się społeczeństwa, to będą wspólne wyzwania. Dlatego zachęca do współpracy, a nie do rywalizacji, bo w tym obszarze jest trudno rywalizować. Przed chwilą Pani Wiceprzewodnicząca mówiła o bardzo ważnej społecznie akcji i to jest mały wycinek problemów społecznych, z którymi trzeba się mierzyć. Być może te wszystkie zadania trzeba będzie trochę skonsolidować, żeby efektywność wspólnych działań była lepsza, żeby aktywizacja była większa, żeby nie być bezradnym wobec wykluczeń w pewnych obszarach. Dodał, że są gminy, które postawiły na aktywizację osób, które od dawna były zdezaktywizowane społecznie, na tworzenie spółdzielni socjalnych, które zabezpieczają pewne prace, pewne roboty, pewne funkcje społecznie użyteczne, żeby nie ściągać firm zewnętrznych. Oczywiście samorządy bazują na subwencjach, dotacjach, subwencjach wyrównawczych. To wszystko trochę zachwiało funkcjonowaniem samorządów, bo te wszystkie dotacje dzielone po równo, niezależnie, czy gmina ma 1600 mieszkańców, czy tak jak Maków Mazowiecki ma 10 tysięcy spowodowało, że w pewnych gminach wzrósł współczynnik G. Nie wiadomo, jak to będzie rzutować później na wskaźnikach pozyskiwania

środków. Natomiast, Radni Rady Miejskiej i Burmistrz Miasta mogą być dumni, bo te wszystkie inwestycje były realizowane w poczuciu gospodarności i przewidywalności przyszłości, żeby przeszłość i teraźniejszość nie powodowała jakiś schodów dla przyszłości. Duże znaczenie miał majstersztyk w wykonaniu Pana Marszałka Adama Struzika w postaci podzielenia województwa nie administracyjnie, tylko statystycznie na dwa obszary funkcjonalne. Na obszar, poza aglomeracyjny, który ma dofinansowanie 85%. Powtórzył, że trzeba będzie skonsolidować działania, bo za tymi środkami będzie szła duża biurokracja, wiele papierologii. Trzeba będzie udowadniać, udokumentowywać pewne działania w sposób znacznie większy niż to było w przypadku środków krajowych. To będą środki konkursowe, więc może czasami będzie lepiej się skoncentrować na jednej rzeczy niż na trzech, niektóre rzeczy przełożyć na kolejne lata a skoncentrować się na tych, które są łatwiejsze w osiągnięciu. Po to wymyślono czas, żeby nie robić wszystkich rzeczy naraz. Wszystko opiera się na szacunku, zaufaniu i odpowiedzialności, czyli jeżeli Burmistrz jako władza wykonawcza przedstawia jakąś strategię na pięć lat i później w sposób odpowiedzialny się tego trzyma, to każdy Radny może mieć spokój wewnętrzny, że to zostanie zrealizowane w miarę możliwości pozyskiwania środków, ich zabezpieczenia w budżecie. Życzył obecnym na sali wszystkiego dobrego, owocnej współpracy, żeby byli pracowici, ale też w tej swojej pracowitości skuteczni. Niezwykle ważne jest to, żeby się napracować, ale też mieć z tego pożądaną efekt, który będzie służył wszystkim. Podziękował obecnym za cierpliwe wysłuchanie jego wystąpienia, a Burmistrzowi Miasta za współpracę. Zaznaczył, że nie odzegnuję się od kontaktów z samorządem województwa i będzie je skrzętnie wykorzystywał. Dodał, że gdy ostatnio był u jednego z panów dyrektorów został zapytany, czy znowu przychodzi z pięćdziesięcioma prośbami. Odpowiedział na to, że przychodzi z dziesięcioma, bo jako Starosta ma dziesięć jednostek samorządowych na terenie powiatu i jego działania oraz zaangażowanie będzie się koncentrować w tym kierunku.

Ad pkt 7.

Zamknięcie obrad LXVI sesji Rady Miejskiej.

Wobec zrealizowania porządku obrad LXVI sesji Rady Miejskiej Przewodniczący RM Dariusz Artur Miecznikowski o godz. 15¹⁰ zamknął posiedzenie.

Na tym obrady i protokołowanie zakończono.

Protokołowała:

Inspektor UM

Małgorzata Cikacz

Przewodniczący Rady Miejskiej

Dariusz Artur Miecznikowski

**LISTA OBECNOŚCI RADNYCH
NA LXVI SESJI RADY MIEJSKIEJ
W MAKOWIE MAZOWIECKIM
W DNIU 29 LUTEGO 2024 R.**

1. Bielacki Grzegorz
2. Boguszewski Grzegorz
3. Długołęcka Małgorzata Jolanta
4. Dobrzyński Arkadiusz
5. Falba Paweł
6. Leśniak Sławomir Maciej
7. Miecznikowski Dariusz Artur
8. Mróz Jan
9. Ogar Krzysztof Adam
10. Paczkowski Marian
11. Piątek Mirosław
12. Sawicki Zdzisław
13. Szczuciński Tadeusz
14. Śmiałkowski Michał Arkadiusz
15. Zmorzyński Paweł

The image shows 15 handwritten signatures in blue ink, each written on a dotted line next to a name. The signatures are: 1. Grzegorz Bielacki, 2. Grzegorz Boguszewski, 3. Jolanta Małgorzata Długołęcka, 4. Arkadiusz Dobrzyński, 5. Paweł Falba, 6. Maciej Sławomir Leśniak, 7. Artur Dariusz Miecznikowski, 8. Jan Mróz, 9. Adam Krzysztof Ogar, 10. Marian Paczkowski, 11. Mirosław Piątek, 12. Zdzisław Sawicki, 13. Tadeusz Szczuciński, 14. Michał Arkadiusz Śmiałkowski, 15. Paweł Zmorzyński.

Przeprowadzono głosowanie w sprawie "Przedstawienie porządku obrad i przegłosowanie ewentualnych zmian". Wniosek został przyjęty następującą proporcją głosów: jestem za 15, jestem przeciw 0, wstrzymuję się 0.

Głosowanie zostało przeprowadzone w trybie jawnym, zwykłą większością głosów.
Data i godzina głosowania: 29.02.2024 14:09:39

Radni zagłosowali jak poniżej:

Jestem za	
1.	<i>Grzegorz Bielacki</i>
2.	<i>Grzegorz Boguszewski</i>
3.	<i>Małgorzata Jolanta Długołęcka</i>
4.	<i>Arkadiusz Dobrzyński</i>
5.	<i>Paweł Falba</i>
6.	<i>Sławomir Maciej Leśniak</i>
7.	<i>Dariusz Artur Miecznikowski</i>
8.	<i>Jan Mróz</i>
9.	<i>Krzysztof Adam Ogar</i>
10.	<i>Marian Paczkowski</i>
11.	<i>Mirosław Piątek</i>
12.	<i>Zdzisław Sawicki</i>
13.	<i>Michał Arkadiusz Śmiałkowski</i>
14.	<i>Tadeusz Szczuciński</i>
15.	<i>Paweł Zmorzyński</i>

Wstrzymuję się	
	<i>BRAK</i>

Jestem przeciw	
	<i>BRAK</i>

Obecni radni, którzy nie wzięli udziału w głosowaniu	
	<i>BRAK</i>

Operatorem systemu był Admin.

Wygenerowano z systemu DSSS Vote za pośrednictwem oprogramowania DSSS Vote App.

Burmistrz Miasta Maków Mazowiecki

Maków Mazowiecki, 29 lutego 2024 r.

Sprawozdanie z działalności Burmistrza w okresie międzysesyjnym oraz z wykonania przyjętych uchwał

1. Po rozstrzygnięciu postępowań przetargowych podpisaliśmy umowy na rozbudowę sieci ciepłowniczej w rynku północnym oraz na termomodernizację hali sportowej przy Szkole Podstawowej Nr 2.
2. Otrzymaliśmy dofinansowania na:
 - projektu Cyberbezpieczny samorząd. Projekt pn. "Zwiększenie cyberbezpieczeństwa w Urzędzie Miejskim w Makowie Mazowieckim" zapewni sprawne i bezpieczne zadania systemów informatycznych oraz lepszą ochronę Informacji. Kwota dotacji: 745 897,00 Wkład własny 0 zł,
 - Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych - projekt pn. „Wzmocnienie oferty kulturalnej Miejskiego Domu Kultury w Makowie Mazowieckim” polega na zakupie nowego oświetlenia scenicznego oraz instrumentów muzycznych i akcesoriów, a także odnowienie sali widowiskowej MDK” Kwota wnioskowana: 96 000,00 Wkład własny: 24 000,00.
 - Mazowsze dla sportu - Projekt pn. „Modernizacja Sali gimnastycznej szkoły Podstawowej nr 1 w Makowie Mazowieckim” polega na wymianie starej drewnianej podłogi, modernizacji dwóch łazienek oraz pomalowanie salo sportowej, naprawa elewacji budynku. Kwota dofinansowania: 170 tys. całość zadania: 350 tys. zł.
3. Ponadto oczekujemy na ocenę i decyzję o dofinansowaniu złożonych wniosków:
 - W ramach Instrumentu wsparcia zadań ważnych dla równomiernego rozwoju województwa mazowieckiego złożyliśmy wniosek pn. Modernizacja obiektów użyteczności publicznej i bazy oświatowej dla potrzeb mieszkańców Makowa Mazowieckiego. Projekt obejmuje remont starego skrzydła budynku Urzędu Miejskiego oraz remont łazienek i sal lekcyjnych w szkołach podstawowych. Projekt uwzględnić będzie potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Wartość projektu to 4 miliony, wnioskowane dofinansowanie 2,4 mln.
4. Ponadto miasto złożyło wnioski o dofinansowanie na: Modernizacja budynku ośrodka zdrowia wraz z adaptacją części budynku na potrzeby Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Makowie Mazowieckim. Planowana jest gruntowna modernizacja budynku użyteczności publicznej Miasta przy ulicy Polnej 1. Wartość projektu to 2,3 mln, wnioskowane dofinansowanie to: 1,3 mln.
 - Kolejny złożony wniosek dotyczy programu Mazowsze dla miejsc pamięci - Projekt pn. „Restauracja pomnika 1914 – 1920 upamiętniającego Bohaterów poległych w walce o niepodległość w Makowie Mazowieckim” polega na przywróceniu walorów estetycznych polegających na obłożeniu pomnika i podstawy betonowej kamiennymi płytami oraz montaż iluminacji świetlnej. Kwota wnioskowana: 69 tys.
 - Czekamy również na rozstrzygnięcie Programu Senior + . Napisaliśmy wniosek na „Utrzymanie Klubu Senior +. Kwota wnioskowana 60 tys.

**UCHWAŁA NR LXVI/504/2024
RADY MIEJSKIEJ W MAKOWIE MAZOWIECKIM**

z dnia 29 lutego 2024 r.

w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Maków Mazowiecki dla dzielnicy przemysłowej, część I

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, ze zmianami) i art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, ze zmianami), w związku z art. 67 ust. 3 pkt. 2, pkt. 3 i pkt. 4 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688) oraz Uchwałą Nr LI/377/2022 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia 17 listopada 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Maków Mazowiecki dla dzielnicy przemysłowej, część I, po stwierdzeniu, że plan nie narusza ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Maków Mazowiecki, przyjętego Uchwałą Nr XXVI/204/2001 r. Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia 15 lutego 2001 r., ze zmianami przyjętymi Uchwałą Nr XXIII/141/2012 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z 4 października 2012 r., Uchwałą Nr XLIV/312/2018 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia 29 marca 2018 r., Uchwałą Nr XLIX/359/2018 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia 2 sierpnia 2018 r., Uchwałą Nr XXIV/192/2020 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia 26 listopada 2020 r. oraz Uchwałą Nr LIX/453/2023 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia 14 września 2023 r., uchwała się co następuje:

**Rozdział 1.
Ustalenia ogólne**

§ 1. Uchwała się miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta Maków Mazowiecki dla dzielnicy przemysłowej, część I, którego granice określono na rysunku planu stanowiącym załącznik nr 1 do uchwały oraz jej przebieg zaprezentowano w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-2000 pas 7.

§ 2. Załącznikami do uchwały są:

- 1) załącznik nr 1 – rysunek planu wykonany na mapie zasadniczej w skali 1:1000;
- 2) załącznik nr 2 – rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych do wyłożonego do publicznego wglądu projektu planu;
- 3) załącznik nr 3 – rozstrzygnięcie o sposobie realizacji, zapisanych w planie inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej, które należą do zadań własnych gminy oraz zasadach ich finansowania, zgodnie z przepisami o finansach publicznych;
- 4) załącznik nr 4 – dane przestrzenne, o których mowa w art. 67a ustawy z dnia 7 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

§ 3. 1. Ustalenia zawarte w tekście planu oraz na rysunku planu obowiązują łącznie, w zakresie określonym uchwałą.

2. Następujące oznaczenia graficzne na rysunku planu są obowiązującymi ustaleniami planu:

- 1) granice planu;
- 2) linie rozgraniczające tereny o różnym przeznaczeniu lub różnych zasadach zagospodarowania;
- 3) nieprzekraczalne linie zabudowy;
- 4) wymiarowanie rysunku planu (w metrach);
- 5) granice obszaru pod budowę urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW oraz granica ich strefy ochronnej;
- 6) symbol cyfrowy i literowy określający przeznaczenie terenów wyodrębnionych liniami rozgraniczającymi.

3. Brak w planie ustaleń wymaganych art. 15 ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oznacza, że nie występuje potrzeba ich ustalenia, w szczególności dotyczy to:

- 1) terenów górniczych, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią i obszarów osuwania się mas ziemnych, ze względu na brak występowania ich w granicach planu;
- 2) zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej, ze względu na brak występowania w granicach planu obiektów i obszarów podlegających ochronie w tym zakresie;
- 3) wymagań wynikających z potrzeb kształtowania przestrzeni publicznych, ze względu na brak w granicach planu obszarów przestrzeni publicznych określonych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Maków Mazowiecki;
- 4) krajobrazów priorytetowych określonych w audycie krajobrazowym oraz w planach zagospodarowania przestrzennego województwa, ze względu na brak opracowania audytu krajobrazowego.

§ 4. Ilekroć w niniejszej uchwale jest mowa o:

- 1) uchwale – należy przez to rozumieć niniejszą uchwałę Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim;
- 2) planie – należy przez to rozumieć ustalenia tekstowe i graficzne będące przedmiotem uchwały;
- 3) przepisach odrębnych – należy przez to rozumieć obowiązujące przepisy ustaw wraz z aktami wykonawczymi;
- 4) terenie – należy przez to rozumieć obszar ograniczony na rysunku planu liniami rozgraniczającymi, oznaczony symbolem cyfrowym i literowym określającym jego przeznaczenie;
- 5) przeznaczeniu – należy przez to rozumieć rodzaj przeznaczenia, które zostało ustalone, jako jedyne lub przeważające na terenie wyznaczonym liniami rozgraniczającymi;
- 6) dojazdach niewyznaczonych – należy przez to rozumieć istniejący lub dopuszczony planem nieokreślony liniami rozgraniczającymi na rysunku planu fragment terenu, niezbędny dla zapewnienia obsługi komunikacyjnej działek i obiektów;
- 7) usługach – należy przez to rozumieć działalność, której celem jest zaspokajanie potrzeb ludności w zakresie działalności nie będącej produkcją dóbr materialnych metodami przemysłowymi, obejmującą formy działalności zakwalifikowanej na podstawie przepisów odrębnych do usług i handlu, za wyjątkiem ograniczeń wskazanych w ustaleniach szczegółowych dla wyodrębnionych w planie terenów;
- 8) nieprzekraczalnych liniach zabudowy – należy przez to rozumieć linie wyznaczone na rysunku planu, określające dopuszczalne zbliżenie budynków do linii rozgraniczającej teren, z dopuszczeniem wysunięcia przed wyznaczoną linię elementów architektonicznego ukształtowania budynków: okapów, gzymsów, schodów, pochylni, ryzalitów wejściowych i wjazdowych, architektonicznych elementów akcentujących wejścia lub wjazdy: schodów, daszków, balkonów, wykuszy, tarasów, przy czym elementy te nie mogą pomniejszać tej odległości o więcej niż 2,0 metry. Linie zabudowy dotyczą także obiektów i urządzeń służących zagospodarowaniu terenów, na których będą lokalizowane instalacje fotowoltaiczne, w zakresie wskazanym w innych ustaleniach planu;
- 9) nowo wydzielanej działce budowlanej – należy przez to rozumieć działkę budowlaną wydzieloną geodezyjnie po wejściu w życie niniejszej uchwały;
- 10) powierzchni zabudowy - należy przez to rozumieć stosunek sumy powierzchni zajętej przez budynki do powierzchni działki, wyznaczony poprzez rzut poziomy krawędzi budynków na powierzchnię terenu mierzony po zewnętrznym obrysie budynków. Do powierzchni zabudowy nie wlicza się powierzchni obiektów budowlanych ani ich części nie wystających ponad powierzchnię terenu oraz powierzchni elementów drugorzędnych stanowiących zewnętrzne uzupełnienie bryły głównej budynku takich jak: schody zewnętrzne, rampy zewnętrzne, daszki, markizy, balkony i występy dachowe;
- 11) wysokości zabudowy należy przez to rozumieć:
 - a) w odniesieniu do budynków - wysokość mierzoną zgodnie z definicją określoną w przepisach odrębnych z zakresu warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie,

- b) w odniesieniu do pozostałych obiektów budowlanych – wysokość mierzoną od poziomu naturalnej warstwy terenu usytuowania obiektu do najwyższej położonego punktu obiektu.

Rozdział 2.

Przeznaczenia terenów w planie

§ 5. Użyty w uchwale i oznaczony na rysunku planu symbol przeznaczenia terenu oznacza: U-P - teren usług lub produkcji.

Rozdział 3.

Zasady ochrony i kształtowania ład przestrzennego

§ 6. 1. Ustala się, oznaczone i zwymiarowane na rysunku planu nieprzekraczalne linie zabudowy dla nowych budynków realizowanych zgodnie z przeznaczeniem terenów.

2. Ustala się, że linie, o których mowa w ust. 1 nie dotyczą liniowych urządzeń infrastruktury technicznej i obiektów z nimi związanych, parkingów, miejsc do parkowania, dojazdów do obiektów budowlanych, w tym dojazdów niewyznaczonych, o ile nie stanowią inaczej pozostałe ustalenia planu.

§ 7. Na całym obszarze planu ustala się:

- 1) zakaz stosowania pokryć dachowych i ścian oraz detalu architektonicznego w kolorach intensywnie jaskrawych;
- 2) dopuszczenie realizacji miejsc do parkowania, dojść pieszych i niezbędnych dojazdów do obiektów budowlanych, ścieżek rowerowych, zieleni urządzonej, urządzeń infrastruktury technicznej i obiektów z nimi związanych, w tym zbiorników retencyjnych wód opadowych lub roztopowych, pod warunkiem zachowania zgodności z innymi ustaleniami planu i obowiązującymi przepisami odrębnymi;
- 3) zachowanie istniejącej zabudowy w poszczególnych terenach, z prawem do przebudowy, rozbudowy, nadbudowy, rozbiórki i odbudowy oraz zmiany sposobu użytkowania, pod warunkiem zachowania wskaźników i parametrów urbanistycznych określonych w ustaleniach szczegółowych dla terenów;
- 4) dopuszczenie sytuowania budynków bezpośrednio przy granicy z sąsiednią nieruchomością lub w odległości 1,5 m od niej, pod warunkiem zachowania obowiązujących w tym zakresie przepisów odrębnych oraz oznaczonych na rysunku planu nieprzekraczalnych linii zabudowy;
- 5) nakaz realizacji budynków, w szczególności budynków użyteczności publicznej, zgodnie z przepisami odrębnymi z zakresu zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, w tym zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania i przy zachowaniu dostępności architektonicznej.

Rozdział 4.

Zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu

§ 8. W zakresie zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego ustala się:

- 1) w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery obowiązuje nakaz ogrzewania budynków ze źródeł energii cieplnej wykorzystujących paliwa dopuszczone do stosowania w obowiązujących przepisach odrębnych;
- 2) dopuszczenie lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, określonych w przepisach odrębnych;
- 3) zakaz lokalizowania zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii, o których mowa w przepisach odrębnych;
- 4) kwalifikację terenów faktycznie zagospodarowanych, w zakresie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Rozdział 5.

Ustalenia w zakresie granic i sposobów zagospodarowania obiektów podlegających ochronie, ustalonych na podstawie przepisów odrębnych

§ 9. 1. Obszar planu w całości znajduje się w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP Nr 215 "Subniecka Warszawska", wyznaczonego na podstawie przepisów odrębnych.

2. W granicach obszaru, o którym mowa w ust. 1 obowiązuje nakaz uwzględnienia odpowiednich przepisów odrębnych odnoszących się do jakości wód podziemnych i zasad ich ochrony oraz innych ustaleń planu w zakresie odprowadzania wód deszczowych i opadowych.

Rozdział 6.

Szczegółowe zasady i warunki scalania i podziału nieruchomości

§ 10. W zakresie szczegółowych zasad i warunków scalania i podziału nieruchomości ustala się:

- 1) minimalna powierzchnia działki na terenie oznaczonym symbolem U-P: 2000 m²;
- 2) minimalny front działki na terenie oznaczonym symbolem U-P 25 m;
- 3) kąt położenia granic działek w stosunku do pasa drogowego powinien zawierać się w przedziale od 70° do 110°.

Rozdział 7.

Zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i systemu parkowania

§ 11. W zakresie zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji ustala się:

- 1) obsługa komunikacyjna obszaru planu z dróg publicznych i wewnętrznych przylegających do granic planu;
- 2) dopuszczenie realizacji dojazdów niewyznaczonych na rysunku planu, pod warunkiem spełnienia następujących wymagań:
 - a) szerokość dojazdów winna być nie mniejsza niż 6 m;
 - b) dla dojazdów bez obustronnego przejazdu (zakończonych „ślepo”) o długości przekraczającej 50 m obowiązuje nakaz realizacji placów manewrowych umożliwiających dostęp pojazdom ratownictwa do wszystkich obsługiwanych przez nie działek budowlanych, o wymiarach zgodnych z obowiązującymi w tym zakresie przepisami odrębnymi;
- 3) zasady obsługi parkingowej:
 - a) obowiązuje zapewnienie wszystkich potrzeb parkingowych związanych z projektowaną zabudową w granicach nieruchomości, na których jest ona realizowana;
 - b) minimalne wskaźniki parkingowe, z dopuszczeniem zabezpieczenia miejsc do parkowania w garażu, parkingu podziemnym lub nadziemnym wielopoziomowym:
 - dla usług obsługi komunikacji, w tym stacji paliw, handlu hurtowego, obiektów produkcyjnych, składów i magazynów – 15 miejsca do parkowania na każde rozpoczęte 1000 m² powierzchni użytkowej i 3 miejsca do parkowania na każdych rozpoczętych 10 zatrudnionych,
 - dla pozostałych usług - 30 miejsc do parkowania na każde rozpoczęte 1000 m² powierzchni użytkowej i nie mniej niż 2 miejsca na jeden lokal usługowy,
 - c) w ilości miejsc do parkowania określonych w lit. b należy uwzględnić miejsca przeznaczone na parkowanie pojazdów zaopatrzonych w kartę parkingową, w tym osobom ze szczególnymi potrzebami:
 - w miejscach i w ilości określonych w obowiązujących w tym zakresie przepisach odrębnych,
 - dla obiektów handlowych i zabudowy usługowej w ilości nie mniejszej niż 1 miejsce na każde rozpoczęte 15 miejsc do parkowania.

Rozdział 8.

Zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej i gospodarowania odpadami

§ 12. W zakresie modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej ustala się:

- 1) utrzymanie istniejących urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej z możliwością ich rozbudowy i przebudowy w sposób nie kolidujący z innymi ustaleniami planu i przepisami odrębnymi;
- 2) dopuszczenie prowadzenia sieci i realizacji obiektów infrastruktury technicznej niezbędnych do uzbrojenia terenów na całym obszarze planu pod warunkiem, że będą one realizowane w pasie terenu pomiędzy linią rozgraniczającą teren a nieprzekraczalną linią zabudowy wyznaczoną od niej lub w dojazdach

niewyznaczonych oraz pod warunkiem, że nie koliduje to z innymi ustaleniami planu i przepisami odrębnymi. Ustalenie nie dotyczy przyłączy do obiektów budowlanych, które dopuszczone są do realizacji na całym obszarze planu, według istniejącego zapotrzebowania;

3) dla systemu wodociągów i zaopatrzenia w wodę:

- a) zaopatrzenie obszaru planu w wodę ze zbiorczej sieci wodociągowej istniejącej i projektowanej lub indywidualnych ujęć wody niezbędnych do prowadzenia procesów technologicznych w produkcji przemysłowej, pod warunkiem uwzględnienia obowiązujących w tym zakresie przepisów odrębnych,
- b) nakaz zapewnienia zaopatrzenia terenów w wodę do celów przeciwpożarowych,
- c) minimalna średnica nowobudowanej sieci zbiorczej - 63 mm, za wyjątkiem przyłączy wodociągowych;

4) dla systemu kanalizacji i odprowadzania wód:

- a) odprowadzenie ścieków do systemu zbiorczego kanalizacji miejskiej,
- b) odprowadzenie wód opadowych lub roztopowych:
 - pochodzących z zanieczyszczonej powierzchni szczelnej, w tym z nawierzchni nieprzepuszczalnych parkingów do zbiorników retencyjnych, studni chłonnych, sieci kanalizacji deszczowej, na zasadach zgodnych z przepisami odrębnymi,
 - pochodzących z nawierzchni nieprzepuszczalnych dróg do urządzeń służących zwiększeniu retencji, w szczególności poboczy retencyjnych, rowów infiltracyjnych, studni chłonnych, a także rowów przydrożnych i sieci kanalizacji deszczowej, na zasadach zgodnych z przepisami odrębnymi,
 - z pozostałych terenów zagospodarowanie wód opadowych lub roztopowych w granicach nieruchomości, do której inwestor posiada tytuł prawny, poprzez ich odprowadzanie do ziemi, przy czym dopuszcza się realizację zbiorników retencyjnych, niecek infiltracyjnych oraz innych form zagospodarowania wód opadowych lub roztopowych, na warunkach określonych w przepisach odrębnych,
- c) minimalna średnica nowobudowanych przewodów tłocznych - 63 mm,
- d) minimalna średnica nowobudowanych przewodów grawitacyjnych - 90 mm, za wyjątkiem przyłączy kanalizacyjnych,
- e) minimalna średnica nowobudowanych przewodów deszczowych - 200 mm;

5) dla systemu elektroenergetycznego:

- a) zaopatrzenie obszaru planu w energię elektryczną poprzez rozbudowę istniejącej sieci elektroenergetycznej średniego i niskiego napięcia, na warunkach określonych w obowiązujących w tym zakresie przepisach odrębnych,
- b) dopuszczenie zamiany napowietrznych sieci elektroenergetycznych na sieci kablowe, pod warunkiem uwzględnienia przepisów odrębnych oraz zachowania ciągłości sieci elektroenergetycznej,
- c) realizacja nowych sieci elektroenergetycznych średniego lub niskiego napięcia w wykonaniu podziemnym oraz stacji transformatorowych w wykonaniu wewnętrznym, z dopuszczeniem realizacji sieci napowietrznych i słupowych stacji transformatorowych jedynie w przypadkach uzasadnionych brakiem warunków technicznymi rozbudowy istniejącej sieci elektroenergetycznej w wykonaniu kablowym,
- d) dopuszczenie realizacji instalacji wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (OZE), w tym określonych w § 14, z wyłączeniem instalacji wykorzystujących siłę wiatru;

6) dla systemu gazowego:

- a) zaopatrzenie obszaru planu w gaz ziemny do celów gospodarczych i grzewczych w oparciu o istniejącą sieć średniego i niskiego ciśnienia, poprzez rozbudowę istniejącej sieci,
- b) przy ustalaniu lokalizacji obiektów i dróg nakaz zachowania odległości podstawowych dla istniejących gazociągów zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi,
- c) minimalna średnica nowobudowanych sieci – 32 mm, za wyjątkiem przyłączy gazowych;

- 7) dla systemu ciepłowniczego zaopatrzenie w ciepło w oparciu o indywidualne źródła ciepła, z dopuszczeniem ogrzewania budynków i pomieszczeń z sieci gazowej, zbiorników na gaz oraz urządzeń określonych w pkt. 5 lit. d lub miejskiej sieci ciepłowniczej po jej rozbudowie;
- 8) dla systemu usuwania i unieszkodliwiania odpadów nakaz uwzględnienia obowiązujących zasad określonych w przepisach odrębnych.

Rozdział 9.

Sposoby i terminy tymczasowego zagospodarowania, urządzania i użytkowania terenów

§ 13. W zakresie sposobów i terminów tymczasowego zagospodarowania, urządzania i użytkowania terenów:

- 1) do czasu zagospodarowania terenów zgodnie z ustaleniami planu dopuszczenie ich użytkowanie w sposób dotychczasowy oraz w formie terenów zieleni;
- 2) na całym obszarze planu dopuszczenie lokalizacji obiektów tymczasowych związanych z realizacją inwestycji docelowych na czas trwania robót budowlanych.

Rozdział 10.

Ustalenia dla obszaru rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW

§ 14. 1. Ustala się, oznaczone na rysunku planu, granice obszarów pod budowę urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW oraz granicę ich strefy ochronnej równoznaczną z granicami terenu oznaczonego symbolem U-P i związaną z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu oraz występowaniem znaczącego oddziaływania tych urządzeń na środowisko.

2. W granicach obszaru i strefy, o których mowa w ust. 1 obowiązuje:

- 1) maksymalna wysokość paneli fotowoltaicznych na budynkach – 3 m, licząc od pokrycia dachu;
- 2) maksymalna wysokość instalacji wolnostojącej – 7 m;
- 3) zakaz realizacji urządzeń i instalacji fotowoltaicznych poza wyznaczonymi na rysunku planu nieprzekraczalnymi liniami zabudowy;
- 4) obowiązek zagospodarowania elektrowni słonecznych w sposób nie powodujący przekroczeń standardów jakości środowiska określonych w przepisach odrębnych poza granice terenu do którego użytkownik posiada tytuł prawny, w tym granic strefy.

Rozdział 11.

Ustalenia szczegółowe. Parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu, w tym linie zabudowy i gabaryty obiektów

§ 15. Dla terenu oznaczonego na rysunku planu symbolem 1U-P, ustala się:

- 1) przeznaczenie: usługi lub produkcja;
- 2) warunki zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu:
 - a) dopuszczenie realizacji budynków gospodarczych i garaży, parkingów podziemnych i wielopoziomowych nadziemnych,
 - b) dopuszczenie realizacji urządzeń i obiektów związanych z produkcją energii słonecznej, w tym: paneli słonecznych, urządzeń do przetwarzania napięcia stałego na zmienne (konwertery) i transformatorów umożliwiających magazynowanie energii, urządzeń zabezpieczających i pomiarowych,
 - c) dopuszczenie realizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy przekraczającej 500 kW, przy uwzględnieniu ustaleń § 14,
 - d) obowiązuje zakaz składowania towarów sypkich poza magazynami;
 - e) wykluczone przeznaczenie terenów – usługi handlu wielkopowierzchniowego, elektrownie wiatrowe, przemysł portowy;
- 3) wskaźniki kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów:

- a) maksymalna wysokość zabudowy:
- obiektów usługowych i produkcyjnych oraz magazynów - 18 m,
 - garaży wielopiętrowych – 12 m,
 - pozostałych garaży i budynków gospodarczych – 8 m,
 - obiektów związanych z produkcją energii słonecznej – zgodnie z ustaleniami określonymi w § 14 ust. 2,
 - pozostałych obiektów budowlanych, w tym obiektów technologicznych - 18 m,
- b) forma dachów: spadziste o nachyleniu głównych połaci dachu od 5° do 45° w stosunku do płaszczyzny poziomej,
- c) maksymalna intensywność zabudowy – 3,5,
- d) minimalna intensywność zabudowy – 0,01,
- e) maksymalna powierzchnia zabudowy – 85% powierzchni działki budowlanej,
- f) minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej – 5% powierzchni działki budowlanej,
- g) maksymalna powierzchnia sprzedaży obiektów handlowych – do 2000 m²,
- h) minimalna powierzchnia nowo wydzielonych działek budowlanych - 2000 m²,
- i) minimalna powierzchnia nowo wydzielonej działki budowlanej wskazana w lit. h nie dotyczy podziałów działek na cele infrastruktury technicznej i dojazdów niewyznaczonych oraz w przypadku gdy działka została pomniejszona wskutek wydzielenia gruntu pod drogi oznaczone na rysunku planu.

Rozdział 12.

Stawki procentowe, na podstawie których ustala się opłatę, o której mowa w art.36 ust. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

§ 16. Stawkę procentową, służącą naliczaniu opłaty z tytułu wzrostu wartości nieruchomości w związku z uchwaleniem planu, ustala się w wysokości 30% dla wszystkich terenów objętych planem.

Rozdział 13.

Ustalenia końcowe

§ 17. W granicach planu traci moc miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu Miasta Maków Mazowiecki w obrębie sektora A przyjęty Uchwałą Nr XLVII/344/2018 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia 28 czerwca 2018 r. (Dz. U. Woj. Mazowieckiego z 2018 r. poz. 6986).

§ 18. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta.

§ 19. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

**Dariusz
Artur Miecznikowski**

MIASTO MAKÓW MAZOWIECKI

MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA MAKÓW MAZOWIECKI DLA DZIELNICY PRZEMYSŁOWEJ, CZĘŚĆ I

RYSUNEK PLANU
ZAŁĄCZNIK NR 1 DO UCHWAŁY NR LXVI/504/2024
RADY MIEJSKIEJ W MAKOWIE MAZOWIECKIM Z DNIA 29 LUTEGO 2024 R.
SKALA 1:1000

układ współrzędnych - PL-2000 strefa 7,
podkład mapowy - kopia wektorowej mapy zasadniczej
pozyskana z powiatowego zasobu geodezyjnego
i kartograficznego Starostwa Powiatowego w Makowie Mazowieckim

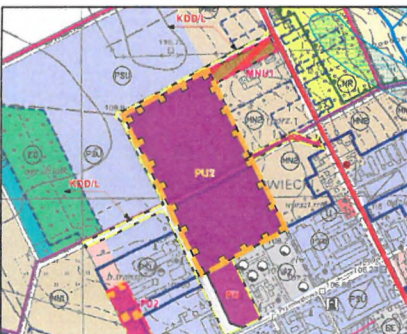
Oznaczenia obowiązujące:

- granice planu
- linie rozgraniczające tereny o różnym przeznaczeniu lub różnych zasadach zagospodarowania
- nieprzekraczalne linie zabudowy
- 10 — wymiarowanie rysunku planu (w metrach)
- granice obszaru pod budowę urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW oraz granica ich strefy ochronnej

Symbol cyfrowy i literowy określający przeznaczenie terenów wyodrębnionych liniami rozgraniczającymi:

U-P - teren usług lub produkcji

wyrys ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Maków Mazowiecki
— granice planu

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA MAKÓW MAZOWIECKI

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

ZAŁĄCZNIK NR 5 DO UCHWAŁY NR ... RADY MIEJSKIEJ W MAKOWIE MAZOWIECKIM Z DNIA ... R. SKALA 1:10 000

KIERUNKI ZMIAN W ZAGOSPODAROWANIU ORAZ UŻYTKOWANIU TERENÓW. WPROWADZONE ZMIANY STUDIUM

PLANOWANE W ZMIANIE STUDIUM DOCELOWE PRZEZNACZENIE TERENÓW

U-P - teren usług lub produkcji

POZOSTAŁE OZNACZENIA ZMIANY STUDIUM

— granice planu

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr LXVI/504/2024
Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim
z dnia 29 lutego 2024 r.

Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych do wyłożonego do publicznego wglądu projektu zmiany planu

§ 1. Na podstawie art. 20 ust. 1 Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, ze zmianami) Rada Miejska w Makowie Mazowieckim stwierdza, że w trakcie wyłożenia do publicznego wglądu projektu **miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Maków Mazowiecki dla dzielnicy przemysłowej, część I**, nie wpłynęły żadne uwagi, nie zachodzi tym samym konieczność ich rozpatrzenia.

Załącznik Nr 3 do uchwały Nr LXVI/504/2024
Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim
z dnia 29 lutego 2024 r.

Rozstrzygnięcie o sposobie realizacji zapisanych w planie inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej, które należą do zadań własnych gminy, oraz zasadach ich finansowania, zgodnie z przepisami o finansach publicznych

§ 1. Zgodnie z art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, ze zmianami), Rada Miejska w Makowie Mazowieckim postanawia, że na obszarze **miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Maków Mazowiecki dla dzielnicy przemysłowej, część I**, nie przewiduje się realizacji inwestycji z zakresu komunikacji i infrastruktury technicznej, które należą do zadań własnych gminy.

Załącznik Nr 4 do uchwały Nr LXVI/504/2024
Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim
z dnia 29 lutego 2024 r.
Zalacznik4.gml

Dane przestrzenne, o których mowa w art. 67a ust. 3 i 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (j.t. Dz.U. z 2023 r. poz. 977 z późn. zm.) ujawnione zostaną po kliknięciu w ikonę

**UZASADNIENIE
DO UCHWAŁY NR LXVI/504/2024
RADY MIEJSKIEJ W MAKOWIE MAZOWIECKIM**

29 lutego 2024 r.

**w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
Miasta Maków Mazowiecki dla dzielnicy przemysłowej, część I**

I. Informacja o obszarze planu.

1. Podstawa prawna.

Plan sporządza się na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, ze zmianami) i art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, ze zmianami), w związku z art. 67 ust. 3 pkt. 2, pkt. 3 i pkt. 4 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 poz. 1688) oraz Uchwałą Nr LI/377/2022 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia 17 listopada 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Maków Mazowiecki dla dzielnicy przemysłowej, część I.

2. Położenie obszaru objętego granicami planu.

Granice opracowania objęto część dzielnicy przemysłowej miasta, w rejonie ulicy Przemysłowej. Ogólna powierzchnia terenów objętych planem wynosi ok. 13 ha.

3. Cel sporządzenie planu.

Cały obszar opracowania objęty jest granicami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu Miasta Maków Mazowiecki w obrębie sektora A przyjęty Uchwałą Nr XLVII/344/2018 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia 28 czerwca 2018 r. (Dz. U. Woj. Mazowieckiego z 2018 r. poz. 6986). Podstawowym przeznaczeniem terenów w tym planie jest zabudowa produkcyjno – usługowa. Przeznaczenie to zostało również zachowane w sporządzanym projekcie planu. W ustaleniach tego dokumentu oprócz zachowania głównego przeznaczenia terenów nie wprowadzono również istotnych korekt zasad ich zagospodarowania, w tym wskaźników i parametrów urbanistycznych. Korekta planu dotyczy wyłącznie dopuszczenia realizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW. Dopuszczenie realizacji takich urządzeń ma na celu poprawę bilansu energetycznego istniejących i projektowanych w przyszłości obiektów produkcyjnych i usługowych. Rozwój alternatywnych źródeł energii ma ułatwić tym samym prowadzenie działań technologicznych w produkcji przemysłowej oraz zwiększenie funkcjonalności działalności usługowo – handlowej. Wszystkie zmiany ustaleń obowiązującego planu są podporządkowane tym działaniom. Zgodnie z projektem uchwały cały obszar opracowania został objęty liniami rozgraniczającymi terenu - U-P - teren usług lub produkcji.

4. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obowiązujące w obszarze planu.

W granicach planu obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu Miasta Maków Mazowiecki w obrębie sektora A przyjęty Uchwałą Nr XLVII/344/2018 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia 28 czerwca 2018 r. (Dz. U. Woj. Mazowieckiego z 2018 r. poz. 6986).

5. Istniejące użytkowanie i zagospodarowanie terenów.

W południowej części opracowania znajduje się zakład przemysłowy, związany z przetwórstwem spożywczym. Stan zagospodarowania tej części opracowania jest dobry, zarówno w zakresie istniejącej zabudowy, jak i zagospodarowania działki budowlanej, na której ta zabudowa jest posadowiona. Stan architektoniczno – przestrzenny zabudowy produkcyjnej jest dobry, bez udziału obiektów w złym stanie technicznym, dewaloryzujących przestrzeń. Północna część

opracowania nie jest jeszcze zabudowana. W tej części dominują tereny otwarte, które w obecnym stanie zagospodarowania mają charakterystyki nieużytków, przygotowanych do działań inwestycyjnych.

6. Realizacja polityki przestrzennej miasta określonej w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta Maków Mazowiecki.

7.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Maków Mazowiecki zostało uchwalone na Uchwałę XXVI/204/2001 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z 15 lutego 2001 r. i kompleksowo zaktualizowane w 2012 r. (Uchwała nr XXIII/141/2012 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z 4 października 2012 r.) . Kierunki rozwoju miasta po aktualizacji studium spełniają zasadnicze zapotrzebowanie miasta, wynikające z uwarunkowań jego rozwoju. Cele inwestycyjne miasta wymusiły jednak konieczność kolejnych zmian kierunków rozwoju dla kilkunastu wybranych obszarów, w tym pokrywających się z terenami objętymi sporządzonym planem miejscowym. W ostatniej zmianie studium (prowadzonej równoległe z procedurą planu miejscowego) tereny objęte jego granicami zostały zakwalifikowane w całości do strefy funkcjonalno – przestrzennej:

PU2 - obiekty produkcyjne, zabudowa usługowa, składy i magazyny oraz urządzenia fotowoltaiczne, w tym wytwarzające energię o mocy przekraczającej (100 kW 500 kW)5.

Podstawowy kierunek przeznaczenia terenów:

- obiekty produkcyjne i zabudowa usługowa (w terenach objętych 5 zmianą studium składy i magazyny oraz urządzenia fotowoltaiczne, w tym wytwarzające energię o mocy przekraczającej 500 kW mogą stanowić podstawowe przeznaczenie terenów realizowane odrębnie lub połączone na jednym terenie z zabudową usługową i produkcyjną)5,

Dopuszczalny kierunek przeznaczenia terenów:

- składy i magazyny, z zakazem składowania towarów sypkich poza magazynami,
- urządzenia fotowoltaiczne, w tym wytwarzające energię o mocy przekraczającej (100 kW 500 kW)5,

Uszczegółowione zasady zagospodarowania terenów:

- w terenach inwestycyjnych należy wyznaczyć układ dróg publicznych i wewnętrznych obsługujących poszczególne kwartały wydzielanych działek budowlanych,
- (w terenach objętych 5 zmianą studium dopuszcza się realizację indywidualnych rozwiązań w zakresie infrastruktury technicznej, niezbędnych do prowadzenia procesów technologicznych w produkcji przemysłowej, w tym indywidualnych ujęć wody.)5

Wskaźniki oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenów	Wartość wskaźnika
maksymalna powierzchnia zabudowy	70% działki budowlanej (w terenach objętych 5 zmianą studium 85% powierzchni działki budowlanej)5
maksymalna intensywność zabudowy	2,5 (w terenach objętych 5 zmianą studium 3,5)5
minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej	10% działki budowlanej (w terenach objętych 5 zmianą studium 5% powierzchni działki budowlanej)5
maksymalna wysokość zabudowy	15 m (w terenach objętych 5 zmianą studium 18 m)5
minimalna powierzchnia nowo wydzielanej działki (w tym działki budowlanej z podziału nieruchomości)	2000 m ²
minimalne wskaźniki parkingowe	<ul style="list-style-type: none"> • dla usług - 30 miejsc do parkowania na 1000 m² powierzchni użytkowej i nie mniej niż 2 miejsca na jeden lokal usługowy

	<ul style="list-style-type: none"> dla usług obsługi komunikacji, w tym stacji paliw, handlu hurtowego, obiektów produkcyjnych, składów i magazynów – 15 miejsca do parkowania na 1000 m² powierzchni użytkowej i 3 miejsca do parkowania na 10 zatrudnionych
--	---

II. Sposób realizacji wymogów wynikających z art.1 ust. 2 – 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

1. Wymagania ład przestrzennego, w tym urbanistyki i architektury oraz walory architektoniczne i krajobrazowe (art. 1 ust. 2 pkt. 1 i 2).

Wymagania te w planie zostały zrealizowane m.i.n. poprzez wyznaczenie nieprzekraczalnych linii zabudowy od strony dróg publicznych oraz i innych elementów zagospodarowania terenów. Wyznaczenie linii zabudowy ma umożliwić wykształcenie układu urbanistycznego przyszłej zabudowy. W celu zapewnienia wysokich walorów architektoniczno – przestrzennych określono również wskaźniki i parametry urbanistyczne dotyczące formy, wysokości i gabarytu lokalizowanej w granicach planu zabudowy.

2. Wymagania ochrony środowiska, w tym gospodarowania wodami i ochrony gruntów rolnych i leśnych (art. 1 ust. 2 pkt. 3).

Obszar opracowania znajduje się zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 215 „Subniecka Warszawska”. Jest to jedyna forma ochrony w granicach opracowania. Dla Zbiornika zgodnie z planem obowiązuje nakaz uwzględnienia odpowiednich przepisów odrębnych odnoszących się do jakości wód podziemnych i zasad ich ochrony oraz innych ustaleń planu w zakresie odprowadzania wód deszczowych i opadowych.

W obszarze planu nie występują gleby wymagające uzyskania na podstawie Ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2409, ze zmianami) zgody na zmianę przeznaczenia na cele nieleśne i nierolnicze.

W projekcie planu wprowadzono również szereg ustaleń dotyczących ochrony środowiska, w zakresie możliwym do wprowadzenia do planu miejscowego, ze względu na obowiązujące przepisy prawa. Obejmują one:

- w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery:
 - nakaz ogrzewania budynków ze źródeł energii cieplnej wykorzystujących paliwa dopuszczone do stosowania w obowiązujących przepisach odrębnych,
 - nakaz stosowania, w ogrzewaniu budynków oraz w prowadzonej działalności gospodarczej, urzędów, rozwiązań technicznych i technologii zapewniających zachowanie dopuszczalnych przepisami odrębnymi poziomów emisji zanieczyszczeń do atmosfery;
- dopuszczenie lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, określonych w przepisach odrębnych;
- zakaz lokalizowania zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii, o których mowa w przepisach odrębnych;
- kwalifikację terenów faktycznie zagospodarowanych, w zakresie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, zgodnie z przepisami odrębnymi.

3. Wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej (art. 1 ust. 2 pkt. 4):

Brak obiektów podlegających ochronie konserwatorskiej.

4. Wymagania ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia, a także potrzeby osób niepełnosprawnych (art. 1 ust. 2 pkt. 5).

W obszarze planu nie stwierdza się występowania ograniczeń inwestycyjnych i szczególnych zagrożeń dla zdrowia i mienia ludzi. Pozytywnym uwarunkowaniem dla życia i zdrowia

mieszkańców na obszarze opracowania jest brak zagrożenia wystąpienia zjawiska osuwania się mas ziemnych i zjawiska powodzi.

Ochrona terenów zewnętrznych przez uciążliwościami dotyczy jedynie dopuszczonych do realizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW. W wyznaczonej w tym celu strefie ochronnej obowiązują:

- 1) maksymalna wysokość paneli fotowoltaicznych na budynkach – 3 m, licząc od pokrycia dachu;
- 2) maksymalna wysokość instalacji wolnostojącej – 7 m;
- 3) zakaz realizacji urządzeń i instalacji fotowoltaicznych poza wyznaczonymi na rysunku planu nieprzekraczalnymi liniami zabudowy,
- 4) obowiązek zagospodarowania elektrowni słonecznych w sposób nie powodujący przekroczeń standardów jakości środowiska określonych w przepisach odrębnych poza granice terenu do którego użytkownik posiada tytuł prawny, w tym granic strefy.

Potrzeby osób niepełnosprawnych w projekcie planu realizowane są poprzez ustalenie konieczności uwzględnienia w bilansie miejsc do parkowania, stanowisk postojowych przeznaczonych na parkowanie pojazdów zaopatrzonych w kartę parkingową, w liczbie nie mniejszej niż określają to przepisy odrębne, tj. przepisy Ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 645, ze zmianami). Dodatkowo dla obiektów handlowych i zabudowy usługowej w ilości nie mniejszej niż 1 miejsce na każde rozpoczęte 15 miejsc do parkowania. Inne udogodnienia dla osób niepełnosprawnych będą realizowane na etapie wykonania docelowego zagospodarowania terenów, w tym inwestycji związanych z realizacją zabudowy i zagospodarowania działek budowlanych, na podstawie obowiązujących w tym zakresie przepisów odrębnych. Dotyczy to również udogodnień wynikających przepisów Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240). W planie wprowadzono nakaz realizacji budynków, w szczególności budynków użyteczności publicznej, zgodnie z przepisami odrębnymi z zakresu zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, w tym zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania i przy zachowaniu dostępności architektonicznej.

5. Walory ekonomiczne przestrzeni (art. 1 ust. 2 pkt. 6)

Wymagania te w projekcie planu realizowane są poprzez wprowadzenie w obszarze planu przeznaczenia związanego z zabudową produkcyjną i usługową. Zmiany w zagospodarowaniu spowodują wzrost wartości nieruchomości i tym samym uzasadniają ustalenie stawek procentowych służących naliczaniu opłaty z tytułu wzrostu wartości nieruchomości w związku z uchwaleniem planu, w wysokości 30% dla terenów przeznaczonych na cele inwestycyjne. Zmiana zasad zagospodarowania terenów w obszarze planu oraz intensyfikacja parametrów i wskaźników urbanistycznych wpłynie na zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej terenów. Realizacja nowej zabudowy na podstawie ustaleń projektu planu pozwoli również na podniesienie standardu architektoniczno – przestrzennego i jakości istniejącej zabudowy. Ożywienie procesów inwestycyjnych będzie skutkowało wzrostem podatków wpływających do budżetu miasta. Jednocześnie konstrukcja planu powoduje, że cała obsługa komunikacyjna terenów oraz uzbrojenie ich w sieć kanalizacyjną będzie odbywać się z dróg i sieci położonych poza granicami planu. W związku z tym realizacja dojazdu i uzbrojenia terenów nie będzie bezpośrednim kosztem realizacji planu. Koszt budżetowy miasta z tego wynikający będzie bilansowany w terenach sąsiadujących z planem.

6. Prawo własności (art. 1 ust. 2 pkt. 7).

Obszary objęte granicami planu w całości stanowią własność osób prywatnych.

Zmiany własnościowe możliwe do zaistnienia po wejściu w życie ustaleń planu dotyczą wydzielania nowych działek inwestycyjnych. W celu zapewnienia racjonalnej gospodarki gruntami w obszarze planu w jego ustaleniach wskazano minimalne parametry wydzielanych działek.

7. Potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa (art. 1 ust. 2 pkt. 8)

Wymagania te w projekcie planu zostały zrealizowane przede wszystkim poprzez ustalenie zasad realizacji nowej zabudowy i zagospodarowania terenów niezagrażających spełnieniu tych potrzeb, na podstawie obowiązujących w tym zakresie przepisów odrębnych. W obszarze planu nie ma potrzeby, zgodnie ze złożonymi wnioskami instytucji, wyznaczania rezerw terenowych dla spełnienia tych wymagań. Nie ma uzasadnienia również wskazywania szczególnych ustaleń w tym zakresie.

8. Potrzeby interesu publicznego (art. 1 ust. 2 pkt. 9).

W obszarze planu nie przewiduje się żadnych inwestycji celu publicznego. Uwarunkowania przestrzenne wskazują na możliwość realizacji jedynie inwestycji komercyjnych.

9. Potrzeby w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej, w szczególności sieci szerokopasmowych (art. 1 ust. 2 pkt. 10 i 13).

Ustalenia w tym zakresie w projekcie planu realizowane są poprzez wprowadzenie ustaleń w zakresie infrastruktury technicznej i komunikacyjnej umożliwiających uzbrojenie obszaru planu w niezbędne sieci i urządzenia. Rozwój infrastruktury technicznej opiera się w ustaleniach planu na zbiorczych systemach wodno – kanalizacyjnych, gazowych i elektroenergetycznych. Ze względu na zakładany profil działalności gospodarczej w obszarze opracowania dopuszczono realizację rozwiązań indywidualnych w zakresie systemu wodno – kanalizacyjnego. Są to indywidualnych ujęcia wody niezbędne do prowadzenia procesów technologicznych w produkcji przemysłowej. Dopuszczenie realizacji rozwiązań technicznych poza systemem zbiorczym w ustaleniach planu jest obwarowane warunkiem uwzględnienia obowiązujących w tym zakresie przepisów odrębnych. Indywidualne rozwiązania w zakresie infrastruktury technicznej dotyczą również dostawy ciepła. Brak miejskiej sieci ciepłowniczej uniemożliwia oparcie dostawy ciepła na zorganizowanych systemach ciepłowniczych. Dla systemu ciepłowniczego ustalono jednak nakaz stosowania niskoemisyjnych paliw dopuszczonych do stosowania w obowiązujących przepisach odrębnych oraz urzędzeń, rozwiązań technicznych i technologii zapewniających zachowanie dopuszczalnych przepisami poziomów emisji zanieczyszczeń do atmosfery. W ustaleniach planu dopuszczono również ogrzewanie pomieszczeń z sieci gazowej i zbiorników na gaz oraz rozbudowę miejskiej sieci ciepłowniczej. Zasady systemu usuwania i unieszkodliwiania odpadów ograniczono do nakazu realizowania go na zasadach określonych w obowiązujących w tym zakresie przepisach prawa. Przyjęte rozwiązania z zakresu infrastruktury technicznej są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa w zakresie ochrony środowiska i nie będą powodować zagrożeń wystąpienia zanieczyszczeń związanych z ich funkcjonowaniem. W projekcie planu dopuszczono również realizacji instalacji wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (OZE), w rozumieniu przepisów odrębnych, w tym o mocy przekraczającej 500 kW, za wyjątkiem źródeł energii wykorzystujących siłę wiatru.

Zaopatrzenie ludności w wodę w obszarze planu odbywać się będzie jak określono wcześniej poprzez dostawę wody z sieci gminnej zasilanej z ujęć wody położonych poza granicami planu. Jakość wody będzie zapewniona poprzez uwzględnienie obowiązujących w tym zakresie przepisów odrębnych. Istniejące rezerwy wody w ujęciach gminnych, określone w odpowiednim pozwoleniu wodno – prawnym umożliwiają dostawę wody do obszaru planu.

Obsługa komunikacyjna terenów w obszarze planu w całości odbywać się będzie z ulic przylegających do jego granic.

Analiza wniosków złożonych przez instytucje nie uzasadnia wyznaczania rezerw terenowych dla przebiegu sieci szerokopasmowych. W przypadku zaistnienia potrzeb w tym zakresie po wejściu w życie planu jego ustalenia umożliwiają realizację takich inwestycji.

Analiza wniosków złożonych przez instytucje nie uzasadnia wyznaczania rezerw terenowych dla przebiegu sieci szerokopasmowych. W przypadku zaistnienia potrzeb w tym zakresie po wejściu w życie planu jego ustalenia umożliwiają realizację takich inwestycji.

10. Zapewnienie udziału społeczeństwa w pracach nad miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, w tym przy użyciu środków komunikacji elektronicznej oraz zachowanie jawności i przejrzystości procedur planistycznych (art. 1 ust. 2 pkt. 11 i 12).

Burmistrz Miasta sporządzając projekt planu zrealizował w pełni procedurę określoną w art. 17 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w tym zakresie udziału społeczeństwa w pracach na projektem planu. Burmistrz umieścił na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta ogłoszenie o przystąpieniu do sporządzania planu miejscowego, z terminem i miejscem składania wniosków do przedmiotowego planu. Ogłoszenie to zostało umieszczone również w wydaniu gazety lokalnej oraz BIPie Urzędu Miejskiego. Zawiadomienie o przystąpieniu do sporządzania planu miejscowego zostało także wysłane do odpowiednich instytucji posiadających uprawnienia do uzgadniania i opiniowania projektu planu miejscowego. W zawiadomieniu tym Burmistrz określił podstawę prawną sporządzanego planu oraz termin składania wniosków. Po zebraniu wniosków dokonano analizy możliwości ich uwzględnienia, ze szczególnym naciskiem na zachowanie zgodności z obowiązującym studium oraz przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W rozstrzygnięciu wniosków wzięto również pod uwagę obowiązujące przepisy dla obszarów i obiektów podlegających ochronie w granicach planu.

Po wykonaniu projektu planu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko i finansową prognozą skutków uchwalenia planu Burmistrz udostępnił projekt planu instytucjom celem uzyskania uzgodnień i opinii. Projekt planu został również udostępniony do opiniowania dla Gminnej Komisji Urbanistyczno - Architektonicznej.

Po uzyskaniu pozytywnych uzgodnień i opinii Burmistrz wyłożył projekt planu do publicznego wglądu, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. O wyłożeniu do publicznego wglądu powiadomił społeczeństwo w odpowiednim ogłoszeniu umieszczonym na tablicy ogłoszeń i BIPie Urzędu Miejskiego oraz w prasie lokalnej. W ogłoszeniu określił miejsce i termin wyłożenia, miejsce i termin dyskusji publicznej nad przyjętymi rozwiązaniami planistycznymi oraz miejsce i termin składania uwag do projektu planu.

W wyznaczonym terminie nie wpłynęły żadne uwagi, co umożliwiło przekazanie projektu planu Radzie Miejskiej w Makowie Mazowieckim, celem uchwalenia.

Dokumentacja dotycząca planu miejscowego znajduje się w siedzibie Urzędu Miejskiego i może być udostępniona, z zachowaniem przepisów dotyczących udostępnienia informacji publicznych. Procedura planistyczna jest prowadzona tym samym w sposób jawny i przejrzysty, z uwzględnieniem przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zwiększenie jawności procedur planistycznych wynika również z procesu porządkowania cyfryzacji planowania przestrzennego w Polsce. Przepisy w tym zakresie i zagospodarowaniu przestrzennym na podstawie Rozdziału 5a ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o zmianie ustawy – Prawo geodezyjne i kartograficzne oraz niektórych innych ustaw. Przepisy te weszły w życie 31 października 2020 r. Rozporządzeniem Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii w sprawie zbiorów danych przestrzennych oraz metadanych w zakresie zagospodarowania przestrzennego. Regulacja ta wprowadziła szczegółowe zasady dotyczące tworzenia i prowadzenia zbiorów obejmujących dane przestrzenne aktu planowania przestrzennego, które zostały zapisane w art. 67a ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Przyjęte rozwiązania nakładają na organ sporządzający miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego obowiązek tworzenia cyfrowych danych przestrzennych, obejmujących granice i zakres tych dokumentów. Podstawowy zakres danych obejmuje: utworzenie granicy planu w postaci wektorowej, z lokalizacją przestrzenną obszaru objętego aktem w powiązaniu z państwowym systemie odniesień przestrzennych oraz z rysunkiem planu lub załącznika graficznego do studium w postaci rastra z georeferencją (odniesieniem przestrzennym zgodnym z państwowym systemem odniesień przestrzennych) i odniesieniem do atrybutów treści dokumentu (linki do treści dokumentów powiązanych z aktem). Wytworzone dane powinny zostać zapisane w pliku GML.

11. Uwzględnienie interesu publicznego i prywatnego przy ustaleniach planu (art. 1 ust. 3).

Ustalając przeznaczenie terenów oraz sposób ich zagospodarowania Burmistrz Miasta uwzględnił przede wszystkim interes prywatny. Interes ten obejmuje wprowadzenie ustaleń umożliwiających ograniczenie inwestycji ingerujących w strukturę przestrzenną zagospodarowanych działek produkcyjno – usługowych oraz rozwój instalacji do produkcji energii z odnawialnych źródeł. Cele publiczne nie są przewidziane do realizacji w obszarze planu.

12. Dążenie do minimalizowania transportochłonności układu przestrzennego i maksymalne wykorzystanie transportu zbiorowego (art. 1 ust. 4 pkt. 1 i 2).

Obszar planu znajduje się w zasięgu strefy zurbanizowanej miasta. Powierzchnia planu oraz przyjęte przeznaczenie terenów wyklucza możliwość podejmowania działań na rzecz optymalizacji transportochłonności. W granicach planu nie przewiduje się realizacji inwestycji związanych z transportem zbiorowym oraz dróg publicznych.

13. Zapewnienie rozwiązań przestrzennych, ułatwiających przemieszczanie się pieszych i rowerzystów (art. 1 ust. 4 pkt. 3).

W projekcie planu wprowadzono ustalenia umożliwiające realizację ciągów komunikacji pieszej oraz realizację ścieżek rowerowych. Są one dopuszczone na całym obszarze planu, jednak będą one dotyczyć wyłącznie inwestycji wewnętrznych.

14. Dążenie do planowania i lokalizowania nowej zabudowy na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej (art. 1 ust. 4 pkt. 4).

Tereny wyznaczone w granicach planu znajdują się w zasięgu strefy zurbanizowanej miasta. Rozwój zagospodarowania zgodnie z ustaleniami planu uniemożliwi powstanie rozproszonych układów urbanistycznych, nie powiązanych ze sobą przestrzennie. Korelacje przestrzenne terenów inwestycyjnych w granicach planu zostały wskazane w obowiązującym studium. Analiza ustaleń tego dokumentu wskazuje, że obszar planu stanowi część rozległych terenów inwestycyjnych miasta Maków Mazowiecki. Realizacja planu nie będzie prowadzić do rozproszenia zabudowy.

15. Zgodność projektu planu z wynikami analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta (art. 15 ust. 2).

Projekt planu jest zgodny z wykonaną w 2016 r. oceną aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Maków Mazowiecki i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ocena aktualności została przyjęta przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim na podstawie Uchwały Nr XIX/148/2016 z dnia 21 czerwca 2016 r. Analiza wykazała, że część planów miejscowych obowiązujących w mieście wymaga uaktualnienia. Wnioski wskazały również konieczność wykonania planów miejscowych dla obszarów inwestycyjnych wskazanych w studium. Sporządzenie planu jest zgodne z wnioskami określonymi w analizie. Podstawą do zmiany planu wg analizy jest konieczność określenia standardu zagospodarowania na terenach inwestycyjnych, które mogą zostać zagospodarowane w stosunkowo krótkim okresie czasu. Wszystkie przesłanki określone w analizie są specyficzne dla obszaru sporządzanego planu, tym samym projekt planu jest zgodny z wynikami analizy. Gmina zamierza wykonać ponowną analizę do końca działania niniejszej kadencji Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim.

16. Wpływ na finanse publiczne, w tym budżet miasta (art. 15 ust. 3).

Skutki finansowe uchwalenia planu dla budżetu zostały wskazane w wykonanej finansowej prognozie skutków uchwalenia planu. Analiza prognozy wskazuje, że realizacja ustaleń planu będzie miała wpływ na budżet gminy jedynie po stronie dochodów. W projekcie planu nie przewiduje się realizacji inwestycji publicznych. Stan zagospodarowania terenów wskazuje jednocześnie, że główne dochody miasta będą pochodzić z renty planistycznej i podatków od nieruchomości.

III. Procedura

1. Przeprowadzone elementy obowiązującej procedury planistycznej.

- a) zebrano wnioski po wystosowaniu ogłoszeń i zawiadomień,
- b) wykonano projekt planu wraz prognozą oddziaływania na środowisko oraz prognozą finansową skutków uchwalenia planu,
- c) projekt planu został przesłany do uzgodnień i opiniowania,
- d) po uzyskaniu niezbędnych uzgodnień i opinii projekt planu wyłożono do publicznego wglądu wyznaczając jednocześnie miejsce i datę dyskusji publicznej,
- e) brak uwag złożonych w wyznaczonym terminie umożliwił przekazanie projektu planu Radzie Miejskiej w Makowie Mazowieckim, celem uchwalenia.

2. Podstawa uchwalenia.

Plan miejscowy został uchwalony na podstawie Uchwały Nr LXVI/504/2024 Rady Miasta Maków Mazowiecki z dnia 29 lutego 2024 r. Podstawą uchwalenia planu jest art. 18 ust. 2 pkt. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, ze zmianami) i art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, ze zmianami), w związku z art. 67 ust. 3 pkt. 2, pkt. 3 i pkt. 4 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 poz. 1688).

PRZEWODNICZĄCY RADY

Dariusz Artur Miecznikowski

Uchwała numer LXVI/504/2024 “Uchwała w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Maków Mazowiecki dla dzielnicy przemysłowej, część I ” została podjęta następującą proporcją głosów: jestem za 15, jestem przeciw 0, wstrzymuję się 0.

Uchwała została podjęta w trybie jawnym, zwykłą większością głosów.

Data i godzina głosowania: 29.02.2024 14:21:09

Radni zagłosowali jak poniżej:

Jestem za	
1.	<i>Grzegorz Bielacki</i>
2.	<i>Grzegorz Boguszewski</i>
3.	<i>Małgorzata Jolanta Długołęcka</i>
4.	<i>Arkadiusz Dobrzyński</i>
5.	<i>Paweł Falba</i>
6.	<i>Sławomir Maciej Leśniak</i>
7.	<i>Dariusz Artur Miecznikowski</i>
8.	<i>Jan Mróz</i>
9.	<i>Krzysztof Adam Ogór</i>
10.	<i>Marian Paczkowski</i>
11.	<i>Mirosław Piątek</i>
12.	<i>Zdzisław Sawicki</i>
13.	<i>Michał Arkadiusz Śmiałkowski</i>
14.	<i>Tadeusz Szczuciński</i>
15.	<i>Paweł Zmorzyński</i>

Jestem przeciw	
	<i>BRAK</i>

Wstrzymuję się	
	<i>BRAK</i>

Obecni radni, którzy nie wzięli udziału w głosowaniu	
	<i>BRAK</i>

Operatorem systemu był Admin.

Wygenerowano z systemu DSSS Vote za pośrednictwem oprogramowania DSSS Vote App.

**UCHWAŁA NR LXVI/505/2024
RADY MIEJSKIEJ W MAKOWIE MAZOWIECKIM**

z dnia 29 lutego 2024 r.

w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie przez Miasto Maków Mazowiecki porozumienia międzygminnego w sprawie powierzenia Miastu Maków Mazowiecki przez Gminę Szelków realizacji zadania publicznego w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych z terenu dróg wewnętrznych miejscowości Bazar do rzeki Orzyc

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 3, art. 10 ust. 1 oraz art. 74 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.), uchwala się co następuje:

§ 1. Rada Miejska w Makowie Mazowieckim wyraża zgodę na zawarcie przez Miasto Maków Mazowiecki porozumienia międzygminnego z Gminą Szelków w zakresie powierzenia realizacji zadania publicznego w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych z terenu dróg wewnętrznych miejscowości Bazar do rzeki Orzyc.

§ 2. Szczegółowe zasady współpracy jednostek samorządu terytorialnego w zakresie realizacji zadania, o którym mowa w § 1, określone zostaną w porozumieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Dariusz

Artur Miecznikowski

Załącznik do uchwały Nr LXVI/505/2024
Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim
z dnia 29 lutego 2024 r.

POROZUMIENIE MIĘDZYGMINNE

z dnia

zawarte pomiędzy:

Miastem Maków Mazowiecki, reprezentowanym przez:

Burmistrza Miasta – Tadeusza Ciaka

przy kontrasygnacie Skarbnika Miasta – Monikę Wołosz

zwanym dalej „Miastem Maków Mazowiecki”

a

Gminą Szelków, reprezentowaną przez:

Wójta Gminy Szelków – Arnolda Macieja Grossmanna

przy kontrasygnacie Skarbnika Gminy – Milenę Rybarczyk

zwaną dalej „Gminą Szelków”

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 3, art. 10 oraz art. 74 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U.), uchwały Nr Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia oraz uchwały Nr Rady Gminy Szelków z dnia zawiera się porozumienie międzygminne następującej treści:

§ 1. Przedmiotem niniejszego porozumienia jest powierzenie Miastu Maków Mazowiecki przez Gminę Szelków, realizacji zadania publicznego w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych z dróg wewnętrznych miejscowości Bazar o powierzchni zlewni 1400 m².

§ 2. Strony ustaliły następujący podział praw i obowiązków:

1. Prawa i obowiązki Miasta Maków Mazowiecki:

- 1) Udostępnić kanalizację deszczową Gminie Szelków w celu odprowadzania wód opadowych i roztopowych z terenu dróg wewnętrznych miejscowości Bazar – zgodnie z wydanymi warunkami technicznymi.
- 2) Zapewnić ciągłość i niezawodność odbioru i odprowadzania wód opadowych i roztopowych poprzez:
 - a) prowadzenie okresowych kontroli urządzeń kanalizacyjnych posiadanych przez Miasto Maków Mazowiecki;
 - b) dokonywanie niezbędnych przeglądów i napraw urządzeń kanalizacyjnych;
 - c) bieżące utrzymywanie urządzeń odwadniających w sprawności technicznej.
- 3) Zapewnić wykonanie obowiązków związanych z korzystaniem z usług wodnych związanych z odprowadzaniem wód opadowych i roztopowych do rzeki Orzyc względem Wód Polskich.
- 4) Zamknąć przyłącze kanalizacyjne w niżej wskazanych przypadkach:
 - a) przyłącze kanalizacyjne zostało wykonane niezgodnie z przepisami prawa;
 - b) Gmina Szelków wprowadzać będzie zwiększone ilości wód opadowych i roztopowych ze zlewni większej niż określona w § 1 porozumienia;
 - c) jakość wprowadzanych wód opadowych i roztopowych nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa;

- d) zostanie stwierdzone nowe nielegalne odprowadzenie wód opadowych i roztopowych, bez zgody Miasta Maków Mazowiecki;
 - e) Gmina Szeków będzie rażąco naruszać postanowienie niniejszego porozumienia międzygminnego i nie będzie zaprzestawać tych naruszeń mimo wezwań Miasta Maków Mazowiecki.
- 5) Osoby reprezentujące Miasto Maków Mazowiecki, po okazaniu pisemnego upoważnienia, mają prawo wstępu w każdym czasie, na teren nieruchomości Gminy Szeków, w celu:
- a) przeprowadzenia kontroli instalacji, przyłączy i urządzeń kanalizacji deszczowej posiadanych przez Gminę Szeków;
 - b) sprawdzenia ilości i jakości wód opadowych i roztopowych wprowadzanych do urządzeń kanalizacyjnych przez Gminę Szeków;
 - c) zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego, w przypadkach określonych w pkt 4 powyżej.
- 6) Miasto Maków Mazowiecki nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej za ograniczenie odbioru wód opadowych i roztopowych spowodowane:
- a) działaniem siły wyższej;
 - b) wyłączną winą Gminy Szeków lub osoby trzeciej, za którą Miasto Maków Mazowiecki nie ponosi odpowiedzialności;
 - c) niezawinioną przez Miasto Maków Mazowiecki awarią na czas niezbędny do wykonania prac w celu jej usunięcia;
 - d) planowanymi przerwami, po uprzednim zawiadomieniu Gminy Szeków, związanymi z wykonaniem prac konserwacyjno – remontowych urządzeń kanalizacyjnych;
 - e) koniecznością przeprowadzenia niezbędnych napraw urządzeń kanalizacyjnych.
- 7) Miasto Maków Mazowiecki nie zapewni odprowadzenia wód opadowych i roztopowych, jeżeli ilość wód opadowych i roztopowych będzie istotnie odbiegać od średnich wieloletnich ilości z powodu np. wystąpienia tzw. deszczu nawalnego, gwałtownych roztopów przy dużych ilościach nieusuniętego śniegu, zakłócenia stosunków wodnych.

2. Prawa i obowiązki Gminy Szeków:

- 1) Utrzymywać właściwy stan techniczny należących do niej instalacji, przyłączy i urządzeń kanalizacyjnych i użytkowanie ich zgodnie z przeznaczeniem.
- 2) Niewykonywanie jakichkolwiek czynności mogących wpłynąć na zmianę stanu technicznego instalacji, przyłączy i urządzeń kanalizacyjnych należących do Miasta Maków Mazowiecki oraz użytkowanie ich zgodnie z przeznaczeniem.
- 3) Natychmiastowe powiadomienie Miasta Maków Mazowiecki o awarii instalacji i urządzeń będących w posiadaniu Gminy Szeków.
- 4) Niezwłoczne usunięcie awarii na przyłączy lub urządzeniu podczyszczającym będącym własnością Gminy Szeków. Jeżeli Gmina Szeków nie przystąpi do usunięcia awarii w ciągu 24 godzin od jej wystąpienia, Miasto Maków Mazowiecki może wstrzymać świadczenie odbioru wód, bądź usunąć awarię we własnym zakresie, a kosztami obciążyć Gminę Szeków.
- 5) Wprowadzanie do kanalizacji wód opadowych i roztopowych o stanie i składzie nie zagrażającym prawidłowej eksploatacji instalacji, sieci i innych urządzeń kanalizacyjnych, a w szczególności nie odprowadzanie do urządzeń kanalizacji deszczowej:
 - a) ścieków bytowych, komunalnych, przemysłowych i innych nie będących wodami opadowymi i roztopowymi,
 - b) odpadów stałych, które mogą powodować zmniejszenie przepustowości przewodów kanalizacyjnych,
 - c) odpadów płynnych nie mieszających się z wodą, a w szczególności sztucznych żywic, lakierów, smół i emulsji,
 - d) substancji palnych i wybuchowych, a w szczególności benzyn, nafty, oleju opałowego,

- e) substancji żrących i toksycznych, a w szczególności mocnych kwasów i zasad, formalin, siarkowodoru,
 - f) odpadów i ścieków z hodowli zwierząt, a w szczególności gnojówki, obornika, ścieków z kiszonek,
 - g) innych substancji, które z racji swojego składu chemicznego lub temperatury mogłyby uszkodzić urządzenia kanalizacyjne Miasta Maków Mazowiecki, powodować zagrożenie pożarowe lub wybuchowe, oddziaływać szkodliwie na bezpieczeństwo i zdrowie osób obsługujących lub powodować zagrożenie środowiska naturalnego,
 - h) wód opadowych lub roztopowych przekraczających następujące parametry: 100 mg/l zawiesin ogólnych oraz 15 mg/l węglowodorów ropopochodnych.
- 6) Zainstalowanie urządzeń podczyszczających wody opadowe i roztopowe.
- 7) Niezwłoczne powiadomienie Miasta Maków Mazowiecki o awariach powodujących zrzut niebezpiecznych substancji do urządzeń kanalizacyjnych, w celu podjęcia odpowiednich przedsięwzięć zmniejszających skutki awarii.

§ 4. 1. Na realizację niniejszego porozumienia Gmina Szelków zobowiązuje się przekazać Miastu Maków Mazowiecki w 2024 roku dotację celową, w kwocie 423,36 złotych (słownie złotych: czterysta dwadzieścia trzy 36/100), ustaloną na podstawie *Uchwały Nr II/14/2018 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia 29 listopada 2018 roku w sprawie ustalenia wysokości opłat za usługę komunalną o charakterze użyteczności publicznej w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych do urządzeń kanalizacyjnych stanowiących własność Miasta Maków Mazowiecki jako udział w kosztach utrzymania i eksploatacji kanalizacji deszczowej.*

2. Dotacja, o której mowa w ust. 1, zostanie przekazana na rachunek: **31 8917 0001 0012 5585 2000 0010 w Banku Spółdzielczym w Krasnosielcu w terminie 21 dni od daty zawarcia porozumienia.**

3. Termin wykorzystania dotacji w danym roku określa się do 31 grudnia danego roku.

4. Wysokość dotacji celowej w kolejnych latach będzie corocznie uzgadniana pomiędzy Stronami porozumienia i określana w formie aneksu do niniejszego porozumienia w terminie do 30 listopada roku poprzedniego.

§ 5. 1. Porozumienie zawiera się na czas nieokreślony.

2. Rozwiązanie porozumienia może nastąpić w wyniku wypowiedzenia w formie pisemnej z zastrzeżeniem kwartalnego okresu wypowiedzenia, które rozpoczyna swój bieg ze skutkiem na koniec kwartału.

3. Wszelkie zmiany niniejszego porozumienia wymagają dla swojej ważności zachowania formy pisemnej.

§ 6. W sprawach nieuregulowanych niniejszym porozumieniem mają zastosowanie przepisy ustawy Prawo wodne oraz Kodeksu Cywilnego.

§ 7. Porozumienie niniejsze sporządzono w czterech jednobrzmiących egzemplarzach, po dwa dla każdej ze Stron.

§ 8. 1. Porozumienie wchodzi w życie z dniem jego podpisania i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

2. Miasto Maków Mazowiecki zobowiązuje się, a Gmina Szelków wyraża zgodę, na oddanie do publikacji niniejszego porozumienia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

Miasto Maków Mazowiecki

Gmina Szelków

Burmistrz Miasta

Wójt Gminy Szelków

Tadeusz Ciak

Arnold Maciej Grossmann

Skarbnik Miasta

Skarbnik Gminy

Monika Wołosz

Milena Rybarczyk

UZASADNIENIE
DO UCHWAŁY NR LXVI/505/2024
RADY MIEJSKIEJ W MAKOWIE MAZOWIECKIM

z dnia 29 lutego 2024 r.

w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie przez Miasto Maków Mazowiecki porozumienia międzygminnego w sprawie powierzenia Miastu Maków Mazowiecki przez Gminę Szelków realizacji zadania publicznego w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych z terenu dróg wewnętrznych miejscowości Bazar do rzeki Orzyc

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy o samorządzie gminnym do zadań własnych gminy należą sprawy związane z wodociągami i zaopatrzeniem w wodę, kanalizacją, usuwaniem i oczyszczaniem ścieków komunalnych, utrzymywaniem czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych, zaopatrzeniem w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz. W związku z planowaną przebudową dróg wewnętrznych w miejscowości Bazar Gmina Szelków zwróciła się do Miasta Maków Mazowiecki o możliwość podłączenia wybudowanej w ramach zadania kanalizacji deszczowej do sieci kanalizacji deszczowej znajdującej się na terenie miasta Maków Mazowiecki. Wyrażenie zgody przez Miasto powinno odbyć się poprzez podpisanie pomiędzy stronami porozumienia międzygminnego powierzającego Miastu realizację zadania publicznego oraz regulującego prawa i obowiązki obu stron.

Zawarcie porozumienia może nastąpić po uzyskaniu zgody Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim.

PRZEWODNICZĄCY RAL

Mariusz Artur Miecznikowski

Załącznik Nr3.....
do Protokołu Nr LXVI.....
z dnia 29 lutego 2024.....

**UCHWAŁA NR LXVI/506/2024
RADY MIEJSKIEJ W MAKOWIE MAZOWIECKIM**

z dnia 29 lutego 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania
bezdomności zwierząt na terenie Miasta Maków Mazowiecki w 2024 roku**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.) oraz art. 11a ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2023 r. poz. 1580 z późn. zm.) po zaopiniowaniu przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Makowie Mazowieckim, Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce Oddział w Wyszkanie, Koło Łowieckie „Orzyc”, Koło Łowieckie „Tur” oraz Koło Łowieckie „Ponowa” - Rada Miejska w Makowie Mazowieckim uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Miasta Maków Mazowiecki w 2024 roku w brzmieniu określonym w załączniku do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

**Dariusz
Artur Miecznikowski**

Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Miasta Maków Mazowiecki w 2024 roku

§ 1. Wprowadzenie

„Zwierzę, jako istota żyjąca, zdolna do odczuwania cierpienia, nie jest rzeczą. Człowiek jest mu winien poszanowanie, ochronę i opiekę” (art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt). Program ma zastosowanie do wszystkich zwierząt domowych, w szczególności psów i kotów, w tym wolno żyjących oraz zwierząt gospodarskich. Większość działań określonych w Programie dotyczy psów i kotów, ponieważ skala bezdomności tych zwierząt jest największa w całym kraju, jak również w Makowie Mazowieckim. Bezdomność zwierząt jest zjawiskiem społecznym, którego głównymi przyczynami są:

- niekontrolowane rozmnażanie,
- porzucanie zwierząt przez właścicieli,
- ucieczki zwierząt,
- łatwość pozyskiwania zwierząt,
- panujące mody na dane rasy zwierząt,
- brak edukacji i wiedzy społeczeństwa w zakresie metod zapobiegania bezdomności ze szczególnym uwzględnieniem sterylizacji i kastracji.

Sterylizacja i kastracja, czyli pozbawienie możliwości rozmnażania zwierząt bezdomnych oraz domowych to norma we wszystkich cywilizowanych krajach oraz najskuteczniejsza metoda unikania niekontrolowanej rozrodczości zwierząt. Program zakłada zachęcanie właścicieli zwierząt do ich sterylizacji i kastracji, poprzez prowadzenie działań edukacyjno – informacyjnych.

§ 2. Cele Programu

Celem Programu jest zapewnienie opieki nad zwierzętami bezdomnymi, zapobieganie bezdomności zwierząt na terenie Miasta Maków Mazowiecki, zmniejszenie populacji bezdomnych zwierząt, edukacja mieszkańców w zakresie humanitarnego traktowania zwierząt oraz propagowanie ograniczenia i kontroli rozrodczości zwierząt domowych w szczególności psów i kotów.

§ 3. Zadania w ramach Programu

Zadania realizowane w ramach Programu obejmują:

- 1) obowiązkową sterylizację lub kastrację zwierząt w schronisku,
- 2) usypianie ślepych miotów,
- 3) sprawowanie opieki nad kotami wolno żyjącymi, w tym ich dokarmianie,
- 4) odławianie bezdomnych zwierząt,
- 5) poszukiwanie właścicieli dla bezdomnych zwierząt,
- 6) wskazanie gospodarstwa rolnego w celu zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich,
- 7) zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt,
- 8) zapewnienie bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt.

§ 4. Ograniczenie populacji bezdomnych zwierząt

Ograniczenie populacji bezdomnych zwierząt poprzez sterylizację lub kastrację zwierząt domowych realizują:

- 1) Schronisko poprzez obligatoryjne przeprowadzanie zabiegów sterylizacji lub kastracji zwierząt przyjętych do schroniska, z wyjątkiem zwierząt, u których istnieją przeciwwskazania do wykonywania tych zabiegów z uwagi na stan zdrowia lub wiek.
- 2) Miasto Maków Mazowiecki poprzez kastrację zwierząt w zakresie ograniczenia ich rozrodczości w Przychodni Weterynaryjnej BONIFACY z siedzibą przy ulicy Przasnyskiej 28, 06-200 Maków Mazowiecki, prowadzonej przez Magdalenę Balawejder.

§ 5. Opieka nad wolno żyjącymi kotami

Sprawowanie opieki nad wolno żyjącymi kotami, w tym ich dokarmianie realizowane jest poprzez ustalenie miejsc, w których przebywają oraz zapewnienie im wody pitnej i karmy, która kupowana jest przez Miasto Maków Mazowiecki i wydawana społecznym opiekunom, którzy zgłosili chęć opieki nad zwierzętami w ramach wolontariatu do Urzędu Miejskiego w Makowie Mazowieckim oraz organizacjom społecznym, których statutowym celem działania jest przeciwdziałanie bezdomności zwierząt. Koty po zabiegach lub leczeniu wypuszczane są do miejsc macierzystych swojego bytowania.

§ 6. Odławianie bezdomnych zwierząt

1. Odławianie zwierząt na terenie Miasta ma charakter stały. Objęte zostają nim zwierzęta, które uciekły, zabląkały się lub zostały porzucone przez człowieka, w stosunku, do których nie istnieje możliwość ustalenia ich właściciela lub innej osoby, pod której opieką dotychczas pozostawały, a w szczególności chore lub zagrażające życiu, zdrowiu i bezpieczeństwu.

2. Odławianie bezdomnych zwierząt prowadzone jest przez firmę Hubert Kośnik Wylapywanie Bezdomnych Zwierząt z siedzibą przy ul. Zakręcie 49, 07-200 Wyszaków.

3. Środki do przewozu zwierząt powinny spełniać warunki określone w ustawie o ochronie zwierząt.

§ 7. Poszukiwanie właścicieli dla bezdomnych zwierząt

Poszukiwanie nowych właścicieli dla bezdomnych zwierząt realizują:

- 1) Schronisko poprzez prowadzenie działań zmierzających do pozyskiwania nowych właścicieli i oddawania do adopcji bezdomnych zwierząt osobom zainteresowanym i zdolnym zapewnić im należyte warunki bytowania.
- 2) Miasto Maków Mazowiecki poprzez informowanie o możliwości adopcji zwierząt bezdomnych w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie Miasta oraz na stronie internetowej Urzędu Miejskiego.
- 3) Organizacje pozarządowe poprzez poszukiwanie nowych właścicieli dla zwierząt.

§ 8. Usypianie ślepych miotów

1. Usypianie ślepych miotów może nastąpić wyłącznie przez lekarza weterynarii w schronisku dla zwierząt bezdomnych lub w Przychodni Weterynaryjnej BONIFACY, z siedzibą przy ulicy Przasnyskiej 28, 06-200 Maków Mazowiecki, prowadzonej przez Magdalenę Balawejder.

2. Zabieg usypienia powinien być wykonany w sposób humanitarny. Zwłoki usypionych zwierząt muszą być odpowiednio zabezpieczone do czasu zabrania ich przez odpowiednie służby do tego przeznaczone.

3. W celu wykonania usypienia ślepego miotu zwierzęta do właściwej lecznicy może dostarczyć, po uprzednim uzgodnieniu z Miastem Maków Mazowiecki, wolontariusz lub organizacja społeczna zajmująca się opieką nad zwierzętami.

§ 9. Wskazanie gospodarstwa rolnego w celu zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich

W przypadku zaistnienia okoliczności wymagających objęcia opieką zwierząt gospodarskich np. koni, krów i zapewnienia im schronienia oraz wyżywienia, zwierzęta te zostaną umieszczone w gospodarstwie rolnym znajdującym się na terenie Miasta przy ulicy Armii Krajowej 90, spełniającym kryteria umożliwiające realizację tego zadania.

§ 10. Zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt

1. Zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt bezdomnych realizowane jest przez Przychodnię Weterynaryjną BONIFACY, z siedzibą przy ulicy Przasnyskiej 28, 06-200 Maków Mazowiecki, prowadzoną przez Magdalenę Balawejder.

2. W przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt, poszkodowane zwierzę do lekarza weterynarii może dostarczyć lub wezwać lekarza weterynarii, Pracownik Straży Pożarnej lub Policji.

§ 11. Zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom

1. Zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom z terenu Miasta Maków Mazowiecki realizowane jest przez schronisko "CANIS" w Kruszewie 34, 07-440 Kruszewo prowadzone przez Wiesławę Rykowską.

2. Miejscem tymczasowego przetrzymywania odłowionych zwierząt jest punkt przy ulicy Stanisława Moniuszki 121 w Makowie Mazowieckim.

§ 12. Działania o charakterze edukacyjno – informacyjnym

1. Promowanie adopcji bezdomnych zwierząt.

2. Edukacja w zakresie odpowiedzialnej i właściwej opieki nad zwierzętami oraz ich humanitarnego traktowania.

3. Informowanie o zakazach dotyczących handlu zwierzętami domowymi.

§ 13. Finansowanie Programu

1. W 2024 roku przeznaczają się środki finansowe w kwocie 55.000,00 złotych na realizację zadań wynikających z Programu, tj.:

- 1) Odławianie bezdomnych zwierząt i zapewnienie im miejsca w schronisku – 10.000,00 złotych,
- 2) Kastrację, opiekę po zabiegu, leczenie, profilaktykę przeciwko pchłom i kleszczom, szczepienie – 8.500,00 złotych,
- 3) Dokarmianie wolno żyjących kotów – 13.000,00 złotych,
- 4) Zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadku zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt – 1.000,00 złotych,
- 5) Zapewnienie antykoncepcji dla bezdomnych zwierząt oraz usypianie ślepych miotów - 500,00 złotych,
- 6) Zapewnienie czasowej opieki bezdomnym zwierzętom – 22.000,00 złotych.

2. Środki finansowe wydatkowane będą poprzez zlecenia świadczenia usług oraz dokonanie zakupów zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych.

3. Dopuszcza się możliwość przesunięcia środków finansowych w ramach realizacji programu w zależności od zaistniałych potrzeb.

UZASADNIENIE
DO UCHWAŁY NR LXVI/506/2024
RADY MIEJSKIEJ W MAKOWIE MAZOWIECKIM

z dnia 29 lutego 2024 r.

w sprawie przyjęcia Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Miasta Maków Mazowiecki w 2024 roku

Zapewnianie opieki bezdomnym zwierzętom oraz ich wyłapywanie należy do zadań własnych gminy (art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt zwanej dalej ustawą). Zgodnie z art. 11 a ust. 1 ustawy Rada Gminy wypełniając obowiązek, o którym mowa w zdaniu poprzednim, określa, w drodze uchwały, corocznie, Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt (zwany dalej Programem).

Program obligatoryjnie obejmuje:

- 1) zapewnienie bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt;
- 2) opiekę nad wolno żyjącymi kotami, w tym ich dokarmianie;
- 3) odławianie bezdomnych zwierząt;
- 4) obligatoryjną sterylizację albo kastrację zwierząt w schroniskach dla zwierząt;
- 5) poszukiwanie właścicieli dla bezdomnych zwierząt;
- 6) usypianie ślepych miotów;
- 7) wskazanie gospodarstwa rolnego w celu zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich;
- 8) zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt.

Ponadto, Program zawiera wskazanie wysokości środków finansowych przeznaczonych na jego realizację w kwocie 55.000,00 złotych oraz sposób wydatkowania tych środków. Koszty realizacji Programu ponosi gmina. Zgodnie z wymogami ustawy projekt Programu przygotowany przez Burmistrza Miasta został przekazany do zaopiniowania:

- 1) Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii w Makowie Mazowieckim;
- 2) Towarzystwu Opieki nad Zwierzętami w Polsce Oddział w Wyszkanie;
- 3) Kołu Łowieckiemu „ORZYC”
- 4) Kołu Łowieckiemu „TUR”
- 5) Kołu Łowieckiemu „PONOWA”.

Podmioty, o których wyżej mowa w terminie 21 dni od dnia otrzymania projektu Programu, powinny wydać opinie o projekcie. Niewydanie opinii w tym terminie uznaje się za akceptację przesłanego Programu.

W świetle powyższych faktów podjęcie uchwały jest w pełni uzasadnione.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Dariusz Artur Miecznikowski

**UCHWAŁA NR LXVI/507/2024
RADY MIEJSKIEJ W MAKOWIE MAZOWIECKIM**

z dnia 29 lutego 2024 r.

**w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad zabytkami Miasta Maków Mazowiecki
na lata 2024 – 2027”**

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 9, art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 40 z późn. zm.) oraz art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2023 r., poz. 951 z późn. zm.) po uzyskaniu opinii Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024-2027”, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

**Dariusz
Artur Miecznikowski**

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA MAKÓW MAZOWIECKI NA LATA 2024 - 2027

Wykonawca:
GEZPRO Daniel Wiśniewski
ul. Traktorowa 50/25
87-100 Toruń

Zamawiający:
Urząd Miejski w Makowie
Mazowieckim
ul. Moniuszki 6
06-200 Maków Mazowiecki

Maków Mazowiecki, 2024 r.

WYKAZ SKRÓTÓW UŻYTYCH W OPRACOWANIU

AZP – Archeologiczne Zdjęcie Polski,

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,

EFS – Europejski Fundusz Społeczny,

GEZ – Gminna Ewidencja Zabytków,

GUS – Główny Urząd Statystyczny,

Dz. U. – Dziennik Ustaw,

KEZA – Karta Ewidencyjna Zabytku Archeologicznego,

KPZK – Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju,

KSRR – Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego,

MKiDN – Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego,

NID – Narodowy Instytut Dziedzictwa,

MPZP – Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego,

SWOT – ang. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats (mocne, słabe strony, szanse i zagrożenia),

UM – Urząd Miejski,

WEZ – wojewódzka ewidencja zabytków,

WUOZ – Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków.

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	4
1.1. Podstawowe zagadnienia	5
1.2. Metodologia opracowania	8
II. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI	8
III. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE	9
IV. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	10
4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami	10
4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu	14
V. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	19
5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy	19
5.2. Charakterystyka miasta i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego miasta	33
5.2.1. Położenie.....	33
5.2.2. Charakterystyka społeczno-gospodarcza	36
5.2.3. Charakterystyka przyrodnicza.....	37
5.2.4. Zarys historii miasta.....	37
5.2.5. Krajobraz kulturowy	40
5.2.6. Zabytki nieruchome.....	42
5.2.7. Zabytki ruchome	43
5.2.8. Zabytki archeologiczne	44
5.2.9. Zabytki w zbiorach muzealnych i innych	49
5.2.10. Dziedzictwo niematerialne	49
5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony.....	54
5.4. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków	59
5.5. Zabytki o najwyższym znaczeniu	63
VI. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO – ANALIZA SWOT.....	69
VII. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE	70
7.1. Priorytety gminnego programu opieki nad zabytkami	71
7.2. Kierunki działań gminnego programu opieki nad zabytkami	71
7.3. Zadania gminnego programu opieki nad zabytkami	72
VIII. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI	75
IX. ZASADY OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI	75
X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI	77
XI. REALIZACJA I FINANSOWANIE PRZEZ MIASTO ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ZABYTKÓW	83
XII. BIBLIOGRAFIA	85
XIII. SPISY	86
13.1. Spis tabel	86
13.2. Spis rycin.....	86
13.3. Spis wykresów	86
13.4. Spis fotografii	86
XIV ANEKSY	87

I. WSTĘP

Przedmiotem opracowania jest Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024-2027 (dalej GPOnZ, Program), który jest zgodny z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Jest to druga edycja gminnego programu opieki nad zabytkami. Pierwszy program pn. „Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Maków Mazowiecki na lata 2015– 2018”, został przyjęty uchwałą Nr VIII/55/2015 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia 30 czerwca 2015 r. W związku z powyższym czas programowania minął i należało opracować kolejną wersję GPOnZ aktualizując podejście do zrównoważonej polityki rozwoju oraz polityki przestrzennej, uwzględniając obecne uwarunkowania dziedzictwa kulturowego. Koncepcja polityki i strategii nawiązująca do dziedzictwa kulturowego, w tym w sposób szczególny do zabytków z terenu miasta, zastąpiła podejście z lat wcześniejszych i powstała w odpowiedzi na nowe zjawiska i potrzeby. Nie bez znaczenia było także dostosowanie dokumentu do aktualnie obowiązujących przepisów nawiązujących do zabytków oraz pozostałych przepisów prawa, które w ostatnich latach ulegały zmianom. Modyfikacja przyjętego wcześniej dokumentu wynika także z nowych wyzwań, jakie stawia przed sobą samorząd lokalny, dlatego też wypracowane zostały nowe cele i kierunki działań korespondujące z wcześniej wypracowanymi rozwiązaniami.

Program jest podstawowym dokumentem dotyczącym zarządzania dziedzictwem kulturowym, a także elementem polityki samorządowej w części dotyczącej zabytków z terenu miasta. Odnosi się do zasobów własnych miasta, jak i tych, które stanowią własność innych podmiotów, jednocześnie znajdujących się na terenie jednostki. Program ma charakter strategiczny, jego celem jest ochrona i opieka nad zabytkami oraz wykorzystanie lokalnych potencjałów dziedzictwa kulturowego. Jego skuteczne wdrażanie przyczyni się do rozwoju społeczno-gospodarczego miasta, a tym samym do poprawy jakości życia mieszkańców. Program ma również charakter edukacyjny i powinien być znany szerszemu gronu odbiorców, nie tylko właścicielom zabytków, ale także wszystkim mieszkańcom, którzy żyją i obcują na co dzień w otoczeniu substancji zabytkowej. GPOnZ składa się z 3 głównych faz:

- poznawczej;
- analiz i wniosków;
- programowania.

Rozdziały 2 oraz 3 dotyczą podstaw i uwarunkowań prawnych. W tej części wskazano na główne dokumenty prawne odnoszące się do ochrony zabytków. Wskazane ustawy i rozporządzenia opracowane zostały na stopniu krajowym i przedstawiają nadrzędne rozwiązania dla obiektów zabytkowych. Jest to jednocześnie podstawowa i nadrzędna faza poznawcza przepisów odnoszących się do zabytków.

W rozdziale 4 i 5 również opisano fazę pierwszą. Jest ona punktem wyjścia, rozpoznania oraz zgeneralizowania szeregu wiadomości na temat dziedzictwa kulturowego na szczeblu miasta oraz na szczeblach wyższych w nawiązaniu do ogólnych zasad programowania związanych z dziedzictwem kulturowym. Ww. rozdziały są najbardziej obszerne. Przeanalizowane zostały aktualne dokumenty o charakterze strategicznym oraz planistycznym, z podziałem na uwarunkowania zewnętrzne (poziom kraju, województwa i powiatu) oraz wewnętrzne (poziom miasta), które stanowiły podstawę do opracowania kolejnych dwóch faz. Ponadto pogłębionej analizie poddano dziedzictwo kulturowe miasta z rozróżnieniem na dziedzictwo materialne oraz niematerialne. Opisano historię miasta, krajobraz kulturowy w nawiązaniu do historycznego osadnictwa oraz rozwoju przestrzennego miasta, zabytki ruchome oraz zabytki nieruchome. Te ostatnie podzielono na nieruchome zabytki

archeologiczne oraz nieruchome zabytki architektury i budownictwa. Zaszeregowaniu poddano także zabytki nieruchome ze względu na swoją przynależność do rejestru zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków, która jest stanem wyjściowym do rozpoznania dziedzictwa kulturowego miasta, a zarazem opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami. W sposób szczególny analizie poddano obiekty zabytkowe znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym. Ocenie poddano z osobna każdą z charakterystycznych grup obiektów. Najważniejsze zabytki opisano szczegółowo w osobnym podrozdziale.

W rozdziale 6 przedstawiono fazę analiz i wniosków. Poprzez analizę SWOT wskazano mocne strony, słabe strony, szanse oraz zagrożenia dla dziedzictwa kulturowego miasta. Pogłębiona analiza dziedzictwa kulturowego miasta oparta została na dokumentach planistycznych i strategicznych, gminnej ewidencji zabytków, otoczenia kulturowego oraz na własnych spostrzeżeniach i adnotacjach.

Rozdział 7, 8 i 9 poświęcono programowaniu, w którym to znalazły się priorytety, kierunki działań i zadania wraz z instrumentarium oraz kryteriami oceny realizacji gminnego programu. W fazie programowania określono zasadnicze kierunki działań i zadań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami. W fazie tej wskazano również na możliwość finansowania części wyznaczonych zadań w programie ze źródeł zewnętrznych, jak i finansowanie przez miasto zadań z zakresu ochrony zabytków.

Przedstawiono również podstawowe zagadnienia związane z ochroną i opieką nad zabytkami, obowiązujące ramy prawne, a także załączono aneksy w postaci wykazu nieruchomości zabytków architektury i budownictwa oraz nieruchomości zabytków archeologicznych.

Program wzbogacono o liczne ryciny, tabele, wykresy, mapy oraz zdjęcia ukazujące aktualny stan zabytków.

Zrównoważone zarządzanie dziedzictwem kulturowym pozwoli na rozwój miasta przy jednoczesnym jego poszanowaniu i wykorzystaniu. Same zaś zabytki jako zasób nieodnawialny poprzez odpowiednią, długofalową politykę miasta przetrwają na rzecz przyszłych pokoleń, które również będą mogły ich doświadczać tak samo jak obecni mieszkańcy miasta.

1.1. Podstawowe zagadnienia

W Programie znajdują się podstawowe pojęcia specjalistyczne związane z szeroko rozumianym dziedzictwem kulturowym. Poniżej podano kilka przykładów na podstawie Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także wybranych pojęć zamieszczonych na portalu <http://samorząd.nid.pl/>.

AZP – Archeologiczne Zdjęcie Polski. Program badawczy rozpoczęty w 1978 roku, polegający na metodycznym ewidencjonowaniu stanowisk archeologicznych na terenie Polski metodą badań powierzchniowych. Obszar kraju został podzielony na obszary w kształcie prostokąta, o powierzchni 37,5 km² każdy. Obszary zostały ponumerowane i po kolei poddano je metodycznej prospekcji powierzchniowej. Wynikiem prospekcji obszaru jest zaewidencjonowanie w postaci kart zabytków (KEZA – kart ewidencji zabytku archeologicznego) wszystkich stanowisk archeologicznych zlokalizowanych w terenie. Wyniki badań AZP przekształcone zostały w wojewódzką i krajową ewidencję zabytków archeologicznych. Współcześnie prowadzone badania AZP służą prowadzeniu i aktualizacji krajowej i wojewódzkiej ewidencji zabytków w zakresie archeologii.

Badania archeologiczne – działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego.

Badania architektoniczne – działania ingerujące w substancje zabytku, mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy obiektu budowlanego oraz ustalenie zakresu jego kolejnych przekształceń.

Dominanta przestrzenna – element przestrzeni o niezakłóconej ekspozycji; obiekt budowlany (grupa obiektów) lub obiekt naturalny wyraźnie odróżniający się od otaczającej zabudowy formą lub gabarytami, posiadający czytelną i zasadniczą wartość kompozycyjną lub estetyczną.

Funkcja stanowiska archeologicznego – sposób użytkowania stanowiska w przeszłości, np. cmentarzysko, osada, miejsce wymiany handlowej, miejsce kultu.

Historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny – przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg.

Historyczny zespół budowlany – powiązana przestrzennie grupa budynków wyodrębniona ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi.

Konserwacja zabytków (prace konserwatorskie) – działania mające na celu zabezpieczenie i utwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tego procesu. Podstawowym celem prowadzenia prac konserwatorskich jest ocalenie materii i formy obiektu zabytkowego dla przyszłych pokoleń (...).

Krajobraz kulturowy – przestrzeń historycznie ukształtowana w wyniku działalności człowieka, zawierająca wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze.

Otoczenie – teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Prace konserwatorskie – działania mające na celu zabezpieczenie i utwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań.

Prace modernizacyjne (modernizacja zabytku) – unowocześnienie, uwspółcześnienie obiektu. W przypadku budynków i budowli zabytkowych, wbrew pozorom, ten typ prac jest prowadzony bardzo często w związku z adaptacją do nowych funkcji lub utrzymaniem w obiekcie pierwotnego sposobu użytkowania, a także przystosowaniem go do obecnej roli.

Renowacja zabytków – przywrócenie oraz utrzymanie estetycznego wyglądu obiektu zabytkowego. Każdorazowo renowacja powinna być prowadzona z uwzględnieniem aktualnej wiedzy o historycznym wyglądzie i formie obiektu. Typowymi pracami renowacyjnymi są odmalowanie elewacji albo wnętrza budynku zabytkowego, uzupełnienie zieleni niskiej w zabytkowym zespole zieleni (np. trawników, łąk kwietnych). Renowacja zabytku nie powinna prowadzić do naruszenia substancji zabytkowej lub doprowadzenia obiektu do wyglądu ahistorycznego.

Remont zabytku (prace remontowe przy zabytku) – rodzaj robót budowlanych przy zabytku nieruchomym, których celem jest odtworzenie stanu pierwotnego. Możliwe jest używanie materiałów innych niż te, które zostały zastosowane pierwotnie. Remont polega na wymianie elementów zużytych, zniszczonych lub uszkodzonych. W przypadku budynków i budowli zabytkowych obejmuje zazwyczaj prace polegające na naprawach lub wymianie elementów wtórnych albo intensywnie użytkowanych, których wartość zabytkowa jest niewielka bądź jej nie mają, a w obecnym stanie technicznym negatywnie wpływają na estetykę i funkcjonalność obiektów. Najczęściej spotykane remonty w obiektach zabytkowych obejmują elementy dachów i więźby dachowe, wnętrza mieszkań pozbawionych detalu architektonicznego, klatki schodowe nie wymagające prac konserwatorskich, instalacje, izolacje przeciwwilgociowe fundamentów.

Restauracja zabytków (prace restauratorskie) – dziedzina szeroko pojętej konserwacji zabytków, pojęcie odnosi się do prac mających na celu przywrócenie dawnej, pierwotnej formy obiektowi zabytkowemu. Każdorazowo musi być poprzedzona badaniami architektonicznymi, konserwatorskimi oraz kwerendą archiwalną, która jest koniecznym elementem dla rozpoznania wartości zabytku i zrozumienia jego historii. Prowadzi do zniszczenia późniejszych nawarstwień, dlatego może być prowadzona jedynie w przypadku wyraźnie niższej wartości obecnej formy zabytku od kształtu obiektu, do którego planujemy wrócić. Powinna być prowadzona z użyciem zachowanych oryginalnych elementów.

Rewaloryzacja zabytków – przywrócenie wartości zabytku, w szczególności walorów użytkowych oraz wyeksponowanie wartości obiektu. Pojęcie używane głównie w odniesieniu do zabytków architektury i budownictwa oraz urbanistyki. Rewaloryzacja łączy w sobie działania konserwatorskie adaptacyjne w celu ocalenia, a nawet przywrócenia wartości obiektu zabytkowego i przystosowania go do pełnienia nowej funkcji bądź utrzymania pierwotnego sposobu użytkowania, przy spełnieniu potrzeb współczesnych użytkowników, w sposób nie naruszający najważniejszych wartości zabytku.

Roboty budowlane przy zabytku lub w jego otoczeniu – pojęcie zdefiniowane w prawie budowlanym, polegające na budowie, rozbiórce, modernizacji, montażu, rozbudowie, nadbudowie i przebudowie obiektu budowlanego objętego ochroną konserwatorską. W przypadku obiektów wpisanych do rejestru zabytków remont wymaga uzyskania pozwolenia odpowiedniego konserwatora zabytków w oparciu o projekt budowlany albo wyciąg z tego projektu przygotowany w celu oceny wpływu inwestycji na zabytek.

Stanowisko archeologiczne – miejsce, gdzie w ziemi, na jej powierzchni lub pod wodą znajdują się ślady obecności człowieka w przeszłości, które mają charakter zabytkowy. W przepisach prawa stanowisko archeologiczne nazwane jest nieruchomością zabytkową archeologiczną.

Strefa ochrony konserwatorskiej – wyznaczony granicami obszar, na którym obowiązują określone ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków. Strefy ochrony konserwatorskiej definiowane są przez swoje cechy (zawartość i wyróżniki) oraz cele, dla których zostały wyznaczone.

Sylweta (panorama) – rozległy widok obserwowany ze znacznej odległości, często z punktu lub ciągu widokowego – prezentujący obiekty budowlane, zieleni i obiekty naturalne (w tym ukształtowanie terenu), wzajemnie dostosowanych do siebie pod względem estetycznym i tworzących czytelną spójną formę krajobrazową.

Termomodernizacja – modernizacja mająca na celu poprawę warunków termicznych budynku, zmniejszenie zapotrzebowania i zużycia energii. W obiektach zabytkowych zazwyczaj możliwa w ograniczonym stopniu ze względu na wartości zabytkowe obiektu. Na ogół dopuszczalny zakres prac termomodernizacyjnych obejmuje docieplenie dachu, stropu najwyższej kondygnacji, poprawę izolacyjności albo wymianę stolarki i ślusarki, docieplenie fundamentów (...).

Warstwa kulturowa – nawarstwienie ziemne powstałe na skutek działalności człowieka w przeszłości.

Zabytek – nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Zabytek archeologiczny – zabytek nieruchomy, będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem.

Zabytek nieruchomy – nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości o cechach j.w.

Zabytek ruchomy – rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych o cechach j.w.

1.2. Metodologia opracowania

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024-2027 opracowano na podstawie gminnej ewidencji zabytków, która jest punktem wyjścia i podstawowym źródłem wiedzy na temat zabytków w mieście. Karty GEZ opracowane zostały w 2019 r. i zawierają podstawowe informacje na temat zidentyfikowanych zabytków.

Celem uzyskania odpowiednich materiałów do sporządzenia GPOnZ zaznajomiono się z materiałami dotyczącymi Makowa Mazowieckiego będącymi w zasobach NID. Ponadto przeprowadzono research terenowy za pomocą ogólnodostępnych baz danych, map oraz platform mapowych i terenowych. Pozyskano dane z banku danych lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego oraz z pozostałych stron internetowych, które wykorzystano w niniejszym opracowaniu. Ponadto zaznajomiono się z książkami i publikacjami dotyczącymi Makowa Mazowieckiego i jego historii znajdujące się w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Makowie Mazowieckim.

Część programową opracowano na podstawie analizy aktualnych dokumentów strategicznych i planistycznych, obserwacji własnych oraz ścisłej współpracy z pracownikami Urzędu Miejskiego w Makowie Mazowieckim.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024-2027 został przekazany do WUOZ, Delegatura w Ostrołęce celem pozytywnego zaopiniowania. Dalej, uchwalony będzie przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim oraz zostanie opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego. W dalszym etapie zostanie rozpowszechniony wśród mieszkańców miasta, np. poprzez zamieszczenie go na stronie internetowej miasta.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024-2027 uwzględnia wymogi zawarte w poradniku metodycznym – „Gminny Program Opieki nad Zabytkami” oraz założenia przyjęte w opracowaniu „Dziedzictwo obok Mnie – poradnik zarządzania dziedzictwem w gminach”.

II. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Obowiązek wykonania programu opieki nad zabytkami, określony został w art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. W ust. 1 wskazano: „Zarząd województwa, powiatu lub wójt (**burmistrz**, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub **gminny** program opieki nad zabytkami.”

W ust. 2 znajdują się cele jakie powinny znaleźć się w gminnym programie opieki nad zabytkami, tj.:

- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;

- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Z kolei ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. narzuca na organ gminy realizację zadań własnych. W art. 7 ust. 1 pkt. 9 wskazano, że „Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.”

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024-2027 nie posiada statusu aktu prawa miejscowego.

III. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE

Zabytki zostały objęte ochroną zadeklarowaną jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela (art. 5, art. 6 ust. 1 i art. 86 Konstytucji RP). Głównym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce jest ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wykonywanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym zadaniem samorządów. Obowiązujące uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami to:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 Nr 78 poz. 483 ze zm., z dnia 2 kwietnia 1997 r.).
- 2) ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 roku poz. 840 ze zm.).
- 3) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 roku poz. 40 ze zm.).

Inne uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami znajdują się w wielu obowiązujących ustawach:

- 1) ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 roku, poz. 977 ze zm.).
- 2) ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2023 roku, poz. 682 ze zm.).
- 3) ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2022 roku, poz. 2556 ze zm.).
- 4) ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 roku, poz. 1336 ze zm.).
- 5) ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2023 roku, poz. 344 ze zm.).
- 6) ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2020 roku, poz. 194 ze zm.).
- 7) ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 roku, poz. 571).
- 8) ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 roku, poz. 485 ze zm.).
- 9) ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2023 roku, poz. 887 ze zm.).

- 10) ustawa z dnia 28 marca 1933 r. o grobach i cmentarzach wojennych (Dz. U. z 2018 roku, poz. 2337).
- 11) ustawa z dnia 19 grudnia 2009 r. o partnerstwie publiczno – prywatnym (Dz. U. z 2023 roku, poz. 1637).

Zasady ochrony zabytków znajdujących się w muzeach i w bibliotekach zostały określone w:

- 1) ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2022 roku, poz. 385).
- 2) ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2022 roku, poz. 2393).

Ochronę materiałów archiwalnych regulują przepisy ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2020 roku, poz. 164 ze zm.).

Uregulowania prawne dotyczące zabytków i dziedzictwa kulturowego znajdują się również w poniższych rozporządzeniach:

- 1) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 1990 r. w sprawie rozszerzenia zakresu celów Funduszu Kościelnego (Dz. U. z 1990 roku, Nr 61, poz. 354).
- 2) rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 roku w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. z 2021 roku, poz. 56).
- 3) rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2021 roku, poz. 81).
- 4) rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. z 2022 roku, poz. 2053).

IV. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

W podrozdziale 4.1. oraz 4.2. przedstawiono te dokumenty strategiczne, które obowiązują w ramach czasowych odpowiadających Gminnemu Programowi Opieki nad Zabytkami Miasta Maków Mazowiecki na lata **2024-2027**.

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Podrozdział zawiera informacje o strategicznych celach polityki państwa i uwarunkowaniach formalnoprawnych w sferze ochrony zabytków. Analizie poddano relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami sporządzanymi na poziomie krajowym. Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024-2027 jest zbieżny ze strategicznymi celami państwa w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami.

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2023-2026

Uchwałą nr 242 Rady Ministrów z dnia 8 grudnia 2023 r. przyjęto Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2023-2026. Program jest głównym dokumentem strategicznym określającym cele administracji rządowej oraz podległych jej służb i instytucji w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, a także środki służące do realizacji wyznaczonych celów. Dokonano w nim diagnozy stanu ochrony zabytków w Polsce w trzech podstawowych obszarach:

1. Organizacja i zadania organów ochrony zabytków w Polsce.
2. Stan zachowania zabytków w Polsce – rola i znaczenie form ochrony zabytków oraz systemów informacji o zabytkach.
3. Komunikacja, porozumienie i współpraca w obszarze ochrony zabytków w Polsce.

Jako cel główny wyznaczono „zwiększenie odporności zasobu zabytkowego w Polsce”, który realizowany będzie przez trzy cele szczegółowe dotyczące:

- weryfikacji wybranego zasobu zabytków i wzmocnienie narzędzi ochrony dziedzictwa o wyjątkowej wartości;
- wzmocnienia potencjału organizacyjnego systemu ochrony zabytków;
- roli zabytków w zrównoważonym rozwoju (edukacja i partycypacja).

Cele składają się na kierunki działań, a te zostały podzielone na zadania. Przyjęte do realizacji zadań kierunki działań to:

- podnoszenie wiedzy o wybranych grupach zasobu zabytkowego kraju;
- ochrona i zarządzanie zabytkami o wyjątkowej wartości;
- realizacja międzynarodowych zobowiązań;
- cyfryzacja procesów administracyjnych;
- wzmocnianie zastosowania nowych technologii w ochronie zabytków;
- reforma finansowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- wzmocnianie narzędzi ochrony zabytków wobec zmian klimatycznych;
- edukacja – podnoszenie świadomości społecznej wartości dziedzictwa kulturowego.

Przedstawiono karty zadań wraz z opisami szczegółowymi, opisem wskaźników celu projektu oraz harmonogramem projektu. W rozdziale siódmym podano plan finansowy, zaś w kolejnym system wdrażania, monitoringu i ewaluacji Programu. Krótko scharakteryzowano zarządzanie ryzykiem oraz dołączono załączniki takie jak:

- zabytki nieruchome wpisane na Listę Dziedzictwa UNESCO;
- zabytki nieruchome uznane za pomnik historii;
- zestawienie zabytków nieruchomych;
- zestawienie zabytków archeologicznych;
- zestawienie zabytków ruchomych;
- spis WKZ i delegatur;
- spis porozumień.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030

Uchwałą nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 r. przyjęto Długookresową Strategię Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności. Strategia określa główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat. Dokument składa się z 7 rozdziałów: Charakterystyka modelu rozwoju Polski do 2030 r., Cel główny i obszary strategiczne, Warunki realizacji Strategii – ramy makroekonomiczne i harmonogram, Cele strategiczne

i kierunki interwencji w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, Cele strategiczne i kierunki interwencji w obszarze równoważenia potencjałów rozwojowych regionów, Cele strategiczne i kierunki interwencji w obszarze efektywności i sprawności państwa, Monitorowanie realizacji Strategii. Sformułowano następujący cel główny: „Poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce”. Wyodrębniono 3 obszary strategiczne, które zostały podzielone na osiem części (zgodnych ze strategicznymi celami rozwojowymi). Są to:

W obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

- 1) Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna;
- 2) Polska Cyfrowa;
- 3) Kapitał ludzki;
- 4) Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.

W obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:

- 1) Rozwój regionalny;
- 2) Transport.

W obszarze efektywności i sprawności państwa:

- 1) Kapitał społeczny;
- 2) Sprawne państwo.

W nawiązaniu do szeroko rozumianego dziedzictwa kulturowego w Strategii wskazano na wspieranie procesów digitalizacji i upowszechniania zasobów kultury i dziedzictwa kulturowego.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Uchwałą nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. przyjęto Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. Została opracowana zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 roku. Dokument składa się z 8 rozdziałów: Zagospodarowanie Przestrzenne Kraju, Uwarunkowania polityki przestrzennego zagospodarowania kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat, Wizja przestrzennego zagospodarowania Polski 2030, Zasady i cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, Cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, Typologia obszarów funkcjonalnych, System realizacji Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Stan przestrzennego zagospodarowania kraju 2011 – mapy diagnostyczne. W dokumencie przedstawiono wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat, określono cele i kierunki polityki zagospodarowania kraju służące jej urzeczywistnieniu oraz wskazano zasady oraz mechanizmy koordynacji i wdrażania publicznych polityk rozwojowych mających istotny wpływ terytorialny. Przedstawiono cel strategiczny: „Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.” Ponadto wyodrębniono następujące cele:

Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.

Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników

rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.

Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.

Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.

Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa

Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego

W ramach kierunku działania 1.1. Wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych największych polskich miast wskazano na potrzebę rewitalizacji historycznych i zabytkowych obiektów na cele kulturowe. Z kolei w kierunku 2.2.4. Wspomaganie rozwoju specjalizacji terytorialnej nawiązano do ochrony i rewaloryzacji zachowanych obiektów zabytkowych i zespołów ruralistycznych. W kierunku działania 4.3. Wprowadzenie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej podano, że uspołecznienie procesów planistycznych będzie wspomagać integrację zarządzania krajobrazem kulturowym odziedziczonym i związanym ze współczesnymi stosunkami społeczno-gospodarczymi, z zarządzaniem obiektami ochrony obszarowej, ochroną wartości symbolicznych mogących być podstawą potencjału rozwoju regionów, takich jak sylweta miasta i obiektu zabytkowego, obiektów istotnych dla dziedzictwa kulturowego społeczności lokalnych. Procedury te będą obejmowały także programy rewitalizacji obszarów poprzemysłowych i kryzysowych. Działania będą dotyczyły także koordynowania przedsięwzięć związanych z rozwojem regionów i obszarów turystycznych oraz systemów rekreacyjnych w obszarach cennych przyrodniczo i atrakcyjnych turystycznie, takich jak: parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, parki kulturowe, ewidencjonowane zabytkowe założenia ruralistyczne i rezydencjonalne, rezerwy archeologiczne. Wyszczególniono także kierunek działania 6.4.2. Obszary ochrony krajobrazów kulturowych – „W celu stworzenia systemu zmierzającego do zahamowania postępującej degradacji środowiska kulturowego, nieodwracalnej utraty krajobrazów historycznych i tworzących tożsamość miejsca, w tym rozwiązania konfliktów społecznych związanych z degradacją przestrzeni przyrodniczej, zabytkowych zespołów urbanistycznych i ruralistycznych, zabytków architektonicznych, konieczne jest wprowadzenie do dokumentów planistycznych wszystkich szczebli zintegrowanej ochrony środowiska kulturowego, umożliwiającej gospodarowanie krajobrazem w celu podniesienia konkurencyjności regionów.” W nawiązaniu do szeroko rozumianego dziedzictwa kulturowego w KPZK 2030 wskazano również, że w perspektywie najbliższych dwudziestu lat rola dziedzictwa kulturowego w procesach rozwoju przestrzennego będzie rosła – zwiększanie się zamożności społeczeństwa oraz przekształcenia o charakterze kulturowym będą powodowały wzrost znaczenia rozwojowego zarówno materialnych jak i niematerialnych składników dziedzictwa kulturowego. Ich lokalizacja i umiejętność wykorzystania w procesach rozwoju będzie wpływała pozytywnie na tok koncentracji gospodarczej, ludnościowej i rangę kultury i turystyki. Ponadto na mapie diagnostycznej 18 przedstawiono przestrzenne rozmieszczenie zabytków w kraju. Najbardziej powszechną formą ochrony zabytków jest Rejestr zabytków, który jest stale uaktualniany przez służby konserwatorskie. Największa liczba zabytków nieruchomych znajduje się w Krakowie, Warszawie, Wrocławiu, Poznaniu, Gdańsku i Łodzi, natomiast największe nasycenie gmin zabytkami nieruchomymi umieszczonymi w rejestrach dotyczy województwa opolskiego, dolnośląskiego i wielkopolskiego oraz na obszarze między Warszawą i Łodzią.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Uchwałą nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. przyjęto Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2030. KSRR jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Składa się z następujących merytorycznie rozdziałów: Wyzwania rozwojowe kraju w ujęciu regionalnym do 2030 roku w świetle analiz terytorialnych, Polityka regionalna 2030, Cel główny i cele szczegółowe polityki regionalnej do 2030 roku, System realizacji KSRR, Ramy finansowe krajowej strategii rozwoju regionalnego, Monitorowanie i ewaluacja. Celem głównym KSRR jest *efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym*. Wyznaczono 3 cele szczegółowe:

Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.

Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

W ramach Celu 1 poprzez kierunek inwestycji nr 5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów wskazano, że infrastruktura społeczna będzie bardziej dostępna, obejmie nie tylko infrastrukturę w ramach służby zdrowia oraz edukacji, ale również obiekty turystyczne, sportowe, tereny rekreacyjne oraz zabytki i miejsca kultury. Szczególnie istotne będzie realizowanie działań w tym zakresie na obszarach małych miast i na wsi, gdzie poziom dostępności przestrzennej jest zdecydowanie niższy niż w pozostałej części kraju. Ponadto wspierane będą różnego rodzaju działania w ramach celu nr 2, np. promocja i kultywowanie niematerialnego dziedzictwa kulturowego na obszarach wiejskich, zwiększanie dostępu mieszkańców tych obszarów do dóbr i usług kultury, rozwijanie przemysłu kreatywnego oraz zwiększanie wykorzystania technik teleinformatycznych w dostępie do dóbr kultury.

4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

W podrozdziale dokonano analizy opracowań strategicznych i planistycznych sporządzonych dla obszaru województwa mazowieckiego i powiatu makowskiego pod kątem znaczenia ich zapisów i działań dotyczących dziedzictwa kulturowego Makowa Mazowieckiego. Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024-2027 jest zbieżny ze strategicznymi celami województwa i powiatu w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami. Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Makowskiego obowiązywał w latach 2016-2020, zaś Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami w latach 2010-2013.

Program opieki nad zabytkami w województwie mazowieckim 2022-2025

Uchwałą nr 1721/267/21 z dnia 26 października 2021 r. Zarząd Województwa Mazowieckiego przyjął Program opieki nad zabytkami w województwie mazowieckim 2022-2025. Dokument składa się z 3 głównych rozdziałów:

1. Wprowadzenie.
2. Część planistyczna.
3. Część zarządcza.

W części pierwszej przedstawiono podstawę prawną, spójność z dokumentami strategicznymi oraz zadania samorządu województwa wynikające z przepisów prawa. W części drugiej opracowano misję i wizję. Misja opieki nad zabytkami województwa to: „*Podnieść skuteczność opieki nad zabytkami i dziedzictwem niematerialnym w województwie mazowieckim*”. Wizja stanu opieki nad zabytkami 2025 jest obszerna i brzmi następująco: „*Po okresie funkcjonowania Programu opieki nad zabytkami w województwie mazowieckim 2022 – 2025 w województwie zauważalnie polepszyła się opieka nad zabytkami. Powstało forum gminnych specjalistów opieki nad dziedzictwem kulturowym, podnoszące wiedzę i integrujące środowisko w celu wymiany doświadczeń. Coraz lepiej znane i zadbane dziedzictwo regionu jest powodem dumy lokalnych społeczności. Zauważalnie wzrosła świadomość roli i znaczenia tradycji i zabytków kultury materialnej. Zadbano o udokumentowanie mazowieckiego dziedzictwa XX wieku, które w poprzednim okresie nie było wystarczająco znane ani doceniane. Przedstawiciele samorządów i prywatni właściciele zabytków są coraz bardziej świadomi swoich obowiązków związanych z opieką nad nimi. Wzrosła też znajomość narzędzi pomagających zachować ich wzorowy stan. Szczególnie narażone na utratę elementy dziedzictwa niematerialnego coraz częściej znajdują oddanych kontynuatorów.*”

W rozdziale drugim wyznaczono obszary strategiczne programu na podstawie zidentyfikowanych problemów:

1. Niewystarczająca świadomość wartości dziedzictwa wśród interesariuszy, niewłaściwe postawy interesariuszy wobec dziedzictwa.
2. Potrzeba dalszej optymalizacji dostępu do środków finansowych na opiekę nad zabytkami.
3. Potrzeba dalszego doskonalenia narzędzi działania w zakresie opieki nad zabytkami.

Obszary strategiczne odpowiadające na kluczowe problemy:

1. Edukacja kształtująca świadomość i postawy.
2. Optymalizacja systemu dostępu do środków.
3. Wypracowanie skutecznych narzędzi działania.

Dla każdego obszaru strategicznego zidentyfikowano następujące cele:

- 1.1 Wsparcie edukacyjne samorządów lokalnych i właścicieli zabytków.
- 1.2 Kształtowanie postawy zainteresowania dziedzictwem.
- 2.1 Zoptymalizowanie systemu dotacji wojewódzkich.
- 2.2 Dbalność o zabytki własne województwa.
- 3.1 Ograniczanie ryzyka utraty najbardziej zagrożonych elementów dziedzictwa.
- 3.2 .Wzmocnienie potencjału promocyjnego zabytków

W rozdziale trzecim opisano proces wdrażania programu, w tym strukturę zarządzania programem, procesy zarządcze oraz monitoring realizacji programu.

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+

Uchwałą nr 72/22 z dnia 24 maja 2022 r. Sejmik Województwa Mazowieckiego przyjął Strategię rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Program jest kolejną edycją podstawowego dokumentu strategicznego regionu, określającego długofalową wizję rozwoju województwa, jak też średniookresowe kierunki działań. Składa się z kilku rozdziałów, w tym m.in.: diagnoza-wnioski, wyzwania. Jeden z podrozdziałów w ramach ww. rozdziału dotyczy kultury i dziedzictwa kulturowego. W nim wskazano cenne informacje, takie jak:

- województwo mazowieckie wyróżnia się w skali kraju pod względem liczby zabytków objętych formami ochrony, co świadczy o bogactwie dziedzictwa kulturowego. Duża liczba zabytków

nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (7949) plasuje województwo na drugim miejscu w Polsce;

- miejscem koncentracji obiektów zabytkowych jest Warszawa, w której mieści się aż 29,4% zabytków nieruchomych województwa;
- najlepiej zachowanymi zabytkami w województwie są obiekty sakralne;
- województwo zajmuje szóste miejsce w kraju pod względem liczby pomników historii (8) oraz trzecie ze względu na liczbę parków kulturowych (4);
- województwo posiada – nieobjęte formami ochrony zabytków – zasoby kulturowe o szczególnych wartościach historycznych i kulturowych;
- dużym zagrożeniem dla przestrzeni kulturowej województwa jest zróżnicowany stan zachowania zabytków;
- postępująca presja urbanistyczna utrudnia ochronę krajobrazów kulturowych.

W dokumencie podano wizję: „Mazowsze z Warszawą, Warszawa ku Europie” oraz cel główny: „Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwałą i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska”. Jednym z obszarów celów rozwojowych jest kultura i dziedzictwo – Mazowsze bogate kulturowo. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju województwa i poprawy jakości życia. W ww. obszarze wskazano następujące kierunki działań:

- ochrona i wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego;
- wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego, potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju gospodarczego i promocji województwa;
- upowszechnianie kultury i twórczości;
- kreowanie miast i wsi jako centrów aktywności kulturalnej i turystycznej.

Maków Mazowiecki nie znalazł się w żadnym z wyznaczonych Miejskich Obszarów Funkcjonalnych, będących obszarami strategicznej interwencji.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego

Uchwałą nr 22/18 z dnia 19 grudnia 2018 r. Sejmik Województwa Mazowieckiego po raz ostatni przyjął zmianę planu. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego składa się z części głównej – tekst oraz 6 załączników, w tym załącznik pn. „Ochrona przyrody i dziedzictwa kulturowego”, w którym wskazano no występujący w Makowie Mazowieckim układ urbanistyczny wpisany do rejestru zabytków oraz układ liniowy wpisany do rejestru zabytków (linia kolejki wąskotorowej). Dokument składa się z 7. rozdziałów. W podrozdziale 2.11. opisano ochronę dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu kulturowego Wskazano, że na obszarze województwa mazowieckiego zlokalizowane są obiekty i obszary o szczególnym znaczeniu dla kultury polskiej jak i światowej. Należą do nich Historyczne Centrum Warszawy – obszar wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO oraz pomniki historii (5). Podano również, że liczba zabytków ujętych w gminnych ewidencjach zabytków wynosi ponad 28 tys. pozycji. W podrozdziale 6.8. wskazano działania dotyczące opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego oraz dóbr ochrony współczesnej, w tym m.in.:

- identyfikację wartościowych obiektów i obszarów dóbr kultury współczesnej oraz ich ochronę poprzez ustalenia w gminnych dokumentach planistycznych (w tym miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego);
- zachowanie ładu przestrzennego lub jego kreowanie, szczególnie w miejscach o istotnym znaczeniu dla dziedzictwa kulturowego poprzez: ochronę i kształtowanie struktur

przestrzennych historycznych miast i wsi w oparciu o ochronę pola ekspozycji i eksponowanie dominant architektonicznych; kształtowanie przestrzeni publicznych w nawiązaniu do tradycji miejsca, kształtowanie i ochronę krajobrazów kulturowych m.in. poprzez utworzenie parków kulturowych;

- adaptację obiektów zabytkowych dla współczesnych funkcji kulturalnych, turystycznych i edukacyjnych;
- zagospodarowanie i udostępnianie stanowisk archeologicznych posiadających czytelną formę krajobrazową w celach dydaktycznych, naukowych i turystycznych;
- współpracę międzyregionalną w zakresie zachowania i wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego (tradycji historycznych, śladów osadnictwa, dziedzictwa kultury ludowej) dla rozwoju produktów turystyki kulturowej.

W wykazie nr 12, wśród 131 miast województwa mazowieckiego wymieniono Maków Mazowiecki, jako miasto historyczne o lokacji XV-wiecznej.

Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027

Komisja Europejska decyzją wykonawczą nr C(2022) 8693 przyjęła 2 grudnia 2022 r. program Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 (wersja 1.2). W dokumencie sformułowano następujące priorytety:

1. Fundusze Europejskie dla bardziej konkurencyjnego i inteligentnego Mazowsza.
2. Fundusze Europejskie na zielony rozwój Mazowsza.
3. Fundusze Europejskie na rozwój mobilności miejskiej na Mazowszu.
4. Fundusze Europejskie dla lepiej połączonych i dostępnego Mazowsza.
5. Fundusze Europejskie dla wyższej jakości życia na Mazowszu.
6. Fundusze Europejskie dla aktywnego zawodowo Mazowsza.
7. Fundusze Europejskie dla nowoczesnej i dostępnej edukacji na Mazowszu.
8. Fundusze Europejskie dla aktywnej integracji oraz rozwoju usług społecznych i zdrowotnych na Mazowszu.
9. Mazowsze bliższe obywatelom dzięki Funduszom Europejskim.
10. Pomoc techniczna (EFRR).
11. Pomoc techniczna (EFS+).

W programie przedstawiono cele polityki spójności, w tym CP5 realizowany za pomocą procesu rewitalizacji oraz konserwacji i rewaloryzacji zabytków nieruchomych, a także ich udostępnianie na cele publiczne.

Ponadto dla każdego priorytetu wskazano cele szczegółowe. Dla priorytetu IV wskazano 4. cele szczegółowe, w tym cel szczegółowy 4(vi) wzmocnienie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych.

W jego strukturach planuje się następujące typy przedsięwzięć:

- rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej ważnej dla edukacji i aktywności kulturalnej;
- turystyczne szlaki tematyczne i produkty turystyczne (odwołujące się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych i kulinarnych).

W ramach typu projektu: Turystyczne szlaki tematyczne i produkty turystyczne za priorytetowe uznano działania na rzecz obszarów o wysokich walorach historycznych, kulturowych, przyrodniczych i krajobrazowych stanowiące o ich wysokiej atrakcyjności turystycznej. Szczególnie preferowane będą te obszary, które jednocześnie zostały wykazane jako zmarginalizowane w dokumentach

strategicznych na poziomie regionalnym. Wsparciem zostaną objęte projekty zorientowane na poprawę oferty regionalnej i podregionalnej – tzn. turystycznej i kulturalnej, bazującej na walorach Mazowsza lub regionów etnograficznych, kulturowych, historycznych i przyrodniczych położonych w jego granicach i przynależne do istniejących szlaków turystycznych. Nacisk zostanie położony na wprowadzanie innowacji i cyfryzacji w ramach przemysłu turystycznego i jego produktów, np. w zakresie zarządzania, systemu organizacji usług, kreowania nowych, innowacyjnych produktów czy wykorzystywania efektów współpracy i synergii do realizacji usług turystycznych, co pozwoli na wzrost dochodów i tym samym przyczyni się do odbudowy lokalnych gospodarek. Planowane działania inwestycyjne w zakresie rozwoju oferty turystycznej i rekreacyjnej, powinny być realizowane z zachowaniem zasad zrównoważonej turystyki, ze szczególnym poszanowaniem cennych przyrodniczo obszarów. Przy realizacji inwestycji należy stosować urządzenia minimalizujące presję ze strony turystów i właściwie wyposażać miejsca zagospodarowanego odpoczynku. Dla priorytetu IX - Mazowsze bliższe obywatelom wyznaczono cele szczegółowe:

- 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich;
- 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.

W ich strukturach planuje się następujące typy przedsięwzięć:

- ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego;
- rewitalizacja obszarów zdegradowanych.

W ramach typu projektu: Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego za priorytetowe uznano wspieranie mających istotne znaczenie dla lokalnej społeczności obiektów zabytkowych, które funkcjonując w odnowionej formie będą stanowiły ważny element aktywizacji środowiska, zmiany społecznej lub ożywienia miejscowej gospodarki. Z uwagi na ogromne znaczenie dziedzictwa kulturowego w obszarach rewitalizacji, niezwykle ważne jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomości oraz ich udostępnianie na cele publiczne i społeczne. Szczególne wsparcie otrzymywać będą obiekty najbardziej zagrożone (z uwagi na zły stan techniczny) oraz zabytki najcenniejsze – posiadające wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową objęte jedną z form ochrony prawnej, przewidzianych w Ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, które kreują ducha miejsca w obszarach dotkniętych kryzysem. Ponadto nacisk kładziony będzie na projekty uwzględniające rolę zabytków w rozwoju turystyki oraz pozwalające na ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko naturalne, w których będzie prowadzona działalność sprzyjająca integracji społecznej. Kluczowym efektem działań powinno być stworzenie trwałych podstaw dla harmonijnego funkcjonowania obiektów zabytkowych w przestrzeni publicznej sprzyjające utrzymywaniu spójności lokalnej społeczności i integrujące mieszkańców.

W ramach typu projektu: Rewitalizacja obszarów zdegradowanych za priorytetowe uznano kompleksowe projekty (w tym na terenach miast w ramach celu szczegółowego 5(i) pozwalające na wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany. Interwencja ta powinna pozwolić na pobudzenie

aktywności środowisk lokalnych i stymulowanie współpracy poprzez wsparcie przedsiębiorczości, samozatrudnienia i gospodarki społecznej, a także poprawę jakości przestrzeni w której funkcjonują.

V. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

W podrozdziale 5.1. przedstawiono te dokumenty strategiczne, które obowiązują w ramach czasowych odpowiadających Gminnemu Programowi Opieki nad Zabytkami Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024-2027. Gminny Program Rewitalizacji przestał obowiązywać z końcem 2023 r., zaś Plan Rozwoju Lokalnego przestał obowiązywać w 2022 r. Z kolei Strategia Rozwoju Gminy przestała być aktualna wraz z końcem 2015 r.

5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Maków Mazowiecki Uchwałą nr XXIII/141/2012 z dnia 4 października 2012 r. Rada Miejska w Makowie Mazowieckim przyjęła Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Maków Mazowiecki. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego składa się z następujących, najważniejszych części:

- uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego;
- kierunki zagospodarowania przestrzennego.

Ponadto opracowano rysunki do części uwarunkowania, do części kierunki oraz osobny rysunek – infrastruktura techniczna. Jednym z podrozdziałów w części „uwarunkowania” jest podrozdział 10.3. Stan dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. W części tej wymieniono obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków oraz obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków. Wskazano także, że historyczne wartości kulturowe w układzie przestrzennym Makowa Maz. stanowią istotną jakość w wizerunku architektoniczno - urbanistycznym miasta, a ich utrzymanie i ochrona powinny być jedną z głównych przesłanek przekształceń w śródmiejskiej strefie zabudowy.

W opracowanej analizie SWOT do słabych stron zaliczono niewystarczającą ochronę zabytków. Wypracowano 7 celów strategicznych, w tym ostatni: ochrona dziedzictwa historycznego obejmująca m.in. ochronę układu urbanistycznego oraz obiektów wpisanych do rejestru i gminnej ewidencji zabytków, rewitalizację istniejącej śródmiejskiej substancji architektonicznej, a także promocję walorów architektoniczno – historycznych w skali ponadlokalnej - regionalnej i krajowej.

W części „kierunki” odnaleźć można cały rozdział poświęcony dziedzictwu kulturowemu, tj. obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. W tej części opisano:

- tradycje urbanistyczne miejsca - miasto lokacyjne Maków;
- od miasta lokacyjnego do współczesności;
- waloryzację struktur urbanistyczno - architektonicznych historycznego układu miejskiego.

Z kolei w rozdziale 4 pn. obszary i obiekty objęte i wskazane do objęcia prawnymi formami ochrony analizie poddano:

- obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków Woj. Mazowieckiego;
- stanowiska archeologiczne;

- strefy ochrony konserwatorskiej;
- obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków.

W rozdziale 5 - kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów w tym tereny wyłączone z zabudowy opisano historyczny układ urbanistyczno - architektoniczny w granicach strefy ochrony konserwatorskiej.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na terenie Makowa Mazowieckiego

MPZP są jedną z prawnych form ochrony zabytków wymienionych w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Zapisy chroniące obiekty zabytkowe znajdują się zazwyczaj w części poświęconej dziedzictwu kulturowemu. Na terenie Makowa Mazowieckiego funkcjonuje 26 Planów Zagospodarowania Przestrzennego zgodnie z danymi www.makowmazowiecki.e-mapa.net. Obszar miasta pokryty jest MPZP w 100%. Poniżej przedstawiono szczegółowe zapisy dotyczące obiektów zabytkowych.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Maków Mazowiecki - sektor C

MPZP przyjęty został uchwałą nr XI/55/2003 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 11 grudnia 2003 r.

1. Ustala się następujące obszary podlegające ochronie konserwatorskiej:

1) obszar układu przestrzennego rozplanowania miasta lokacyjnego z późniejszymi regulacjami wpisany do rejestru zabytków pod pozycją 305/88 wraz z nawarstwieniami kulturowymi w obszarze między ulicami: Moniuszki, Kościelną, Przasnyską, Armii Krajowej, południową granicą dawnego cmentarza katolickiego, północną granicą byłego cmentarza żydowskiego, rzeką Orzyc- wpisany do rejestru zabytków pod pozycją 319/92. Obszar oznaczony na rysunku planu symbolem graficznym i symbolem C1.

2) obszar ścisłej ochrony zespołu Kościoła Parafialnego p.w. Bożego Ciała w granicach władania, oznaczony na rysunku planu symbolem UK1 w obrębie obszaru C1;

3) obszary ekspozycji miejsc pamięci, pomników.

2. Dla obszarów wyszczególnionych w ust. 1, pkt 1, 2, 3:

1) ustala się obowiązek uzgadniania decyzji o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu dla wszelkich prac planistycznych z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;

2) obowiązują zasady ochrony zawarte w ustaleniach szczegółowych:

- dla obszaru oznaczonego na rysunku w planie symbolem C1 w § 26, 27, 28, 29, 30;

- dla terenu oznaczonego na rysunku w planie symbolem UK1 w § 34 ust. 2, pkt 7 i § 36;

- dla obiektów wyszczególnionych w ust. 1, pkt 3 występujących w obrębie terenu oznaczonego na rysunku planu symbolem Z - lapidarium w miejscu starego cmentarza żydowskiego w § 61, w obrębie wydzielenia terenowego UP/UC1 w § 53 ust. 3, pkt 7 oraz dla terenu ZCN/ZP w § 38

Ochronie konserwatorskiej podlegają obiekty wpisane do rejestru zabytków lub ujęte w ewidencji WKZ:

1) Zespół Kościoła Parafialnego P.W. Bożego Ciała:

a) kościół murowany z ok.1490 roku z dobudowaną kaplicą św. Anny ok. 1670 roku - nr rej. 14/58

b) dzwonnica, murowana z ok. 1926 roku.

2) Żydowski dom modlitwy " Bet Hamidrasz" z ok. 1850 roku, przy ul. Zielony Rynek 5 - nr rej. 302/88.

3) Dom Rabina z ok. 1860-1873 roku, przy ul. Zielony Rynek 6 - nr rej. 303/88.

4) Dawna łaźnia żydowska z pocz. XX wieku - nr rej. 304/88.

5) Dawna łaźnia miejska z 1922 roku - nr rej. 300/88.

- 6) Turbina wodno-elektryczna z 1925 roku.
- 7) Zespół zabudowy przy Placu Rynkowym - domy nr 2, 3, 5, 5a, 12, 13/14, 25, 28, 29, 30- murowane z 2 połowy XIX wieku.
- 8) Zespół zabudowy przy ul. Kilińskiego - domy nr 3, 5, 7/9, 8, 10, 12- murowane z ok. 1900 roku.
- 9) Dom przy ul. Grabowej 14 z ok. 1918 roku.
- 10) Zespół zabudowy przedmiejskiej przy ulicy Grabowej - domy nr 19, 21/23, 25, 31, 35, 48, 50 z kapliczką mur z XIX w., 56 - domy drewniane z XIX/XX wieku.

Dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w ewidencji konserwatora zabytków oraz oznaczonych na rysunku planu symbolami graficznymi ustala się obowiązek:

- 1) uzgadniania decyzji o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,
- 2) prowadzenia prac remontowych i modernizacyjnych, dla których nie jest wymagane pozwolenie na budowę w uzgodnieniu i pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Dla terenów położonych w zasięgu stanowisk archeologicznych oraz nawarstwień kulturowych w strefie ochrony konserwatorskiej układu przestrzennego miasta lokacyjnego ustala się:

1. obowiązek uzgadniania decyzji o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszelkich inwestycji kubaturowych, liniowych, drogowych oraz zmian w użytkowaniu gruntów,
2. obowiązek powiadamiania inwestorów o konieczności przeprowadzenia:
 - a) archeologicznych badań wykopaliskowych lub interwencyjnych wyprzedzających działania inwestycyjne zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami szczególnymi przy każdej inwestycji i zmianie w użytkowaniu gruntów,
 - b) prac archeologicznych przy robotach ziemnych związanych z inwestycją i trwałym zagospodarowaniu terenu - z rygiem ich zmiany na archeologiczne badania wykopaliskowe, w przypadku ujawnienia w trakcie robót ziemnych obiektów archeologicznych,
 - c) prowadzenia prac ziemnych pod nadzorem archeologicznym.
3. Zakres badań i prac archeologicznych wymienionych w pkt 2 ustala Wojewódzki Konserwator Zabytków na etapie uzgadniania decyzji o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Maków Mazowiecki - sektor E

MPZP przyjęty został uchwałą nr XI/56/2003 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 11 grudnia 2003 r.

1. Ustala się obowiązek uzgadniania decyzji o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu z WKZ na terenach położonych w zasięgu:

1) ochrony panoramy historycznego układu przestrzennego miejscowości z dominantą zespołu kościoła z prawobrzeżnej górnej krawędzi skarpy doliny Orzyca. Obowiązuje utrzymanie wolnych przestrzeni bez obiektów kubaturowych w obrębie istniejącej zabudowy wzdłuż górnej krawędzi skarpy doliny oraz zakaz wnoszenia na tarasie zalewowym doliny Orzyca obiektów kubaturowych, za wyjątkiem sezonowych obiektów i urządzeń związanych z wypoczynkiem;

2) granicy strefy ochrony ekspozycji miejsc pamięci – cmentarza wojennego z II wojny światowej o promieniu 50,0 m od granic własności, gdzie obowiązuje zakaz wznoszenia obiektów kubaturowych. Dla obszaru cmentarza ujętego w ewidencji WKZ obowiązują ustalenia szczegółowe.

Ustala się następujące wymagania na terenach położonych w zasięgu stanowisk archeologicznych:

1) obowiązek uzgadniania decyzji o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu z WKZ wszelkich inwestycji kubaturowych, liniowych, drogowych oraz zmian w użytkowaniu gruntów,

2) obowiązek powiadamiania inwestorów o konieczności przeprowadzenia:

a) archeologicznych badań wykopaliskowych lub interwencyjnych wyprzedzających działania inwestycyjne zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami szczególnymi przy każdej inwestycji i zmianie użytkowania gruntów,

b) prac archeologicznych przy robotach ziemnych związanych z inwestycją i trwałym zagospodarowaniem terenu - z rygorem ich zmiany na archeologiczne badania wykopaliskowe, w przypadku ujawnienia w trakcie robot ziemnych obiektów archeologicznych,

3) zakres badań i prac archeologicznych wymienionych w pkt 2 ustala WKZ na etapie uzgadniania decyzji o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu,

4) prowadzenia prac ziemnych pod nadzorem archeologicznym.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Maków Mazowiecki obszar działki nr 17

MPZP przyjęty został uchwałą nr VIII/41/2007 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 26 kwietnia 2007 r.

W zakresie ochrony krajobrazu kulturowego dziedzictwa kulturowego i zabytków ustala się:

1) ustala się strefę A obserwacji archeologicznej na terenie zgodnym z zasięgiem zaewidencjonowanego stanowiska archeologicznego oznaczonego na rysunku literą A i numerem;

2) w zasięgu strefy A ustala się obowiązek uzgadniania z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków wszelkich działań inwestycyjnych, prac ziemnych, zmian warunków zabudowy oraz sposobu użytkowania terenu, przeprowadzenia archeologicznych badań wykopaliskowych lub interwencyjnych wyprzedzających działania inwestycyjne, prowadzenia prac ziemnych pod nadzorem archeologicznym.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Maków Mazowiecki obszar działki nr 1425/1

MPZP przyjęty został uchwałą nr VIII/43/2007 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 26 kwietnia 2007 r.

W zakresie ochrony krajobrazu kulturowego dziedzictwa kulturowego i zabytków ustala się:

1) wprowadzenie cech architektonicznych charakterystycznych dla zabudowy śródmiejskiej w obiektach istniejących, adaptowanych i nowoprojektowanych.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Maków Mazowiecki obszar działki nr 308/1

MPZP przyjęty został uchwałą nr VIII/44/2007 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 26 kwietnia 2007 r.

W zakresie ochrony krajobrazu kulturowego dziedzictwa kulturowego i zabytków ustala się:

- 1) wprowadzenie cech architektonicznych charakterystycznych dla zabudowy śródmiejskiej w obiektach istniejących, adaptowanych i nowoprojektowanych;
- 2) ustala się strefę A obserwacji archeologicznej na terenie zgodnym z zasięgiem zaewidencjonowanego stanowiska archeologicznego oznaczonego na rysunku literą A i numerem;
- 3) w zasięgu strefy A ustala się obowiązek uzgadniania z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków wszelkich działań inwestycyjnych, prac ziemnych, zmian warunków zabudowy oraz sposobu użytkowania terenu, przeprowadzenia archeologicznych badań wykopaliskowych lub interwencyjnych wyprzedzających działania inwestycyjne, prowadzenia prac ziemnych pod nadzorem archeologicznym.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Maków Mazowiecki obszar działki nr 331/2

MPZP przyjęty został uchwałą nr VIII/45/2007 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 26 kwietnia 2007 r.

Brak zapisów odnoszących się do krajobrazu kulturowego.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Maków Mazowiecki obszar działki nr 465/39

MPZP przyjęty został uchwałą nr VIII/49/2007 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 26 kwietnia 2007 r. MPZP został zmieniony uchwałą nr XL/255/2009 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 30 listopada 2009 r.

W zakresie ochrony krajobrazu kulturowego ustala się:

- 1) wprowadzenie cech architektonicznych charakterystycznych dla zabudowy śródmiejskiej w obiektach istniejących, adaptowanych i nowoprojektowanych.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Maków Mazowiecki obszar działki nr 1091

MPZP przyjęty został uchwałą nr VIII/50/2007 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 26 kwietnia 2007 r.

Ustalenia dotyczące zasad ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej- teren nie jest objęty ochroną konserwatorską.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Maków Mazowiecki obszar działki nr 64/3

MPZP przyjęty został uchwałą nr VIII/52/2007 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 26 kwietnia 2007 r.

Ustalenia dotyczące zasad ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej- teren nie jest objęty ochroną konserwatorską i archeologiczną.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Maków Mazowiecki w obrębie sektora C

MPZP przyjęty został uchwałą nr XL/256/2009 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 30 listopada 2009 r.

1. Jednostki MU2, KP/Z1, KDD1 leżą w obrębie strefy ochrony konserwatorskiej historycznego układu przestrzennego miasta lokacyjnego wraz z nawarstwieniami kulturowymi z XI-XX wieku.
2. Na terenach, o których mowa w ust. 1 ustala się:
 - 1) utrzymanie i zachowanie linii rozgraniczających bloki zabudowy historycznego układu urbanistycznego;
 - 2) zachowanie istniejącego układu przestrzeni dróg;
 - 3) zachowanie układu drzew.
3. Na obszarze strefy wymienionej w pkt 1 należy uwzględnić uwarunkowania wynikające z przepisów odrębnych dotyczących ochrony i opieki nad zabytkami.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Maków Mazowiecki w obrębie sektora D

MPZP przyjęty został uchwałą nr XL/257/2009 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 30 listopada 2009 r.

Brak zapisów odnoszących się do krajobrazu kulturowego.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Maków Mazowiecki obszaru działki 166/2 – sektor B

MPZP przyjęty został uchwałą nr XLXIX/321/2010 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 23 września 2010 r.

Brak zapisów odnoszących się do krajobrazu kulturowego.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Maków Mazowiecki w obrębie sektora C

MPZP przyjęty został uchwałą nr XLXIX/322/2010 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 23 września 2010 r.

1. Teren MNU 2 jest zlokalizowany w obrębie strefy ochrony konserwatorskiej historycznego układu przestrzennego miasta lokacyjnego wraz z nawarstwieniami kulturowymi z XI-XX wieku.
2. Na terenie, o którym mowa w ust. 1 ustala się:
 - 1) utrzymanie i zachowanie linii rozgraniczających bloki zabudowy historycznego układu urbanistycznego
 - 2) zachowanie historycznego układu przestrzeni dróg
 - 3) zachowanie układu drzew.
3. Na obszarze strefy wymienionej w ust. 1 należy uwzględnić uwarunkowania wynikające z przepisów odrębnych dotyczących ochrony i opieki nad zabytkami.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Maków Mazowiecki w obrębie sektora D

MPZP przyjęty został uchwałą nr XLIX/323/2010 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 23 września 2010 r.

1. Ustala się ochronę zabytków archeologicznych, w formie strefy archeologicznej ochrony konserwatorskiej.
2. Na obszarze strefy, wymienionej w ust. 1, należy uwzględnić uwarunkowania wynikające z przepisów odrębnych, dotyczących ochrony i opieki nad zabytkami.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Maków Mazowiecki – sektor A (zmiana)

Zmiana MPZP przyjęta została uchwałą nr XLVI/303/2014 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 10 lipca 2014 r.

W zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

1) ustala się, oznaczone na rysunku planu, obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków:

- a) dom mieszkalny drewniany ok. 1930 - 1935 r. - ul. Nadrzeczna 1,
- b) dom mieszkalny murowany ok. 1940 - 1943 r. - ul. Przasnyska 62,
- c) dom mieszkalny drewniany ok. 1930 r. - ul. Przasnyska 52,
- d) dom mieszkalny drewniany 1 ćw. XX w. - ul. Przasnyska 44,
- e) dom mieszkalny drewniany ok. 1927 r. ul. Ciechanowska 4,
- f) budynek dawnego młyna mechanicznego 1 ćw. XX w. - ul. Przasnyska 40
- g) obszar po cmentarzu żydowskim przed 1875 r., - ul. Ciechanowska,

2) dla obiektów określonych w pkt.1 lit. a – lit. e obowiązuje:

- a) nakaz prowadzenia prac budowlanych na obiektach zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- b) dopuszczenie rozbiórki obiektów w przypadku ich złego stanu technicznego, po wykonaniu pełnej dokumentacji architektonicznej obiektów i przy uwzględnieniu obowiązujących w tym zakresie przepisów odrębnych ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,

3) dla obiektu określonego w pkt.1 lit. f obowiązuje:

- a) nakaz restauracji i przebudowy obiektu z dostosowaniem obecnej lub projektowanej funkcji do wartości historycznej obiektu,
- b) nakaz zachowania bryły, kształtu i geometrii dachu oraz zastosowanych tradycyjnych materiałów budowlanych elewacji lub ich odtworzenia w przypadku zniszczenia,
- c) nakaz utrzymania i odtworzenia zniszczonych elementów historycznego detalu architektonicznego,
- d) nakaz zachowania kształtu, rozmiarów i rozmieszczenia otworów okiennych i drzwiowych zgodnie z historycznym wizerunkiem budynku,
- e) nakaz utrzymania lub odtworzenia zniszczonych elementów oryginalnej stolarki okien i drzwi,
- f) nakaz uwzględnienia ustaleń §7 w zakresie lokalizacji urządzeń reklamowych,
- g) nakaz uwzględnienia w realizacji napowietrznych elementów instalacji technicznych wartości historycznych obiektów,
- h) nakaz prowadzenia prac budowlanych na obiekcie zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,

4) dla obiektu określonego w pkt.1 lit. g obowiązuje:

- a) nakaz uwzględnienia w zagospodarowaniu terenów reliktyw cmentarza żydowskiego w przypadku ich ujawnienia,

- b) nakaz prowadzenia prac budowlanych w obrębie cmentarza zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami odrębnymi o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- 5) ustala się ochronę, oznaczonych na rysunku planu granicami i opisanych oznaczeniem literowo – cyfrowym, stanowisk archeologicznych:
- a) AZP 43-67/19 – ślady osadn. późn. śred,
 - b) AZP 43-67/20 - ślady osadn. śred,
 - c) AZP 43-67/27 – osad. starożyt, wśr, późn. śred. nowożyt.
- 6) na terenach położonych w granicach stanowisk archeologicznych, o których mowa w pkt.5 obowiązuje nakaz wykonywania robót ziemnych albo zmian charakteru dotychczasowej działalności, z uwzględnieniem zasad określonych w przepisach odrębnych z zakresu ochrony zabytków.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Maków Mazowiecki – sektor B (zmiana)

Zmiana MPZP przyjęta została uchwałą nr XLVI/304/2014 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 10 lipca 2014 r.

W zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

- 1) ustala się, oznaczony na rysunku planu, obiekt wpisany do rejestru zabytków województwa mazowieckiego - przestrzenny układ komunikacyjny Mławskiej Kolei Dojazdowej, układ torowiska w granicach działki 169 (nr rej. A - 615, decyzja z dnia 28 lipca 1995r.).
- 2) dla obiektu określonego w pkt.1 obowiązuje:
 - a) nakaz prowadzenia wszelkich zamierzeń i planowanych działań inwestycyjnych na terenie zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi z zakresu ochrony zabytków i opiece nad zabytkami,
- 3) ustala się ochronę, oznaczonych na rysunku planu granicami i opisanych oznaczeniem literowo – cyfrowym, stanowisk archeologicznych:
 - a) AZP 43-67/17 – osada, późn. śred.,
 - b) AZP 43-67/18 - osada, późn. śred.,
- 4) na terenach położonych w granicach stanowisk archeologicznych, o których mowa w pkt.3 obowiązuje nakaz wykonywania robót ziemnych albo zmian charakteru dotychczasowej działalności, z uwzględnieniem zasad określonych w przepisach odrębnych z zakresu ochrony zabytków.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Maków Mazowiecki – sektor D (zmiana)

Zmiana MPZP przyjęta została uchwałą nr XLVI/305/2014 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 10 lipca 2014 r.

W zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

- 1) ustala się ochronę, oznaczonych na rysunku planu granicami i opisanych oznaczeniem literowo – cyfrowym, stanowisk archeologicznych:
 - a) AZP 43-67/21 – osada, nowożyt.,
 - b) AZP 44-67/24 - osada, nowożyt.,
 - c) AZP 44-67/25 – osada, polska, nowożyt.
 - d) AZP 44-67/26 - osada, nowożyt.
 - e) AZP 44-67/27 – osada, polska, nowożyt.
 - f) AZP 44-67/28 - osada, nowożyt.

2) na terenach położonych w granicach stanowisk archeologicznych, o których mowa w pkt.1 obowiązuje nakaz wykonywania robót ziemnych albo zmian charakteru dotychczasowej działalności, z uwzględnieniem zasad określonych w przepisach odrębnych z zakresu ochrony zabytków.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Maków Mazowiecki – sektor C (zmiana)

Zmiana MPZP przyjęta została uchwałą nr IV/25/2015 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 22 stycznia 2015 r.

W zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

1) ustala się, oznaczone na rysunku planu, granice strefy „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej obszaru wpisanego do rejestru zabytków województwa mazowieckiego pod Nr A-595 z dnia 30 czerwca 1988 r.

- układ urbanistyczny Starego Miasta oraz pod Nr 319 z dnia 3 sierpnia 1992 r. – nawarstwienia kulturowe Starego Miasta,

2) ustala się, oznaczone na rysunku planu, obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa mazowieckiego:

a) kościół p.w. Bożego Ciała z otoczeniem w promieniu 50 m pod Nr A-387 z dnia 26 stycznia 1958 r.

b) bożnica żydowska bractwa „Bet Hamidrasz” pod Nr A-592 z dnia 14 czerwca 1988 r.

c) dawny dom kahalny pod Nr A-593 z dnia 14 czerwca 1988 r,

d) budynek dawnej łaźni żydowskiej pod Nr A-594 z dnia 30 czerwca 1988 r,

e) budynek dawnej łaźni miejskiej pod Nr A-591 z dnia 1 czerwca 1988 r.

f) cmentarz przykościelny - ul. Kościelna pod Nr A-387 z dnia 26 stycznia 1958 r

g) przestrzenny układ komunikacyjny Mławskiej Kolei Dojazdowej (układ torowiska w granicach działki 169 pod Nr A-615 28 lipca 1995 r.

3) Wszelkie działania inwestycyjne w obrębie granic i obiektów, o których mowa w ust.1 i ust.2 wymagają postępowania zgodnego z obowiązującymi przepisami odrębnymi, odnoszącymi się do obszarów i obiektów objętych ochroną konserwatorską, w tym w zakresie nadzoru archeologicznego.

4) wskazuje się, oznaczone na rysunku planu, obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków:

a) dom mieszkalny drewniany ok. 1930 - 1935 r. - ul. Polna 4,

b) dom mieszkalny drewniany ok. 1930 r. - ul. Moniuszki 99,

c) dom mieszkalny murowany ok. 1935 r. - ul. Moniuszki 74,

d) dom mieszkalny drewniany pocz. XX w. - ul. Moniuszki 69,

e) dom mieszkalny drewniany pocz. XX w. - ul. Moniuszki 63,

f) dom mieszkalny drewniany 1925 – 1930 r. - ul. Moniuszki 60,

g) dom mieszkalny drewniany 1925 – 1930 r. - ul. Moniuszki 56,

h) dom mieszkalny drewniany ok. 1925 r. - ul. Moniuszki 52,

i) dom mieszkalny murowany ok. 1925 r. - ul. Moniuszki 49,

j) dom mieszkalny drewniany ok. 1925 - 1930 r. - ul. Moniuszki 41,

k) dom mieszkalny drewniany ok. 1930 - 35 r. ul. - Moniuszki 39,

l) dom mieszkalny murowany ok. 1925 r. - ul. Moniuszki 42,

m) dom mieszkalno - usługowy murowany ok. 1930 r. - ul. Moniuszki 24,

n) dom mieszkalny drewniany 1 ćw. XX w. - ul. Moniuszki 19,

o) dom mieszkalno - usługowy murowany ok. 1925 - 1930 r. - ul. Moniuszki 18

p) dom mieszkalny murowany ok. 1900 r. - ul. Armii Krajowej 65,

q) dom mieszkalny murowany 1930 - 35 r. - ul. Armii Krajowej 9,

- r) dom mieszkalny drewniany ok. 1925 r. - ul. Armii Krajowej 6
- s) kapliczka przydrożna murowana 2 ćw. XIX w. - ul. Grabowa 50,,
- t) krzyż wotywny ok. 1887 r. - ul. Moniuszki 70,
- u) pomnik poległych Polaków w latach 1914-1920 1989 r. - ul. Kościuszki (przy ogrodzeniu cmentarza przykościelnego),
- v) figura Maryjna 1927 r. - ul. Kościuszki (przy ogrodzeniu cmentarza przykościelnego),
- w) pomnik rocznicy lokacji miasta 1971 r. - ul. Rynek,
- x) pomnik pamięci społeczności żydowskiej 1988 r. ul. Adamowska 7,
- y) dawna piekarnia murowana ok. 1925 - 1930 r. - ul. Moniuszki,
- z) dom mieszkalny drewniany ok. 1930 r. - ul. Moniuszki 14,
- aa) dom mieszkalny murowany poł. XIX w. - ul. Moniuszki 11,
- bb) dom mieszkalny murowany poł. XIX w. - ul. Moniuszki 8
- cc) dom mieszkalny murowany 1 ćw. XX w. - ul. Moniuszki 5,
- dd) dom mieszkalny murowany ok. 1955 r. - ul. Moniuszki 1,
- ee) dom mieszkalny murowany 1940 - 42 r. - ul. Mickiewicza 33,
- ff) dom mieszkalny murowany 1940 - 42 r. - ul. Mickiewicza 30,
- gg) dom mieszkalny murowany 1940 - 42 r. - ul. Mickiewicza 25,
- hh) dom mieszkalny murowany 1930 - 35 r. - ul. Mickiewicza 16,
- ii) dom mieszkalny murowany 1955 r. - Mickiewicza 5,
- jj) dom mieszkalny drewniany 1 ćw. XX w. - ul. Adamowska 2,
- kk) młyn mechaniczny I ćw. XX w. - ul. Armii Krajowej 12,
- ll) dom mieszkalny murowany ok. 1955 r. - ul. Franciszkańska 14,
- mm) dom mieszkalny drewniany ok. 1900 r. - ul. Grabowa 56,
- nn) dom mieszkalny drewniany pocz. XX w. - ul. Grabowa 50,
- oo) dom mieszkalny drewniany Kon. XIX w. - ul. Grabowa 48,
- pp) dom mieszkalny drewniany ok. 1912 r. - ul. Grabowa 46,
- qq) dom mieszkalny murowany ok. 1925 - 1930 r. - ul. Grabowa 38,
- rr) dom mieszkalny drewniany ok. 1912 r. - ul. Grabowa 35/37,
- ss) dom mieszkalny drewniany pocz. XX w. - ul. Grabowa 31,
- tt) dom mieszkalny drewniany ok. 1930 r. - ul. Grabowa 25,
- uu) dom mieszkalny drewniany ok. 1900 r. - ul. Grabowa 21,
- vv) dom murowany 1 ćw. XX w. - ul. Grabowa 14,
- ww) dom mieszkalny murowany ok. 1912 r. - ul. Kilińskiego 12,
- xx) dom mieszkalny murowany ok. 1926 r. - ul. Kilińskiego 10,
- yy) dom mieszkalny murowany ok. 1910 r. - ul. Kilińskiego 8,
- zz) dom mieszkalny murowany po 1900 r. - ul. Kilińskiego 7/9,
- aaa) dom mieszkalny murowany ok. 1900 r. - ul. Kilińskiego 6,
- bbb) dom mieszkalny murowany ok. 1900 r. - ul. Kilińskiego 5,
- ccc) dom mieszkalny drewniany 1 ćw. XX w. - ul. Kościelna 14,
- ddd) dawna plebania murowany 4 ćw. XIX w. - ul. Kościelna 11,
- eee) dom mieszkalny murowany ok. 1935 r. - ul. 1 Maja 9,
- fff) dom mieszkalny murowany ok. 1920 - 1930 r. - ul. Rynek 28,
- ggg) dom mieszkalny murowany ok. 1918 r. - ul. Rynek 25,
- hhh) dom mieszkalny murowano - drewniany ok. 1930 r. - ul. Rynek 21,

- iii) dom mieszkalny murowany 1 ćw. XX w. - ul. Rynek 20
 - jjj) dom mieszkalny murowany 1 ćw. XX w. - ul. Rynek 19,
 - kkk) dom mieszkalny murowany 2 poł. XIX w. - ul. Rynek 13/14,
 - lll) dom mieszkalny murowany 4 ćw. XIX w. - ul. Rynek 12,
 - mmm) dom mieszkalny murowany ok. 1925 r. - ul. Rynek 7,
 - nnn) dom mieszkalny murowany 2 poł. XIX w. - ul. Rynek 5a,
 - ooo) dom mieszkalny murowany 2 poł. XIX w. - ul. Rynek 5,
 - ppp) dom mieszkalny murowany 2 poł. XIX w. ul. Rynek 3,
- 5) dla obiektów określonych w pkt.4 lit. a – lit. r obowiązuje:
- a) nakaz prowadzenia prac budowlanych na obiektach zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
 - b) dopuszczenie rozbiórki obiektów w przypadku ich złego stanu technicznego, po wykonaniu pełnej dokumentacji architektonicznej obiektów i przy uwzględnieniu obowiązujących w tym zakresie przepisów odrębnych ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- 6) dla obiektów określonych w pkt.4 lit. s – lit. x obowiązuje:
- a) nakaz bezwzględne zachowania obiektów,
 - b) zakaz prowadzenia prac budowlanych i robót ziemnych w otoczeniu obiektów w sposób zagrażających tym obiektom,
 - c) nakaz prowadzenia prac budowlanych w otoczeniu obiektów zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami odrębnymi o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami
- 7) dla obiektów określonych w pkt.4 lit. y – lit. ppp obowiązuje:
- a) nakaz restauracji i przebudowy obiektów z dostosowaniem obecnej lub projektowanej funkcji do wartości historycznej obiektów,
 - b) nakaz zachowania bryły, kształtu i geometrii dachu oraz zastosowanych tradycyjnych materiałów budowlanych elewacji lub ich odtworzenia w przypadku zniszczenia,
 - c) nakaz utrzymania i odtworzenia zniszczonych elementów historycznego detalu architektonicznego,
 - d) nakaz zachowania kształtu, rozmiarów i rozmieszczenia otworów okiennych i drzwiowych zgodnie z historycznym wizerunkiem budynków,
 - e) nakaz utrzymania lub odtworzenia zniszczonych elementów oryginalnej stolarki okien i drzwi,
 - f) nakaz uwzględnienia w realizacji napowietrznych elementów instalacji technicznych wartości historycznych obiektów,
 - g) nakaz prowadzenia prac budowlanych na obiektach zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- 8) wskazuje się, oznaczone na rysunku planu, historyczne cmentarze wpisane do gminnej ewidencji zabytków
- a) cmentarz parafialny przeł. XIX i XX w. - ul. Moniuszki/Cmentarna,
 - b) cmentarz parafialny (obecnie skwer) ok. 1832 - 34 r. - ul. Moniuszki/Armii Krajowej,
 - c) dawny cmentarz żydowski schyłek XVIII w.- ul. Przasnyska - Adamowska
- 9) dla cmentarzy określonych w pkt.8 obowiązuje:
- a) nakaz uwzględnienia w zagospodarowaniu terenów reliktyw cmentarzy w przypadku ich ujawnienia,
 - b) nakaz prowadzenia prac budowlanych w obrębie cmentarzy zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami odrębnymi o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami
- 10) ustala się ochronę, oznaczonych na rysunku planu granicami i opisanych oznaczeniem literowo – cyfrowym, stanowisk archeologicznych:
- a) AZP 43-67/13 12 fr. ceramiki XIV - XVII w.

- b) AZP 43-67/14 - 8 fr. ceramiki XIV - XV w.
- c) AZP 43-67/15 4 fr. ceramiki XIV - XVII w.
- d) AZP 43-67/16 19 fr. ceramiki XIV - XVII w.
- e) AZP 43-67/25 3 fr. ceramiki XI - XIII w.; 47 fr. ceramiki V - XVII – XIX w.

11) na terenach położonych w granicach stanowisk archeologicznych, o których mowa w pkt.10 obowiązuje nakaz wykonywania robót ziemnych albo zmian charakteru dotychczasowej działalności, z uwzględnieniem zasad określonych w przepisach odrębnych z zakresu ochrony zabytków.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu Miasta Maków Mazowiecki – obszar działek nr ewid. 183/2, 184/1, 184/2, 895

MPZP przyjęty został uchwałą nr XV/114/2016 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 10 marca 2016 r.

W zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej ustala się:

- 1) teren oznaczony symbolem KP znajduje się w granicach strefy „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej obszaru wpisanego do rejestru zabytków województwa mazowieckiego pod Nr A-595 z dnia 30 czerwca 1988 r. - układ urbanistyczny Starego Miasta oraz pod Nr 319 z dnia 3 sierpnia 1992 r. – nawarstwienia kulturowe Starego Miasta,
- 2) wszelkie działania inwestycyjne w obrębie granic strefy, o której mowa w pkt.1 wymagają postępowania zgodnego z obowiązującymi przepisami odrębnymi, odnoszącymi się do obszarów i obiektów objętych ochroną konserwatorską.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Maków Mazowiecki – sektor E

MPZP przyjęty został uchwałą nr XIX/149/2016 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 21 czerwca 2016 r.

W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej ustala się:

- 1) oznaczone na rysunku planu, obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków:
 - a) dom mieszkalny drewniany ok. 1930 r. - ul. Grzybowa 6,
 - b) dom mieszkalny drewniany ok. 1930 r. - ul. Grzybowa 4,
 - c) dom mieszkalny drewniany ok. 1935 r. - ul. Ogrodowa 8,
 - d) dom mieszkalny drewniany ok. 1935 r. - ul. Ogrodowa 7,
 - e) dom mieszkalny drewniany ok. 1935 r. - ul. Ogrodowa 6,
 - f) dom mieszkalny drewniany ok. 1930 r. - ul. Sportowa 64,
 - g) dom mieszkalny drewniany ok. 1930 - 1935 r. - ul. Sportowa 62,
 - h) dom mieszkalny drewniany ok. 1935 r. - ul. Wiśniowa 1,
 - i) dom mieszkalny drewniany ok. 1935 r. - ul. Warszawska 30,
 - j) dom mieszkalny drewniany ok. 1935 - 1937 r. - ul. Warszawska 24,
 - k) bud. dawnej elektrowni wodnej murowany ok. 1925 r. przy kładce przez rz. Orzyc,
 - l) budynek biurowy ok. 1955 r. - ul. Mazowiecka 18,
 - m) pomnik Chwała Saperom - Park Saperom,
 - n) mogiła pomordowanych - ul. Sportowa,
 - o) płyta upamiętniająca miejsce masowego mordu 1967 r. - las Grzanka;
- 2) dla obiektów określonych w pkt.1 lit. a – lit. j obowiązuje:

- a) nakaz prowadzenia prac budowlanych na obiektach zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- b) dopuszczenie rozbiórki obiektów w przypadku ich złego stanu technicznego, po wykonaniu pełnej dokumentacji architektonicznej obiektów i przy uwzględnieniu obowiązujących w tym zakresie przepisów odrębnych o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- 3) dla obiektów określonych w pkt.1 lit. k i lit. l obowiązuje:
 - a) nakaz restauracji i przebudowy obiektów z dostosowaniem obecnej lub projektowanej funkcji do wartości historycznej obiektów,
 - b) nakaz zachowania bryły, kształtu i geometrii dachu oraz zastosowanych tradycyjnych materiałów budowlanych elewacji lub ich odtworzenia w przypadku zniszczenia,
 - c) nakaz utrzymania i odtworzenia zniszczonych elementów historycznego detalu architektonicznego,
 - d) nakaz zachowania kształtu, rozmiarów i rozmieszczenia otworów okiennych i drzwiowych zgodnie z historycznym wizerunkiem budynków,
 - e) nakaz utrzymania lub odtworzenia zniszczonych elementów oryginalnej stolarki okien i drzwi,
 - f) nakaz uwzględnienia w realizacji napowietrznych elementów instalacji technicznych wartości historycznych obiektów,
 - g) nakaz prowadzenia prac budowlanych na obiektach zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 4) dla obiektów określonych w pkt.1 lit. m - lit. o obowiązuje:
 - a) nakaz bezwzględnego zachowania obiektów,
 - b) zakaz prowadzenia prac budowlanych i robót ziemnych w otoczeniu obiektów w sposób zagrażających tym obiektom,
 - c) nakaz prowadzenia prac budowlanych w otoczeniu obiektów zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami odrębnymi o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- 5) oznaczony na rysunku planu, historyczny cmentarz żołnierzy radzieckich (ok. 1950 -1955 r.), wpisany do gminnej ewidencji zabytków;
- 6) dla cmentarza określonego w pkt.5 obowiązuje:
 - a) nakaz zachowania w dobrym stanie istniejącego rozplanowania nagrobków, ciągów pieszych, zieleni i innych obiektów stanowiących wyposażenie cmentarza,
 - b) nakaz prowadzenia prac budowlanych w obrębie cmentarza zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami odrębnymi o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- 7) ochronę, oznaczonych na rysunku planu granicami i opisanych oznaczeniem literowo – cyfrowym, stanowisk archeologicznych AZP 43-67/1, AZP 43-67/2, AZP 43-67/3, AZP 43-67/26, AZP 43-67/27;
- 8) w granicach stanowisk, o których mowa w pkt.7 obowiązuje nakaz wykonywania robót ziemnych albo zmian charakteru dotychczasowej działalności, z uwzględnieniem zasad określonych w przepisach odrębnych z zakresu ochrony zabytków.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Maków Mazowiecki w obrębie sektora A

MPZP przyjęty został uchwałą nr XLVII/344/2018 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 28 czerwca 2018 r.

Brak w planie ustaleń dot. zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej, ze względu na brak w granicach planu obiektów podlegających ochronie w tym zakresie.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Maków Mazowiecki w obrębie sektora D

MPZP przyjęty został uchwałą nr LII/370/2018 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 27 września 2018 r.

1. Ustala się ochronę zabytków archeologicznych (stanowisko archeologiczne nr ew. AZP 44-67/27) w formie strefy ochrony konserwatorskiej zabytku archeologicznego, w granicach zgodnych z oznaczeniem na rysunku planu.
2. Na obszarze strefy o której mowa w ust. 1, wszelkie działania inwestycyjne, w tym roboty ziemne oraz zmiana charakteru dotychczasowej działalności, które mogą doprowadzić do przekształcenia lub zniszczenia zabytku archeologicznego wymagają postępowania zgodnego z obowiązującymi przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony zabytków.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta Maków Mazowiecki dla wybranych terenów, obszar A, B, C, D, E

MPZP przyjęty został uchwałą nr LII/371/2018 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 27 września 2018 r.

1. Wskazuje się, oznaczony na rysunku planu, obiekt wpisany do gminnej ewidencji zabytków - budynek dawnego młyna mechanicznego 1 ćw. XX w. zlokalizowany przy ul. Przasnyskiej 40.
2. Dla obiektu, o którym mowa w ust.1, ustala się:
 - 1) dopuszczenie restauracji i przebudowy budynku z dostosowaniem obecnej lub projektowanej funkcji do jego wartości historycznej;
 - 2) nakaz zachowania bryły, kształtu i geometrii dachu, elementów historycznego detalu architektonicznego oraz zastosowanych tradycyjnych materiałów budowlanych elewacji lub ich odtworzenia w przypadku zniszczenia;
 - 3) nakaz zachowania kształtu, rozmiarów i rozmieszczenia otworów okiennych i drzwiowych zgodnie z historycznym wizerunkiem budynku;
 - 4) nakaz utrzymania elementów oryginalnej stolarki okien i drzwi lub ich odtworzenia w przypadku ich zniszczenia;
 - 5) w realizacji napowietrznych elementów instalacji technicznych obowiązuje nakaz uwzględnienia wartości historycznych budynku;
 - 6) nakaz prowadzenia prac budowlanych na budynku z zachowaniem zgodności z obowiązującymi przepisami odrębnymi z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.
3. Ustala się ochronę zabytków archeologicznych (stanowiska archeologiczne nr ew. AZP 43-67/15, AZP 43-67/16, AZP 44-67/27) w formie strefy ochrony konserwatorskiej zabytku archeologicznego, w granicach zgodnych z oznaczeniem na rysunku planu.
4. Na obszarze strefy o której mowa w ust. 3, wszelkie działania inwestycyjne, w tym roboty ziemne oraz zmiana charakteru dotychczasowej działalności, które mogą doprowadzić do przekształcenia lub zniszczenia zabytku archeologicznego wymagają postępowania zgodnego z obowiązującymi przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony zabytków.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta Maków Mazowiecki dla wybranych terenów

MPZP przyjęty został uchwałą nr LII/372/2018 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 27 września 2018 r.

Brak w planie ustaleń dot. zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej, ze względu na brak w granicach planu obiektów podlegających ochronie w tym zakresie.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta Maków Mazowiecki dla wybranych terenów, obszary F, G

MPZP przyjęty został uchwałą nr X/68/2019 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 20 maja 2019 r.

Brak w planie ustaleń dot.) zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych oraz dóbr kultury współczesnej i kształtowania krajobrazu, ze względu na brak w granicach planu obiektów podlegających ochronie w tym zakresie.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta Maków Mazowiecki dla wybranych w 2019 roku terenów Obszar A, B, C, D, F, G, H, J

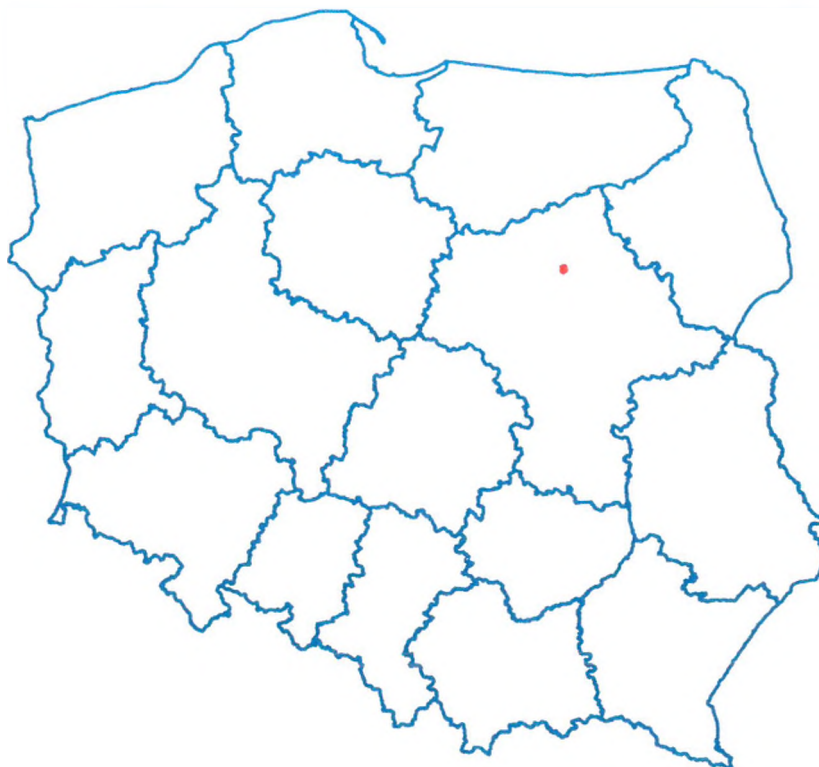
MPZP przyjęty został uchwałą nr XXVI/215/2021 przez Radę Miejską w Makowie Mazowieckim w dn. 4 lutego 2021 r.

1. Ustala się ochronę nieruchomości zabytków archeologicznych (stanowisk archeologicznych nr ew. AZP 43-67/14, AZP 43-67/15, AZP 44-67/21), w granicach zgodnych z oznaczeniem na rysunku planu.
2. Na obszarze zabytków, o których mowa w ust. 1, wszelkie działania inwestycyjne, w tym roboty ziemne oraz zmiana charakteru dotychczasowej działalności, które mogą doprowadzić do przekształcenia lub zniszczenia zabytku archeologicznego wymagają postępowania zgodnego z obowiązującymi przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony zabytków.

5.2. Charakterystyka miasta i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego miasta

5.2.1. Położenie

Maków Mazowiecki położony jest w północnej części województwa mazowieckiego, w południowo-wschodniej części powiatu makowskiego. Zajmuje obszar 1 028 ha, co stanowi ok. 0,97% powierzchni powiatu (GUS, 2022).

Ryc. 1. Maków Mazowiecki na tle kraju

Źródło: opracowanie własne

Jednostka graniczy:

- na wschodzie – z Gminą Karniewo (powiat makowski);
- na północnym-zachodzie – z Gminą Czerwonka (powiat makowski);
- na południu i zachodzie – z Gminą Szelków (powiat makowski).

Ryc. 2. Maków Mazowiecki na tle gmin powiatu makowskiego

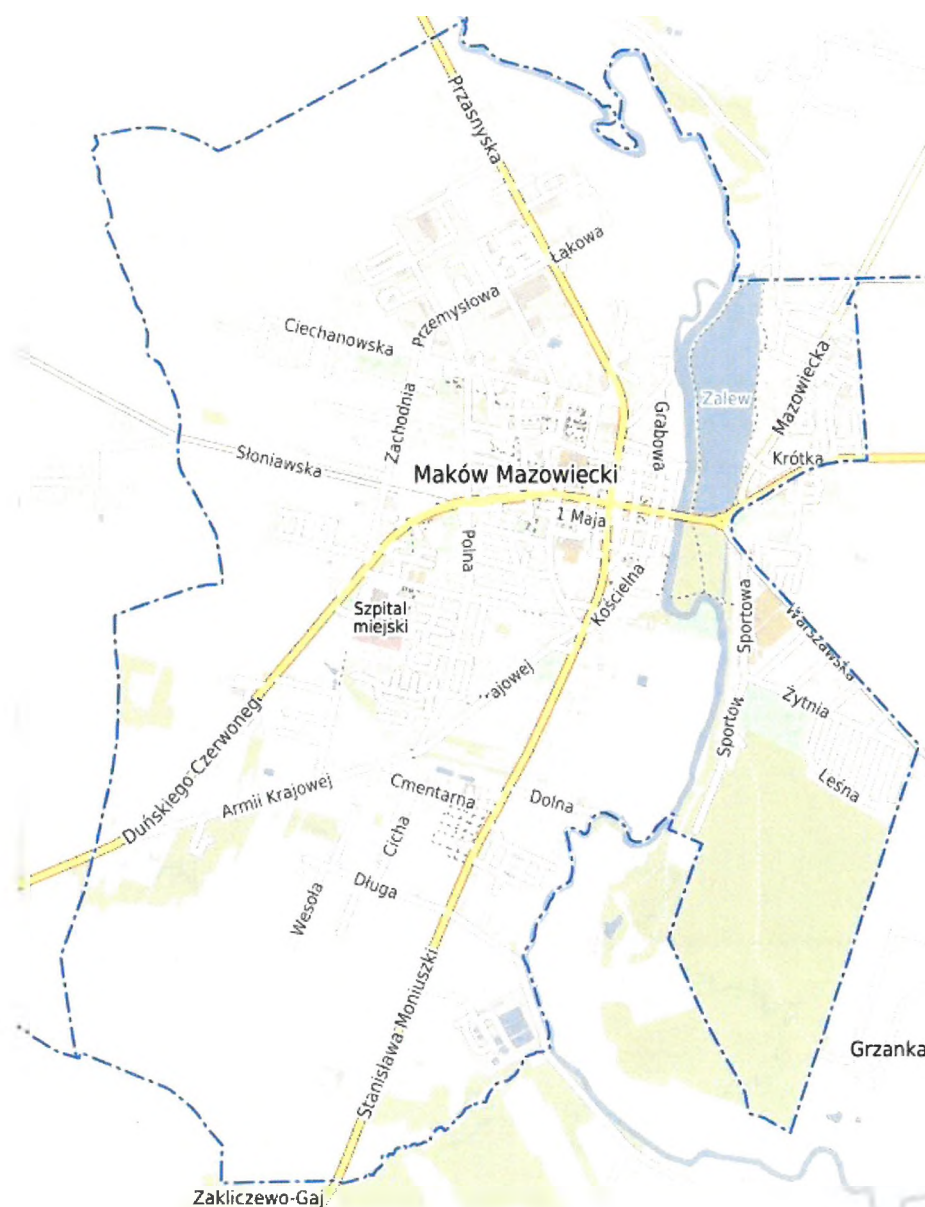
Źródło: opracowanie własne

Miasto Maków Mazowiecki o współrzędnych geograficznych: 52.864315 (szerokość geograficzna), 21.10262 (długość geograficzna) jest gminą miejską, jednocześnie jedyną gminą miejską w powiecie makowskim. Położona jest w odległości ok. 40 km na południowy-zachód od Ostrołęki, ok. 30 km na wschód od Ciechanowa oraz ok. 70 km na północ od Warszawy licząc odległości między centralnymi częściami miejscowości (odległość w linii prostej).

Według podziału fizyczno-geograficznego opracowanego przez Jerzego Kondrackiego Maków Mazowiecki znajduje się w prowincji Niziu Środkowoeuropejskiego, podprowincji Nizin Środkowopolskich, makroregionu Niziny Północnomazowieckiej, a końcowej klasyfikacji do mezoregionu Wysoczyzna Ciechanowska.

Strukturę funkcjonalno-przestrzenną miasta w jego administracyjnych granicach tworzą budynki, ulice, cieki i zbiorniki wodne, obszary zadrzewione, czy pola uprawne. Na terenie Makowa Maz. znajduje się 119 ulic z przypisanymi nazwami.

Ryc. 3. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Miasta Maków Mazowiecki

Źródło: www.makowmazowiecki.e-mapa.net/

5.2.2. Charakterystyka społeczno-gospodarcza

Maków Mazowiecki zamieszkiwany jest przez 9 009 osób, co stanowi 21,4% mieszkańców powiatu makowskiego (miejsce zamieszkania) wg danych GUS na 31.12.2022 r. Wg bazy danych ewidencyjnych Urzędu Miejskiego w Makowie Mazowieckim liczba ludności miasta wynosiła z dniem 31.12.2022 r. 9 112 osób.

Wskaźnik gęstości zaludnienia analizowanej jednostki wynosi 876,4 osób/km² i jest zdecydowanie wyższy niż w powiecie makowskim (39,6 osób/km²), oraz w województwie mazowieckim (155 osób/km²), jak i na terenie kraju – 120,8 osób/km² ze względu na typowo miejski charakter jednostki.

W ciągu ostatnich dziesięciu lat odnotowuje się systematyczny spadek liczby ludności w mieście. W porównaniu do 2013 r. liczba mieszkańców Makowa Mazowieckiego zmniejszyła się o ponad 1 tys. osób (wg danych GUS). Oznacza to, że spadek liczby mieszkańców wyniósł aż 11%. Na taki stan rzeczy wpłynął ujemny przyrost naturalny notowany ciągle od 2016 r. oraz ujemne saldo migracji w latach 2013-2022 (GUS). W ostatnim dziesięcioleciu najwięcej osób odnotowano w 2013 r. – 10 118, zaś najmniej w 2022 r. – 9 009.

Strukturę demograficzną miasta tworzą osoby w wieku przedprodukcyjnym (17,6%), produkcyjnym (55,1%) oraz poprodukcyjnym (27,3%), (GUS, 2022). Pod względem gospodarczym negatywnie należy interpretować powyższe dane ze względu na większą liczbę osób w wieku poprodukcyjnym od osób w wieku przedprodukcyjnym. Zarówno liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (oprócz 2021 r.), jak i produkcyjnym systematycznie malała w ostatnim 10-leciu w przeciwieństwie do osób w wieku poprodukcyjnym, których z roku na rok przybywa. W związku z powyższym sytuacja demograficzna miasta jest niekorzystna, obserwowany jest proces starzenia się społeczeństwa przy równoczesnym braku zastępowalności pokoleń ze względu na malejącą liczbę urodzeń w ostatnich latach.

Na terenie miasta udział osób bezrobotnych wyniósł z końcem 2022 r. 11,2% (GUS). W ostatnich 10 latach sytuacja na rynku pracy znacznie poprawiła się, chociaż nadal utrzymuje się na wysokim poziomie. W 2013 r. poziom bezrobocia był najwyższym i wyniósł 17,7%. Od tego momentu bezrobocie systematycznie spadało osiągając wartość 10,9% w 2019 r. W roku 2020 było to już 12,6%, a w 2021 r. – 12,9%. Wzrost bezrobocia w ostatnich analizowanych latach związany jest z występującą globalnie pandemią covid-19, która sparaliżowała sektor rynku pracy, głównie w latach 2020-2021. W 2022 r. poziom bezrobocia powrócił do stanu z 2018 r.

Na terenie Makowa Mazowieckiego z końcem 2022 r. wg danych GUS odnotowano 1 217 podmiotów gospodarczych, w tym 1 146 które należą do sektora prywatnego. Struktura sektora prywatnego składa się na osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – 944, spółki handlowe – 41, stowarzyszenia i organizacje społeczne – 30, spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego – 3, fundacje – 6 oraz spółdzielnie - 6. Na sektor publiczny składają się: państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego – 34 oraz spółki handlowe – 3. Wg sekcji i działów PKD 2007 najwięcej podmiotów ogółem odnotowano w sektorze G – 284 oraz F – 193. Sekcja G to handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, a sekcja F to budownictwo. W latach 2013-2022 liczba podmiotów gospodarczych zwiększyła się o 24 podmioty. W tym czasie najwięcej odnotowano ich w 2022 r. – 1 217, a najmniej w 2014 r. – 1 163. Pod względem klas wielkości przedsiębiorstw, na terenie miasta występuje: 1 przedsiębiorstwo zatrudniające od 250 do 999 osób, 8 pomiotów o wielkości od 50 do 249 osób oraz 36 mniejszych przedsiębiorstw zatrudniających od 10 -49 osób. Przeważają małe działalności, w których pracuje nie więcej jak 9 osób – 1 172.

Zgodnie z danymi GUS, na terenie miasta w 2022 r. znajdował się 1 turystyczny obiekt noclegowy, całorocznych z łączną liczną 24 miejsc noclegowych. W ostatnich dziesięciu latach obserwuje się stagnację pod względem liczby tych obiektów.

Przez Maków Mazowiecki przebiegają drogi krajowe nr 60 i 57, które przecinają się w centrum miasta, a także droga wojewódzka nr 626. W Makowie Mazowieckim znajdowała się linia kolejki wąskotorowej nr 1018 relacji Mława - Zamość Mazowiecki. W zachodniej części miasta zachowały się tory wąskotorówki.

5.2.3. Charakterystyka przyrodnicza

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody na terenie Makowa Mazowieckiego znajduje się 7 pomników przyrody.

Lesistość miasta wynosi 9,2% jej powierzchni i jest to ogółem 96,3 ha. Grunty leśne publiczne to 76,77 ha, zaś grunty leśne prywatne to 19,53 ha. W ostatnich 10 latach powierzchnia gruntów leśnych zmniejszyła się o 0,43 ha. Zadrzewienia występują głównie w południowo-wschodniej części miasta przy ul. Leśnej i Spokojnej. Niewielkie zgrupowanie drzew znajduje się również na południe od Zalewu, tzw. Park Saperera.

Sieć hydrograficzną miasta tworzy rzeka Orzyc przepływająca z północy na południe przez wschodnią część miasta, wpływająca do rzeki Narew. Przez Maków Maz. przepływa także niewielki ciek wodny wpływający do rzeki Orzyc w pobliżu ul. Dolnej i Fiołkowej. We wschodniej części miasta znajduje się zbiornik wodny, tzw. Zalew przy którym przepływa rzeka Orzyc o powierzchni ok. 17 ha.

Ukształtowanie terenu analizowanej jednostki ma charakter równinny. Najniżej położone tereny występują w dolinie rzeki Orzyc osiągając ok. 90 m n.p.m., zaś najwyższe tereny znajdują się w części południowo-zachodniej przy skrzyżowaniu ul. Armii Krajowej z ul. Duńskiego Czerwonego Krzyża – ok. 113 m n.p.m.

5.2.4. Zarys historii miasta

Maków Mazowiecki, zwany dawniej Makowem nad Orzycem i Makowem Łomżyńskim, należy do najstarszych osad na Mazowszu a jego dzieje sięgają dawnych czasów. Można domyślać się istnienia w Makowie Mazowieckim osadnictwa wczesnośredniowiecznego, choć jego ślady nie zachowały się do dzisiaj. Przemawia za tym fakt istnienia dwóch osad w dolinie Orzyca oraz cmentarzyska. Jak podają źródła, kościół w Makowie Mazowieckim musiał powstać w centrum osadnictwa, które stanowił gród. O znacznym wpływie kościoła na okoliczną ludność świadczy też cmentarzysko w okolicach Bazaru, nie posiadające kamiennych obudów grobowych, charakterystycznych dla pogańskich wiejskich nekropoli mazowieckich. Fakt założenia cmentarza, który można uznać za obiekt przykościelny, również przemawia za istnieniem w Makowie grodu. Sam Maków Mazowiecki wymieniony jest po raz pierwszy w źródłach pisanych w tzw. Falsyfikacie mogileńskim pochodzącym z 1065 r. jako jeden z ważniejszych punktów celnych górnego Orzyca. W roku 1421 Maków Mazowiecki otrzymał prawa miejskie chełmińskie z nadania księcia mazowieckiego Janusza I. Przywilej lokacyjny zwalniał mieszczan od opłat celnych na terenie Mazowsza i zapewniał im wolny, spokojny handel. Na rozbudowę miasta przeznaczone zostały opłaty z targowego oraz dochody z łaźni, wagi i postrzygalni sukna. Już wówczas w mieście znajdował się murowany kościół pod wezwaniem Bożego Ciała (istniejący do dzisiaj) oraz plebania. Zgodnie z dawnym obyczajem, wokół kościoła umiejscowiony był cmentarz grzebalny. Dopiero w XIX wieku władze carskie zakazały grzebania zmarłych wokół kościołów i cmentarzy. Cmentarz parafialny przeniesiony został „za miasto”, w miejsce, w którym istnieje do dzisiaj. Maków

Mazowiecki został ulokowany na prawym brzegu Orzyca. Prawdopodobnie miasto lokacyjne sięgało na północ od obecnej ul. Franciszkańskiej, na zachód od obecnej ul. Przasnyskiej – Moniuszki, na południe za Kościół Bożego Ciała. Od wschodu granicę stanowiła rzeka. Układ miasta lokacyjnego, mimo iż zwarty, zaprzecza istnieniu w Makowie Mazowieckim murów miejskich. Miasto było otwarte. Wprawdzie jeszcze na dziwnastowiecznych planach pojawiły się „fosy”, ale nie miały one charakteru obwarowań. Okres większego rozwoju miasta przypada na XVI wiek. Maków Mazowiecki był siedzibą starostwa grodowego i miejscem odbywania sądów ziemskich i grodzkich. Swój dobrobyt zawdzięczał handlowi tranzytowemu z Litwą. Przez komorę celną przewożono na zachód głównie futra, skóry, воск, na wschód zaś - tkaniny, klejnoty, wina. Również handel zbożem, drewnem i płodami leśnymi dostarczał poważnych dochodów.

Wiek XVII i XVIII był okresem upadku miasta. Przyczyniła się do tego sytuacja polityczna kraju: wojny ze Szwecją, Rosją, Turcją, a następnie potop szwedzki. Ogólny upadek gospodarczy Polski, przemarsz wojsk, a także wielki pożar miasta w 1624 r. zniszczyły zupełnie Maków Mazowiecki, a jego mieszkańców doprowadziły do ubóstwa. W roku 1660 miasto liczyło około 150 mieszkańców. Większość spośród nich zajmowała się uprawą roli. Byli tu jednak także rzeźnicy i piwowarowie. Odbudowa miasta postępowała powoli, zaczęło rozwijać się krawiectwo zwłaszcza u zamieszkałych tu Żydów. Powstały też na nowo zakłady szewskie. Buty szyte w Makowie Mazowieckim przeznaczone były na dalsze rynki (w makowskie buty zaopatrywane było m.in. wojsko), stąd duża była w mieście ranga cechu szewskiego. W drugiej połowie XVIII w. miasto powoli zaczęło się zaludniać. W 1792r. zamieszkiwane było przez 2624 osoby (w tym 1168 Żydów). Ludność trudniła się rolnictwem, handlem i rzemiosłem. W Makowie było 59 kramarzy i kupców, 40 rolników, 32 krawców, 24 szewców, 17 kuśnierzy, 12 szynkarzy, 11 piekarzy, 10 szmuglerzy, po 6 kowali i cieśli, 5 garncarzy, po 4 rzeźników, garbarzy, stolarzy, kołodziejów i złotników, po 3 felczerów i ślusarzy, po 2 bednarzy, muzykantów, 2 położne, 1 kotlarz i 1 szklarz. Początek wieku XIX naznaczony wojnami napoleońskimi przyniósł kolejne zniszczenia. W roku 1806 wojska francuskie urządziły piekarnię wojskową w kościele Bożego Ciała, który do roku 1837 stał pusty. Inicjatywę odremontowania kościoła podjął ksiądz Ignacy Wielgolawski, którego pomnik znajduje się na kościelnym dziedzińcu. W roku 1867 władze carskie utworzyły powiat makowski, w skład którego (oprócz Makowa) wchodziły dwa miasta: Różan i Krasnosielc oraz osiem gmin: Karniewo, Krasnosielc, Perzanowo, Płoniawy, Sielc, Sieluń, Smrock i Sypniewo. Powiat makowski należał do najstabilniej rozwiniętych rejonów północnego Mazowsza. W czasie I wojny światowej Maków Mazowiecki był terenem licznych walk, a kilkukrotne przemarsze wojsk ponownie zniszczyły miasto. Maków Mazowiecki znalazł się pod okupacją niemiecką. Niemieckie władze okupacyjne przyczyniły się do nieznacznego rozwoju miasta. Zaczęto zakładać elektryczność. W pierwszych dziesięcioleciach XIX w. wybrukowano Rynek, ul. Ciechanowską, Zielony Rynek, Kościelną, Przasnyską, Warszawską, Kanałową i Bużniczną. Ponadto dla ułatwienia eksploatacji tych terenów Niemcy przeprowadzili w latach 1916-1917 wąskotorową linię kolejową z Mławy do Makowa Mazowieckiego, która istnieje do dzisiaj. Rozwinęła się łączność telefoniczna, ale przede wszystkim na użytek wojenny. Budowę sieci telefonicznej dla potrzeb ludności rozpoczęto dopiero po roku 1920, w roku 1939 telefony posiadało 50 osób. 11 listopada 1918 roku Niemcy opuścili miasto i udali się w kierunku Prus. Pierwsze wybory do rady miejskiej w wolnym Makowie Mazowieckim odbyły się 14 grudnia 1919 roku. Do zarządu miasta weszli: Stanisław Artyfikiewicz – burmistrz, Antonii Wardaszko – wiceburmistrz oraz dwóch ławników: Florian Sobieski i Abram Hilel Szejnberg. Licznych przedstawicieli w radzie miasta miała ludność żydowska, która stanowiła większość ogółu mieszkańców Makowa Mazowieckiego. Jedną z pierwszych decyzji Magistratu po I wojnie dotyczyła budowy w Makowie Mazowieckim elektrowni. W 1925r. zbudowana została – stojąca do dnia dzisiejszego – turbina wodno-elektryczna nad Orzycem. W

okresie międzywojennym wybudowano także łaźnię, rzeźnię i dwie szkoły podstawowe. W roku 1928 przyjęta została obecna nazwa miasta – Maków Mazowiecki. Życie gospodarcze koncentrowało się wokół drobnych zakładów rzemieślniczych, pracujących dla potrzeb zaplecza wiejskiego. Z większych zakładów istniały tu trzy młyny i dwie garbarnie. Duża część mieszkańców utrzymywała się z handlu.

W mieście istniały dwie szkoły podstawowe: dla dzieci polskich i żydowskich. Gimnazjum istniało krótko i łącznie wydało tylko 26 maturzystów. Społeczeństwo żydowskie utrzymywało dwie prywatne szkoły religijne dla chłopców. Niewielkie było czytelnictwo książek i prasy. W mieście nie było zespołu muzycznego tylko słabo działająca orkiestra strażacka. Znaczącą rolę w życiu kulturalnym miasta spełniało Stowarzyszenie „Lutnia”, które tworzyli głównie urzędnicy i pracownicy sądowi. W latach międzywojennych działało kilka instytucji finansowych, z których najstarszą był Bank Powszechny założony jeszcze w 1904 roku. W roku 1926 powstał Żydowski Bank Spółdzielczy. Działała również Komunalna Kasa Oszczędnościowa. Były też dwie spółdzielnie spożywców: polska „Jutrzenka” i żydowska „Jedność”, która dysponowała piekarnią i herbaciarnią. W czasie okupacji niemieckiej Maków Mazowiecki przemianowany został na Mackeim i powoli był zasiedlany niemieckimi kolonistami, głównie z Prus Wschodnich. Niemcy uporządkowali miasto, dokonali spisu wszystkich budynków, wybudowali osiedle mieszkaniowe dla swoich kolonistów oraz nową dwupasmową ulicę, która prowadziła do stacji kolejki wąskotorowej. W rewirze żydowskim utworzone zostało getto, do którego stłoczeni zostali wszyscy Żydzi zamieszkali w mieście i okolicy. Do makowskiego getta trafili nawet Żydzi z odległych rejonów, m.in. z Chorzel czy Przasnysza. Ponadto utworzony został obóz karny, który działał w latach 1940-1944. Maków Mazowiecki wyzwolony został 15 stycznia 1945 r. w wyniku działań II Frontu Białoruskiego Armii Czerwonej. Wojna i okupacja niemiecka spowodowały ogromne straty, zarówno materialne, jak i w ludności miasta. Niemal całkowitej zagładzie uległa społeczność żydowska (getto zlikwidowane zostało w 1942 r. a jego mieszkańcy przewiezieni zostali do obozów koncentracyjnych w Oświęcimiu i Treblince, skąd nigdy nie wrócili). W ulicznych egzekucjach zginęło 48 Polaków. W roku 1961 Maków Mazowiecki liczył 4843 mieszkańców. Miał szkołę podstawową i liceum ogólnokształcące, szpital miejski i inne urzędnictwa socjalne, powstały też drobne zakłady przemysłowe. Miasto powoli dźwigało się z powojennych zniszczeń. Ponadto Niemcy wyłapali ludzi słabych, psychicznie chorych i dokonali masowej egzekucji w Wąskim Lesie (w pobliżu Sewerynowa). Do dziś znajduje się w tym miejscu pamiątkowa mogiła. Do roku 1958 odbudowano około 400 budynków, sieć wodociągowo-kanalizacyjną i elektryczną.¹

¹ <https://www.makowmazowiecki.pl/261,historia>

Ryc. 4. Maków Mazowiecki w 1925 i 1935 r.

źródło: www.maps.mapywig.org

5.2.5. Krajobraz kulturowy

Krajobraz kulturowy to inaczej krajobraz, w którym ogół cech naturalnych (przyrodniczych) został zdominowany przez dzieła rąk ludzkich (definicja NID). Z kolei w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wskazano, że jest to postrzegana przez ludzi przestrzeń, zawierająca elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji, historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka.

Wszelkie przekształcenia, zmieniające wygląd krajobrazu kulturowego przez likwidowanie lub zniekształcenie cech stanowiących o jego wartościach stanowią zagrożenie jego zachowania. W celu jego ochrony Gminy mogą go chronić poprzez utworzenie parku kulturowego lub ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Maków Mazowiecki posiada miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w których znajdują się zapisy odwołujące się do ochrony obiektów zabytkowych, przedstawiono je w podrozdziale 5.1. Na terenie Makowa Mazowieckiego nie odnotowuje się parku kulturowego.

Maków Maz. powstał jako miasto lokacyjne w latach 1417 - 1421. Od tego też momentu zaczyna kształtować się krajobraz kulturowy miasta. Jego specyfika wynika z faktu, że ogromne zniszczenia, jakie miasto poniosło pod koniec drugiej wojny światowej, dotknęło ok. 90% zabudowy historycznego układu miejskiego. Ponadto od wieków układ urbanistyczny, ciągi komunikacyjne i rozplanowanie zabudowy kształtowała przebiegająca przez miasto rzeka Orzyc. Zachowane zostały zasadnicze struktury urbanistyczno – architektoniczne układu przestrzennego miasta. Jego kształt jest charakterystyczny dla małych miast pn - wsch. części Mazowsza, powstałych w procesach lokacyjnych okresu średniowiecznego. Historyczny układ urbanistyczny miasta wpisany został do rejestru zabytków. Na poniższej rycinie przedstawiono jego zasięg wraz z pozostałymi zabytkami, które wpisane zostały do rejestru. Jego zachodnią granicę wyznacza ulica Moniuszki i ul. Przasnyska, zaś wschodnią rzeka Orzyc. Południową granicę wyznacza ul. Kościelna wraz z tzw. starym cmentarzem. Północną granicę układu stanowi koniec ulicy Grabowej. Historyczny układ miasta wpisany do rejestru zabytków znajduje się jedynie we wschodniej części historycznego miasta. Część zachodnia na skutek zniszczeń wojennych nie zachowała się. Znajdują się tu obecnie budynki powstałe już po II wojnie światowej z przewagą budownictwa mieszkalnego lat 70. i 80. XX w. z tzw. wielkiej płyty. Na charakteryzowanym obszarze znajduje się historyczny plac rynkowy o kształcie prostokąta i wymiarach 133x70 m. Plac

przecięty jest na pół przez przechodzącą przez niego drogę krajową nr 60 (ul. Mickiewicza). Skoncentrowana wokół niego zwarta zabudowa dwukondygnacyjna lub dwukondygnacyjna z użytkowymi poddaszami częściowo przetrwała. Obiekty te pełnią funkcje mieszkalno-usługowe, posiadają dachy dwuspadowe kryte blachą, nie posiadają detali architektonicznych, bądź są to skromne ornamenty, w znacznym stopniu zostały przekształcone. Aż 12 budynków z terenu rynku ujętych zostało w gminnej ewidencji zabytków. Z każdego narożnika placu rynkowego wychodzą po dwie drogi tworząc dalej szachownicowy układ przestrzenny. Są to odpowiednio ulice: Grabowa, Poprzeczna, 1 Maja, Kościelna, Kilińskiego, 1 Maja, Poprzeczna i Bużniczna. Z końcem XVIII w. na rynkowym placu usunięto kramy oraz budynek ratusza miejskiego. W 2018 r. w ramach projektu „Miasto Dwóch Kultur – rewitalizacja Centrum Starego Miasta” plac rynkowy przeszedł gruntowną rewitalizację. Wyremontowano i przebudowano nawierzchnię placu wraz z ulicami wokół, wybudowano fontannę wraz z instalacjami wewnętrznymi, wyremontowano i przebudowano instalacje oświetleniowe, zagospodarowano przestrzeń zielenią oraz obiektami małej architektury. Rewitalizacja objęła również remont ulic wychodzących od Rynku tj. ulice Kilińskiego, Kościuszki, Zwrotną, Kościelną, 1-Maja, Poprzeczną, Brzozową, Bużniczną i Spółdzielczą. Obecnie na placu rynkowym w ramach 600-lecia nadania praw miejskich ustawiono tablice historyczne z ważniejszymi wydarzeniami z historii miasta. Zamieszczono historyczne zdjęcia oraz opisy.

Fot. 1. Widok na północno-wschodnią pierzeję Rynku

źródło: fotografia własna

Na obszarze historycznego układu przestrzennego oprócz zabytków ewidencyjnych znajdują się także najważniejsze zabytki, tj. zabytki wpisane do rejestru zabytków. Budynek kościoła parafialnego wraz z pobliską dzwonnica tworzą dominantę architektoniczno-wysokościową w układzie przestrzennym miasta. Z kolei dawne obiekty należące do gminy Żydowskiej zlokalizowane na północ od placu rynkowego, przy tzw. Zielonym Rynku stanowią zachowany zespół historycznego budownictwa żydowskiego.

Na uwagę zasługuje zespół zabudowy przedmiejskiej przy ul. Grabowej. Jest to charakterystyczny przykład wąskiej uliczki przedrynkowej, ze zwartą zabudową zarówno budynków jednorodzinnych, w części północnej, jak i wielorodzinnych. w części południowej (bliżej Rynku). Miejsce to tworzy specyficzny klimat, charakterystyczny dla pierzei ulicowej miast niewielkiej wielkości.

Zgodnie z założeniami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego z 2001 r., kierunki działań w strefie ścisłej ochrony konserwatorskiej powinny obejmować m.in.:

- utrzymanie linii rozgraniczających bloków zabudowy historycznego układu urbanistycznego;
- utrzymanie w obszarze d. miasta lokacyjnego funkcji mieszkaniowo - usługowych, z usługami w parterach zabudowy pierzei przyulicznych oraz funkcji usług publicznych ogólnomiejskich;
- utrzymanie funkcji mieszkaniowej w zabudowie ul. Grabowej;

- uzupełnienia zabudowy pierzei przyulicznych w blokach zabudowy d. miasta lokacyjnego;
- utrzymanie linii zabudowy historycznej w obszarach: d. miasta lokacyjnego i zespołu zabudowy przedmiejskiej pierzei przyulicznej ul. Grabowej;
- utrzymanie skali i formy architektonicznej zachowanej zabudowy historycznej;
- ukształtowanie głównego ciągu pieszego o charakterze promenady wzdłuż nadbrzeża rzeki Orzyc w obszarze historycznego układu miejskiego w ulicach: Kilińskiego - Rynek - Bużniczna - Franciszkańska - Grabowa - Adamowska - nadbrzeże rz. Orzyc – Kościuszki;
- zachowanie i ochronę obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz objętych gminną ewidencją zabytków.

Ryc. 5. Zabytkowy układ urbanistyczny Makowa Mazowieckiego

źródło: www.mapy.zabytek.pl

5.2.6. Zabytki nieruchome

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w myśl art. 6 ust. 1 pkt. 1, ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:

1) zabytki nieruchome będące, w szczególności:

a) krajobrazami kulturowymi,

- b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- c) dziełami architektury i budownictwa,
- d) dziełami budownictwa obronnego,
- e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
- f) cmentarzami,
- g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

Na terenie Makowa Mazowieckiego znajdują się następujące zabytki nieruchome, które znalazły się w gminnej ewidencji zabytków, będące:

- a) układami urbanistycznymi
- b) dziełami architektury i budownictwa,
- c) obiektami techniki
- d) cmentarzami,
- e) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

Na obszarze charakteryzowanej jednostki znajduje się zabytkowy układ urbanistyczny miasta Maków Mazowiecki. Obiekty architektury i budownictwa są reprezentowane najliczniej. Zaliczyć można do nich obiekty sakralne, budynki mieszkalne, czy budynki użyteczności publicznej. Obiekty techniki na terenie miasta utożsamić można z dwoma nieczynnymi już młynami. W gminnej ewidencji zabytków znajdują się również stare, zabytkowe cmentarze: rzymsko-katolickie oraz żydowskie. Odnotowano także miejsce upamiętniające - płyta upamiętniająca miejsce masowego mordu na terenie Lasu Grzanka. Powyższe formy zabytków zostały szczegółowo omówione w podrozdziale 5.4., a także 5.2.5 oraz 5.5.

5.2.7. Zabytki ruchome

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w myśl art. 6 ust. 1 pkt. 2, ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania, zabytki ruchome będące w szczególności:

- dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej;
- kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje;
- numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami;
- wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego;
- materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach;
- instrumentami muzycznymi;
- wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi;
- przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

W poniższej tabeli przedstawiono zabytki ruchome znajdujące się na terenie Makowa Mazowieckiego. Mając na uwadze względy bezpieczeństwa oraz wrażliwość danych, w poniższej tabeli przedstawiono informacje ogólne, chroniąc cenne obiekty kultu religijnego.

Tabela 1. Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków oraz ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków

Lp.	Miejsce przechowywania	Nazwa obiektu	Ilość	Datowanie	Forma ochrony
1	Kościół parafialny rzymsko – katolicki p.w. Bożego Ciała	wyposażenie świątyni	29 pozycji	1591 – XIX w.	wpis do rejestru zabytków pod nr 19-B z 04.04.1970 r.
			3		wojewódzka ewidencja zabytków
2	Lapidarium	macewy żydowskie	110	1878 – 1937 r.	wojewódzka ewidencja zabytków
3	pomiędzy ul. Grabową 50 i 52	kapliczka	1	XIX w.	wojewódzka ewidencja zabytków

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków Delegatura w Ostrołęce

Fot. 2. Wnętrze kościoła p.w. Bożego Ciała

Źródło: fotografia własna

Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę albo wywiezienia za granicę zabytku o wyjątkowej wartości historycznej, artystycznej lub naukowej (art. 10 ust 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

5.2.8. Zabytki archeologiczne

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w myśl art. 6 ust. 1 pkt. 3, ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania zabytki archeologiczne, będące w szczególności:

- pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa;
- cmentarzyskami;
- kurhanami;
- relikwiami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Narodowy Instytut Dziedzictwa w następujący sposób definiuje pojęcie stanowiska archeologicznego: „Nieruchomy zabytek archeologiczny, zwany także stanowiskiem archeologicznym, to zwarty przestrzennie obszar w obrębie którego występują źródła archeologiczne (zabytki nieruchome

i ruchome oraz inne ślady wykorzystania terenu przez człowieka) wraz z otaczającym je kontekstem – tzw. nawarstwieniami kulturowymi, czyli warstwami ziemi, które powstały na stanowisku (np. osadzie pradziejowej) w trakcie jego funkcjonowania w przeszłości.”

Ochrona stanowisk archeologicznych jest niezwykle trudna ze względu na ich specyfikę. Są one nieodnawialne, zatem każda ingerencja, np. podczas prowadzonych badań archeologicznych przyczyniają się do nieodwracalnych zmian w układzie nawarstwień. Dziedzictwo zabytków archeologicznych obejmuje zarówno zabytki nieruchome, jak i ruchome. Dlatego też należy stosować zróżnicowaną strategię ochrony. Zabytki archeologiczne, to zabytki na pierwszy pozór niewidoczne, znajdujące się pod ziemią lub pod wodą. Dopiero przebadanie takiego stanowiska daje możliwość zdobycia wiedzy o nim, np. informacje o funkcji stanowiska, jego datowanie. Ochrona zabytków archeologicznych prowadzona jest zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Zaś zrównoważony rozwój to taki rozwój, który zaspokajając potrzeby współczesnych społeczeństw, nie będzie jednocześnie ograniczał możliwości rozwojowych przyszłych pokoleń. Zakłada równoległy rozwój gospodarki, społeczeństwa i środowiska. W przypadku nieodnawialnych zasobów dziedzictwa archeologicznego oznacza to ochronę zabytków archeologicznych in situ czyli w miejscu ich pierwotnego występowania, przez zachowanie ich dla przyszłych pokoleń w stanie możliwie nienaruszonym.

W przypadku prowadzenia robót budowlanych w sytuacji gdy miejsce prowadzenia prac znajduje się w strefie ochrony archeologicznej obowiązujące są ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wskazującego na ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków. W sytuacji gdy na danym obszarze nie występuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wiążące są zapisy zawarte w decyzji o warunkach zabudowy.

W przypadku prowadzenia robót budowlanych, gdy miejsce prowadzenia prac nie znajduje się w strefie ochrony archeologicznej ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami obowiązuje wykonawcę (inwestora) do konkretnych zachowań w myśl art. 32. ust. 1.: Kto, w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych, odkrył przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, jest obowiązany:

- 1) wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot;
- 2) zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce jego odkrycia;
- 3) niezwłocznie zawiadomić o tym właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, właściwego wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

Dalej, zgodnie z ust. 5.: Po dokonaniu oględzin odkrytego przedmiotu wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję:

- 1) pozwalającą na kontynuację przerwanych robót, jeżeli odkryty przedmiot nie jest zabytkiem;
- 2) pozwalającą na kontynuację przerwanych robót, jeżeli odkryty przedmiot jest zabytkiem, a kontynuacja robót nie doprowadzi do jego zniszczenia lub uszkodzenia;
- 3) nakazującą dalsze wstrzymanie robót i przeprowadzenie, na koszt osoby fizycznej lub jednostki organizacyjnej finansującej te roboty, badań archeologicznych w niezbędnym zakresie.

W sytuacji gdy wykonawca nie dostosuje się do zaleceń zawartych w art. 32. ust. 1., art. 115. ust. 1 mówi o dalszych konsekwencjach: Kto niezwłocznie nie powiadomił wojewódzkiego konserwatora zabytków lub wójta (burmistrza, prezydenta miasta) albo dyrektora urzędu morskiego o odkryciu w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, a także nie wstrzymał wszelkich robót mogących uszkodzić lub zniszczyć znaleziony przedmiot i nie zabezpieczył, przy użyciu dostępnych środków, tego przedmiotu

i miejsca jego znalezienia, podlega karze grzywny. W ustępie 2. mowa jest o grzywnie w wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami.

W przypadku znalezienia zabytku archeologicznego ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami obliguje w takiej sytuacji do konkretnego zachowania. W artykule 33. ust. 1 czytamy: Kto przypadkowo znalazł przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem archeologicznym, jest obowiązany, przy użyciu dostępnych środków, zabezpieczyć ten przedmiot i oznakować miejsce jego znalezienia oraz niezwłocznie zawiadomić o znalezieniu tego przedmiotu właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, właściwego wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

Art. 35. ust. 1. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami jasno rozstrzyga: Przedmioty będące zabytkami archeologicznymi odkrytymi, przypadkowo znalezionymi albo pozyskanymi w wyniku badań archeologicznych, stanowią własność Skarbu Państwa.

Osobom, które odkryły bądź przypadkowo znalazły zabytek archeologiczny, przysługuje nagroda, jeżeli dopełniły one obowiązków wymienionych w ustawie (art. 34. ust. 1.).

Art. 116. określa konsekwencje finansowe z niewywiązania się z art. 33. ust. 1.: Kto niezwłocznie nie powiadomił wojewódzkiego konserwatora zabytków lub wójta (burmistrza, prezydenta miasta) albo dyrektora urzędu morskiego o przypadkowym odkryciu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem archeologicznym, a także nie zabezpieczył, przy użyciu dostępnych środków, tego przedmiotu i miejsca jego znalezienia, podlega karze grzywny. W ustępie 2. mowa jest o grzywnie w wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami.

Prowadzenie badań archeologicznych zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt. 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wymaga wcześniejszego uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków. Obowiązek ten, w odróżnieniu do zabytków nieruchomości i zabytków ruchomych, obejmuje nie tylko prowadzenie badań przy zabytkach archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków, lecz przy wszystkich obiektach spełniających definicję zabytku archeologicznego.

W ostatnich 4 latach na terenie Makowa Mazowieckiego prowadzone były prace archeologiczne w ramach realizowanych inwestycji tj. przy budowie boiska przy ul. Sportowej oraz modernizacji turbiny.

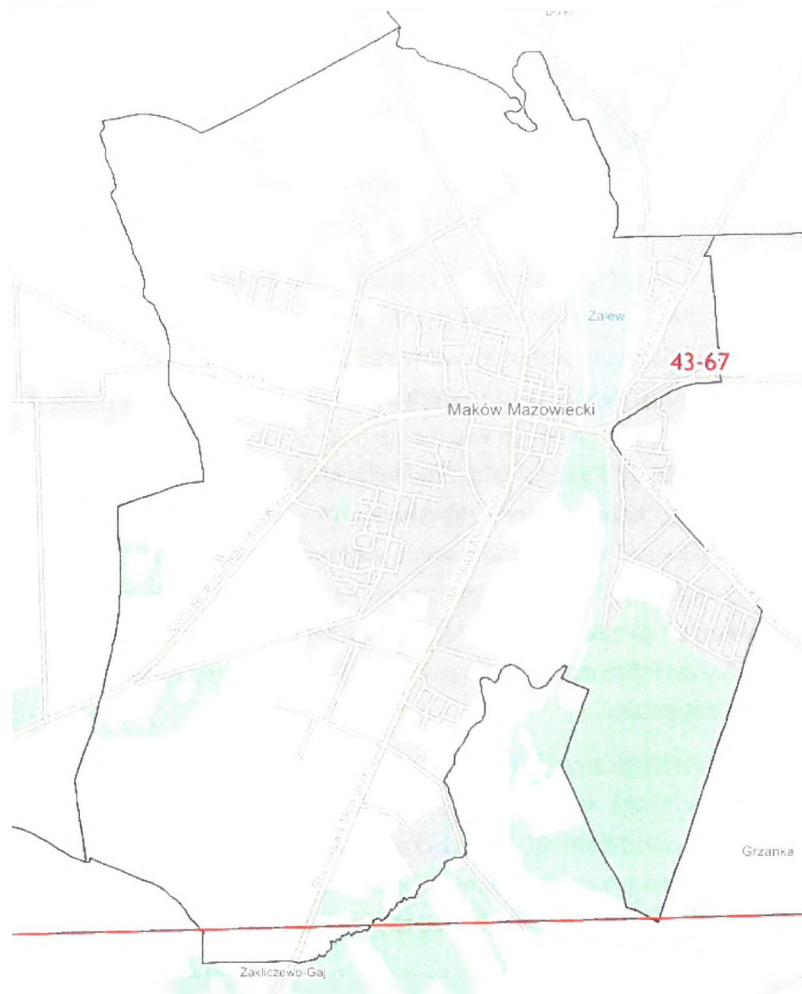
Gminna ewidencja zabytków archeologicznych Miasta Maków Mazowiecki opracowana została w 2019 r. i otrzymała pozytywną opinię Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Przyjęta została Zarządzeniem Nr 150/2019 Burmistrza Miasta Maków Mazowiecki z 20 listopada 2019 roku.

Zgodnie z gminną ewidencją zabytków Miasta Maków Mazowiecki łączna liczba stanowisk z terenu miasta wyniosła 20.

Maków Mazowiecki posiada ewidencję zabytków archeologicznych z 2019 r. 4 października 2019 r. Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 września 2019 r. zmieniono rozporządzenie w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem. Tym samym zmieniony został wzór karty adresowej gminnej ewidencji zabytku. Biorąc pod uwagę powyższe oraz dodanie do ewidencji 1 stanowiska archeologicznego wcześniej nie wskazanego, zalecane jest opracowanie aktualizacji kart GEZ. Wszystkie nieruchomości zabytki archeologiczne ujęte w GEZ przedstawione zostały w załączniku nr 2.

Poniżej przedstawiono obszary AZP, które znajdują się na terenie miasta. Stwierdza się, że 2 obszary AZP nachodzą na teren Makowa Mazowieckiego: 43-67 oraz 44-67. Należy zaznaczyć, że obszar AZP 44-67 tylko w marginalnym stopniu znajduje się w południowej części miasta. Niemniej, w tej części miasta odnotowano 5 stanowisk archeologicznych. Pozostałe znajdują się na obszarze 43-67.

Ryc. 6. Obszary AZP na terenie Makowa Mazowieckiego

Źródło: www.mapy.zabytek.gov.pl

Na terenie miasta stanowiska archeologiczne rozłożone są nierównomiernie. Zgrupowania stanowisk znajdują się przy ul. Warszawskiej – okolice stacji benzynowej, a także w części południowej na obszarze AZP 44-67 oraz w pasie relacji północy-zachód – południowy wschód od miejscowości Słoniawy do okolic ul. Lipowej.

W tym miejscu należy wspomnieć, iż lokalizacje osad wiązały się z dobrą ekspozycją terenu, klimatem, dostępnością wody, żyznością gleby, czyli elementami pozwalającym na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.

Na obszarze Makowa Mazowieckiego dziedzictwo archeologiczne jest skromnie reprezentowane. Występują tu głównie osady, niewiele jest stanowisk wielokulturowych, większość z nich reprezentuje małą wartość poznawczą. Zaewidencjonowano 1 cmentarzysko szkieletowe znajdujące się przy ul. Sportowej. Jest to jedno z ciekawszych stanowisk na terenie miasta. Podczas badań wykopaliskowych odkryto 84 pochówki, w wyposażeniu odnaleziono 2 monety, noże żelazne, przęśliczki, fragmenty

naczyń, kabłączki, pierścionki, paciorki. Badania przeprowadzono w 1935 r. Odkrycie było przypadkowe podczas budowy szkoły.

Ponadto na terenie Makowa Mazowieckiego znajdują się 3 stanowiska wielokulturowe, których wartość poznawczą określono jako średnią. W poniższej tabeli wskazano ich krótką charakterystykę.

Tabela 2. Stanowiska archeologiczne wielokulturowe

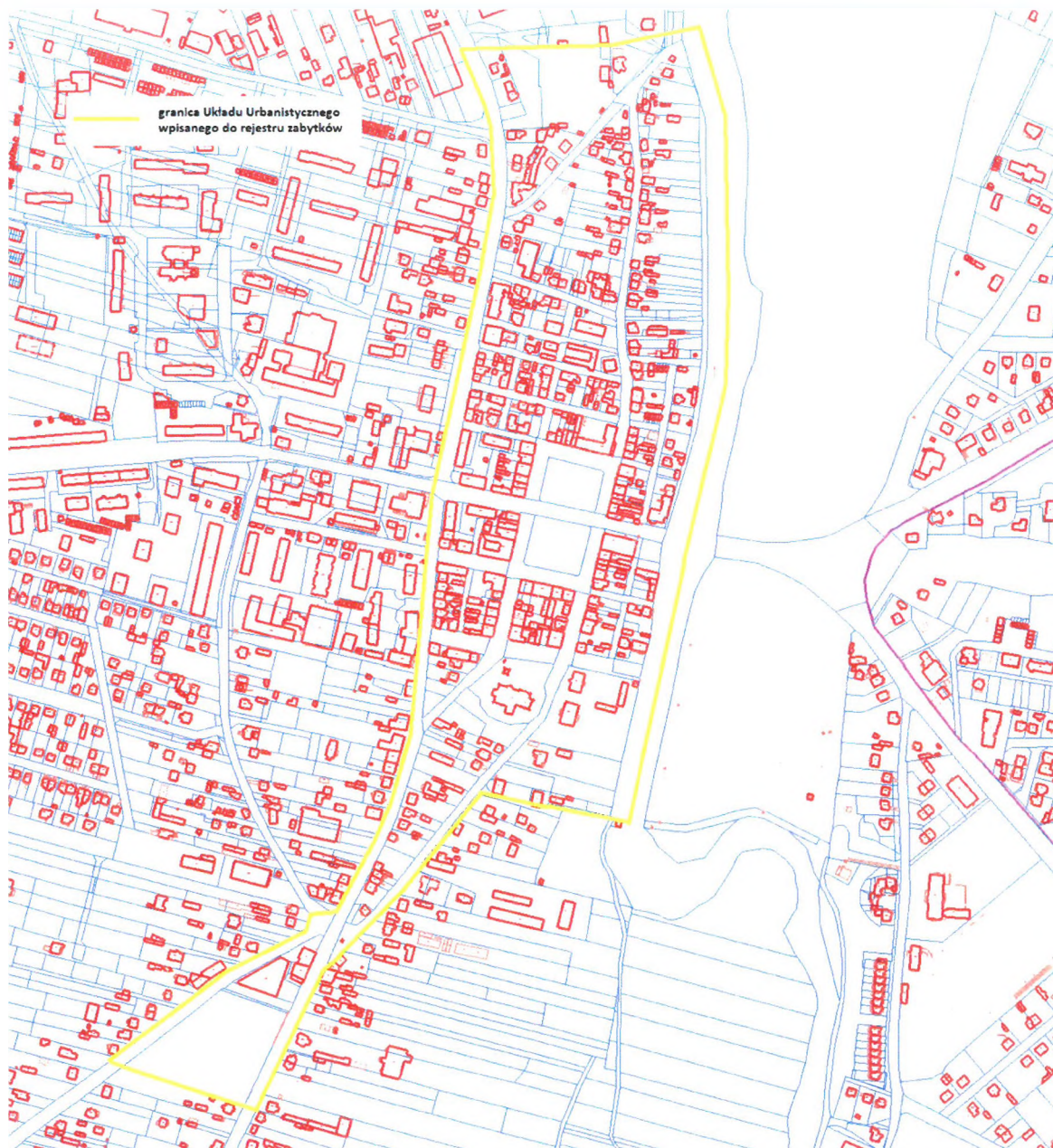
Lp.	AZP	Nr w miejsc.	Nr na obsz.	Funkcja obiektu	Chronologia	Odnaleziony materiał
1	43-67	8	25	?	wczesne średniowiecze (XI – XIII w.)	3 fragmenty ceramiki
				osada	późne średniowiecze-nowożytność (XIV – XVII – XIX w.)	47 fragmentów ceramiki
2	43-67	9	26	?	kultura łużycka	2 fragmenty ceramiki
				osada	późne średniowiecze-nowożytność (XIV – XVII w.)	31 fragmentów ceramiki
3	43-67	10	27	?	starożytność	1 fragment ceramiki
				osada	wczesne średniowiecze (XI – XIII w.)	5 fragmentów ceramiki
				osada	późne średniowiecze-nowożytność (XIV – XVII w.)	79 fragmentów ceramiki

Źródło: opracowanie własne na podstawie kart ewidencyjnych stanowisk archeologicznych

Najstarsze osadnictwo historyczne z terenu Makowa Mazowieckiego datowane jest na okres kultury łużyckiej (3700 – 1900 r. p.n.e.) oraz na starożytność. Pozostałe stanowiska pochodzą z okresu wczesnego średniowiecza, średniowiecza, późnego średniowiecza oraz czasów nowożytnych.

Na obszarze Makowa Mazowieckiego znajdują się nawarstwienia kulturowe Starego Miasta od średniowiecza po wiek XX. Obszar ten wpisany jest do rejestru zabytków województwa mazowieckiego pod numerem 319 z 03.08.1992 r. Poniżej przedstawiono jego zakres.

Zgodnie ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, w przypadku obszarów objętych nadzorem archeologicznym oraz stanowisk archeologicznych – także stanowisk ujawnionych w następstwie realizacji ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, kolidujących z ich istnieniem, rodzaj i zakres niezbędnych działań związanych z ich ochroną należy dostosować do obowiązujących przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Ryc. 7. Nawarstwienia kulturowe Starego Miasta

Źródło: karta GEZ

W najbliższym czasie nie są przewidywane roboty budowlane, a także prace inwentaryzacyjne przy stanowiskach archeologicznych.

5.2.9. Zabytki w zbiorach muzealnych i innych

Na terenie Makowa Mazowieckiego nie znajdują się muzea, izby pamięci oraz inne miejsca, w których przechowywane i eksponowane byłyby zabytki, czy też ważne zbiory, przedmioty i ekspozycje historyczne.

5.2.10. Dziedzictwo niematerialne

Narodowy Instytut Dziedzictwa definiuje dziedzictwo niematerialne jako tradycję, żywe niematerialne przejawy kultury odziedziczone po przodkach i przekazywane kolejnym pokoleniom, takie jak:

- tradycje i przekazy ustne między innymi bajki, przysłowia, pieśni, oracje, opowieści wspomnieniowe i wierzeniowe, historie, przemowy, lamenty pogrzebowe, zawołania pasterskie i handlowe, w tym język jako nośnik niematerialnego dziedzictwa kulturowego;
- sztuki widowiskowe i tradycje muzyczne w tym tradycje muzyczne wokalne, instrumentalne i taneczne, widowiska religijne, karnawałowe i doroczne;
- praktyki społeczno-kulturowe takie jak zwyczaje, rytuały i obrzędy doroczne, sytuacyjne i rodzinne, chrzciny, wesela, pogrzeby, ceremonie lokalne i środowiskowe, zwyczaje odpustowe i pielgrzymki, gry i zabawy, folklor dziecięcy, sposoby świętowania, praktyki służące nawiązywaniu kontaktów międzyludzkich, sposoby składania życzeń, tradycyjne wyobrażenia o wszechświecie na przykład meteorologia ludowa;
- wiedza i praktyki dotyczące przyrody i wszechświata; tradycyjne sposoby leczenia; zamawiania miłosne i medyczne;
- wiedza i umiejętności związane z rzemiosłem tradycyjnym.

Zgodnie z Konwencją UNESCO w sprawie dziedzictwa niematerialnego jego definicja brzmi następująco: „Niematerialne dziedzictwo kulturowe” oznacza praktyki, wyobrażenia, przekazy, wiedzę i umiejętności – jak również związane z nimi instrumenty, przedmioty, artefakty i przestrzeń kulturową – które wspólnoty, grupy i w niektórych przypadkach, jednostki uznają za część własnego dziedzictwa kulturowego. To niematerialne dziedzictwo kulturowe, przekazywane z pokolenia na pokolenie, jest stale odtwarzane przez wspólnoty i grupy w relacji z ich otoczeniem, oddziaływaniem przyrody i ich historią oraz zapewnia im poczucie tożsamości i ciągłości, przyczyniając się w ten sposób do wzrostu poszanowania dla różnorodności kulturowej oraz ludzkiej kreatywności. Dla celów niniejszej Konwencji, uwaga będzie skierowana wyłącznie na takie niematerialne dziedzictwo kulturowe, które jest zgodne z istniejącymi instrumentami międzynarodowymi w dziedzinie praw człowieka, jak również odpowiada wymogom wzajemnego poszanowania między wspólnotami, grupami i jednostkami oraz zasadom zrównoważonego rozwoju.”

Również w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w art. 6 ust. 2 przywoływane są zapisy dotyczące pośrednio dziedzictwa materialnego: „ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej”.

Z terenu Makowa Mazowieckiego nie odnotowuje się wpisu na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego (85 wpisów- stan na październik 2023 r.) oraz krajowego rejestru dobrych praktyk w ochronie niematerialnego dziedzictwa kulturowego (10 wpisów- stan na październik 2023 r.). Z terenu miasta nie odnotowano również żadnego produktu wpisanego do listy produktów tradycyjnych, który prowadzi Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Niemniej, na terenie Makowa Mazowieckiego występują przykłady lokalnego dziedzictwa niematerialnego, które przedstawiono poniżej.

Pod względem przynależności regionalno-etnograficznej Maków Mazowiecki znajduje się na pograniczu dwóch historycznych ziem: ciechanowskiej oraz różańskiej. Jednak w całości Maków Mazowiecki przynależy do ziemi różańskiej. Niemniej, w przestrzeni publicznej występuje również pojęcie tzw. ziemi makowskiej.

Ryc. 8. Etnograficzna mapa Polski

Źródło: www.niezlomni.com

Organizacje i Stowarzyszenia związane z dziedzictwem

Na terenie Makowa Mazowieckiego występują stowarzyszenia i organizacje, które w swojej działalności statutowej realizują zadania związane z dziedzictwem kulturowym, również dziedzictwem niematerialnym, należy do nich zaliczyć:

- Towarzystwo Miłośników Ziemi Makowskiej, cele Towarzystwa to m.in.:
 - pobudzanie i rozwijanie inicjatyw społecznych w zakresie wszechstronnego rozwoju ziemi makowskiej;
 - czynna współpraca w społeczno-gospodarczej i kulturalnej działalności na rzecz ziemi makowskiej;
 - popularyzacja wiedzy historycznej, współczesnej i kulturalnej o ziemi makowskiej;
 - wspieranie społecznej, edukacyjnej, charytatywnej, kulturowej, turystycznej i sportowej aktywności środowisk lokalnych oraz innych działań służących dobru społecznemu i rozwojowi społeczeństwa obywatelskiego;

- propagowanie czynnego i twórczego sposobu życia mieszkańców w zgodzie z naturą, tradycją i współczesnością;
 - popieranie, upowszechnianie i rozwijanie dotychczasowego dorobku kulturalnego oraz innowacyjnych form twórczości artystycznej;
 - popularyzowanie wiedzy o ziemi makowskiej;
 - inicjowanie działań mających na uwadze promocję miasta Maków Mazowiecki i powiatu makowskiego.
- Stowarzyszenie Małe Księstwo Makowskie, cele Stowarzyszenia to m.in.:
- podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej, a także promocja powiatu makowskiego;
 - działanie na rzecz strzelectwa, sportu strzeleckiego i kolekcjonerstwa broni;
 - popularyzowanie wiedzy z dziedziny strzelectwa, sportu strzeleckiego i kolekcjonerstwa broni;
 - promocja i popieranie strzelectwa i kolekcjonerstwa broni.
- Fundacja „Kocham Maków”, cele Fundacji to m.in.:
- wspomaganie, prowadzenie i wspieranie działalności charytatywnej, oświatowej, kulturalnej, gospodarczej, sportowej i turystycznej.
 - budowanie lobby na rzecz Rzeczypospolitej Polskiej oraz promowanie osiągnięć społeczności lokalnych tak kulturalno-oświatowych, jak i gospodarczo-ekonomicznych na arenie regionalnej, ogólnopolskiej i międzynarodowej;
 - wspieranie rozwoju wspólnot, społeczności lokalnych, organizacji pozarządowych, a także kultury, sztuki, nauki, szkolnictwa, również wyższego oraz oświaty i wychowania patriotycznego.

Postacie historyczne

Z Makowem Mazowieckim związane są osoby, które poprzez swoją działalność rozślawiły Maków Maz. Wpisały się na stałe w historię miasta, tworząc zarazem elementy zbioru dziedzictwa niematerialnego Makowa Mazowieckiego.

Władysław Pomaski – ur. w 1895 r. w pobliskich Pomaskach Wielkich. Był to major Wojska Polskiego. W kartach historii zapisał się jako trzykrotny zwycięzca Krajowych Zawodów Balonowych Wolnych o Puchar Przechodni imienia płk Aleksandra Wańkowicza oraz zwycięzca najślawniejszych zawodów balonowych świata o puchar Gordona Bennetta (1934r.). Jesienią 2009 r. jego imię nadano Hali Sportowej przy Zespole Szkół Nr 2 w Makowie Mazowieckim. Zdjęcie zwycięskich pilotów kapitana F.Hynka i por. W Pomaskiego zdobiło okładkę popularnego czasopisma „Lot Polski” nr 20 z 17.10.1934r.

Hyman George Rickover - „Ojciec” Nuklearnych Sił Morskich urodził się 27.01.1900 r. w Makowie Mazowieckim, jako syn Rachel, z domu Unger i Abrahama Rickover’a, krawca. W wieku 6 lat wraz z rodzicami wyemigrował do USA, osiedlając się w Chicago w stanie Illinois. Jako dyrektor Działu Reaktorów Sił Morskich, admirał Rickover zaprojektował pierwszy na świecie atomowy okręt podwodny USS Nautilus (SNN 571), wodowany 21 stycznia 1953 roku, który wypłynął na morze w 1955 roku. W latach następnych opracował wszystkie aspekty

budowy i działania nuklearnej floty. Na jego cześć jedna z ulic Makowa Mazowieckiego nosi jego imię.

Grupy artystyczne

Na terenie Makowa Mazowieckiego znajduje się Zespół Szmaragdy działający przy Miejskim Domu Kultury od 2011 roku, a dokładnie od 27 stycznia. Pierwszy występ odbył się 3 marca 2011 roku z okazji Święta Kobiet. Grupa liczy 20 osób, wśród których są m.in. miłośniczki tańców cygańskich, które wielokrotnie można było podziwiać na występach. Zespół Szmaragdy stara się umilać czas mieszkańcom Makowa Mazowieckiego w różnych programach artystycznych i okolicznościowych. Zespół występuje także poza granicami kraju, np. na Litwie w Ośrodku Kultury Polskiej w Podbrodziu i Powiewiórkach. Do chwili obecnej w różnych programach i różnych miejscowościach powiatu Zespół Szmaragdy wystąpił w ponad 70 programach.

W Makowie Mazowieckim działa także Klub Seniora Makowianka, założony w 1965 r. Zespół czynnie uczestniczy w występach artystycznych na różne okazje, np. Zrękowiny, Zapusty. Posiada bardzo bogaty repertuar satyryczny, okolicznościowy i obrzędowy. Przygotowuje także programy artystyczne z okazji Dnia Seniora, Dnia Matki, Dni Makowa, Świąt Wielkanocnych, Bożonarodzeniowych, Zapustów i innych. Każdego roku uczestniczy w Przeglądzie Zespołów Zapustnych Mazowieckie Zapusty. Za swoje zaangażowanie i dorobek artystyczny członkowie klubu otrzymali wiele dowodów uznania, gratulacji, dyplomów, pucharów i wyróżnień.

Legendy²

Legenda Orzyca – legenda opowiada o osieroconej córce, która nie знаła swojego ojca. Przychodziła często nad staw, ponieważ z nieznanymi dla niej powodów coś ją tu przyciągało. Gdy dziewczyna podrosła poznała swojego oblubieńca, z którym również tu przychodziła. Ojciec chłopaka, pan dworu w Sławogórze był przeciwny ich związkowi. Kazał poddać dziewczynę torturom i utopić ją w jeziorze. Syna z kolei kazał wychłostać, ten z rozpacz sam rzucił się do wody. Źródło widząc tą tragedię zrobiło się bardzo duże i zalało okolicę, a także dobra ojca. Utworzyło się wielkie jezioro, a ludzie i ich dobytek został przez wielką wodę stracony. Na nic zdało się zasypywanie źródła, które cały czas wybijało wodę. Matka dziewczyny zwołała wszystkich ludzi do kościoła. Stamtąd też zabrali drzwi od świątyni, którymi przykryli źródło, które od tej chwili przestało się wylewać. Tak też z tej wielkiej wody powstała rzeka Orzyc.

Legenda ziemi makami pokrytej – w pewnej rodzinie urodziła się córka, której dano imię Narew. Gdy urosła, postanowiono wydać ją za rycerza o imieniu Czarny. Jednak ona miłowała ubogiego młodziana o imieniu Radosław. Dzień przed ślubem dziewczyna zdołała uciec z zamku i udać się do puszczy. Odnalazł ją tam jednak rycerz Czarny i zagroził jej mimo próśb dziewczyny, że następnym razem za taki wybryk nie będzie tak łaskawy. Zrozpaczona Narew rzuciła się w toń rzeki, która przyjęła jej imię. Czarny zaś zamordował Radosława i zatopił jego ciało w rzece Orzyc. Ze swej złości na polach czerwonego maku kazał założyć gród warowny, tym samym rozdzielając groble na rzece. Tak oto też gród makowski powstał. Jednak Orzyc do tej pory łączy się z Narwią.

Istnieją jeszcze inne legendy dotyczące grodu makowskiego oraz inna wersja legendy o rzece Orzyc.

² www.mkm.art.pl

Herb

Herby gmin w sposób pośredni nawiązują do dziedzictwa niematerialnego, ukształtowanego historycznie, na terytorium danej gminy. Od 8 marca 1990 r. gminy uzyskały możliwość powołania herbów na mocy ustawy o samorządzie terytorialnym. Są cennym dziedzictwem kulturowym, ukazując zasób dziedzictwa materialnego, jak i niematerialnego, który należy identyfikować z daną jednostką terytorialną. Herb powinien się wyróżniać i być łatwo rozpoznawalny. Ukazanie dziedzictwa kulturowego w herbie Jan Pruszyński definiuje następująco: „to zasób rzeczy nieruchomych i ruchomych wraz ze związanymi z nim wartościami duchowymi, zjawiskami historycznymi i obyczajowymi, uznawany za godny ochrony prawnej dla dobra społeczeństwa i jego rozwoju, oraz przekazania następnym pokoleniom, z uwagi na zrozumiałe akceptowane wartości historyczne, patriotyczne, religijne, naukowe i artystyczne, mające znaczenie dla tożsamości i ciągłości rozwoju politycznego, społecznego i kulturalnego, dowodzenia prawd i upamiętniania wydarzeń historycznych, kultywowania poczucia piękna i wspólnoty cywilizacyjnej”. Ponadto herby powinny spełniać szereg określonych kryteriów. Zasady tworzenia herbów, flag, sztandarów i pieczęci jednostek samorządu terytorialnego w Polsce określa Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Herb Miasta Maków Mazowiecki stanowi tarcza wzorowana na francuskiej tarczy średniowiecznej z obwiedzionym dookoła czarnym konturem. Herbem Miasta jest na czerwonej tarczy głowa mężczyzny w profilu skierowana w lewą stronę, z blond długimi włosami w czarnym kapeluszu. Herb jest znakiem prawnie chronionym. Wzór herbu ustalony został uchwałą nr XXIX/173/2005 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim 15 grudnia 2005r. w sprawie ustanowienia herbu Miasta Makowa Mazowieckiego (§ 3 Statutu Miasta Makowa Mazowieckiego).

Ryc. 9. Herb Miasta Maków Mazowiecki

Źródło: www.makowmazowiecki.pl

W związku z przytoczonymi powyżej przykładami należy stwierdzić, że Maków Mazowiecki posiada elementy dziedzictwa niematerialnego. Nie została wykształcona jednak typowa etnologiczna zwyczajowość. Wpływ na to miały również zawirowania historyczne, czy doświadczenia II wojny światowej. W związku z powyższym na terenie miasta nie występuje strój ludowy, czy tradycyjna obrzędowość ludowa.

5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami definiuje w art. 7 następujące formy ochrony:

- 1) wpis do rejestru zabytków;

- 1a) wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa;
- 2) uznanie za pomnik historii;
- 3) utworzenie parku kulturowego;
- 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Na terenie Makowa Mazowieckiego nie odnotowuje się:

- wpisu na Listę Skarbów Dziedzictwa;
- uznania za pomnik historii;
- utworzenia parku kulturowego, który może być utworzony na podstawie uchwały Rady Gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków w myśl art. 16, ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami precyzuje zapisy dotyczące rejestru zabytków w art. 9 oraz art. 10. Poniżej przytoczono najważniejsze zapisy odnoszące się do zabytków rejestrowych.

Art. 9 ust. 1: Do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy.

Art. 10 ust. 1: Do rejestru wpisuje się zabytek ruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku.

W Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków w Warszawie prowadzone są trzy rejestry zabytków:

Rejestr zabytków nieruchomych (księga A).

Rejestr zabytków ruchomych (księga B).

Rejestr zabytków archeologicznych (księga C).

Do rejestru zabytków ruchomych wpisano wyposażenie kościoła parafialnego w Makowie Mazowiecki szerzej opisane w podrozdziale 5.2.7 zabytki ruchome.

Do rejestru zabytków archeologicznych wpisano nawarstwienia kulturowe Starego Miasta w Makowie Mazowieckim - szerzej opisane w podrozdziale 5.2.8 zabytki archeologiczne.

Do rejestru zabytków nieruchomych wpisano 8 pozycji, w tym Układ urbanistyczny Starego Miasta oraz 7 pojedynczych obiektów budowlanych.

Na terenie Miasta Maków Mazowiecki znajdują się obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomych, które są zarazem najcenniejszymi zabytkami nieruchomymi.

Niżej przedstawione obiekty powstały w różnym czasie, od XV w. do 1 ćw. XX w. Najstarszym zabytkiem znajdującym się w Makowie Mazowieckim jest kościół parafialny p.w. Bożego Ciała, który powstał w 1490 r. Budynek ten został również jako pierwszy wpisany do rejestru zabytków – 1958 r.

Tabela 3. Charakterystyka obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków

Lp.	Obiekt-funkcja pierwotna	Lokalizacja	Datowanie	Stan zachowania	Właściciel	Wpis do rejestru zabytków
1	Układ urbanistyczny Starego Miasta		XV w.	dostateczny	-	Wpisany do rejestru zabytków województwa mazowieckiego

	w Makowie Mazowieckim					pod numerem A 595 z dnia 30.06.1988 r.
2	Kościół parafialny rzymsko – katolicki p.w. Bożego Ciała	Ul. Kościelna	1490 r.	dobry	Parafia Rzymsko – Katolicka pw. Świętego Józefa	Wpisany do rejestru zabytków województwa mazowieckiego pod numerem A 387 z dnia 26.01.1958 r.
3	Dawna Bożnica w Makowie Mazowieckim	Ul. Zielony Rynek 5	ok. 1850 r.	bardzo dobry	Miasto Maków Mazowiecki	Wpisany do rejestru zabytków województwa mazowieckiego pod numerem A 592 z dnia 14.06.1988 r.
4	Dawny Dom Kahalny	Ul. Zielony Rynek 6	1873 r.	dobry	własność prywatna	Wpisany do rejestru zabytków województwa mazowieckiego pod numerem A 593 z dnia 14.06.1988 r.
5	Dawna łaźnia Żydowska w Makowie Mazowieckim	Ul. Rickovera 1	początek XX wieku	bardzo dobry	Miasto Maków Mazowiecki	Wpisany do rejestru zabytków województwa mazowieckiego pod numerem A 594 z dnia 30.06.1988 r.
6	Budynek dawnej łaźni Miejskiej w Makowie Mazowieckim	Ul. Kościelna 13 a	1922 r.	dostateczny	własność prywatna	Wpisany do rejestru zabytków województwa mazowieckiego pod numerem A 591 z dnia 01.06.1988 r.
7	Przestrzenny Układ Komunikacyjny Mławskiej Kolei Dojazdowej	Ul. Mickiewicza 32	podczas I wojny światowej	zły	Miasto Maków Mazowiecki - częściowo	Wpisany do rejestru zabytków województwa mazowieckiego pod numerem A 334 z dnia 28.07.1995 r.
8	Dzwonnica kościoła parafialnego	Ul. Kilińskiego	1925-1926 r.	dobry	Parafia Rzymsko – Katolicka pw. Świętego Józefa	Wpisany do rejestru zabytków województwa mazowieckiego pod numerem A-1564 z dnia 17.02.2020 r.

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę zabytków rejestrowych. Z zestawienia wynika, że stan poszczególnych obiektów jest zróżnicowany. Niewątpliwie w najgorszym stanie jest Przestrzenny Układ Komunikacyjny Mławskiej Kolei Dojazdowej, tj. niefunkcjonujące torowisko, które z roku na rok

coraz bardziej zarasta. Jedynie kompleksowe działania z udziałem pozostałych właścicieli torowiska biegnącego w kierunku Mławy może uratować i ożywić zapomniane obecnie miejsce. Ponadto generalne prace remontowo-konserwatorskie należy przeprowadzić przy budynku dawnej łaźni Miejskiej przy ul. Kościelnej 13a. Z powodu licznych strat podczas II wojny światowej oraz w znacznym stopniu nieumiejętnej w aspekcie historyczno-konserwatorskim odbudowie historycznego centrum, zabytkowy układ urbanistyczny Makowa Mazowieckiego należy ocenić jako dostateczny, jedynie wschodnia część historycznego układu została częściowo zachowana. Miasto Maków Mazowiecki w ostatnich latach prowadziło liczne inwestycje mające na celu polepszenie stanu obiektów zabytkowych będących w jej własności, tj. dawna Bożnica oraz dawna łaźnia Żydowska przeszły generalne prace konserwatorsko-remontowe, przeprowadzono rewitalizację placu rynkowego.

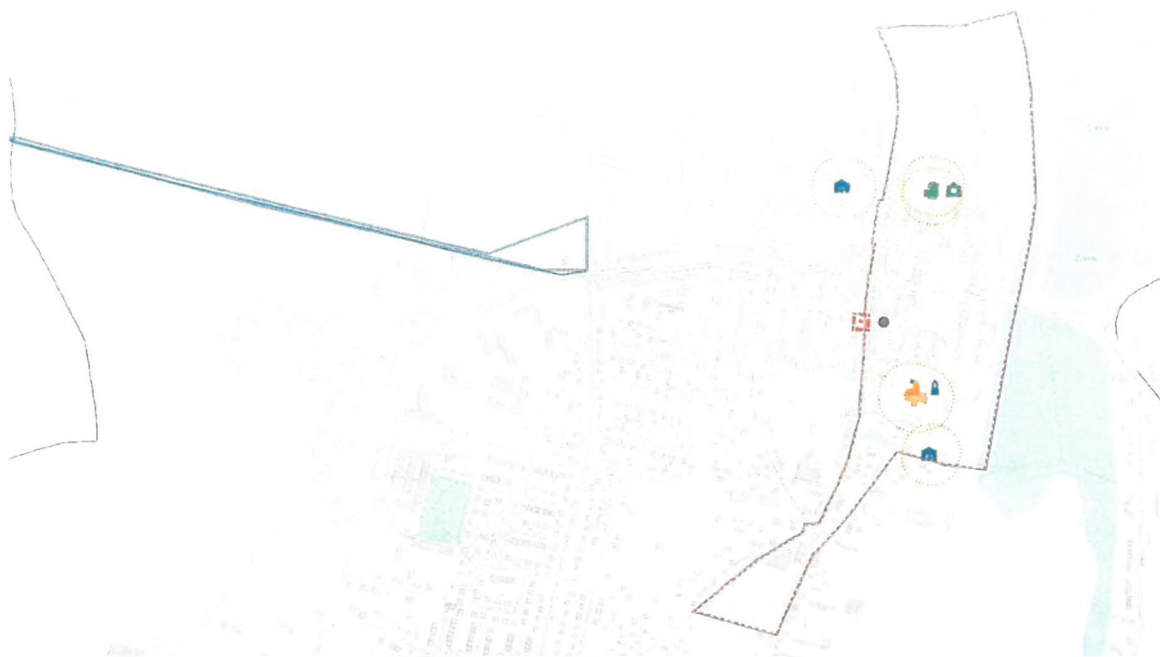
Z początkiem 2018 r. oddano do użytku odrestaurowany budynek dawnej bożnicy bractwa Bet-Hamidrasz. Decyzją zarządu województwa mazowieckiego projekt otrzymał dofinansowanie ponad 1,1 mln zł z RPO WM 2014-2020, wartość całej inwestycji to z kolei niespełna 2 mln zł. Przeprowadzono prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane. Wykonano także instalacje wodociągowo-kanalizacyjne i elektryczne. Obiekt jest miejscem spotkań, wydarzeń kulturalnych, oświatowych, artystycznych oraz wystaw, a swoim charakterem nawiązuje do historycznych tradycji miasta. W odrestaurowanym prowadzona jest również działalność komercyjna. Obecnie odbywają się tu wydarzenia kulturalne, artystyczne, spotkania i wystawy.

Dawna łaźnia Żydowska wykorzystywana jest obecnie jak siłownia miejska. W ramach projektu pn. Przebudowa budynku siłowni przy ul. Admirala Rickovera w Makowie Mazowieckim nastąpił generalny remont obiektu przy nadzorze konserwatorskim. Wartość całkowita inwestycji zakończonej w 2014 r. wyniosła ponad 1 mln zł. Na realizację zadania otrzymano dofinansowanie od Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej oraz ze środków RPO Województwa Mazowieckiego 2007-2013.

Ogólny stan obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków należy ocenić jako dobry.

W powyższej tabeli przedstawiono właścicieli obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Zgodnie z art. 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, opieka nad zabytkiem sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza i polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Ryc. 10. Lokalizacja zabytków wpisanych do rejestru zabytków

Źródło: www.mapy.zabytek.gov.pl

W ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami znajdują się przepisy odwołujące się do ochrony zabytków rejestrowych: art. 118. ust. 1.: Kto bez pozwolenia umieszcza na zabytku wpisanym do rejestru: urządzenie techniczne, tablicę reklamową lub urządzenie reklamowe lub napis, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny.

Ponadto w ww. ustawie określono, iż w kompetencji Starostów jest umieszczenie na zabytku wpisanym do rejestru zabytków znaku informującego o tym, iż zabytek ten podlega ochronie. Z przeprowadzonej inwentaryzacji terenowej zabytków wpisanych do rejestru w 2023 r. wynika, że znak ten jest umieszczony jedynie na kilku obiektach:

- Dawna Bożnica w Makowie Mazowieckim;
- Dawna łaźnia Żydowska w Makowie Mazowieckim.

Każdy zabytek rejestrowy powinien być w odpowiedni sposób oznaczony. W tym zakresie regulują to przepisy zawarte w Rozporządzeniu Ministra Kultury z dnia 9 lutego 2004 r. w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczonego na zabytkach nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków.

Znak ten ma kształt pięciokątnej tarczy skierowanej ostrzem w dół, w górnej części napis: „ZABYTEK CHRONIONY PRAWEM” poniżej błękitna tarcza herbowa złożona z kwadratu i umieszczonego nad nim trójkąta. Błękitna Tarcza (Blue Shield) jest kulturowym odpowiednikiem Czerwonego Krzyża. Jest to symbol ochrony określony w Konwencji haskiej z 1954 r. (Konwencja o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, podpisana w Hadze dnia 14 maja 1954 r.). Zgodnie z zapisami Konwencji, znak Błękitnej Tarczy służy dla oznakowania obiektów kultury, aby zapewnić im ochronę przed atakiem w razie konfliktu zbrojnego. Autorem emblematu jest Polak, profesor Jan Zachwatowicz, w tamtym okresie Generalny Konserwator Zabytków, uczestnik Konferencji międzyrządowej w sprawie ochrony dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, podczas której została uchwalona Konwencja haska z 1954 r.³

³ <http://www.mkidn.gov.pl/pages/blekitna-tarcza/pl/program-blekitnej-tarczy/znak-blekitnej-tarczy.php>

Ryc. 11. Wzór znaku informacyjnego umieszczonego na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków

Źródło: Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 lutego 2004 r. w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczonego na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków

Zgodnie ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, jakakolwiek działalność, związana z obiektami zabytkowymi lub ich otoczeniem – w tym także zmiana własności, funkcji i przeznaczenia – może być prowadzona wyłącznie na podstawie indywidualnych wytycznych konserwatorskich, poprzedzonych m.in. ekspertyzami stanu technicznego i każdorazowo wymaga akceptacji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

5.4. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków

Zgodnie z art. 21 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami podstawą do sporządzania gminnego programu opieki nad zabytkami opieki jest gminna ewidencja zabytków.

W art. 22 ww. ustawy określono kto jest odpowiedzialny za prowadzenie gminnej ewidencji zabytków i jakie obiekty powinny się w niej znaleźć. W związku z powyższym, to Burmistrz Miasta Maków Mazowiecki prowadzi Gminną Ewidencję Zabytków Miasta Maków Mazowiecki w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.

W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- 3)⁴ inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Gminna ewidencja zabytków architektury i budownictwa Makowa Mazowieckiego opracowana została w 2019 r. i otrzymała pozytywną opinię Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Ewidencja ta jest na bieżąco monitorowana przez pracowników Urzędu Miejskiego w Makowie Mazowieckim, Wydział Rozwoju Gospodarczego, Pozyskiwania Funduszy Zewnętrznych, Promocji i Sportu.

W gminnej ewidencji zabytków znajduje się 52 pozycji, w tym 8, które zostały wpisane do rejestru zabytków. Znajdują się w niej również zabytki ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Biorąc pod

⁴Utracił moc z dniem 18.05.2023 r. w zakresie, w jakim ogranicza prawo własności nieruchomości przez dopuszczenie ujęcia nieruchomości jako zabytku nieruchomego w gminnej ewidencji zabytków, bez zapewnienia właścicielowi gwarancji ochrony prawnej przez dokonaniem takiego ograniczenia, na podstawie wyroku TK z dnia 11 maja 2023 r. sygn. akt P 12/18 (Dz. U. poz. 951)

uwagę powyższe, należy stwierdzić, że zasób obiektów zabytkowych nie jest duży na terenie analizowanej jednostki. Ewidencja gminna została przyjęta Zarządzeniem Nr 150/2019 Burmistrza Miasta Maków Mazowiecki z 20 listopada 2019 roku.

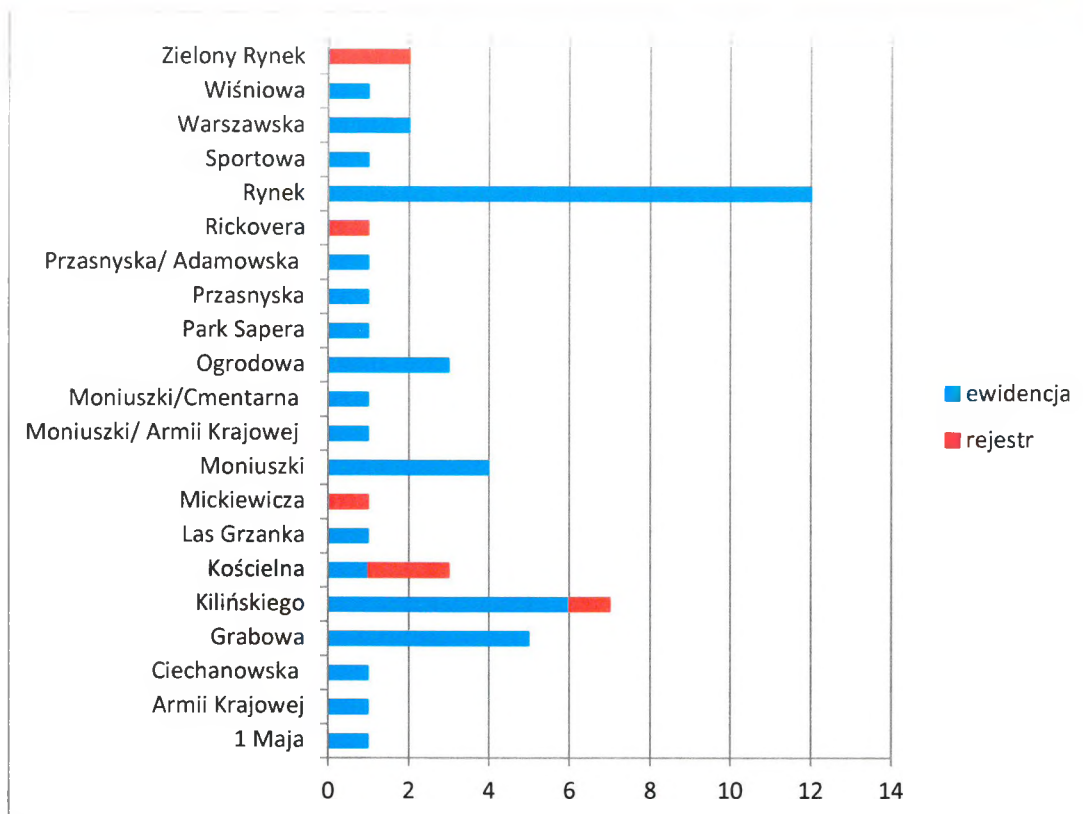
Z października 2019 r. Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 10 września 2019 r. zmieniono rozporządzenie w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem. Tym samym zmieniony został wzór karty adresowej gminnej ewidencji zabytku. Biorąc pod uwagę powyższe oraz formę opracowania poprzedniej ewidencji, tj. na wzorce nieaktualnych już kart adresowych, zasadnym jest aktualizacja GEZ. Ewidencja stanowi podstawową wiedzę na temat zachowanego dziedzictwa materialnego gminy i zarazem jest najpełniejszym udokumentowanym katalogiem obiektów zabytkowych występujących w Makie Mazowieckim. Wszystkie nieruchomości zabytki ujęte w GEZ przedstawione zostały w załączniku nr 1.

Od 2019 r. nie zaszły większe zmiany w gminnej ewidencji zabytków. Część obiektów z racji braku prowadzonych prac konserwatorsko-remontowych nieznacznie pogorszyła swój stan. Do obiektów zabytkowych będących w najgorszym stanie, które pilnie wymagają takich prac należy zaliczyć:

- dom, ul. Rynek 28;
- dom drewniany, ul. Grabowa 48;
- młyn, ul. Armii Krajowej 12.

Jedną z większych zmian jakie zaszły w ostatnim czasie było wpisanie do rejestru zabytków budynku dzwonnicy kościelnej – wpis pod nr A 1564 z dnia 17.02.2020 r.

Na poniższym wykresie przedstawiono zabytki z gminnej ewidencji zabytków z podziałem na ulice. Pod uwagę nie wzięto jedynie układu urbanistycznego, ponieważ znajduje się on na obszarze kilkunastu ulic. Najwięcej zabytków nieruchomych występuje w centrum miasta na ul. Rynek – 12 zabytków. Większa liczba obiektów zabytkowych występuje także na ul. Grabowej – 5 oraz na ul. Kilińskiego – 7. Ulice te odchodzą od placu rynkowego – Grabowa na północ, zaś Kilińskiego na południe. Obie znajdują się w zabytkowym układzie urbanistycznym miasta. Obiekty będące w GEZ charakteryzują się dużą wartością ze względu na fakt, iż są to zazwyczaj obiekty historyczne lub upamiętniające, a także posiadające wartość artystyczną ze względu na historyczny materiał budowy, konstrukcję, czy też detale architektoniczne, co świadczy o ich wyjątkowości na tle pozostałego budownictwa w krajobrazie miasta. Większość obiektów znajdująca się w GEZ (bez rejestru zabytków) powstała w 1 i 2 ćw. XX w., bądź rzadziej w XIX w. Najstarszym zabytkiem ewidencyjnym, który nie został wpisany do rejestru zabytków jest cmentarz przykościelny, rzymsko-katolicki z XV w.

Wyk. 1. Liczba obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków z podziałem na ulice

Źródło: opracowanie własne

Obiekty zabytkowe będące we własności Miasta Maków Mazowiecki

Struktura własnościowa obiektów zabytkowych ujętych w GEZ jest niejednokrotnie złożona. Miasto Maków Mazowiecki jest właścicielem obiektów wpisanych do rejestru zabytków, które przedstawiono w poniższej tabeli. Przy ww. obiektach prowadzone są sukcesywne prace mające na celu poprawę stanu tych obiektów.

Tabela 4. Obiekty zabytkowe należące do własności Miasta Maków Mazowiecki

Lp.	Obiekt	Adres	Czas powstania	Nr ewid, działki	Uwagi
1	Dawna Bożnica w Makowie Mazowieckim	Ul. Zielony Rynek 5	ok. 1850 r.	1065	
2	Dawna łaźnia Żydowska w Makowie Mazowieckim	Ul. Rickovera 1	początek XX wieku	781/4	
3	Przestrzenny Układ Komunikacyjny Mławskiej Kolei Dojazdowej	Ul. Mickiewicza 32	podczas I wojny światowej	169/10, 169/12-169/17, 169/9 cz.	własność częściowa
4	Dom mieszkalny/ budynek użyteczności publicznej	Ul. Grabowa 14	1 ćwierć XX w.	927	
5	Nowy Kirkut	Ul. Ciechanowska	około 1870 r.	462/1, 461/2, 465/33	własność częściowa

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono charakterystykę obiektów najczęściej występujących w GEZ.

Cmentarze

W gminnej ewidencji zabytków znalazło się 6 zabytkowych cmentarzy, przy czym 5 nie jest już użytkowana. Jedynym cmentarzem zabytkowym, na którym odbywają się pochówki jest cmentarz parafialny rzymsko – katolicki przy skrzyżowaniu ul. Moniuszki z ul. Cmentarną. Jest to równocześnie największa zabytkowa nekropolia na terenie miasta. Pochówki na działce nr 316 odbywają się sporadycznie ze względu na wyczerpaną powierzchnię miejsca. Grzebanie zmarłych odbywa się obecnie na działce położonej na południe od historycznego cmentarza, tj. na działce nr 319/3. Ta jednak również została wykorzystana niemalże w całości. Pod względem przynależności religijnej w Makowie Mazowieckim występują cmentarze rzymskokatolickie (3) oraz żydowskie (2). Znajduje się tu również cmentarz wojenny z II wojny światowej, na którym pochowani są żołnierze Armii Radzieckiej. Spoczywają na nim prochy 15532 żołnierzy, 3 i 48 Armii II Frontu Białoruskiego., poległych na terenie byłego powiatu makowskiego w latach 1944-1945. Miejsce to na stałe wpisało się w krajobraz miasta i uważane jest przez jego mieszkańców, jako jedna z głównych atrakcji. Najstarszy jest cmentarz katolicki, przykościelny. W samym kościele znajduje się nagrobek Jędrzeja Noskowskiego, starosty różańskiego i makowskiego, zmarłego w 1591 r. Na obszarze tzw. starego cmentarza żydowskiego znajduje się lapidarium utworzone w 1987 r. Ułożono wtedy przy sobie 110 macew żydowskich pochodzących z lat 1879-1937. Wpisane są również jako zabytki ewidencyjne, ruchome. Macewy oraz roślinność ustawiono wtórnie, układ cmentarza jest nieczytelny. Obszar nowego cmentarza żydowskiego zajmuje w większości budynek dawnego magazynu zbożowego. Niezachowane zostały żadne macewy. Miejsce to zostało całkowicie zniszczone w czasie wojny. Rosnące na terenie cmentarza topole zasadzone zostały już po II wojnie światowej. Cmentarz katolicki znajdujący się pomiędzy ul. Moniuszki i ul. Armii Krajowej znalazł się w historycznym układzie miasta jako najbardziej wysunięte miejsce na południe. Znajduje się na nim kilka historycznych mogił z końca XIX w. i pocz. XX w., jak i pomniki upamiętniające. Cmentarze są chronione zapisami w MPZP.

Tabela 5. Zabytkowe cmentarze

Lp.	Cmentarz	Lokalizacja	Czas powstania	Powierz. (ha)	Nr ewid. działki
1	Cmentarz przykościelny rzymsko – katolicki	Ul. Kościelna	XV w.	0,45	1022
2	Cmentarz wojenny z II wojny światowej	Ul. Sportowa	1945 r.	2,3	445
3	Stary Kirkut	Ul. Przasnyska/ Adamowska	XVIII w.	1,8	525/5, 525/4, 525/3, 525/2, 524, 523/2, 523/1, 522/7, 522/27, 522/28, 522/29, 522/30, 522/14, 522/13, 522/4, 522/21, 522/22, 522/12, 522/26, 522/9, 522/23, 522/24, 522/25
4	Nowy Kirkut	Ul. Ciechanowska	około 1870 r.	0,65	462/1, 461/2, 465/33
5	Cmentarz rzymsko – katolicki	Ul. Moniuszki/ Armii Krajowej	I połowa XIX w.	1,2	1263
6	Cmentarz parafialny rzymsko – katolicki	Ul. Moniuszki/Cmentarna	I połowa XX w.	2,5	316

Źródło: opracowanie własne

Budynki mieszkalne

Budynki mieszkalne stanowią ok 65% wszystkich obiektów zabytkowych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków i jest to najlichniesz grupa zabytków będących w GEZ. Są w sposób szczególnie narażone na wszelkiego rodzaju przekształcenia, co związane jest z różną świadomością ich właścicieli w nawiązaniu do zachowania dziedzictwa materialnego, jakim są właśnie zabytkowe domy. Należy do nich zaliczyć m.in. zewnętrzne ocieplenie ścian, niewłaściwą wymianę stolarki okiennej i drzwiowej poprzez zastosowanie niepierwotnych rozmiarów oraz materiału, zakrywanie detali architektonicznych, rozbudowanie budynków – dodawanie nowych kondygnacji, przybudówki, nieumiejętne zmiany pokrycia dachowego. Na terenie Makowa Mazowieckiego znajdują się zarówno budynki wielorodzinne, zazwyczaj w ciągu pierzei jak i wolnostojące domy jednorodzinne. Obiekty te datowane są na wiek XIX – Rynek, jak i powstały w późniejszym czasie, np. domy przy ul. Kilińskiego głównie ok. 1900 r., domy przy ul. Warszawskiej i Ogrodowej w latach 30. XX w. Są to budynki głównie tynkowane, rzadziej drewniane. Na północnym Mazowszu nie było w zwyczaju pozostawiania ceglanych budynków mieszkalnych (na terenie Makowa Maz. wyjątek stanowi ceglana dawna piekarnia oraz jeden młyn). Obiekty te nie posiadają licznych detali architektonicznych. Część z nich zdobiona jest gzymsami, opaskami okiennymi, czy też przyczółkami nadokiennymi. Występują pojedyncze przypadki zachowanej oryginalnej, drewnianej stolarki okiennej. Zabudowa dwukondygnacyjna występuje na Rynku oraz w jego okolicach, zaś dalej od niego możliwa była budowa domów jednokondygnacyjnych. Są to budowle posiadające dachy dwuspadowe, czasami czterospadowe, kryte głównie blachą, co jest charakterystyczne dla budownictwa mazowieckiego. Zdarzają się pokrycia dachówką, czy w późniejszym czasie eternitem lub blachodachówką. Część obiektów została przekształcona, głównie w wyniku położenia styropianu na elewacje.

Gminna ewidencja zabytków ma charakter zbioru otwartego, a zatem mogą być z niej wyłączone, jak i włączane nowe obiekty.

5.5. Zabytki o najwyższym znaczeniu

W podrozdziale wskazano zabytki o najwyższym znaczeniu dla Makowa Mazowieckiego, którymi to są obiekty wpisane do rejestru zabytków. Obiekty te stanowią pewien wyróżnik na tle innych w przestrzeni miasta, przez co ich identyfikacja nie stanowi większego problemu, szczególnie dla miejscowej społeczności. Zabytki te posiadają wysokie walory artystyczne i historyczne. Ich obecność na stałe wpisała się w krajobraz miasta, są dla niej charakterystyczne i niepowtarzalne, jednocześnie związane czasem, miejscem i otaczającą przestrzenią. Poniżej przedstawiono najważniejsze obiekty zabytkowe (zabytki rejestrowe) z terenu miasta wraz z ich charakterystyką oraz aktualnymi fotografiami.

Kościół parafialny rzymsko – katolicki p.w. Bożego Ciała

Jest to najstarszy zabytek w mieście, zbudowany na przełomie XIV i XV wieku. Patronem parafii jest św. Józef. Pod względem architektonicznym to kościół w stylu gotyckim. Wewnątrz znajduje się 8 ołtarzy. Przy ołtarzu głównym można zobaczyć renesansowy, kamienny nagrobek starosty Jędrzeja Noskowskiego. Dokładne ustalenie czasu powstania świątyni jest trudne. Kronika parafialna informuje, że drewniany kościół został wzniesiony przed rokiem 1200. Parafię erygował Jakub z Korzkwi – biskup płocki. Budowę obecnego Kościoła rozpoczęto w 1490 r. staraniem, proboszcza makowskiego, ks. Stanisława z Lipia Lipskiego. Ówczesną świątynię stanowiła prawdopodobnie nawa główna obecnego stanu świątyni. W roku 1511 były prowadzone prace budowlane. W tym czasie powstała poprzedzająca elewację zachodnia kruchta, zwieńczona neobarokowym, tynkowanym szczytem. Wewnątrz kruchty

jest sklepienie kolebkowo-krzyżowe, które wskazuje na późniejsze przeróbki. W kruchcie znajduje się również portal ostrołukowy. W tym okresie powstała także prostokątna, trójprzęsłowa, dwukondygnacyjna zakrystia, wraz ze znajdującą się nad nią salką, która pełniła wówczas funkcję skarbcza. Pod koniec XVI w. obok kościoła wybudowano na planie czworoboku wolnostojącą dzwonnice. Kolejne prace miały miejsce w 1630 r., kiedy dobudowano kaplicę św. Anny. Kaplica św. Anny połączona jest z nawą półkolistą arkadą. Kościół został zniszczony podczas potopu szwedzkiego, pożarów, przemarszu wojsk napoleońskich w 1812 r. W latach 1806-1837 kościół pełnił funkcję więzienia, a następnie piekarni. Doprowadzony do stanu obecnego służy wiernym pełniąc funkcję świątyni, w której odbywają się nabożeństwa religijne oraz koncerty muzyczne.⁵

W kościele pw. Bożego Ciała w ostatnich latach przeprowadzono prace mające na cel poprawę stanu obiektu - wykonano renowację kaplicy św. Anny II etap (2021) oraz konserwację i restaurację nagrobka biskupa Jędrzeja Noskowskiego (2019).

Fot. 3. Kościół parafialny rzymsko – katolicki p.w. Bożego Ciała

Źródło: fotografia własna

Dzwonnica kościoła parafialnego

Dzwonnica wybudowana została w latach 1925-1926 w stylu neogotyckim, po północnej stronie kościoła parafialnego na miejscu wcześniejszej dzwonnicy. Ufundowana przez parafian za kadencji proboszcza prałata Michnikowskiego. Projekt budowlany wykonał Klonowski. W ceglanej elewacji zachowały się otwory po strzałach z czasu II wojny światowej, kiedy to wojska niemieckie uciekały z miasta. Obiekt wybudowany z cegły czerwonej, posadowiony na kamiennej podmurówce, 4-kondygnacyjny, oszkarpowany w narożach. Budowla założona na planie kwadratu. Z elementów dekoracyjnych wyróżnić można gzyms cokołowy i wieńczący oraz oculusy, w których znajdują się tarcze zegarowe. Otwory okienne w kształcie wydłużonych prostokątów, ślusarka okienna metalowa. W najwyższej kondygnacji drewniane żaluzje. Wewnątrz na konstrukcji drewnianej zawieszono 4 dzwony z napisem „Berlin”, które trafiły tu po II wojnie światowej z Dobrego Miasta oraz mechanizm zegarowy. Obiekt wieńczy dach namiotowy kryty blachą z górującym krzyżem.

⁵ www.makowmazowiecki.pl/322,zabytki

Fot. 4. Dzwonnica kościoła parafialnego

Źródło: fotografia własna

Dawna Bożnica

Budynek – zwany potocznie „małą synagogą” – został wzniesiony w drugiej połowie XIX w. przy Zielonym Rynku 5. Mieściła się w nim sala modlitw, dom studiów religijnych oraz jesiwa. Po drugiej wojnie światowej opuszczony obiekt przeznaczono na mieszkania. Dzięki pozyskanej dotacji w 2018 roku zabytkowy budynek bożnicy stał się miejscem spotkań, wydarzeń kulturalnych, oświatowych oraz artystycznych. Jest dostępny w sposób nieograniczony dla mieszkańców z wszystkich grup społecznych. Rewitalizacja budynku i nadanie mu nowych funkcji jest jedynym tego typu połączeniem zaplecza kulturalnego Miasta z jego wartością historyczną w regionie. W efekcie powstały pomieszczenia z przeznaczeniem na salę edukacyjno – konferencyjną, pomieszczenia biurowe z zapleczem socjalnym, sanitarnym, magazynowym i porządkowym.⁶

Architektonicznie jest to budynek jednokondygnacyjny z poddaszem użytkowym, 4-osiowy od strony fasady, wolnostojący, symetryczny. Obiekt wzniesiony na kamiennej podmurówce, dach mansardowy kryty blachą, w połaci dachowej lukarny z daszkami dwuspadowymi. Stolarka okienna i drzwiowa wymieniona, nawiązująca do historycznych wzorców. Ponadto stolarka okienna z zachowaną rytmiką rozmieszczenia, czteropolowa. Z elementów dekoracyjnych wyróżnić można szeroki, profilowany gzyms wieńczący, rytmicznie rozmieszczone lizeny, czy płyciny na każdej osi. We wnętrzach znajdują się żeliwne kolumny bimy w centralnej części d. sali modlitwy.

⁶ www.makowmazowiecki.pl/322,zabytki

Fot. 5. Dawna Bożnica

Źródło: fotografia własna

Dawny Dom Kahalny

Murowany dom kahalny (siedziba władz tutejszej gminy żydowskiej), mieszczący także mieszkania rabina zbudowano w 1873 roku. Znajduje się przy ulicy Zielony Rynek 6.⁷

Architektonicznie jest to budynek dwukondygnacyjny z poddaszem, 5-osiowy od strony fasady, wolnostojący, otynkowany, znajdujący się w części narożnej ulic. Obiekt wzniesiony na wyodrębnionej podmurówce, podpiwniczony, dach dwuspadowy kryty blachodachówką. Wejście główne w osi trzeciej, stolarka drzwiowa współczesna. Stolarka okienna z zachowaną w większości rytmiką rozmieszczenia, pcv, wtórna, trójpolowa. Z elementów dekoracyjnych wyróżnić można tynkowany gzyms międzykondygnacyjny oraz tynkowany gzyms wieńczący.

Fot. 6. Dawny Dom Kahalny

Źródło: fotografia własna

Dawna Łaźnia Żydowska

Murowany dawny budynek łaźni powstał w początkach XX wieku zastępując wcześniejsze drewniane żydowskie łaźnie. Zachowane specyficzne, charakterystyczne dla judaistycznych budowli sakralnych formy zdobnicze. Dziś jest to budynek użyteczności publicznej – Miejska Siłownia. Znajduje się przy ulicy Rickovera.⁸

⁷ www.makowmazowiecki.pl/322,zabytki

⁸ www.makowmazowiecki.pl/322,zabytki

Architektonicznie jest to budynek jednokondygnacyjny z poddaszem użytkowym, 6-osiowy od strony fasady, wolnostojący, asymetryczny, otynkowany, ustawiony kalenicowo. Obiekt wzniesiony na wyodrębnionej podmurówce, dach dwuspadowy kryty blachą, widoczne trzy kominy, w połaci dachowej wystawka z daszkiem pulpitowym. Wejście główne w osi drugiej, stolarka okienna i drzwiowa wymieniona, nawiązująca do historycznych wzorców. Ponadto stolarka okienna z zachowaną rytmiką rozmieszczenia, sześciopolowa. Otwory okienne zamknięte łukiem koszowym. Z elementów dekoracyjnych wyróżnić można rytmicznie przebiegające lizeny w fasadzie, w szczycie elewacji bocznej schodkowe zwieńczenie elewacji, niewielkie pseudo sterczyń. W drugiej elewacji bocznej szczyt zwieńczony wystającymi półelipsami, w nim także triforium z centralnie umieszczoną niszą.

Fot. 7. Dawna łaźnia Żydowska

Źródło: fotografia własna

Budynek dawnej łaźni Miejskiej

Budynek mieszkalny prywatny przy ulicy Kościelnej 13a. Murowany budynek łaźni powstawał od 1922 roku jako inwestycja mająca na celu podniesienie poziomu higieny miejscowej społeczności sfinansowana w ¼ ze środków samorządowych, a w ¾ ze wsparcia Ligi Narodów. Posiada wyraźne cechy stylu narodowego.⁹

Architektonicznie jest to budynek jednokondygnacyjny z poddaszem użytkowym, 6-osiowy od strony fasady, wolnostojący, symetryczny, otynkowany, ustawiony szczytowo. Obiekt wzniesiony na wyodrębnionej, wysokiej podmurówce, podpiwniczony z niewielkimi okienkami w tej części budynku, dach wysoki, czterospadowy kryty dachówką czerwoną, w połaci dachowej dwuosiowe facjaty z dachami trójspadowymi lub pulpitowymi. Wejście główne w osi czwartej, stolarka drzwiowa współczesna z daszkiem pulpitowym powyżej. Stolarka okienna z zachowaną rytmiką rozmieszczenia, pcv, wtórna, ze szprosami, sześciopolowa z zachowanym wymiarem. Z elementów dekoracyjnych wyróżnić można tynkowane gzymsy i lizeny oraz płyciny na elewacji.

⁹ www.makowmazowiecki.pl/322,zabytki

Fot. 8. Budynek dawnej łaźni Miejskiej

Źródło: fotografia własna

Przestrzenny Układ Komunikacyjny Mławskiej Kolei Dojazdowej

Mławska Kolej Dojazdowa rozciąga się na odcinku około 74 km pomiędzy Mławą a Makowem Mazowieckim i jest ostatnią trasą kolei wąskotorowej na północnym Mazowszu. Przyczyny powstawania „wąskotorówki”, nazywanej tak ze względu na węższy rozstaw szyn w stosunku do kolei normalnotorowej, wynikały z faktu prowadzonych w roku 1915 działań wojennych. Konieczność szybkiego zaopatrzenia oddziałów operujących przy linii frontu przy wykorzystaniu taniej technologii wpłynęła na powstanie w ciągu dwudziestu trzech dni pierwszego odcinka trasy pomiędzy Mławą a Przasnyszem. Mniejsze i lżejsze składy kolejowe wymagały mniejszych nakładów finansowych, tory zajmowały mniej miejsca i nie zachodziła potrzeba wykonywania głębokich przekopów i nasypów. Wytyczona przez Niemców 7 lipca 1915 r. trasa była gotowa 30 lipca. Wraz z przesuającą się na wschód linią frontu rozwijał się także tor kolei wąskotorowej, który w roku 1918 dotarł do wsi Pasieki z Makowem Mazowieckim i Różanem. W ten sposób połączono dwa węzły kolei normalnotorowej Warszawa – Mława – Gdańsk oraz Warszawa – Tłuszcz – Ostrołęka. Po roku 1921 większość linii wzniesionych i wykorzystywanych przez wojsko została przekazana pod nadzór Ministerstwa Komunikacji, a z czasem na własność Polskim Kolejom Państwowym. W tym okresie mławską wąskotorówkę połączono z węzłem ciechanowskim. Należy podkreślić, że powstanie sieci kolei wąskotorowej w Ciechanowie i Krasnem związane było z funkcjonującymi w tych ośrodkach cukrowniami, gdzie transport wąskotorowy wykorzystywany był intensywnie podczas sezonowych produkcji. Po II wojnie światowej na kolejce wprowadzono ruch osobowy, a możliwość przejazdów trwała do lat osiemdziesiątych dwudziestego wieku. W roku 1960 wprowadzono modernizację torów polegającą na zmianie rozstawu szyn z 600 mm na 750 mm. Mławska Kolej Dojazdowa jako instytucja została zlikwidowana w roku 2001.¹⁰

Na terenie Makowa Mazowieckiego odcinek wąskotorówki przechodzi przez zachodnią część miasta, wzdłuż północnej strony ulicy Słoniawskiej na odcinku ok. 1,1 km. Budynek dworca został zachowany i wykorzystywany jest obecnie w celach mieszkalnych, stanowi własność prywatną. Nie jest ujęty w gminnej ewidencji zabytków. Przy aktualizacji gminnej ewidencji zabytków należy rozważyć jego włączenie. Na terenie placu ładunkowego znajduje się obecnie skład węgla. Ostatni przejazd (przejazd turystyczny) „ciuchci” miał miejsce w 2009 r.

¹⁰ www.mlawa.pl/arttykul/nowa-wies-mlawska-kolej-dojazdowa

Ryc. 12. Przestrzenny Układ Komunikacyjny Mławskiej Kolei Dojazdowej

Źródło: karta adresowa GEZ

VI. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO – ANALIZA SWOT

Ocenę stanu dziedzictwa kulturowego Makowa Mazowieckiego przeprowadzono za pomocą analizy SWOT, w której wskazano mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia. Poniższe zapisy przedstawione w układzie tabelarycznym wynikają z analizy dokumentów programowych miasta, inwentaryzacji terenowej oraz własnych wywodów i spostrzeżeń. Ogółem, jest to cały zbiór wniosków odnoszący się do zasobu kulturowego Makowa Mazowieckiego. Analiza SWOT ma na celu wyłonienie określonych założeń projektowych.

Tabela 6. Analiza SWOT uwzględniająca dziedzictwo kulturowe miasta

Szanse	Zagrożenia
1. Zmieniona ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która wymusza opracowanie Planów ogólnych – zwiększona rola zabytków w procesie planowania.	1. Nieaktualne opracowania strategiczne na szczeblu powiatu i miasta nawiązujące do dziedzictwa kulturowego.
2. Coraz większa świadomość mieszkańców o historii miasta i jej zabytkach.	2. Zmiany prawne w zakresie prowadzenia badań archeologicznych.
3. Edukacja mieszkańców miasta w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego.	3. Brak jasnych i przejrzystych przepisów regulujących działania przy obiektach zabytkowych niewpisanych do rejestru zabytków.
4. Wykorzystanie zabytków na cele ogólnospołeczne, turystyczne i gospodarcze.	4. Uszkodzenie i zniszczenie zabytków w wyniku działań przyrody: huragany, grad, burze, upały.
5. Coraz większa wartość źródeł zewnętrznych możliwa do pozyskania na prace przy obiektach zabytkowych.	5. Uszkodzenie i zniszczenie zabytków w wyniku działań człowieka: podpalenia, rabunek, dewastacja.
6. Wykorzystanie występujących potencjałów – bogata historia, walory kulturowe i przyrodnicze w celach rozwoju turystyki.	6. Zbyt mała liczba zajęć edukacyjnych w obszarze dziedzictwa kulturowego.
7. Przystąpienie do prac remontowych i konserwatorskich mających na celu polepszenie stanu zabytków.	7. Niska świadomość mieszkańców na temat historii miasta, dziedzictwa kulturowego i jej zabytków.
8. Poprawa dostępności zabytków poprzez opracowanie baz informacji o zabytkach.	8. Nadrzędna funkcja prawa własności właścicieli nad prawem ochrony zabytków.
9. Dwukulturowość miasta.	9. Niezrozumienie społeczne dotyczące tematyki zabytków.
10. Polepszająca się sytuacja gospodarcza miasta.	10. Roszczeniowa postawa właścicieli obiektów zabytkowych oraz ich negatywna postawa do służb ochrony konserwatorskich.

	<ol style="list-style-type: none"> 11. Samowolne działania remontowe przy obiektach zabytkowych. 12. Zawężony rynek specjalistów w dziedzinie renowacji i konserwacji zabytków. 13. Coraz większy koszt materiałów budowlanych.
Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Licznie prowadzone remonty i renowacje własnych obiektów zabytkowych miasta. 2. Zaktualizowana gminna ewidencja zabytków. 3. Aktualizowane oraz nowo opracowywane MPZP uwzględniające zapisy ochronne obiektów zabytkowych. 4. Zachowany układ kolei wąskotorowej. 5. Wyznaczony zabytkowy układ urbanistyczny miasta. 6. Występujące zabytki wpisane do rejestru, w tym XV-wieczny kościół parafialny będący wizytówką miasta. 7. Ogólny dobry stan budynków rejestrowych. 8. Duża liczba zabytkowych cmentarzy. 9. Duża liczba zabytków ruchomych, zachowane macewy i utworzone lapidarium. 10. Występujące placówki upowszechniania kultury na terenie miasta: Miejski Dom Kultury, Centrum Dialogu Kulturowego "Dom Wesołka", Miejska Biblioteka Publiczna. 11. Występujące organizacje pozarządowe na rzecz dziedzictwa kulturowego. 12. Ustawione tablice na placu rynkowym przypominające o historii miasta. 13. Bogata historia miasta, wielokulturowość. 14. Nowo powstały punkt informacji turystycznej. 15. Ożywienie życia kulturowego, przypomnienie o historii miasta poprzez poprawę stanu dawnej Bożnicy oraz Łaźni Żydowskiej. 16. Wydana Monografia Makowa Mazowieckiego. 17. Występujące dziedzictwo niematerialne, w sposób szczególnie licznie występujące legendy. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niezadawalający stan części obiektów zabytkowych – głównie prywatnych budynków mieszkalnych. 2. Niewykorzystany potencjał kolejki wąskotorowej. 3. Niezachowane cmentarze żydowskie. 4. Niewystarczające środki miasta na przyznanie dotacji celowych dla wszystkich potrzebujących zabytków. 5. Nieoznakowane w większości zabytki rejestrowe. 6. Nieaktualizowane dokumenty strategiczne miasta odwołujące się do dziedzictwa kulturowego. 7. Częściowo nieoznakowane zabytki rejestrowe. 8. Brak produktu regionalnego będącego wizytówką miasta.

Źródło: opracowanie własne

VII. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

Założenia projektowe zostały przedstawione w układzie: priorytet, kierunek działania, zadanie. Wypracowane priorytety są założeniem ogólnym, na który składają się kierunki działań. Na kierunki działań składają się z kolei zadania. Zadania są ostatnim elementem hierarchicznej piramidy będąc jej najmniejszą częścią wskazując najbardziej szczegółowe prace. Priorytety, kierunki i zadania określono w podrozdziałach rozdziału 7.

W art. 4. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wskazano że ochrona zabytków polega w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;

- udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Ponadto należy przypomnieć zapisy art. 87 ust.2 odwołujące się do celów GPOnZ:

- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Dzięki zaangażowaniu władz miasta oraz pracowników samorządowych odpowiedzialnych za sprawy związane z ochroną i opieką nad zabytkami możliwe było wypracowanie założeń projektowych. Te opracowane zostały na podstawie analizy stanu dziedzictwa kulturowego miasta, analizy SWOT, dokumentów strategicznych i planistycznych miasta, diagnozie gminnej ewidencji zabytków, stanu poszczególnych obiektów, a także doświadczeń wypracowanych w zarządzaniu dziedzictwem kulturowym.

Zaproponowany spójny pakiet rozwiązań, jak i konkretnych zadań powinien przyczynić się do ogólnej poprawy stanu i wizerunku dziedzictwa kulturowego miasta. W sposób szczególny dotyczy to dziedzictwa niematerialnego i materialnego, w tym zabytków z terenu miasta.

7.1. Priorytety gminnego programu opieki nad zabytkami

Wypracowane priorytety Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami uwzględniają cele wymienione w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Jednocześnie sformułowane zostały w perspektywie wieloletniej.

Wyznaczono następujące priorytety:

- 1. Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego**
- 2. Kształtowanie krajobrazu kulturowego oraz dokumentacja dziedzictwa kulturowego**
- 3. Edukacja mieszkańców i promocja miasta w oparciu o jego dziedzictwo**

7.2. Kierunki działań gminnego programu opieki nad zabytkami

Określono długofalowe kierunki działań (wykraczające często ponad 4-letni okres obowiązywania Programu) wraz z oczekiwanymi rezultatami. Wyznaczono następujące kierunki działań Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024-2027:

1.1. Poprawa stanu zabytków

1.2. Zahamowanie degradacji zabytków

2.1 Wykorzystanie nowoczesnych technik informacyjnych na rzecz dziedzictwa kulturowego

2.2 Dokumentacja

2.3 Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego

3.1 Edukacja

3.2 Promocja

7.3 Zadania gminnego programu opieki nad zabytkami

W ramach wyznaczonych kierunków działań wskazano zadania wyznaczone na 4 lata obowiązywania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024-2027. Zgodnie z art. 87 ust 5 z realizacji programu Burmistrz Miasta Maków Mazowiecki sporządzi co 2 lata sprawozdanie z realizacji programu i przedstawi je Radzie Miejskiej w Makowie Mazowieckim. W związku z powyższym zaproponowane zadania podzielone na 2 etapy. Pierwszy na lata 2024-2025, za który opracowane zostanie sprawozdanie z początkiem 2026 r. oraz drugi przypadający na lata 2026-2027. Sporządzenie sprawozdania będzie miało kluczowy wpływ na realizację pozostałych zadań w latach 2026-2027.

Zadania w okresie 2024-2025 będą miały charakter przygotowawczy, zaś większość pozostałych zadań zrealizowana zostanie w latach 2026-2027. Dla części zadań wyznaczono 4-letni okres obowiązywania. Kolorem niebieskim zaznaczono okres realizacji, zaś kolor biały oznacza brak realizacji w danym etapie. W poniższej tabeli zaproponowano także kto będzie odpowiadał za wykonanie zadania. Nie jest to jednak podział obligatoryjny, ponieważ realizacja lub część realizacji danego zadania może odbyć się przy udziale/współudziale innych lub dodatkowych podmiotów, których nie można wskazać na obecnym etapie programowania. Niezmiernie ważnym jest współdziałanie władz miasta z jej jednostkami organizacyjnymi oraz pozostałymi osobami/podmiotami zaangażowanymi w realizację zadań.

Tabela 7. Zadania gminnego programu opieki nad zabytkami

Kierunki działań	Zadania	2024-2025	2026-2027	Realizator
Priorytet 1. Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego				
1.1 Poprawa stanu zabytków	1. Przeprowadzenie kompleksowych prac remontowych dzwonnicy przykościelnej.			P
	2. Wzmocnieniem więźby dachowej oraz stropu nad nawą główną kościoła.			P
	3. Wspieranie działań mających na celu reaktywację kolei wąskotorowej na cele turystyczne oraz przeprowadzenie kompleksowych prac rewaloryzacyjnych torowiska.			UM
	4. Prowadzenie bieżących prac remontowo-konserwatorskich przy zabytkach własnych miasta.			UM
1.2. Zahamowanie degradacji zabytków	1. Monitorowanie obiektów zabytkowych.			UM
	2. Opracowywanie okresowych sprawozdań ze stanu obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru oraz będących we własności miasta.			UM
	3. Pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na renowację zabytków.			UM
Priorytet 2. Kształtowanie krajobrazu kulturowego oraz dokumentacja dziedzictwa kulturowego				
2.1. Wykorzystanie nowoczesnych technik informacyjnych na rzecz dziedzictwa kulturowego	1. Zamieszczenie GPOnZ na stronie internetowej miasta.			UM
	2. Rozbudowa strony internetowej miasta o zakładkę poświęconą obiektom historycznym.			UM
	3. Zamieszczenie historycznych zdjęć, pocztówek Makowa Maz. oraz pozostałych skanów dokumentów historycznych.			UM
	4. Elektroniczny kontakt z właścicielami zabytków w celu ustalenia zasad ich udostępniania, możliwości wyboru dotacji, udzielania dotacji na finansowanie zabytków, wsparcia merytorycznego.			UM
2.2. Dokumentacja	1. Opracowanie dokumentacji wspierającej właścicieli obiektów zabytkowych będących w GEZ poprzez zastosowanie ulg podatkowych od nieruchomości.			UM
	2. Opracowanie planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.			UM
	3. Włączenie do GEZ budynku dworca kolei wąskotorowej.			UM
	4. Opracowanie sprawozdań z realizacji GPOnZ 2024-2027.			UM
	5. Dostosowanie kart GEZ do obecnie obowiązującego wzoru karty.			UM
2.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	1. Przestrzeganie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wskazanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, ich aktualizacja oraz opracowanie nowych planów uwzględniających ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.			UM
	2. Bieżąca pielęgnacja zieleni i utrzymanie porządku na cmentarzach.			UM
	3. Ustawienie tabliczek pamiątkowo-historycznych na obszarze zapomnianych cmentarzy.			UM
	4. Przystąpienie do prac mających na celu oznakowanie niebiesko-białą tarczą wszystkich obiektów wpisanych do rejestru zabytków.			UM
	5. Podjęcie działań mających na celu zbiórkę historycznych przedmiotów codziennego użytku oraz wszelkich innych materiałów historycznych związanych z Makowem Mazowieckim.			UM, MDK

	6. Wspieranie organizacji pozarządowych krzewiących lokalne tradycje oraz instytucji - Miejski Dom Kultury, Centrum Dialogu Kulturowego "Dom Wesołka".			UM
Priorytet 3. Edukacja mieszkańców i promocja miasta w oparciu o jego dziedzictwo				
3.1. Edukacja	1. Organizacja konkursów fotograficznych, malarskich i rzeźbiarskich nawiązujących do dziedzictwa kulturowego i historii miasta.			UM, MDK
	2. Zwiększenie świadomości właścicieli obiektów zabytkowych poprzez informowanie ich o obecności zabytków w ich posiadaniu.			UM
	3. Udział w szkoleniach, prelekcjach i wykładach związanych z rolą i ochroną dziedzictwa kulturowego dla pracowników Urzędu Miejskiego.			UM
	4. Wsparcie działań mających na celu organizację wycieczek z przewodnikiem dla dzieci i młodzieży po zabytkach miasta.			UM, Sz
3.2. Promocja	1. Wyeksponowanie najważniejszych zabytków miasta w oparciu o spoty, reklamy, filmy promocyjne.			UM
	2. Stworzenie ciekawego produktu regionalnego związanego z Makowem Maz. atrakcyjnego dla turystów.			UM, MDK
	3. Promocja legend związanych z miastem oraz wsparcie na rzecz wydania publikacji dot. legend makowskich.			UM, MDK
	4. Zwiększenie nakładów na funkcjonowanie nowo powstałego Punktu Informacji Turystycznej.			UM
	5. Popularyzacja i promocja Monografii Makowa Mazowieckiego.			UM
	6. Zwiększenie liczby imprez i wydarzeń związanych z lokalnym dziedzictwem kulturowym oraz podjęcie działań mających na celu wypracowanie cyklicznego wydarzenia promującego miasto i jego historię.			UM, MDK

Zródło: opracowanie własne

UM – Urząd Miejski

P – parafia

MDK – Miejski Dom Kultury

Sz – szkoły z terenu miasta

VIII. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Realizacja Programu będzie się odbywać poprzez wskazane zadania miasta oraz pozostałych depozytariuszy na rzecz osiągnięcia priorytetów w nim przyjętych. Podstawę niniejszego instrumentarium stanowią obowiązujące przepisy prawne i zawarte w nich regulacje dotyczące instrumentów prawno-ekonomicznych i finansów publicznych.

Zakłada się, że zadania określone w gminnym programie opieki nad zabytkami będą wykonywane za pomocą następujących instrumentów:

1. instrumentów prawnych – wynikających z przepisów ustawowych (np. uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków, przyjęcie Zarządzeń w sprawie gminnej ewidencji zabytków, wykonywanie decyzji administracyjnych, np. wojewódzkiego konserwatora zabytków);
2. instrumentów finansowych (m.in. finansowanie prac konserwatorskich i remontowych przy obiektach zabytkowych będących własnością miasta, aplikowanie o dofinansowanie, korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich oraz pożyczki, dotacje, subwencje, nagrody, a także stosowanie finansowania w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego);
3. instrumentów koordynacji (m.in. poprzez realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich i powiatowych strategiach, planach zagospodarowania, programach opieki nad zabytkami, itp. oraz pomiędzy dokumentami własnymi miasta. Ponadto współpraca z wojewódzkim konserwatorem zabytków, urzędem marszałkowskim, starostwem, parafiami, jednostkami własnymi miasta, właścicielami zabytków, pozostałymi organizacjami związanymi z ochroną i opieką nad zabytkami oraz współpraca ze wszystkimi realizatorami przypisanymi do zadań w Programie);
4. instrumentów kontrolnych (m.in. monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego, sprawozdanie z realizacji Programu, opracowanie aktualizacji GPOnZ na lata 2027-2030, opracowanie aktualizacji GEZ).

IX. ZASADY OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

W art. 87 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Ustawodawca wymienił zadania związane z gminnym programem opieki nad zabytkami. Na podstawie ww. artykułu skonkretyzowano je poniżej na potrzeby niniejszego Programu.

Burmistrz Miasta Maków Mazowiecki sporządza na okres 4 lat Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Maków Mazowiecki. Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Maków Mazowiecki przyjmuje Rada Miejska w Makowie Mazowieckim, po uzyskaniu opinii Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Warszawie. Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Maków Mazowiecki ogłaszany jest w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego. Z realizacji Gminnego Programu Opieki Nad Zabytkami Miasta Maków Mazowiecki Burmistrz Miasta Maków Mazowiecki sporządza co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia Radzie Miejskiej w Makowie Mazowieckim.

Wykonanie sprawozdania powinna poprzedzić ocena poziomu realizacji gminnego programu uwzględniająca:

- a) wykonanie zadań przyjętych do realizacji,
- b) koszt wykonania zadań;
- b) efektywność ich wykonania.

Poniżej wskazano przykładowe kryteria i wskaźniki oceny realizowanych zadań, które mogą być pomocne przy opracowaniu sprawozdania.

W ramach priorytetu 1.

- liczba zabytków we własności miasta, które zostały poddane pracom remontowym i konserwacyjnym;
- liczba zabytków ogółem, które zostały poddane pracom remontowym i konserwacyjnym;
- liczba opracowanych sprawozdań ze stanu obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru;
- liczba opracowanych sprawozdań ze stanu obiektów zabytkowych będących we własności miasta;
- liczba złożonych wniosków o dofinansowanie na prace remontowe i konserwatorskie przy obiektach zabytkowych;
- wartość otrzymanych dotacji na renowację zabytków.

W ramach priorytetu 2.

- liczba osób, które odwiedziły stronę internetową miasta w zakładce „zabytki”;
- liczba nowo zamieszczonych materiałów w zakładce „zabytki”;
- liczba wiadomości z właścicielami obiektów zabytkowych;
- liczba osób (właściciele zabytków), którzy skorzystali z ulg na zabytki;
- liczba kart adresowych gminnej ewidencji zabytków, dla których sporządzono aktualizację;
- liczba zaktualizowanych i nowo opracowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- liczba osób, które brały udział przy pracach porządkowych na terenach zabytkowych cmentarzy;
- liczba tabliczek pamiątkowo-historycznych na obszarze zapomnianych cmentarzy ewangelickich.
- liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków, które zostały oznakowane niebiesko-białą tarczą;
- liczba zebranych przedmiotów historycznych związanych z Makowem Mazowieckim;
- liczba organizacji pozarządowych, które otrzymały wsparcie na rzecz propagowanie historii miasta, jej dziedzictwa i zabytków.

W ramach priorytetu 3.

- Liczba opracowanych spotów, reklam, filmów promocyjnych nawiązujących do zabytków;
- liczba osób, które wzięły udział w konkursach nawiązujących do dziedzictwa kulturowego i historii miasta;
- liczba zorganizowanych imprez i wydarzeń nawiązujących do lokalnego dziedzictwa;
- liczba urzędników, którzy brali udział w szkoleniach, prelekcjach i wykładach związanych z rolą i ochroną dziedzictwa kulturowego;
- liczba uczestników wycieczek po zabytkach Makowa Maz.;

- ogólna liczba działań promocyjnych na rzecz dziedzictwa kulturowego, która została zrealizowana.

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Niniejszy rozdział ma charakter informacyjny. Poniżej przedstawiono przykładowe możliwości finansowania wskazanych w podrozdziale 7.3. zadań z uwzględnieniem środków:

- publicznych (np. budżet państwa, budżety jednostek samorządów terytorialnych wszystkich szczebli, środki Unii Europejskiej, inne źródła zagraniczne),
- prywatnych (osób fizycznych, fundacji, osób prawnych, kościelnych itp.).

W poszukiwaniu dofinansowania nie można ograniczać się wyłącznie do powszechnie znanych i dostępnych programów. Źródeł należy także szukać w ogłaszanych przez samorządy konkursach na realizację zadań z zakresu edukacji, kultury, promocji, w budżetach tzw. obywatelskich lub partycypacyjnych, a nawet w projektach społecznych dotyczących utworzenia np. klubów seniora, dziennych domów pobytu, przedszkoli, żłobków, gdzie w ramach cross-finansingu możliwe jest dostosowanie budynków, w tym zabytkowych do prowadzenia zajęć. Decydując się na złożenie wniosku, należy liczyć się z tym, że w każdym konkursie wniosków z podobnym zakresem działań wpływa dużo, a uzyskanie dofinansowania nie jest łatwe, m.in. ze względu na z góry przydzieloną alokację środków. Ponadto w zdecydowanej większości konkursów wymagany jest wkład własny. W związku z powyższym wnioskodawca z góry powinien zarezerwować określoną pulę środków.

Źródłami wsparcia działań w obszarze kultury w ramach budżetu państwa są:

- Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków;
- programy MKiDN;
- Rządowy Program Odbudowy Zabytków;
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Wojewódzki Konserwator Zabytków;
- Fundusz Kościelny.

Wsparcie na zabytki prowadzą również jednostki samorządowe:

- środki własne miasta;
- Urząd Marszałkowski;
- Starostwo Powiatowe.

Na działania związane z ochroną i wykorzystaniem zabytków można pozyskać środki z wielu programów w ramach środków europejskich, m.in. takich jak:

- Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027;
- Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027.

Szczegółowe informacje o zasadach i kryteriach możliwości pozyskiwania ww. środków są dostępne na stronach internetowych poświęconych ww. źródłom finansowania. Poniżej scharakteryzowano najbardziej popularne programy pomocowe.

Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków

1 stycznia 2018 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, tworzące Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków jako państwowy fundusz celowy. Wpływami Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków są środki z administracyjnych kar pieniężnych, orzekanych od 1 stycznia 2018 r. na podstawie art. 107a-107d ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w trybie działu IVa Kodeksu postępowania administracyjnego. Wpływami do Funduszu są ponadto nawiązki zasądzone przez sąd w sprawach przestępstw zniszczenia lub uszkodzenia zabytku (art. 108 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Wpłaty na Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków będą dokonywane na rachunek bankowy prowadzony przez Bank Gospodarstwa Krajowego. W latach 2018-2020 udzielono 56 dotacji na łączną kwotę 10 mln 440 tys. 400 zł.

Programy MKiDN 2024

Programy Ministra z zakresu kultury mają na celu dofinansowanie zadań o charakterze projektowym z wyłączeniem stałej działalności kulturalnej podmiotów. Skierowane są do instytucji kultury, organizacji pozarządowych, instytucji filmowych, szkół i uczelni wyższych, jednostek samorządu terytorialnego, podmiotów gospodarczych, kościołów i związków wyznaniowych oraz ich osób prawnych. Osoby fizyczne nie są uprawnione do składania wniosków poza jednym programem – Ochrona zabytków. W 2021 roku przyznano ponad 240 mln zł dotacji na cele kulturalne w ramach 33 programów Ministra. Na rok 2024 przewidziano nabory m.in. na następujące programy, które nawiązują do wyznaczonych zadań w programie:

- groby i cmentarze wojenne - celem programu jest wspieranie opieki nad grobami i cmentarzami wojennymi na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, stanowiącymi materialne świadectwo kluczowych wydarzeń z historii Polski związanych z walką i męczeństwem, a także wspieranie prowadzenia działań naukowych upowszechniających wiedzę na temat tych wydarzeń;
- kultura ludowa i tradycyjna - celem programu jest wspieranie zjawisk związanych ze spuścizną kultur tradycyjnych, transformacjami (przekształceniami i przemianami) poszczególnych elementów oraz współczesnymi kontekstami ich występowania;
- miejsca pamięci i trwałe upamiętnienia w kraju - celem programu jest wspieranie samorządów w zapewnianiu stabilnej opieki nad najważniejszymi miejscami pamięci, stanowiącymi materialne świadectwo wydarzeń kluczowych dla narodowej tożsamości;
- ochrona zabytków - celem programu jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych oraz ich udostępnianie na cele publiczne;
- ochrona zabytków archeologicznych - celem programu jest ochrona dziedzictwa archeologicznego poprzez wspieranie kluczowych dla tego obszaru zadań, obejmujących rozpoznanie i dokumentację zasobów dziedzictwa archeologicznego oraz opracowanie i publikację wyników przeprowadzonych badań archeologicznych.

Rządowy Program Odbudowy Zabytków

Rządowy Program Odbudowy Zabytków ma na celu odbudować blask zabytków w całej Polsce. Program realizowany jest poprzez promesy inwestycyjne udzielane przez BGK. Program skierowany jest do jednostek samorządu terytorialnego na bezzwrotne dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. W ramach ogłoszonego Naboru, Wnioskodawcy przysługuje prawo do złożenia maksymalnie dziesięciu wniosków o dofinansowanie, w limicie dofinansowania nieprzekraczającym dla każdego z wniosków 3 500 000 zł. Dofinansowanie z Programu może wynieść maksymalnie 98% wartości inwestycji, a minimalny wkład własny - 2%. Wnioski będą mogły być składane w aplikacji Polski Ład udostępnionej przez BGK, w jednej z trzech kategorii:

- do 150 000 zł;
- do 500 000 zł;
- do 3 500 000 zł.

Wnioski o dofinansowanie składane są w formie elektronicznej przez aplikację BGK zamieszczoną na stronie internetowej www.bgk.pl. Z 16.08.2023 r. zakończony został nabór wniosków w ramach drugiego naboru.

W ramach programu rządowego Polski Ład Miasto Maków Mazowiecki planuje przekazać dotację na rzecz parafii p.w. Bożego Ciała w Makowie Maz. na realizację zadania związanego z remontem zabytkowej dzwonnicy oraz prac związanych ze wzmocnieniem więźby dachowej oraz stropu nad nawą główną kościoła. Wartość zadania 1 200 000,00 zł, dofinansowanie 1 176 000,00 zł.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)

Oferta finansowania NFOŚiGW jest bardzo różnorodna, gdyż możliwość uzyskania dofinansowania obejmuje:

- środki krajowe;
- środki unijne;
- środki norweskie i EOG;
- System Zielonych Inwestycji – GIS;
- państwowe jednostki budżetowe;
- pomoc publiczną;
- wsparcie NFOŚiGW
- pomoc dla sektorów energochłonnych.

W ostatnich latach NFOŚiGW dofinansowywał prace związane z gruntowymi termomodernizacjami zabytkowych obiektów. Konkursy dotyczyły poprawy efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej, w tym budynków zabytkowych. Dofinansowania otrzymywały również projekty związane z rewaloryzacją cennych, zabytkowych założeń parkowych. Obecnie nie są prowadzone nabory, niemniej należy bacznie obserwować stronę internetową NFOŚiGW czy nabory się nie pojawiły. W najbliższym czasie należy spodziewać się nowych konkursów ze względu na priorytetowe działania w obszarze zmian klimatycznych oraz nowych polityk energetycznych.

Fundusz Kościelny

Fundusz Kościelny stanowi wyodrębnioną pozycję w części 43. budżetu państwa - wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne, w dziale 758 – różne rozliczenia, w rozdziale 75822 – Fundusz Kościelny, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości

narodowych i etnicznych. Maksymalna kwota udzielonej dotacji z Funduszu Kościelnego w roku 2024 nie powinna przekraczać 200.000,00 zł.

W projekcie ustawy budżetowej na rok 2024 zaplanowano 11.000.000,00 zł. Kościelne osoby prawne będą mogły ubiegać się o przyznanie dotacji z Funduszu Kościelnego na realizację w 2024 r. następujących zadań:

1. Konserwacja i remonty obiektów sakralnych i kościelnych o wartości zabytkowej w znaczeniu nadanym przez aktualne ustawodawstwo, bądź orzecznictwo;
2. Wspomaganie kościelnej działalności charytatywno-opiekuńczej.

W ramach zadania 1 dotacje przeznaczane będą, co do zasady, na remonty i prace konserwatorskie zabytkowych obiektów sakralnych (w szczególności: remonty dachów, stropów, ścian i elewacji, osuszanie i odgrzybianie, izolację, remonty i wymianę zużytej stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji elektrycznej, wodnej, kanalizacyjnej, odgromowej). W szczególnie uzasadnionych przypadkach może nastąpić finansowanie z Funduszu Kościelnego remontu ruchomego wyposażenia obiektów sakralnych (takich jak np.: instrumenty muzyczne, dzwony) oraz stałych elementów wystroju wnętrz (takich jak np.: ołtarze, polichromie, freski, posadzki). Z Funduszu Kościelnego nie finansuje się co do zasady prac dotyczących otoczenia obiektu (takich jak np.: chodniki, ogrodzenia, trawniki).

Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027

W ramach priorytetu V – Fundusze Europejskie dla wyższej jakości życia na Mazowszu (cel szczegółowy 4(vi) wzmocnienie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych) realizowane będą następujące typy projektów:

- rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej ważnej dla edukacji i aktywności kulturalnej;
- turystyczne szlaki tematyczne i produkty turystyczne (odwołujące się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych i kulinarnych).

Grupa docelowa: mieszkańcy WM, w tym osoby ze specjalnymi potrzebami, użytkownicy – odbiorcy, widzowie instytucji kultury, turyści.

W ramach kodu 166. Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury planuje się przeznaczyć 22 000 000,00 EUR w regionach słabiej rozwiniętych oraz 5 500 000,00 EUR w regionach lepiej rozwiniętych.

W ramach Priorytetu IX – Mazowsze bliższe obywatelom dzięki Funduszom Europejskim (cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich) realizowane będą następujące typy projektów:

- ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego;
- rewitalizacja obszarów zdegradowanych.

Grupa docelowa: interesariusze procesu rewitalizacji, zidentyfikowani w gminnych programach rewitalizacji, w tym m.in. mieszkańcy, właściciele, użytkownicy wieczysti nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność społeczną lub gospodarczą; JST i ich jednostki organizacyjne; organy władzy publicznej.

W ramach kodu 166. Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury planuje się przeznaczyć 30 000 000,00 EUR w regionach słabiej rozwiniętych oraz 11 000 000,00 EUR w regionach lepiej rozwiniętych.

W ramach Priorytetu IX – Mazowsze bliższe obywatelom dzięki Funduszom Europejskim (cel szczegółowy 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie) realizowane będą następujące typy projektów:

- ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego;
- rewitalizacja obszarów zdegradowanych.

Grupa docelowa: interesariusze procesu rewitalizacji, zidentyfikowani w gminnych programach rewitalizacji, w tym m.in. mieszkańcy, właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność społeczną lub gospodarczą; JST i ich jednostki organizacyjne; organy władzy publicznej.

W ramach kodu 166. Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury planuje się przeznaczyć 31 387 000,00 EUR w regionach słabiej rozwiniętych.

Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027

Niniejszy Program jest następcą Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko realizowanego w perspektywie finansowej 2014-2020. Jest to program europejski na lata 2021-2027 zarządzany na poziomie krajowym. Przyczyni się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu. FENKS wesprze również inwestycje transportowe oraz dofinansuje ochronę zdrowia i dziedzictwo kulturowe. Budżet całego programu: 135 mld zł, wkład UE: 111,7 mld zł.

Dotację na zabytki będzie można uzyskać na renowację, konserwację, rewaloryzację i restaurację obiektów zabytkowych (w tym pomników) w przypadku gdy nie będą to pojedyncze interwencje, tylko stanowić będą część większego przedsięwzięcia, które wiąże rozwój kultury z rozwojem gospodarczym, włączeniem społecznym i innowacjami społecznymi w skali kraju, regionu lub skali lokalnej.

W ramach priorytetu 7. Kultura, działania 7.1 Infrastruktura kultury i turystyki kulturowej wskazano podstawowe informacje, m.in.:

- cel szczegółowy: EFRR.CP4.VI - Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych;
- instytucję pośredniczącą: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
- wysokość alokacji UE: 600 000 000,00 EUR;
- zakres interwencji: 166 - ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury;
- działania: obszar 1 - rozwój infrastruktury kultury (zabytkowej i niezabytkowej), obszar 2 - ochrona i podniesienie atrakcyjności turystycznej obiektów dziedzictwa kulturowego;
- typ beneficjenta: organizacje społeczne i związki wyznaniowe, administracja publiczna, przedsiębiorstwa, kościoły i związki wyznaniowe, jednostki samorządu terytorialnego, administracja rządowa;
- maksymalny % poziom dofinansowania UE w projekcie: 79,71%;
- maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + współfinansowanie ze środków krajowych przyznane beneficjentowi przez właściwą instytucję): 100%.

Konkurs „Zabytek Zadbany”

„Zabytek Zadbany” to konkurs o wieloletniej tradycji, już od 1975 r. promuje właścicieli i zarządców obiektów zabytkowych, którzy w sposób wzorowy prowadzą prace budowlane, konserwatorskie, rewaloryzacyjne i adaptacyjne, a także działają systematycznie na rzecz właściwego utrzymania zabytków zgodnie z najwyższymi standardami badawczymi i wykonawczymi. Ma na celu promocję właściwej opieki nad zabytkami – prowadzonych wzorowo prac badawczych, konserwatorskich, rewaloryzacyjnych i adaptacyjnych, a także systematycznych działań na rzecz właściwego utrzymania zabytków. Nadzór nad Konkursem w imieniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego sprawuje Generalny Konserwator Zabytków. Procedury konkursowe prowadzi Narodowy Instytut Dziedzictwa. Konkurs ma charakter otwarty i nieodpłatny, adresowany jest do właścicieli, posiadaczy i zarządców obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków nieruchomości. Zgłoszeń obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomości mogą dokonywać ich właściciele, posiadacze i zarządcy, a także Wojewódzcy Konserwatorzy Zabytków lub konserwatorzy samorządowi oraz kierownicy delegatur Wojewódzkich Urzędów Ochrony Zabytków. Nagrodzenie i wyróżnieni otrzymują dyplomy Generalnego Konserwatora Zabytków i tablice „Zabytku Zadbanego” do oznakowania obiektów. Nagrodzone zabytki są prezentowane w dedykowanych wydawnictwach Narodowego Instytutu Dziedzictwa, przekazywanych właścicielom zabytków i przedstawicielom ogólnopolskiego środowiska konserwatorskiego. Rozstrzygnięcie edycji 2023 r. miało miejsce w czerwcu.

Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków

Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków prowadzi nabory wniosków o przyznanie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków ze środków budżetu państwa, będących w dyspozycji Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Dla wnioskodawców starających się o dotację docelową obowiązujące Zarządzenie z dnia 31.10.2022r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu naboru oraz przyznawania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków ze środków budżetu Państwa będących w dyspozycji Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Ww. regulamin określa zasady i tryb postępowania przy ubieganiu się o dotację celową na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków ze środków budżetu państwa będących w dyspozycji Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w tym:

- uprawnionych wnioskodawców;
- koszty kwalifikujące się do dofinansowania;
- warunki udzielania dotacji celowej;
- tryb naboru wniosków;
- kryteria oceny wniosków.

Aby ubiegać się o dofinansowanie należy założyć konto oraz zarejestrować się przez system Witkac. Wnioski można składać w wyznaczonych naborach. Drugi nabór wyznaczono w dniach 01.06.2023-30.06.2023 r. – tylko refundacja.

Przyznane dotacje dla obiektów zabytkowych z terenu Miasta Maków Mazowiecki przez WKZ w ostatnich latach:

1. Wykonanie projektu budowlanego remontu kościoła, kościół pw. Bożego Ciała, Maków Mazowiecki-2023.
2. Konserwacja i restauracja elementów plastycznego wystroju Kaplicy św. Anny - ołtarza głównego i kraty, kościół pw. Bożego Ciała, Maków Mazowiecki – 2022.

3. Maków Mazowiecki, konserwacja i restauracja Kaplicy św. Anny. Etap II, kościół pw. Bożego Ciała – 2021.
4. Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Józefa w Makowie Mazowieckim, badania stratygraficzne, odsłonięcie historycznych warstw, sanacja tynków i naprawa sztukatorskiego detalu architektonicznego, Kościół pw. Bożego Ciała – 2020, 120 000 zł;
5. Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Józefa w Makowie Mazowieckim Prace konserwatorskie i restauratorskie nagrobka Jędrzeja Noskowskiego z kościoła p.w. Bożego Ciała – 2019, 200 000 zł;
6. Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Józefa w Makowie Mazowieckim – Obraz „Matka Boska w otoczeniu symboli biblijnych” – 2018 r.

Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego

Z budżetu Województwa Mazowieckiego mogą być udzielane dotacje celowe na finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach, wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa mazowieckiego. Aby wziąć udział w naborze, należy złożyć wniosek wraz z załącznikami za pośrednictwem generatora wniosków w serwisie Witkac (www.witkac.pl). Podmiotem ubiegającym się o dotację może być każdy podmiot będący właścicielem bądź posiadaczem zabytku, jeżeli posiadanie oparte jest o tytuł prawny do zabytku, wynikający z użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego, albo stosunku zobowiązaniowego, zwany dalej "Wnioskodawcą". O dofinansowanie nie mogą ubiegać się jednostki organizacyjne, o których mowa w art. 72 ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

XI. REALIZACJA I FINANSOWANIE PRZEZ MIASTO ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ZABYTKÓW

Zaplanowane w podrozdziale 7.3. zadania będą możliwe do wykonania od momentu przyjęcia uchwałą przez Radę Miejską niniejszego Programu do końca 2026 r.

Wdrażanie zadań odbędzie się w miarę dostępnych środków i nakładów pracy. Ich realizacja możliwa będzie poprzez zabezpieczenie określonych środków w budżecie miasta. Zadania inwestycyjne dotyczące ochrony zabytków (zabytków będących we własności miasta) powinny być wprowadzone do wieloletniego programu inwestycyjnego miasta. Wyznaczone w Programie zadania powinny być również uwzględnione w innych dokumentach strategicznych i planistycznych miasta. Część wyznaczonych zadań realizowana będzie przez specjalistów w postaci podmiotów zewnętrznych, którzy zostaną wybrani jako Wykonawcy w drodze obowiązujących przepisów prawa.

W Art. 81 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wskazano na możliwość finansowania przez gminy prac przy obiektach zabytkowych: dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków może być udzielona przez organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale. Dotacja, w zakresie określonym w art. 77, może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie przez wnioskodawcę prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków.

Miasto Maków Mazowiecki posiada uchwałę nr LXI/463/2023 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia 23 października 2023 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na sfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, położonym na terenie Miasta Maków Mazowiecki. Z budżetu Miasta Maków Mazowiecki może zostać udzielona dotacja przeznaczona na sfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, położonym na terenie Miasta Maków Mazowiecki.

Ponadto do najważniejszych zadań w ramach obowiązującego okresu 2024-2027 należy zaliczyć prace związane z remontem zabytkowej dzwonnicy oraz prace związane ze wzmocnieniem więźby dachowej oraz stropu nad nawą główną kościoła. Wartość zadania 1 200 000,00 zł dofinansowanie 1 176 000,00 zł.

Szacuje się, że w ramach zadań własnych coroczna kwota na finansowanie zadań wskazanych w GPOnZ wyniesie ok. 25 000,00 zł brutto.

Zadania określone w Programie realizowane będą w zdecydowanej większości przez Miasto Maków Mazowiecki oraz w mniejszym stopniu w sposób pośredni lub bezpośredni przez pozostałych interesariuszy, do który w sposób szczególny zaliczyć należy:

- szkoły z terenu Makowa Mazowieckiego;
- Parafia Rzymско – Katolicka pw. Świętego Józefa w Makowie Mazowieckim;
- Miejski Dom Kultury w Makowie Mazowieckim;
- Starostwo Powiatowe w Makowie Mazowieckim;
- Mazowiecki Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie, Delegatura w Ostrołęce;
- właścicieli obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków;
- organizacje pozarządowe;
- instytucje odpowiedzialne za przyznawanie dotacji na zabytki.

Wszelkie uzgodnienia dotyczące zabytków będą prowadzone z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Zaprezentowane w niniejszym programie informacje powinny zostać na nowo uwzględnione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, strategii rozwoju miasta, programie rewitalizacji oraz innych dokumentach o charakterze strategicznym i planistycznym miasta, w których podejmowana jest lub będzie tematyka dziedzictwa kulturowego.

XII. BIBLIOGRAFIA

Literatura:

1. Geografia regionalna Polski, J. Kondracki, Warszawa 2009 r., Wyd. Naukowe PWN.
2. Geografia osadnictwa, D. Szymańska, Warszawa 2009 r., Wyd. Naukowe PWN.
3. Maków Mazowiecki i Ziemia Makowska, Mazowiecki Ośrodek Badań Naukowych im. Stanisława Herbsta, Towarzystwo Miłośników Makowa Mazowieckiego, Warszawa, 1984 r., Wyd. Naukowe PWN.
4. Dzieje Makowa Mazowieckiego Tom I, Urząd Miejski w Makowie Mazowieckim, Stowarzyszenie Pomocy Liceum im. Marii Curie-Skłodowskiej w Makowie Mazowieckim, pod redakcją J. Szczepańskiego, Maków Mazowiecki-Pułtusk 2020, Wyd. Akademia Humanistyczna im. Aleksandra Gieysztor.
5. Dzieje Makowa Mazowieckiego Tom II, Stowarzyszenie Pomocy Liceum im. Marii Curie-Skłodowskiej w Makowie Mazowieckim, Powiat Makowski, Akademickie Towarzystwo Edukacyjno-Naukowe „Atena” w Pułtusku, Miasto Maków Mazowiecki, pod redakcją R. Turkowskiego, Maków Mazowiecki-Pułtusk 2021, Wyd. Akademia Humanistyczna im. A. Gieysztor w Pułtusku, Stowarzyszenie Pomocy Liceum im. Marii Curie-Skłodowskiej.

Strony internetowe:

www.dane.gov.pl
www.mapy.geoportal.gov.pl
www.wspolrzedne-gps.pl
www.igrek.amzp.pl
www.mapy.amzp.pl
www.maps.arcanum.com
ww.ongeo.pl
www.rejestr.io
www.niezlomni.com
www.makowmazowiecki.e-mapa.net
www.bip.makowmazowiecki.pl
www.makowmazowiecki.pl
www.mkidn.gov.pl
www.isap.sejm.gov.pl
www.samorzad.nid.pl
www.mkm.art.pl

XIII. SPISY

13.1. Spis tabel

Tabela 1. Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków oraz ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków.....	44
Tabela 2. Stanowiska archeologiczne wielokulturowe.....	48
Tabela 3. Charakterystyka obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków	55
Tabela 4. Obiekty zabytkowe należące do własności Miasta Maków Mazowiecki.....	61
Tabela 5. Zabytkowe cmentarze.....	62
Tabela 6. Analiza SWOT uwzględniająca dziedzictwo kulturowe miasta	69
Tabela 7. Zadania gminnego programu opieki nad zabytkami.....	73

13.2. Spis rycin

Ryc. 1. Maków Mazowiecki na tle kraju	34
Ryc. 2. Maków Mazowiecki na tle gmin powiatu makowskiego	34
Ryc. 3. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Miasta Maków Mazowiecki	35
Ryc. 4. Maków Mazowiecki w 1925 i 1935 r.....	40
Ryc. 5. Zabytkowy układ urbanistyczny Makowa Mazowieckiego	42
Ryc. 6. Obszary AZP na terenie Makowa Mazowieckiego	47
Ryc. 7. Nawarstwienia kulturowe Starego Miasta.....	49
Ryc. 8. Etnograficzna mapa Polski	51
Ryc. 9. Herb Miasta Maków Mazowiecki.....	54
Ryc. 10. Lokalizacja zabytków wpisanych do rejestru zabytków.....	58
Ryc. 11. Wzór znaku informacyjnego umieszczonego na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków	59
Ryc. 12. Przestrzenny Układ Komunikacyjny Mławskiej Kolei Dojazdowej.....	69

13.3. Spis wykresów

Wyk. 1. Liczba obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków z podziałem na ulice .	61
---	----

13.4. Spis fotografii

Fot. 1. Widok na północno-wschodnią pierzeję Rynku	41
Fot. 2. Wnętrze kościoła p.w. Bożego Ciała.....	44
Fot. 3. Kościół parafialny rzymsko – katolicki p.w. Bożego Ciała.....	64
Fot. 4. Dzwonnica kościoła parafialnego	65
Fot. 5. Dawna Bożnica	66
Fot. 6. Dawny Dom Kahałny	66
Fot. 7. Dawna łaźnia Żydowska.....	67
Fot. 8. Budynek dawnej łaźni Miejskiej.....	68

XIV ANEKSY

Załącznik 1. Nieruchome zabytki architektury i budownictwa ujęte w gminnej ewidencji zabytków

Lp.	Obiekt funkcja pierwotna	Adres (lokalizacja)	Datowanie	Formy ochrony
1	Układ urbanistyczny Starego Miasta w Makowie Mazowieckim		XV w.	Wpisany do rejestru zabytków województwa mazowieckiego pod numerem A 595 z dnia 30.06.1988 r.
2	Kościół parafialny rzymsko – katolicki p.w. Bożego Ciała	Ul. Kościelna	1490 r.	Wpisany do rejestru zabytków województwa mazowieckiego pod numerem A 387 z dnia 26.01.1958 r.
3	Dawna Bożnica w Makowie Mazowieckim	Ul. Zielony Rynek 5	ok. 1850 r.	Wpisany do rejestru zabytków województwa mazowieckiego pod numerem A 592 z dnia 14.06.1988 r.
4	Dawny Dom Kahalny	Ul. Zielony Rynek 6	1873 r.	Wpisany do rejestru zabytków województwa mazowieckiego pod numerem A 593 z dnia 14.06.1988 r.
5	Dawna łaźnia Żydowska w Makowie Mazowieckim	Ul. Rickovera 1	początek XX wieku	Wpisany do rejestru zabytków województwa mazowieckiego pod numerem A 594 z dnia 30.06.1988 r.
6	Budynek dawnej łaźni Miejskiej w Makowie Mazowieckim	Ul. Kościelna 13 a	1922 r.	Wpisany do rejestru zabytków województwa mazowieckiego pod numerem A 591 z dnia 01.06.1988 r.
7	Przestrzenny Układ Komunikacyjny Mławskiej Kolei Dojazdowej	Ul. Mickiewicza 32	podczas I wojny światowej	Wpisany do rejestru zabytków województwa mazowieckiego pod numerem A 334 z dnia 28.07.1995 r.
8	Dzwonnica kościoła parafialnego	Ul. Kilińskiego	1925-1926 r.	Wpisany do rejestru zabytków województwa mazowieckiego pod numerem A-1564 z dnia 17.02.2020 r.
9	Dom mieszkalny	Ul. Rynek 2	po 1900 r.	
10	Dom mieszkalny	Ul. Rynek 3	2 połowa XIX w.	
11	Dom mieszkalny	Ul. Rynek 5	2 połowa XIX w.	
12	Dom mieszkalny	Ul. Rynek 5a	2 połowa XIX w.	
13	Dom mieszkalny	Ul. Rynek 7	Około 1925 r.	
14	Dom mieszkalny	Ul. Rynek 12	4 ćwierć XIX w.	
15	Dom mieszkalny	Ul. Rynek 13/14	2 połowa XIX w.	
16	Dom mieszkalny	Ul. Rynek 19	około 1925 r.	
17	Dom mieszkalny	Ul. Rynek 20	około 1 ćwierć XX w.	
18	Dom mieszkalny	Ul. Rynek 21	1930 r.	
19	Dom mieszkalny	Ul. Rynek 25	około 1918 r.	
20	Dom mieszkalny	Ul. Rynek 28	około 1920 – 1930 r.	
21	Dom mieszkalny	Ul. Kilińskiego 5	około 1900 r.	
22	Dom mieszkalny	Ul. Kilińskiego 6	około 1900 r.	
23	Dom mieszkalny	Ul. Kilińskiego 7/9	około 1900 r.	
24	Dom mieszkalny	Ul. Kilińskiego 8	około 1910 r.	
25	Dom mieszkalny	Ul. Kilińskiego 10	około 1926 r.	
26	Dom mieszkalny	Ul. Kilińskiego 12	około 1912 r.	

27	Dom mieszkalny/ budynek użyteczności publicznej	Ul. Grabowa 14	1 ćwierć XX w.	
28	Dom mieszkalny	Ul. Grabowa 25	około 1930 r.	
29	Dom mieszkalny	Ul. Grabowa 38	około 1925 - 1930 r.	
30	Dom mieszkalny	Ul. Grabowa 46	około 1912 r.	
31	Dom mieszkalny	Ul. Grabowa 48	Koniec XIX w.	
32	Dom mieszkalny	Ul. Moniuszki 5	1 ćwierć XX w.	
33	Dom mieszkalny	Ul. Moniuszki 18	około 1925 - 1930 r.	
34	Dom mieszkalny	Ul. Moniuszki 38	około 1925 r.	
35	Dawna piekarnia	Ul. Moniuszki 42	około 1925 - 1930 r.	
36	Młyn mechaniczny	Ul. Armii Krajowej 12	1 ćwierć XX w. około 1900 r.	
37	Budynek dawnego młyna mechanicznego	Ul. Przasnyska 40	1 ćwierć XX w. około 1900 r.	
38	Dom mieszkalny	Ul. 1 Maja 9	około 1935 r.	
39	Dom mieszkalny	Ul. Ogrodowa 4	około 1935 r.	
40	Dom mieszkalny	Ul. Ogrodowa 6	około 1935 r.	
41	Dom mieszkalny	Ul. Ogrodowa 7	około 1935 r.	
42	Dom mieszkalny	Ul. Wiśniowa 1	około 1935 r.	
43	Dom mieszkalny	Ul. Warszawska 24	Okolo 1935 - 1937 r.	
44	Dom mieszkalny	Ul. Warszawska 30	Okolo 1935 r.	
45	Zbiorowa mogiła z II wojny światowej	Park Sapera	01.09.1941 r.	
46	Płyta upamiętniająca miejsce masowego mordu	Las Grzanka	1967 r.	
47	Cmentarz przykościelny rzymsko – katolicki	Ul. Kościelna	XV w.	
48	Cmentarz wojenny z II wojny światowej	Ul. Sportowa	1945 r.	
49	Stary Kirkut	Ul. Przasnyska/ Adamowska	XVIII w.	
50	Nowy Kirkut	Ul. Ciechanowska	około 1870 r.	
51	Cmentarz rzymsko – katolicki	Ul. Moniuszki/ Armii Krajowej	I połowa XIX w.	
52	Cmentarz parafialny rzymsko – katolicki	Ul. Moniuszki/Cmentarna	I połowa XX w.	

Źródło: Gminna ewidencja zabytków

Załącznik 2. Nieruchome zabytki archeologiczne ujęte w gminnej ewidencji zabytków

Lp.	AZP	Nr w obręb. miejsc.	Nr w AZP	Funkcja obiektu-Kultura/chronologia	Wartość
1	43-67			Nawarstwienia kulturowe Starego Miasta w Makowie Mazowieckim - od średniowiecza po wiek XX	Wpisany do rejestru zabytków województwa mazowieckiego pod numerem 319 z dnia 03.08.1992 r.
2	43-67	1	1	cmentarzysko szkieletowe – wczesne średniowiecze (XII – XIII w.)	nieokreślona
3	43-67	2	2	osada – wczesne średniowiecze (XI – XIII w.)	nieokreślona
4	43-67	1	3	osada – wczesne średniowiecze (XII – XIII w.)	nieokreślona
5	43-67	1	13	osada – późne średniowiecze (XIV – XVII w.)	mała
6	43-67	2	14	osada – późne średniowiecze (XIV – XV w.)	mała
7	43-67	3	15	osada – późne średniowiecze (XIV – XVII w.)	mała
8	43-67	4	16	osada – późne średniowiecze (XIV – XVII w.)	mała
9	43-67	5	17	osada – późne średniowiecze (XIV – XVII w.)	mała
10	43-67	6	18	osada – późne średniowiecze (XIV – XVII w.)	mała
11	43-67	1	19	? – późne średniowiecze (XIV – XVI w.)	mała
12	43-67	2	20	? – średniowiecze	mała
13	43-67	8	25	? – wczesne średniowiecze (XI – XIII w.) osada – późne średniowiecze-nowożytność (XIV – XVII – XIX w.)	średnia
14	43-67	9	26	? – kultura łużycka osada – późne średniowiecze-nowożytność (XIV – XVII w.)	średnia
15	43-67	10	27	? – starożytność osada – wczesne średniowiecze (XI – XIII w.) osada – późne średniowiecze-nowożytność (XIV – XVII w.)	średnia
16	44-67	1	24	osada – kultura polska (nowożytność)	mała
17	44-67	1	25	osada - nowożytność	mała
18	44-67	3	26	osada – kultura polska (nowożytność)	mała
19	44-67	4	27	osada - nowożytność	mała
20	44-67	5	28	osada – kultura polska (nowożytność)	mała

Źródło: Gminna ewidencja zabytków, karty ewidencji stanowisk archeologicznych

UZASADNIENIE
DO UCHWAŁY NR LXVI/507/2024
RADY MIEJSKIEJ W MAKOWIE MAZOWIECKIM

z dnia 29 lutego 2024 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad zabytkami
Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024 – 2027”

Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2023 r., poz. 951 z późn. zm.) Burmistrz Miasta sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami. Program, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, przyjmowany jest przez Radę Miejską w drodze uchwały.

Załączony do niniejszej uchwały „Gminny Program Opieki nad zabytkami Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024 – 2027” spełnia wymogi ustawowe i ma na celu przyczynić się do wyeksponowania poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego miasta, a także do zahamowania procesów degradacji i doprowadzenia do poprawy stanu zachowania zabytków na terenie gminy, jak również do podejmowania działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych.

Zgodnie z wymogami ustawy Program został zaopiniowany pozytywnie przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Warszawie pismem znak: DO.5120.1.2024 z dnia 31.01.2024 roku.

W związku z powyższym, podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia przedmiotowego programu, jest w pełni uzasadnione.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Dariusz Artur Mićcańkowski

**UCHWAŁA NR LXVI/508/2024
RADY MIEJSKIEJ W MAKOWIE MAZOWIECKIM**

z dnia 29 lutego 2024 r.

**zmieniającą Uchwałę Nr LXIII/478/2023 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim
z dnia 28 listopada 2023 r. w sprawie przyjęcia Programu współpracy Miasta Maków Mazowiecki
z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia
24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego
i o wolontariacie na 2024 rok**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023, poz. 40 ze zm.) oraz art. 5a ust.1 i ust. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r., o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r., poz. 571), po konsultacjach z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r., o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie uchwała się co następuje:

§ 1. W załączniku do uchwały Nr LXIII/478/2023 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia 28 listopada 2023 r. w sprawie przyjęcia Programu współpracy Miasta Maków Mazowiecki z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2024 rok wprowadza się następujące zmiany.

1) **§ 10 ust. 1 otrzymuje brzmienie:** Na realizację Programu współpracy Miasta Maków Mazowiecki na 2024 rok z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz. U. z 2023 r., poz. 571) przewiduje się przeznaczyć kwotę 281.500,00 zł.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

**Dariusz
Artur Mięcznikowski**

**UZASADNIENIE
DO UCHWAŁY NR LXVI/508/2024
RADY MIEJSKIEJ W MAKOWIE MAZOWIECKIM**

z dnia 29 lutego 2024 r.

zmieniającej Uchwałę Nr LXIII/478/2023 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia 28 listopada 2023 w sprawie przyjęcia Programu współpracy Miasta Maków Mazowiecki z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2024 rok

Zwiększa się wysokość środków przeznaczonych na realizację Programu z kwoty 212.000, 00 zł do kwoty 281.500,00 zł

Kwota zostanie zwiększona na następujące zadania:

1. Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego – 43.500,00 zł.
2. Kultura fizyczna i sport 216.000,00 zł

PRZEWODNICZĄCY RADY

Dariusz Artur Miecznikowski

**UCHWAŁA NR LXVI/509/2024
RADY MIEJSKIEJ W MAKOWIE MAZOWIECKIM**

z dnia 29 lutego 2024 r.

w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto Maków Mazowiecki oraz określenia granic ich obwodów

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.) oraz art. 39 ust. 5 i 5a ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 900 ze zm.), uchwala się, co następuje:

§ 1. Ustala się plan sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto Maków Mazowiecki, tj. Szkoły Podstawowej nr 1 im. Władysława Broniewskiego, ul. Sportowa 9, 06-200 Maków Mazowiecki i Szkoły Podstawowej nr 2 im. Jana Kochanowskiego, ul. Generała Pułaskiego 15, 06-200 Maków Mazowiecki, a także granice ich obwodów. Plan stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta.

§ 3. Uchwałę podaje się do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie na tablicach informacyjnych publicznych szkół podstawowych, o których mowa w § 1, oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy.

§ 4. Traci moc Uchwała Nr XLIII/336/2022 z dnia 5 maja 2022 r. w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto Maków Mazowiecki oraz określenia granic obwodów publicznych szkół podstawowych od dnia 1 września 2022 roku.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 września 2024 r. i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Artur Miecznikowski

Załącznik do uchwały Nr LXVI/509/2024
Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim
z dnia 29 lutego 2024 r.

Plan sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto Maków Mazowiecki, a także granice ich obwodów

Lp.	Nazwa szkoły	Adres siedziby szkoły	Granice obwodu szkoły
1.	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Władysława Broniewskiego w Makowie Mazowieckim	ul. Sportowa 9, 06-200 Maków Mazowiecki	Adamowska, Armii Krajowej (od skrzyżowania z ulicą Cmentarną do skrzyżowania z drogą krajową nr 60), Władysława Broniewskiego, Brzozowa, Buźniczna, Chabrowa, Fryderyka Chopina, Cicha, Cmentarna, Dolna, Dunaj, Franciszkańska, Grabowa, Graniczna, Grzybowa, Jałowcowa, Jaśminowa, Jesionowa, Jodłowa, Kanałowa, Kilińskiego, Klonowa, Marii Konopnickiej, Konwaliowa, Kościelna, Tadeusza Kościuszki, Janka Krasickiego, Krótka, Leśna, Liliowa, Lipowa, Łukowa, I Maja (od nr 1 do nr 6), Mazowiecka, Adama Mickiewicza (od nr 1 do nr 9), Stanisława Moniuszki, Nadrzeczna, Ogrodowa, Poprzeczna, Prosta, Przasnyska, Różana, Różańska, Rumiankowa, Rynek, Hanki Sawickiej, Słonecznikowa, Juliusza Słowackiego, Spokojna, Sportowa, Spółdzielcza, Świerkowa, Warszawska, Wąska, Wierzbowa, Wiśniowa, Wrzosowa, Zielony Rynek, Zwrotna, Żytunia.
2.	Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Kochanowskiego w Makowie Mazowieckim	ul. Generała Pułaskiego 15, 06-200 Maków Mazowiecki	Admirała Rickovera, Armii Krajowej (od skrzyżowania z ulicą Moniuszki do skrzyżowania z ulicą Cmentarną), Bursztynowa, Bolesława Chrobrego, Ciechanowska, Diamentowa, Długa, Dobra, Duńskiego Czerwonego Krzyża, Konstantego Ildelfonsa Gałczyńskiego, Jarosława Iwaszkiewicza, Królowej Jadwigi, Władysława Jagiełły, Jagodowa, Kolejowa, Hugo Kołłątaja, Konstytucji 3 Maja, Kopernika, Bolesława Krzywoustego, Letnia, I Maja (od nr 7 do końca ulicy), Malinowa, Adama Mickiewicza (od nr 10, tj. skrzyżowania z ulicą Moniuszki w stronę szpitala do końca ulicy), Mieszka I, Miła, Czesława Miłosza, Zofii Nałkowskiej, Elizy Orzeszkowej , Nowa, Perłowa, Piaskowa, Józefa Piłsudskiego, Pogodna, Polna, Porzeczkowa, Poziomkowa, Bolesława Prusa, Przemysłowa, Generała Pułaskiego, Macieja Rataja, Władysława Stanisława Reymonta, Rolna, Rubinowa, Rzemieślnicza, Henryka Sienkiewicza, Słoniawska, Sobieskiego, Spacerowa, Leopolda Staffa, Stanisława Staszica, Szafirowa, Szczęśliwa , Szmaragdowa, Juliana Tuwima, Wesoła, Wiejska, Wiosenna, Wincentego Witosa, Wspólna, Zachodnia, Zagrodowa, Zrembowska.

UZASADNIENIE
DO UCHWAŁY NR LXVI/509/2024
RADY MIEJSKIEJ W MAKOWIE MAZOWIECKIM

z dnia 29 lutego 2024 r.

**w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych
przez Miasto Maków Mazowiecki oraz określenia granic ich obwodów**

Uchwała podejmowana jest w celu uaktualnienia ulic w obwodach szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto Maków Mazowiecki. Uwzględnione zostają tu następujące ulice:

1. „Szczęśliwa”, ustanowiona uchwałą Nr XLVI/354/2022 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia 22 czerwca 2022 r. w sprawie nadania nazwy drodze wewnętrznej w Mieście Maków Mazowiecki,
2. „Elizy Orzeszkowej”, ustanowiona uchwałą Nr LXII/467/2023 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie nadania nazwy drodze gminnej na terenie Miasta Maków Mazowiecki.

Ze względu na swoje usytuowanie w obrębie określonych granic obwodów publicznych szkół podstawowych w Makowie Mazowieckim, obydwie ww. ulice dodane zostaną do obwodu Szkoły Podstawowej Nr 2 w Makowie Mazowieckim.

PRZEWODNICZĄCY RALY

Mariusz Artur Miecznikowski

**UCHWAŁA NR LXVI/510/2024
RADY MIEJSKIEJ W MAKOWIE MAZOWIECKIM**

z dnia 29 lutego 2024 r.

w sprawie wyrażenia zgody na podwyższenie kapitału zakładowego Spółki JUMA Sp. z o. o. z siedzibą w Makowie Mazowieckim poprzez wniesienie wkładu niepieniężnego (aportu) w postaci składnika majątkowego, objęcie udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym oraz pokrycie objętych udziałów wkładem niepieniężnym

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 9 lit. h ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.) w zw. z § 3 ust. 1 Uchwały Nr XLVI/356/2022 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia 22 czerwca 2022 roku w sprawie określenia zasad wnoszenia, cofania i zbywania udziałów i akcji przez Burmistrza Miasta Maków Mazowiecki w spółkach prawa handlowego

**Rada Miejska w Makowie Mazowieckim
uchwała, co następuje:**

§ 1. Wyraża się zgodę na wniesienie wkładu niepieniężnego (aportu) do Spółki JUMA Sp. z o. o. z siedzibą w Makowie Mazowieckim w postaci składnika majątkowego wskazanego w załączniku nr 1 do niniejszej uchwały, w łącznej wartości: 857 814,30 zł (słownie: osiemset pięćdziesiąt siedem tysięcy osiemset czternaście złotych 30/100) brutto.

§ 2. Wyraża się zgodę na podwyższenie kapitału zakładowego Spółki JUMA Sp. z o. o. z siedzibą w Makowie Mazowieckim o kwotę: 857 500,00 zł (słownie: osiemset pięćdziesiąt siedem tysięcy pięćset złotych) poprzez ustanowienie 1 715 (słownie: tysiąc siedemset pięćnaście) nowych udziałów o wartości nominalnej 500,00 zł każdy.

§ 3. Wyraża się zgodę na objęcie przez Miasto Maków Mazowiecki nowych udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym Spółki JUMA Sp. z o. o. z siedzibą w Makowie Mazowieckim w liczbie 1 715 (słownie: tysiąc siedemset pięćnaście) o wartości nominalnej 500,00 zł każdy, tj. w łącznej wartości 857 500,00 zł (słownie: osiemset pięćdziesiąt siedem tysięcy pięćset złotych) i pokrycie ich wkładem niepieniężnym (aportem), określonym w § 1 uchwały.

§ 4. 1. Nowo ustanowione udziały w podwyższonym kapitale zakładowym zostaną pokryte wkładem niepieniężnym (aportem) w postaci składnika majątkowego wskazanego w załączniku nr 1 do niniejszej uchwały o łącznej wartości 857 500,00 zł (słownie: osiemset pięćdziesiąt siedem tysięcy pięćset złotych).

2. Kwota 314,30 zł (słownie: trzysta czternaście złotych 30/100) zostaje wniesiona na kapitał zapasowy.

§ 5. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta.

§ 6. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Dariusz
Artur Miecznikowski

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr LXVI/510/2024
Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim
z dnia 29 lutego 2024 r.

**Składnik majątkowy do przekazania w formie aportu
do Spółki JUMA Sp. z o. o. z siedzibą w Makowie Mazowieckim**

Lp.	Numer inwentarzowy	Nazwa	Wartość według przyjęcia OT	Wartość godziwa
1.	011/00273	Miejska sieć ciepłownicza w ulicy Gen. Pułaskiego w Makowie Mazowieckim	476 879,53 zł netto	697 410,00 zł netto
			Kwota VAT	160 404,30 zł
			Wartość brutto	857 814,30 zł

UZASADNIENIE
DO UCHWAŁY NR LXVI/510/2024
RADY MIEJSKIEJ W MAKOWIE MAZOWIECKIM

z dnia 29 lutego 2024 r.

w sprawie wyrażenia zgody na podwyższenie kapitału zakładowego Spółki JUMA Sp. z o. o. z siedzibą w Makowie Mazowieckim poprzez wniesienie wkładu niepieniężnego (aportu) w postaci składnika majątkowego, objęcie udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym oraz pokrycie objętych udziałów wkładem niepieniężnym

Spółka JUMA Sp. z o.o. jest spółką prawa handlowego, która została powołana w celu realizacji zadania własnego Miasta Maków Mazowiecki, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym ((Dz. U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.) dotyczącym zaopatrzenia w energię ciepłą. Wniesienie aportem miejskiej sieci ciepłowniczej w ulicy Gen. Pułaskiego w Makowie Mazowieckim umożliwi wykonywanie w/w zadań własnych przez powołaną do tego jednostkę.

Ponadto poprzez wniesienie wkładu niepieniężnego (aportu) do Spółki JUMA Sp. z o. o. z siedzibą w Makowie Mazowieckim w postaci składnika majątkowego podwyższony zostanie kapitał zakładowy Spółki JUMA Sp. z o. o., a udziały w podwyższonym kapitale obejmie Miasto Maków Mazowiecki.

Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy o gospodarce komunalnej do wnoszenia wkładów oraz obejmowania udziałów i akcji stosuje się Kodeks spółek handlowych oraz przepisy Kodeksu cywilnego, z zastrzeżeniem przepisów o samorządzie gminnym. Zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt.9 lit. h ustawy o samorządzie gminnym do wyłącznej właściwości rady gminy należy podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych gminy przekraczających zakres zwykłego zarządu dotyczących tworzenia, likwidacji i reorganizacji przedsiębiorstw, zakładów i innych gminnych jednostek organizacyjnych oraz wyposażenia ich w majątek.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Dariusz Artur Miecznikowski

UCHWAŁA NR XLVI/511/2024
RADY MIEJSKIEJ W MAKOWIE MAZOWIECKIM
Z DNIA 29 LUTEGO 2024 ROKU
w sprawie dokonania zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej
Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024-2032

Na podstawie art. 226, art. 227, art. 228, art. 230 ust. 6 i art. 243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r., poz. 1270 ze zm.)

Rada Miejska w Makowie Mazowieckim uchwala,
co następuje:

§ 1.

1. W uchwale Nr LXIV/493/2023 Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim z dnia 28 grudnia 2023 roku w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024-2032:

- 1) załącznik nr 1 otrzymuje brzmienie zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały,
- 2) załącznik nr 2 otrzymuje brzmienie zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszej uchwały.

2. Dołącza się objaśnienia przyjętych wartości do Wieloletniej Prognozy Finansowej.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Dariusz
Artur Miecznikowski

Wieloletnia prognoza finansowa 1)

Ustalona na lata 2022–2025 relacja z art. 243 (poz. 8.3, 8.3.1, 8.4 i 8.4.1) została obliczona według średniej 7-letniej

załącznik nr 1 do
uchwały nr XLVI/511/2024
z dnia 2024-02-29

Wyszczególnienie	Dochody ogółem ^X	z tego:										
		Dochody bieżące ^X	z tego:							Dochody majątkowe ^X	w tym:	
			dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	z subwencji ogólnej	z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące ^{X 3)}	pozostałe dochody bieżące ⁴⁾	w tym:	ze sprzedaży majątku ^X		z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje	
								z podatku od nieruchomości				
Lp	1	1.1	1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.1.4	1.1.5	1.1.5.1	1.2	1.2.1	1.2.2	
Wykonanie 2017	40 815 419,25	38 774 501,41	7 491 946,00	170 847,04	9 044 667,00	12 356 880,86	9 710 160,51	4 163 841,94	2 040 917,84	358 226,08	1 681 761,76	
Wykonanie 2018	48 244 379,22	40 643 183,49	8 434 074,00	260 990,50	9 268 786,00	12 247 752,09	10 431 580,90	4 279 626,85	7 601 195,73	390 249,03	7 207 456,70	
Wykonanie 2019	52 628 398,50	46 052 127,71	9 375 174,00	261 898,58	10 223 310,00	14 873 338,59	11 318 406,54	4 507 886,51	6 576 270,79	42 818,71	6 505 248,42	
Wykonanie 2020	58 165 167,85	49 510 294,27	8 819 735,00	385 543,70	10 486 752,00	16 911 968,75	12 906 294,82	5 084 651,97	8 654 873,58	169 060,57	8 448 303,56	
Wykonanie 2021	52 897 337,54	52 535 245,72	9 645 184,00	369 342,00	12 831 581,00	15 960 823,78	13 728 314,94	5 391 431,37	362 091,82	49 432,00	295 507,21	
Wykonanie 2022	72 976 605,91	56 132 076,45	11 746 187,57	446 111,00	10 814 626,00	17 402 851,34	15 722 300,54	5 786 512,73	16 844 529,46	283 032,00	16 553 941,32	
Plan 3 kw. 2023	64 325 215,15	49 962 649,87	8 704 581,00	575 880,00	14 275 047,00	8 427 049,01	17 980 092,86	6 573 762,00	14 362 565,28	150 000,00	14 204 565,28	
Wykonanie 2023	61 306 960,85	49 013 405,19	8 704 581,00	575 880,00	14 656 786,75	8 132 879,52	16 943 277,92	6 441 154,06	12 293 555,66	160 478,20	12 124 346,36	
2024	68 558 039,81	51 500 428,70	11 793 146,00	599 799,00	15 351 814,00	6 088 948,69	17 666 721,01	7 229 774,00	17 057 611,11	100 000,00	16 949 611,11	
2025	61 086 413,00	53 156 131,01	12 276 665,00	624 391,00	13 767 055,00	6 157 245,00	20 330 775,01	9 465 913,01	7 930 281,99	0,00	7 930 281,99	
2026	59 204 123,00	52 804 123,00	12 657 242,00	643 747,00	14 193 834,00	6 348 120,00	18 961 180,00	7 759 507,00	6 400 000,00	0,00	6 400 000,00	
2027	54 124 227,00	54 124 227,00	12 973 673,00	659 841,00	14 548 680,00	6 506 823,00	19 435 210,00	7 953 495,00	0,00	0,00	0,00	
2028	55 639 706,00	55 639 706,00	13 336 936,00	678 317,00	14 956 043,00	6 689 014,00	19 979 396,00	8 176 193,00	0,00	0,00	0,00	
2029	57 086 337,00	57 086 337,00	13 683 696,00	695 953,00	15 344 900,00	6 862 928,00	20 498 860,00	8 388 774,00	0,00	0,00	0,00	
2030	58 513 495,00	58 513 495,00	14 025 788,00	713 352,00	15 728 522,00	7 034 501,00	21 011 332,00	8 598 493,00	0,00	0,00	0,00	
2031	59 917 819,00	59 917 819,00	14 362 407,00	730 472,00	16 106 007,00	7 203 329,00	21 515 604,00	8 804 857,00	0,00	0,00	0,00	
2032	61 295 929,00	61 295 929,00	14 692 742,00	747 273,00	16 476 445,00	7 369 006,00	22 010 463,00	9 007 369,00	0,00	0,00	0,00	

¹⁾ Wzór może być stosowany także w układzie pionowym, w którym poszczególne pozycje są przedstawione w kolumnach, a lata w wierszach.

²⁾ Zgodnie z art. 227 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”, wieloletnia prognoza finansowa obejmuje okres roku budżetowego oraz co najmniej trzech kolejnych lat. W sytuacji dłuższego okresu prognozowania finansowego wzór stosuje się dla lat wykraczających poza minimalny (4-letni) okres prognozy, wynikający z art. 227 ustawy.

³⁾ W pozycji wykazuje się dochody o charakterze celowym, które jednostka otrzymuje od podmiotów zewnętrznych. W szczególności pozycja obejmuje dotacje celowe z budżetu państwa na zadania bieżące oraz dotacje i środki na finansowanie wydatków bieżących na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy. W pozycji nie wykazuje się natomiast dochodów związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu jednostki wynikającymi z odrębnych ustaw, o których mowa w art. 237 ust. 1 ustawy.

⁴⁾ W pozycji wykazuje się pozostałe dochody bieżące w szczególności kwoty podatków i opłat lokalnych.

Wyszczególnienie	Wydatki ogółem X	z tego:										
		Wydatki bieżące X	w tym:							Wydatki majątkowe X	w tym:	
			na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	z tytułu poręczeń i gwarancji X	w tym:		w tym:				Inwestycje i zakupy inwestycyjne, o których mowa w art. 236 ust. 4 pkt 1 ustawy	wydatki o charakterze dotacyjnym na inwestycje i zakupy inwestycyjne
					gwarancje i poręczenia podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy ^X	wydatki na obsługę długu X	odsetki i dyskonto podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy, w terminie nie dłuższym niż 90 dni po zakończeniu programu, projektu lub zadania i otrzymaniu refundacji z tych środków (bez odsetek i dyskonta od zobowiązań na wkład krajowy) X	odsetki i dyskonto podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy, z tytułu zobowiązań zaciągniętych na wkład krajowy X	pozostałe odsetki i dyskonto podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy ^X			
2.1	2.1.1	2.1.2	2.1.2.1	2.1.3	2.1.3.1	2.1.3.2	2.1.3.3	2.2	2.2.1	2.2.1.1		
Wykonanie 2017	42 903 365,13	33 569 568,39	14 126 207,82	0,00	0,00	58 327,60	0,00	0,00	0,00	9 333 796,74	9 333 796,74	0,00
Wykonanie 2018	56 822 492,06	35 337 965,65	15 232 887,04	0,00	0,00	79 503,23	0,00	0,00	0,00	21 484 526,41	21 484 526,41	0,00
Wykonanie 2019	51 936 427,20	39 928 325,96	15 715 542,26	0,00	0,00	234 118,49	0,00	0,00	0,00	12 008 101,24	12 008 101,24	0,00
Wykonanie 2020	53 064 060,86	44 114 173,64	16 723 764,97	0,00	0,00	186 585,61	0,00	0,00	0,00	8 949 887,22	8 404 887,22	133 558,00
Wykonanie 2021	48 332 665,76	46 194 054,42	17 956 752,35	0,00	0,00	110 619,34	0,00	0,00	0,00	2 138 611,34	2 138 611,34	74 000,00
Wykonanie 2022	72 438 292,62	49 995 276,12	18 660 064,12	0,00	0,00	456 533,22	0,00	0,00	0,00	22 443 016,50	18 643 016,50	55 916,67
Plan 3 kw. 2023	80 318 049,67	47 706 990,73	20 880 708,46	230 521,00	0,00	725 000,00	0,00	0,00	0,00	32 611 058,94	32 611 058,94	432 529,00
Wykonanie 2023	69 777 795,88	46 450 741,30	20 791 192,14	0,00	0,00	734 342,32	0,00	0,00	0,00	23 327 054,58	23 327 054,58	40 000,00
2024	74 795 564,36	50 195 388,36	25 605 011,33	419 409,00	0,00	1 010 000,00	0,00	0,00	0,00	24 600 176,00	24 600 176,00	1 582 529,00
2025	59 206 663,00	48 317 892,00	24 038 219,00	419 409,00	0,00	1 000 000,00	0,00	0,00	0,00	10 888 771,00	10 888 771,00	382 529,00
2026	57 434 373,00	48 801 071,00	24 038 219,00	419 409,00	0,00	700 000,00	0,00	0,00	0,00	8 633 302,00	8 633 302,00	382 529,00
2027	52 124 227,00	50 021 098,00	24 038 219,00	569 409,00	0,00	500 000,00	0,00	0,00	0,00	2 103 129,00	2 103 129,00	382 529,00
2028	53 829 706,00	51 271 626,00	25 240 130,00	41 633,00	0,00	400 000,00	0,00	0,00	0,00	2 558 080,00	2 558 080,00	765 056,77
2029	54 976 337,00	52 553 417,00	25 240 130,00	41 633,00	0,00	350 000,00	0,00	0,00	0,00	2 422 920,00	2 422 920,00	0,00
2030	56 383 495,00	53 867 252,00	25 240 130,00	41 633,00	0,00	300 000,00	0,00	0,00	0,00	2 516 243,00	2 516 243,00	0,00
2031	58 567 819,00	55 213 933,00	26 502 137,00	41 633,00	0,00	200 000,00	0,00	0,00	0,00	3 353 886,00	3 353 886,00	0,00
2032	59 695 929,00	56 594 281,00	26 502 137,00	41 633,00	0,00	100 000,00	0,00	0,00	0,00	3 101 648,00	3 101 648,00	0,00

Wyszczególnienie	Wynik budżetu ^X	w tym:	Przychody budżetu ^X	z tego:					
		Kwota prognozowanej nadwyżki budżetu przeznaczana na spłatę kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych ⁵⁾		Kredyty, pożyczki, emisja papierów wartościowych ^X	w tym:	Nadwyżka budżetowa z lat ubiegłych ^{X 6)}	w tym:	Wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy ^X	w tym:
					na pokrycie deficytu budżetu ^X		na pokrycie deficytu budżetu ^X		na pokrycie deficytu budżetu ^X
Lp	3	3.1	4	4.1	4.1.1	4.2	4.2.1	4.3	4.3.1
Wykonanie 2017	-2 087 945,88	0,00	5 418 024,05	1 939 000,00	1 939 000,00	1 058 829,88	0,00	2 270 194,17	148 945,88
Wykonanie 2018	-8 578 112,84	0,00	12 133 597,00	10 040 000,00	8 578 112,84	0,00	0,00	2 093 597,00	0,00
Wykonanie 2019	691 971,30	0,00	4 813 871,16	2 791 400,00	0,00	0,00	0,00	2 017 471,16	0,00
Wykonanie 2020	5 101 106,99	0,00	3 658 892,46	360 000,00	0,00	1 387 938,37	0,00	1 365 954,09	0,00
Wykonanie 2021	4 564 671,78	0,00	7 379 899,45	0,00	0,00	3 935 875,04	0,00	2 868 024,41	0,00
Wykonanie 2022	538 313,29	0,00	9 980 021,23	0,00	0,00	4 724 267,84	0,00	5 255 753,39	0,00
Plan 3 kw. 2023	-15 992 834,52	0,00	17 880 584,52	10 000 000,00	8 112 250,00	3 110 402,77	3 110 402,77	3 296 181,75	3 296 181,75
Wykonanie 2023	-8 470 835,03	0,00	18 835 584,52	10 000 000,00	7 924 845,99	3 110 402,77	545 989,04	4 251 181,75	0,00
2024	-6 237 524,55	0,00	8 241 274,55	1 950 000,00	0,00	2 825 404,39	2 825 404,39	3 265 870,16	3 212 120,16
2025	1 879 750,00	1 879 750,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2026	1 769 750,00	1 769 750,00	150 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2027	2 000 000,00	2 000 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2028	1 810 000,00	1 810 000,00	300 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2029	2 110 000,00	2 110 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2030	2 130 000,00	2 130 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2031	1 350 000,00	1 350 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2032	1 600 000,00	1 600 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

⁵⁾ Inne przeznaczenie nadwyżki budżetowej wymaga określenia w objaśnieniach do wieloletniej prognozy finansowej.

⁶⁾ W pozycji należy ująć środki pieniężne znajdujące się na rachunku budżetu pochodzące z nadwyżek poprzednich budżetów, łącznie z niewykorzystanymi środkami, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 8 ustawy.

Wyszczególnienie	z tego:				Rozchody budżetu ^x	z tego:				
	Spłaty udzielonych pożyczek w latach ubiegłych ^x	w tym:		w tym:		Spłaty rat kapitałowych kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych ^x	z tego:			
		na pokrycie deficytu budżetu ^x	Inne przychody niezwiązane z zaciągnięciem długu ^{x 7)}	na pokrycie deficytu budżetu ^x			na pokrycie deficytu budżetu ^x	łącznie kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń z limitu spłaty zobowiązań ^x	kwota przypadających na dany rok kwot wyłączeń określonych w art. 243 ust. 3 ustawy ^x	kwota przypadających na dany rok kwot wyłączeń określonych w art. 243 ust. 3a ustawy ^x
Lp	4.4	4.4.1	4.5	4.5.1	5	5.1	5.1.1	5.1.1.1	5.1.1.2	
Wykonanie 2017	150 000,00	0,00	0,00	0,00	1 236 481,17	1 236 481,17	0,00	0,00	0,00	
Wykonanie 2018	0,00	0,00	0,00	0,00	1 538 013,00	1 238 013,00	0,00	0,00	0,00	
Wykonanie 2019	5 000,00	0,00	0,00	0,00	3 934 250,00	1 751 950,00	0,00	0,00	0,00	
Wykonanie 2020	545 000,00	0,00	0,00	0,00	2 631 753,00	1 956 100,00	0,00	0,00	0,00	
Wykonanie 2021	576 000,00	0,00	0,00	0,00	3 955 509,00	1 964 550,00	0,00	0,00	0,00	
Wykonanie 2022	0,00	0,00	0,00	0,00	3 415 591,70	1 656 750,00	0,00	0,00	0,00	
Plan 3 kw. 2023	1 474 000,00	1 474 000,00	0,00	0,00	1 887 750,00	1 887 750,00	0,00	0,00	0,00	
Wykonanie 2023	1 474 000,00	0,00	0,00	0,00	1 887 750,00	1 887 750,00	0,00	0,00	0,00	
2024	200 000,00	200 000,00	0,00	0,00	2 003 750,00	2 003 750,00	0,00	0,00	0,00	
2025	0,00	0,00	0,00	0,00	1 879 750,00	1 879 750,00	0,00	0,00	0,00	
2026	150 000,00	0,00	0,00	0,00	1 919 750,00	1 919 750,00	0,00	0,00	0,00	
2027	0,00	0,00	0,00	0,00	2 000 000,00	2 000 000,00	0,00	0,00	0,00	
2028	300 000,00	0,00	0,00	0,00	2 110 000,00	2 110 000,00	0,00	0,00	0,00	
2029	0,00	0,00	0,00	0,00	2 110 000,00	2 110 000,00	0,00	0,00	0,00	
2030	0,00	0,00	0,00	0,00	2 130 000,00	2 130 000,00	0,00	0,00	0,00	
2031	0,00	0,00	0,00	0,00	1 350 000,00	1 350 000,00	0,00	0,00	0,00	
2032	0,00	0,00	0,00	0,00	1 600 000,00	1 600 000,00	0,00	0,00	0,00	

⁷⁾ W pozycji należy ująć w szczególności przychody pochodzące z prywatyzacji majątku jednostki samorządu terytorialnego.

Wyszczególnienie	Rozchody budżetu, z tego:						Kwota długu ^x	w tym: kwota długu, którego planowana spłata dokona się z wydatków ^x	Relacja zrównoważenia wydatków bieżących, o której mowa w art. 242 ustawy	
	łącznie kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń z limitu spłaty zobowiązań, z tego:					Inne rozchody niezwiązane ze spłatą długu ^x			Różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi ^x	Różnica między dochodami bieżącymi, skorygowanymi o środki ⁸⁾ a wydatkami bieżącymi ^x
	kwota wyłączeń z tytułu wcześniejszej spłaty zobowiązań, określonych w art. 243 ust. 3b ustawy	z tego:			kwota przypadających na dany rok kwot pozostałych ustawowych wyłączeń z limitu spłaty zobowiązań ^x					
środkami nowego zobowiązania		wolnymi środkami, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy	innymi środkami							
Lp	5.1.1.3	5.1.1.3.1	5.1.1.3.2	5.1.1.3.3	5.1.1.4	5.2	6	6.1	7.1	7.2
Wykonanie 2017	x	x	x	x	0,00	0,00	3 572 713,00	0,00	5 204 933,02	8 533 957,07
Wykonanie 2018	x	x	x	x	0,00	300 000,00	12 247 500,00	0,00	5 305 217,84	7 398 814,84
Wykonanie 2019	x	x	x	x	0,00	2 182 300,00	13 286 950,00	0,00	6 123 801,75	8 141 272,91
Wykonanie 2020	x	x	x	x	0,00	675 653,00	11 623 600,00	0,00	5 396 120,63	8 150 013,09
Wykonanie 2021	x	x	x	x	0,00	1 990 959,00	9 487 450,00	0,00	6 341 191,30	13 145 090,75
Wykonanie 2022	x	x	x	x	0,00	1 758 841,70	7 249 000,00	0,00	6 136 800,33	16 116 821,56
Plan 3 kw. 2023	x	x	x	x	0,00	0,00	15 153 250,00	0,00	2 255 659,14	10 136 243,66
Wykonanie 2023	x	x	x	x	0,00	0,00	15 153 250,00	0,00	2 562 663,89	11 398 248,41
2024	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15 099 500,00	0,00	1 305 040,34	7 596 314,89
2025	x	x	x	x	0,00	0,00	13 219 750,00	0,00	4 838 239,01	4 838 239,01
2026	x	x	x	x	0,00	0,00	11 300 000,00	0,00	4 003 052,00	4 153 052,00
2027	x	x	x	x	0,00	0,00	9 300 000,00	0,00	4 103 129,00	4 103 129,00
2028	x	x	x	x	0,00	0,00	7 190 000,00	0,00	4 368 080,00	4 668 080,00
2029	x	x	x	x	0,00	0,00	5 080 000,00	0,00	4 532 920,00	4 532 920,00
2030	x	x	x	x	0,00	0,00	2 950 000,00	0,00	4 646 243,00	4 646 243,00
2031	x	x	x	x	0,00	0,00	1 600 000,00	0,00	4 703 886,00	4 703 886,00
2032	x	x	x	x	0,00	0,00	0,00	0,00	4 701 648,00	4 701 648,00

⁸⁾ Skorygowanie o środki dotyczy określonego w art. 242 ustawy powiększenia o odpowiednie dla roku prognozy przychody wskazane w art. 217 ust. 2 ustawy. Skutki finansowe wyłączeń ograniczenia, o którym mowa w art. 242 ustawy, zawarte w innych ustawach należy ująć w objaśnieniach dołączanych do wieloletniej prognozy finansowej zgodnie z art. 226 ust. 2a ustawy.

Wyszczególnienie	Wskaźnik spłaty zobowiązań						
	Relacja określona po lewej stronie nierówności we wzorze, o którym mowa w art. 243 ust. 1 ustawy (po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń przypadających na dany rok) ^x	Relacja określona po prawej stronie nierówności we wzorze, o którym mowa w art. 243 ust. 1 ustawy, ustalona dla danego roku (wskaźnik jednoroczny) ^x		Dopuszczalny limit spłaty zobowiązań określony po prawej stronie nierówności we wzorze, o którym mowa w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczony w oparciu o plan 3 kwartału roku poprzedzającego pierwszy rok prognozy (wskaźnik ustalony w oparciu o średnią arytmetyczną z poprzednich lat) ^x	Dopuszczalny limit spłaty zobowiązań określony po prawej stronie nierówności we wzorze, o którym mowa w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczony w oparciu o wykonanie roku poprzedzającego pierwszy rok prognozy (wskaźnik ustalony w oparciu o średnią arytmetyczną z poprzednich lat) ^x	Informacja o spełnieniu wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczonego w oparciu o plan 3 kwartałów roku poprzedzającego rok budżetowy ^x	Informacja o spełnieniu wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczonego w oparciu o wykonanie roku poprzedzającego rok budżetowy ^x
Lp	8.1	8.2		8.3	8.3.1	8.4	8.4.1
Wykonanie 2017	0,00%	x	21,28%	x	x	x	x
Wykonanie 2018	0,00%	x	20,42%	x	x	x	x
Wykonanie 2019	0,00%	x	20,37%	x	x	x	x
Wykonanie 2020	0,00%	x	17,35%	x	x	x	x
Wykonanie 2021	0,00%	x	18,38%	x	x	x	x
Wykonanie 2022	0,00%	x	17,11%	x	x	x	x
Plan 3 kw. 2023	0,00%	8,15%	8,51%	x	x	x	x
Wykonanie 2023	0,00%	8,99%	9,38%	x	x	x	x
2024	6,64%	5,10%	5,32%	17,63%	17,76%	TAK	TAK
2025	6,13%	12,42%	x	15,35%	15,48%	TAK	TAK
2026	6,54%	10,12%	x	13,91%	14,03%	TAK	TAK
2027	6,45%	9,67%	x	12,46%	12,58%	TAK	TAK
2028	5,21%	9,74%	x	11,44%	11,56%	TAK	TAK
2029	4,98%	9,72%	x	10,23%	10,35%	TAK	TAK
2030	4,80%	9,61%	x	9,27%	9,39%	TAK	TAK
2031	3,02%	9,30%	x	9,48%	9,48%	TAK	TAK
2032	3,23%	8,90%	x	10,08%	10,08%	TAK	TAK

Ustalona na lata 2022–2025 relacja z art. 243 (poz. 8.3, 8.3.1, 8.4 i 8.4.1) została obliczona według średniej 7-letniej

Wyszczególnienie	Finansowanie programów, projektów lub zadań realizowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy								
	Dochody bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy ^x	w tym:		Dochody majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	w tym:		Wydatki bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy ^x	w tym:	
		Dotacje i środki o charakterze bieżącym na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy ^x	środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy		Dochody majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy		Wydatki bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy ^x	finansowane środkami określonymi w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy
Lp	9.1	9.1.1	9.1.1.1	9.2	9.2.1	9.2.1.1	9.3	9.3.1	9.3.1.1
Wykonanie 2017	0,00	0,00	0,00	1 335 707,65	1 335 707,65	1 330 473,70	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2018	89 225,74	89 225,74	89 225,74	6 961 526,70	6 961 526,70	5 452 299,95	111 901,18	111 901,18	89 520,94
Wykonanie 2019	585 268,74	585 268,74	503 915,19	1 744 264,51	1 744 264,51	1 505 272,02	534 199,11	534 199,11	466 774,98
Wykonanie 2020	590 898,41	590 898,41	538 585,52	229 380,00	229 380,00	225 471,74	476 089,36	476 089,36	422 277,01
Wykonanie 2021	100 760,81	100 760,81	88 112,13	61 057,21	61 057,21	60 231,12	322 241,01	322 241,01	253 107,03
Wykonanie 2022	500 778,95	500 778,95	500 257,11	0,00	0,00	0,00	252 100,48	252 100,48	215 219,37
Plan 3 kw. 2023	515 212,78	515 212,78	473 093,42	1 217 179,39	1 217 179,39	1 217 179,39	919 631,62	919 631,62	743 331,96
Wykonanie 2023	507 652,21	507 652,21	466 373,42	1 179 953,28	1 179 953,28	1 179 953,28	885 767,89	885 767,89	706 750,93
2024	0,00	0,00	0,00	37 226,11	37 226,11	37 226,11	0,00	0,00	0,00
2025	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2026	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2027	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2028	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2029	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2030	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2031	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2032	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Wyszczególnienie	Informacje uzupełniające o wybranych kategoriach finansowych									
	Wydatki majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	w tym:		Wydatki objęte limitem, o którym mowa w art. 226 ust. 3 pkt 4 ustawy	z tego:		Wydatki bieżące na pokrycie ujemnego wyniku finansowego samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej	Wydatki na spłatę zobowiązań przejmowanych w związku z likwidacją lub przekształceniem samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej	Kwota zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego przypadających do spłaty w danym roku budżetowym, podlegająca doliczeniu zgodnie z art. 244 ustawy ^x	Kwota zobowiązań wynikających z przejęcia przez jednostkę samorządu terytorialnego zobowiązań po likwidowanych i przekształcanych samorządowych osobach prawnych
		Wydatki majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	w tym:		bieżące	majątkowe				
			finansowane środkami określonymi w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy							
Lp	9.4	9.4.1	9.4.1.1	10.1	10.1.1	10.1.2	10.2	10.3	10.4	10.5
Wykonanie 2017	2 579 829,33	2 579 829,33	1 366 013,40	933 289,02	33 763,50	899 525,52	0,00	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2018	16 183 650,68	16 183 650,68	6 269 037,73	16 104 636,05	144 069,37	15 960 566,68	0,00	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2019	1 793 626,17	1 793 626,17	878 398,77	8 960 506,30	542 809,11	8 417 697,19	0,00	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2020	28 642,00	28 642,00	24 733,74	6 938 577,20	370 389,61	6 568 187,59	0,00	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2021	0,00	0,00	0,00	1 310 045,28	353 207,01	956 838,27	0,00	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2022	40 375,00	40 375,00	28 455,69	18 351 584,39	612 621,55	17 738 962,84	0,00	0,00	0,00	0,00
Plan 3 kw. 2023	3 720 383,16	3 720 383,16	1 188 723,67	26 985 387,95	1 649 235,79	25 336 152,16	0,00	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2023	3 688 891,77	3 688 891,77	1 188 723,67	17 889 598,06	832 634,55	17 056 963,51	0,00	0,00	0,00	0,00
2024	326 000,00	0,00	0,00	16 587 088,47	88 912,47	16 498 176,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2025	1 000 000,00	0,00	0,00	10 862 529,00	0,00	10 862 529,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2026	4 000 000,00	0,00	0,00	8 382 529,00	0,00	8 382 529,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2027	0,00	0,00	0,00	382 529,00	0,00	382 529,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2028	0,00	0,00	0,00	765 056,77	0,00	765 056,77	0,00	0,00	0,00	0,00
2029	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2030	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2031	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2032	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Wyszczególnienie	Informacje uzupełniające o wybranych kategoriach finansowych										
	Splaty, o których mowa w poz. 5.1, wynikające wyłącznie z tytułu zobowiązań już zaciągniętych ^x	Wydatki zmniejszające dług ^x	w tym:					Kwota wzrostu(+)/spadku(-) kwoty długu wynikająca z operacji niekasowych (m.in. umorzenia, różnice kursowe)	Wcześniejsza spłata zobowiązań, wyłączona z limitu spłaty zobowiązań, dokonywana w formie wydatków budżetowych	Wykup papierów wartościowych, spłaty rat kredytów i pożyczek wraz z należnymi odsetkami i dyskontem, odpowiednio emitowanych lub zaciągniętych do równowartości kwoty ubytku w wykonanych dochodach jednostki samorządu terytorialnego będącego skutkiem wystąpienia COVID-19 ^x	Wydatki bieżące podlegające ustawowemu wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań ⁹⁾
			spłata zobowiązań wymagalnych z lat poprzednich, innych niż w poz. 10.7.3 ^x	spłata zobowiązań zaliczanych do tytułu dłużnego – kredyt i pożyczka ^x	zobowiązań zaciągniętych po dniu 1 stycznia 2019 r. ^x		wyплаты z tytułu wymagalnych poręczeń i gwarancji ^x				
					zobowiązań zaciągniętych po dniu 1 stycznia 2019 r. ^x	dokonywana w formie wydatku bieżącego ^x					
Lp	10.6	10.7	10.7.1	10.7.2	10.7.2.1	10.7.2.1.1	10.7.3	10.8	10.9	10.10	10.11
Wykonanie 2017	1 236 481,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00
Wykonanie 2018	1 238 013,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-127 200,00	x	0,00	0,00
Wykonanie 2019	1 751 950,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00
Wykonanie 2020	1 956 100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-67 250,00	x	0,00	17 670,50
Wykonanie 2021	1 964 550,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-171 600,00	x	0,00	0,00
Wykonanie 2022	1 656 750,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-581 700,00	x	0,00	0,00
Plan 3 kw. 2023	1 887 750,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-208 000,00	x	0,00	0,00
Wykonanie 2023	1 887 750,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-208 000,00	x	0,00	0,00
2024	2 003 750,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2025	1 879 750,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00
2026	1 919 750,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00
2027	1 600 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00
2028	1 600 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00
2029	1 600 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00
2030	1 600 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00
2031	1 350 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00
2032	1 600 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00

⁹⁾ W pozycji należy ująć kwoty wydatków bieżących, o które zostają pomniejszone wydatki bieżące budżetu przy wyliczaniu limitu spłaty zobowiązań określonego po prawej stronie nierówności we wzorze, o którym mowa w art. 243 ustawy, na podstawie odrębnych ustaw, bez wydatków bieżących na obsługę długu. W szczególności należy ująć wydatki poniesione w celu realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem COVID-19.

* Informacje zawarte w tej części wieloletniej prognozy finansowej, w tym o spełnieniu relacji określonej w art. 243 ustawy zostaną automatycznie wygenerowane przez aplikację wskazaną przez Ministra Finansów, o której mowa w § 4 ust. 1, na podstawie danych historycznych oraz prognozowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego. Automatyczne wyliczenia danych na podstawie wartości historycznych i prognozowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego dotyczą w szczególności także pozycji 8.3 – 8.3.1 i pozycji z sekcji 12.

^x - pozycje oznaczone symbolem „x” sporządza się na okres prognozy kwoty długu, zgodnie z art. 227 ust. 2 ustawy. Okres ten nie podlega wydłużeniu w sytuacji planowania wydatków z tytułu niewymagalnych poręczeń i gwarancji. W przypadku planowania wydatków z tytułu niewymagalnych poręczeń i gwarancji w okresie dłuższym niż okres, na który zaciągnięto oraz planuje się zaciągnąć zobowiązania dłużne, informację o wydatkach z tytułu niewymagalnych poręczeń i gwarancji, wykraczających poza wspomniany okres, należy zamieścić w objaśnieniach do wieloletniej prognozy finansowej.

Przedsięwzięcia WPF

załącznik nr 2 do
uchwały nr XLVI/511/2024
z dnia 2024-02-29

kwoty w zł

L.p.	Nazwa i cel	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe	Limit 2024	Limit 2025	Limit 2026	Limit 2027	Limit 2028
			Od	Do						
1	Wydatki na przedsięwzięcia-ogółem (1.1+1.2+1.3)				46 907 849,29	16 587 088,47	10 862 529,00	8 382 529,00	382 529,00	765 056,77
1.a	- wydatki bieżące				807 035,18	88 912,47	0,00	0,00	0,00	0,00
1.b	- wydatki majątkowe				46 100 814,11	16 498 176,00	10 862 529,00	8 382 529,00	382 529,00	765 056,77
1.1	Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z programami realizowanymi z udziałem środków, o których mowa w art.5 ust.1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009.r. o finansach publicznych (Dz.U.Nr 157, poz.1240,z późn.zm.), z tego:				5 346 000,00	326 000,00	1 000 000,00	4 000 000,00	0,00	0,00
1.1.1	- wydatki bieżące				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.2	- wydatki majątkowe				5 346 000,00	326 000,00	1 000 000,00	4 000 000,00	0,00	0,00
1.1.2.1	Zapobieganie powstawaniu odpadów i ograniczenie ich ilości poprzez wprowadzenie na terenie Miasta Maków Mazowiecki Systemu Inteligentnej Segregacji - Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej	Urząd Miejski w Makowie Mazowieckim	2023	2025	1 029 000,00	9 000,00	1 000 000,00	0,00	0,00	0,00
1.1.2.2	Wzmocnienie dziedzictwa przyrodniczego oraz rozwój nowych terenów zielonych na obszarze Miasta Maków Mazowiecki - Poprawa jakości środowiska miejskiego	Urząd Miejski w Makowie Mazowieckim	2023	2026	2 167 000,00	167 000,00	0,00	2 000 000,00	0,00	0,00
1.1.2.3	Zwiększenie efektywności energetycznej na terenie miasta Maków Mazowiecki poprzez termomodernizację budynków mieszkalnych wraz z rozbudową sieci ciepłowniczej - Poprawa efektywności energetycznej	Urząd Miejski w Makowie Mazowieckim	2024	2026	2 150 000,00	150 000,00	0,00	2 000 000,00	0,00	0,00
1.2	Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z umowami partnerstwa publiczno-prywatnego, z tego:				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2.1	- wydatki bieżące				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2.2	- wydatki majątkowe				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3	Wydatki na programy, projekty lub zadania pozostałe (inne niż wymienione w pkt 1.1 i 1.2),z tego				41 561 849,29	16 261 088,47	9 862 529,00	4 382 529,00	382 529,00	765 056,77
1.3.1	- wydatki bieżące				807 035,18	88 912,47	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.1.1	Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta oraz zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Maków Mazowiecki - Poprawa funkcjonalności ładu komunikacyjnego miasta oraz zagospodarowanie działek pod inwestycje	URZĄD MIEJSKI	2017	2024	148 767,00	50 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.1.2	Uruchomienie i prowadzenie punktu konsultacyjno - informacyjnego Programu "Czyste Powietrze" - Prowadzenie punktu konsultacyjno - informacyjnego Programu "Czyste Powietrze"	URZĄD MIEJSKI	2021	2024	120 964,30	21 762,47	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.1.3	Działamy! – wzmocnienie funkcjonowania Młodzieżowej Rady Miejskiej w Mazowieckim - Wspieranie inicjatyw Młodzieżowych Rad Gmin	Urząd Miejski w Makowie Mazowieckim	2023	2024	32 998,66	6 900,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.1.4	Sprzedaz węgla po preferencyjnej cenie - Zapewnienie mieszkańcom węgla w przystępnej cenie	URZĄD MIEJSKI	2022	2024	504 305,22	10 250,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2	- wydatki majątkowe				40 754 814,11	16 172 176,00	9 862 529,00	4 382 529,00	382 529,00	765 056,77
1.3.2.1	Budowa cmentarza komunalnego wraz z niezbędną infrastrukturą w Makowie Mazowieckim - Zabezpieczenie realizacji zadania własnego w zakresie prowadzenia cmentarzy komunalnych	URZĄD MIEJSKI	2020	2025	249 820,00	0,00	50 000,00	0,00	0,00	0,00

Lp.	Limit zobowiązań
1	36 979 732,24
1.a	88 912,47
1.b	36 890 819,77
1.1	5 326 000,00
1.1.1	0,00
1.1.2	5 326 000,00
1.1.2.1	1 009 000,00
1.1.2.2	2 167 000,00
1.1.2.3	2 150 000,00

L.p.	Nazwa i cel	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe	Limit 2024	Limit 2025	Limit 2026	Limit 2027	Limit 2028
			Od	Do						
1.3.2.2	Rozbudowa ulicy Malinowej w Makowie Mazowieckim - Usprawnienie komunikacji w mieście oraz poprawa bezpieczeństwa użytkowników	URZĄD MIEJSKI	2021	2025	9 238 825,00	10 000,00	9 070 000,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.3	Opracowanie dokumentacji budowy nowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 626 na terenie Miasta Maków Mazowiecki i Gminy Czerwonka tzw. Małej obwodnicy Makowa Mazowieckiego - Usprawnienie komunikacji w mieście oraz poprawa bezpieczeństwa użytkowników	URZĄD MIEJSKI	2022	2024	793 350,00	793 350,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.4	Wspieranie efektywności energetycznej poprzez zastosowanie rozwiązań proekologicznych w budynkach użyteczności publicznej Miasta Maków Mazowiecki - Poprawa efektywności energetycznej	URZĄD MIEJSKI	2022	2026	4 155 000,00	0,00	0,00	4 000 000,00	0,00	0,00
1.3.2.5	Rozbudowa zasilania elektrycznego w Parku Sapera - Poprawa efektywności energetycznej	URZĄD MIEJSKI	2022	2025	78 000,00	0,00	60 000,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.6	Budowa linii kolejowej Zegrze - Przasnysz, jako realizacja szlaku "Kolei Północnego Mazowsza" - Usprawnienie komunikacji w regionie Północnego Mazowsza oraz poprawa jakości życia jego mieszkańców	URZĄD MIEJSKI	2023	2028	2 295 172,77	382 529,00	382 529,00	382 529,00	382 529,00	765 056,77
1.3.2.7	Modernizacja i budowa bazy sportowo - rekreacyjnej Miasta Maków Mazowiecki - Podniesienie standardu i rewitalizacja istniejących obiektów sportowych	URZĄD MIEJSKI	2023	2024	8 655 000,00	8 540 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.8	Nabycie nieruchomości położonej w Makowie Mazowieckim przy ulicy Kolejowej oznaczonej numerem 165/40 o pow. 0,9134 ha - Zakup gruntu pod budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne - mieszkalnictwo społeczne	Urząd Miejski w Makowie Mazowieckim	2023	2024	443 000,00	240 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.9	Rozbudowa sieci ciepłowniczej wraz z termomodernizacją budynku użyteczności publicznej w celu poprawy efektywności energetycznej na terenie miasta - Poprawa efektywności energetycznej na terenie miasta	Urząd Miejski w Makowie Mazowieckim	2022	2024	3 422 120,00	3 353 750,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.10	Budowa małej elektrowni wodnej na istniejącym progu piętrzącym wraz z niezbędną infrastrukturą na rzece Orzyc - Równomierny rozwój województwa mazowieckiego	URZĄD MIEJSKI	2016	2024	11 112 226,34	2 840 247,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.11	Przebudowa ulicy Perłowej - Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Miasta Maków Mazowiecki	Urząd Miejski w Makowie Mazowieckim	2024	2025	312 300,00	12 300,00	300 000,00	0,00	0,00	0,00

L.p.	Limit zobowiązań
1.3.2.2	9 080 000,00
1.3.2.3	793 350,00
1.3.2.4	4 000 000,00
1.3.2.5	60 000,00
1.3.2.6	2 295 172,77
1.3.2.7	8 540 000,00
1.3.2.8	240 000,00
1.3.2.9	3 353 750,00

Zgodnie ze zmianami w budżecie na dzień 29 lutego 2024 r., dokonano następujących zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Maków Mazowiecki:

1. Dochody ogółem zwiększono o 2 430 047,69 zł, z czego dochody bieżące zwiększono o 2 259 999,69 zł, a dochody majątkowe zwiększono o 170 048,00 zł.
2. Wydatki ogółem zwiększono o 2 642 075,62 zł, z czego wydatki bieżące zwiększono o 2 274 775,62 zł, a wydatki majątkowe zwiększono o 367 300,00 zł.
3. Wynik budżetu jest deficytowy i po zmianach wynosi -6 237 524,55 zł.

Szczegółowe informacje na temat zmian w zakresie dochodów, wydatków i wyniku budżetu w roku budżetowym przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 1. Zmiany w dochodach i wydatkach w 2024 roku

Wyszczególnienie	Przed zmianą [zł]	Zmiana [zł]	Po zmianie [zł]
Dochody ogółem	66 127 992,12	+2 430 047,69	68 558 039,81
Dochody bieżące	49 240 429,01	+2 259 999,69	51 500 428,70
Subwencja ogólna	13 224 837,00	+2 126 977,00	15 351 814,00
Dotacje bieżące	5 955 926,00	+133 022,69	6 088 948,69
Dochody majątkowe	16 887 563,11	+170 048,00	17 057 611,11
Wydatki ogółem	72 153 488,74	+2 642 075,62	74 795 564,36
Wydatki bieżące	47 920 612,74	+2 274 775,62	50 195 388,36
Wydatki majątkowe	24 232 876,00	+367 300,00	24 600 176,00
Wynik budżetu	-6 025 496,62	-212 027,93	-6 237 524,55

Zródło: opracowanie własne.

W Wieloletniej Prognozie Finansowej Miasta Maków Mazowiecki:

1. Przychody ogółem w roku budżetowym zwiększono o 212 027,93 zł i po zmianach wynoszą 8 241 274,55 zł.
2. Rozchody ogółem w roku budżetowym nie uległy zmianie.

Szczegółowe informacje na temat zmian w zakresie przychodów i rozchodów w roku budżetowym przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 2. Zmiany w przychodach i rozchodach na 2024 rok

Wyszczególnienie	Przed zmianą [zł]	Zmiana [zł]	Po zmianie [zł]
Przychody budżetu	8 029 246,62	+212 027,93	8 241 274,55
Nadwyżka budżetowa z lat ubiegłych	2 613 376,46	+212 027,93	2 825 404,39

Zródło: opracowanie własne.

Od 2025 nie dokonywano zmian w zakresie planowanych przychodów.

Od 2025 nie dokonywano zmian w zakresie planowanych rozchodów.

Zmiany w Wieloletniej Prognozie Finansowej Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024-2032 spowodowały modyfikacje w kształtowaniu się relacji z art. 243 ustawy o finansach publicznych.

W całym okresie prognozy Miasto Maków Mazowiecki spełnia relację, o której mowa w art. 243 ust. 1 ustawy o finansach publicznych. Spełnienie dotyczy zarówno relacji obliczonej na podstawie planu na dzień 30.09.2023 r. jak i w oparciu o dane z wykonania budżetu.

Zmiana Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Maków Mazowiecki obejmuje również zmiany w załączniku nr 2, które szczegółowo opisano poniżej.

Do załącznika nr 2 dodano następujące przedsięwzięcia:

1. *Przebudowa ulicy Perłowej* – zadanie majątkowe, które ma być realizowane w latach 2024-2025. Łączne nakłady planowane na realizację zadania wynoszą 312 300,00 zł. Limit wydatków w 2024 r. wynosi 12 300,00 zł. Jednostką realizującą jest Urząd Miejski w Makowie Mazowieckim .

Dokonano zmian w zakresie następujących przedsięwzięć:

1. W zakresie programów, projektów lub zadań związanych z programami realizowanymi z udziałem środków z UE:
 - 1) *Wzmocnienie dziedzictwa przyrodniczego oraz rozwój nowych terenów zielonych na obszarze Miasta Maków Mazowiecki* – zmiana w przedsięwzięciu obejmuje m.in.:
 - a. zmniejszenie łącznych nakładów ogółem, limitu wydatków na realizację zadania w roku budżetowym oraz limitu zobowiązań o kwotę 10 000,00 zł.

Zmiany wprowadzone w wykazie wieloletnich przedsięwzięć nie spowodowały zmiany horyzontu czasowego załącznika nr 2 Wieloletniej Prognozy Finansowej.

Wartości wykazane w pozostałych pozycjach Wieloletniej Prognozy Finansowej, stanowią informacje uzupełniające względem pozycji opisanych powyżej. Zostały przedstawione w Wieloletniej Prognozie Finansowej zgodnie z obowiązującym stanem faktycznym, na podstawie zawartych umów i porozumień.

Pełen zakres zmian obrazują załączniki nr 1 i 2 do niniejszej uchwały.

RZEWODNICZĄCY RADY
Dariusz Artur Miecznikowski

Uchwała numer LXVI/511/2024 "Uchwała w sprawie dokonania zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Miasta Maków Mazowiecki na lata 2024 - 2032" została podjęta następującą proporcją głosów: jestem za 15, jestem przeciw 0, wstrzymuję się 0.

Uchwała została podjęta w trybie jawnym, zwykłą większością głosów.
Data i godzina głosowania: 29.02.2024 14:38:56

Radni zagłosowali jak poniżej:

Jestem za	
1.	Grzegorz Bielacki
2.	Grzegorz Boguszewski
3.	Małgorzata Jolanta Długołęcka
4.	Arkadiusz Dobrzyński
5.	Paweł Falba
6.	Sławomir Maciej Leśniak
7.	Dariusz Artur Miecznikowski
8.	Jan Mróz
9.	Krzysztof Adam Ogar
10.	Marian Paczkowski
11.	Mirosław Piątek
12.	Zdzisław Sawicki
13.	Michał Arkadiusz Śmiałkowski
14.	Tadeusz Szczuciński
15.	Paweł Zmorzyński

Jestem przeciw	
	BRAK

Wstrzymuję się	
	BRAK

Obecni radni, którzy nie wzięli udziału w głosowaniu	
	BRAK

Operatorem systemu był *Admin*.

Wygenerowano z systemu DSSS Vote za pośrednictwem oprogramowania DSSS Vote App.

**UCHWAŁA NR XLVI/512/2024
RADY MIEJSKIEJ W MAKOWIE MAZOWIECKIM**

z dnia 29 lutego 2024 r.

w sprawie dokonania zmian w uchwale budżetowej Miasta Maków Mazowiecki na rok 2024

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.), art. 211, art. 212, art. 214, art. 215, art. 217, art. 222, art. 235, art. 236, art. 237, art. 239, art. 242, art. 243, art. 258 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r., poz. 1270 ze zm.)

**Rada Miejska w Makowie Mazowieckim
uchwala, co następuje:**

§ 1. 1. Dochody budżetu na rok 2024 zwiększa się o kwotę 2.491.448,36 zł do łącznej kwoty 68.558.039,81 zł, w tym:

- 1) dochody bieżące w kwocie **51.500.428,70 zł**
- 2) dochody majątkowe w kwocie **17.057.611,11 zł** zgodnie z **załącznikiem nr 1** do niniejszej uchwały.

2. Wydatki budżetu na rok 2024 zwiększa się o kwotę 2.703.476,29 zł do łącznej kwoty 74.795.564,36 zł w tym:

- 1) wydatki bieżące w kwocie **50.195.388,36 zł**
- 2) wydatki majątkowe w kwocie **24.600.176,00 zł** zgodnie z **załącznikiem nr 2 i 2a** do niniejszej uchwały.

§ 2. 1. Ustala się deficyt w wysokości 6.237.524,55 zł sfinansowany przychodami pochodzącymi z:

- 1) niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach w kwocie 2.825.404,39 zł,
- 2) spłaty udzielonych pożyczek w latach ubiegłych w kwocie 200.000,00 zł,
- 3) wolnych środków, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt. 6 ustawy w kwocie 3.212.120,16 zł.

2. Ustala się przychody budżetu w kwocie 8.241.274,55 zł, z następujących tytułów:

- 1) niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach w kwocie 2.825.404,39 zł,
- 2) ze sprzedaży innych papierów wartościowych (obligacji) w kwocie 1.950.000,00 zł,
- 3) wolnych środków, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt. 6 ustawy w kwocie 3.265.870,16 zł,
- 4) ze spłat pożyczek udzielonych ze środków publicznych w kwocie 200.000,00 zł zgodnie z **załącznikiem nr 3** do niniejszej uchwały.

3. Ustala się rozchody budżetu w kwocie 2.003.750,00 zł, z następujących tytułów:

- 1) wykupu innych papierów wartościowych (obligacji) w kwocie 425.000,00 zł,
- 2) spłaty otrzymanych krajowych kredytów w kwocie 1.218.750,00 zł,
- 3) spłaty otrzymanych krajowych pożyczek w kwocie 360.000,00 zł zgodnie z **załącznikiem nr 3** do niniejszej uchwały.

4. Ustala się limit zobowiązań niniejszej uchwały z tytułu emisji papierów wartościowych w kwocie 1.950.000,00 zł, w tym:

- 1) na wykup wcześniej wyemitowanych papierów wartościowych (obligacji) w kwocie **425.000,00 zł**,
- 2) na spłatę pożyczek i kredytów z lat ubiegłych w kwocie **1.525.000,00 zł**.

§ 3. Plan dotacji udzielonych z budżetu miasta podmiotom należącym i nie należącym do sektora finansów publicznych po zmianach określa **załącznik nr 4** do niniejszej uchwały.

§ 4. Plan dochodów z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz wydatków na realizację zadań określonych w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i w Miejskim Programie Przeciwdziałania Narkomanii po zmianach określa **załącznik nr 5** do niniejszej uchwały.

§ 5. Plan dochodów związanych z realizacją zadań wykonywanych w drodze umów lub porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego po zmianach określa **załącznik nr 6** do niniejszej uchwały.

§ 6. Wykonanie Uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta.

§ 7. 1. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i obowiązuje w roku budżetowym 2024.

2. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

**Dariusz
Artur Miecznikowski**

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XLVI/512/2024
Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim
z dnia 29 lutego 2024 r.

PLANOWANE DOCHODY BUDŻETU MIASTA NA 2024 ROK

Dział	Rozdział	§	Nazwa	Plan przed zmianą	Zmniejszenie	Zwiększenie	Plan po zmianach (5+6+7)
1	2	3	4	5	6	7	8
BIEŻĄCE							
600			Transport i łączność	0,00	0,00	120 100,00	120 100,00
	60016		Drogi publiczne gminne	0,00	0,00	120 100,00	120 100,00
		0620	Wpływy z opłat za zezwolenia, akredytacje oraz opłaty ewidencyjne, w tym opłaty za częstotliwości	0,00	0,00	120 000,00	120 000,00
		0920	Wpływy z pozostałych odsetek	0,00	0,00	100,00	100,00
756			Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	21 665 755,00	-120 100,00	0,00	21 545 655,00
	75618		Wpływy z innych opłat stanowiących dochody jednostek samorządu terytorialnego na podstawie ustaw	638 100,00	-120 100,00	0,00	518 000,00
		0490	Wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	120 000,00	-120 000,00	0,00	0,00
		0920	Wpływy z pozostałych odsetek	100,00	-100,00	0,00	0,00
758			Różne rozliczenia	13 284 692,00	0,00	2 126 977,00	15 411 669,00
	75801		Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego	10 562 858,00	0,00	1 548 148,00	12 111 006,00
		2920	Subwencje ogólne z budżetu państwa	10 562 858,00	0,00	1 548 148,00	12 111 006,00
	75806		Część rozwojowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego	0,00	0,00	578 829,00	578 829,00
		2920	Subwencje ogólne z budżetu państwa	0,00	0,00	578 829,00	578 829,00
900			Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	3 520 070,00	0,00	98 423,36	3 618 493,36
	90001		Gospodarka ściekowa i ochrona wód	43 050,00	0,00	423,36	43 473,36

		2310	Dotacja celowa otrzymana z gminy na zadania bieżące realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego	0,00	0,00	423,36	423,36
	90004		Utrzymanie zieleni w miastach i gminach	0,00	0,00	70 000,00	70 000,00
		2710	Dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań bieżących	0,00	0,00	70 000,00	70 000,00
	90095		Pozostała działalność	44 010,00	0,00	28 000,00	72 010,00
		2710	Dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań bieżących	0,00	0,00	28 000,00	28 000,00
921			Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	38 000,00	0,00	96 000,00	134 000,00
	92109		Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby	0,00	0,00	96 000,00	96 000,00
		2710	Dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań bieżących	0,00	0,00	96 000,00	96 000,00
Bieżące razem:				49 179 028,34	-120 100,00	2 441 500,36	51 500 428,70
MAJĄTKOWE							
926			Kultura fizyczna	6 352 337,00	0,00	170 048,00	6 522 385,00
	92605		Zadania w zakresie kultury fizycznej	52 337,00	0,00	170 048,00	222 385,00
		6300	Dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych	52 337,00	0,00	170 048,00	222 385,00
Majątkowe razem:				16 887 563,11	0,00	170 048,00	17 057 611,11
Ogółem:				66 066 591,45	-120 100,00	2 611 548,36	68 558 039,81

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr XLVI/512/2024
Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim
z dnia 29 lutego 2024 r.

PLANOWANE WYDATKI BUDŻETU MIASTA NA 2024 ROK

Dział	Rozdział	§ / grupa	Nazwa	Plan	Z tego:																
					Wydatki bieżące	wydatki jednostek budżetowych	z tego:		dotacje na zadania bieżące	świadczenia na rzecz osób fizycznych;	wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji	obsługa długu	Wydatki majątkowe	inwestycje i zakupy inwestycyjne	z tego:					
							wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań;								w tym:	na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3,	zakup i objęcie akcji i udziałów	Wnieście wkładów do spółek prawa handlowego		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19			
400			Wytwarzanie i zaopatrwanie w energię elektryczną, gaz i wodę	przed zmianą	4 211 577,00	121 650,00	121 650,00	0,00	121 650,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4 089 927,00	4 089 927,00	0,00	0,00	0,00		
				zmniejszenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
				zwiększenie	160 500,00	160 500,00	160 500,00	0,00	160 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	4 372 077,00	282 150,00	282 150,00	0,00	282 150,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4 089 927,00	4 089 927,00	0,00	0,00	0,00
40001			Dostarczanie ciepła	przed zmianą	1 249 680,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 249 680,00	1 249 680,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
				zmniejszenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
				zwiększenie	160 500,00	160 500,00	160 500,00	0,00	160 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	1 410 180,00	160 500,00	160 500,00	0,00	160 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 249 680,00	1 249 680,00	0,00	0,00	0,00
		4530	Podatek od towarów i usług (VAT).	przed zmianą	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
				zmniejszenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
				zwiększenie	160 500,00	160 500,00	160 500,00	0,00	160 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	160 500,00	160 500,00	160 500,00	0,00	160 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
600			Transport i łączność	przed zmianą	3 553 679,00	280 800,00	280 800,00	0,00	280 800,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 272 879,00	3 272 879,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
				zmniejszenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
				zwiększenie	12 300,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	12 300,00	12 300,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	3 565 979,00	280 800,00	280 800,00	0,00	280 800,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 285 179,00	3 285 179,00	0,00	0,00	0,00
60016			Drogi publiczne gminne	przed zmianą	2 374 800,00	277 800,00	277 800,00	0,00	277 800,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 097 000,00	2 097 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
				zmniejszenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
				zwiększenie	12 300,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	12 300,00	12 300,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	2 387 100,00	277 800,00	277 800,00	0,00	277 800,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 109 300,00	2 109 300,00	0,00	0,00	0,00
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	przed zmianą	197 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	197 000,00	197 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
				zmniejszenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
				zwiększenie	12 300,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	12 300,00	12 300,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	209 300,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	209 300,00	209 300,00	0,00	0,00	0,00
801			Oświata i wychowanie	przed zmianą	24 040 328,00	21 936 258,00	19 951 619,08	16 881 505,00	3 070 114,08	1 936 060,92	48 578,00	0,00	0,00	0,00	2 104 070,00	2 104 070,00	0,00	0,00	0,00		
				zmniejszenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
				zwiększenie	1 548 148,00	1 548 148,00	1 548 148,00	1 541 655,00	6 493,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
				po zmianach	25 588 476,00	23 484 406,00	21 499 767,08	18 423 160,00	3 076 607,08	1 936 060,92	48 578,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 104 070,00	2 104 070,00	0,00	0,00	0,00
	80101		Szkoly podstawowe	przed zmianą	13 747 279,08	11 643 209,08	11 610 179,08	10 334 280,00	1 275 899,08	0,00	33 030,00	0,00	0,00	2 104 070,00	2 104 070,00	0,00	0,00	0,00			

			zieleni w miastach i gminach	zmiana														
				zmniejszenie	-15 000,00	-15 000,00	-15 000,00	0,00	-15 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zwiększenie	100 000,00	100 000,00	100 000,00	0,00	100 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	271 000,00	271 000,00	271 000,00	0,00	271 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				przed zmianą	25 000,00	25 000,00	25 000,00	0,00	25 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zmniejszenie	-15 000,00	-15 000,00	-15 000,00	0,00	-15 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zwiększenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	10 000,00	10 000,00	10 000,00	0,00	10 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			4210	Zakup materiałów i wyposażenia	160 000,00	160 000,00	160 000,00	0,00	160 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zmniejszenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zwiększenie	100 000,00	100 000,00	100 000,00	0,00	100 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	260 000,00	260 000,00	260 000,00	0,00	260 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				przed zmianą	160 000,00	160 000,00	160 000,00	0,00	160 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			4300	Zakup usług pozostałych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zmniejszenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zwiększenie	100 000,00	100 000,00	100 000,00	0,00	100 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	260 000,00	260 000,00	260 000,00	0,00	260 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				przed zmianą	160 000,00	160 000,00	160 000,00	0,00	160 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			90005	Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	3 350 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 350 000,00	3 350 000,00	0,00	0,00	0,00
				zmniejszenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zwiększenie	105 000,00	105 000,00	105 000,00	0,00	105 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	3 455 000,00	105 000,00	105 000,00	0,00	105 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 350 000,00	3 350 000,00	0,00	0,00	0,00
				przed zmianą	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zmniejszenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zwiększenie	105 000,00	105 000,00	105 000,00	0,00	105 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	105 000,00	105 000,00	105 000,00	0,00	105 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				przed zmianą	295 262,47	118 262,47	118 262,47	8 716,00	109 546,47	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	177 000,00	177 000,00	0,00	0,00
				zmniejszenie	-10 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-10 000,00	-10 000,00	0,00	0,00	0,00
				zwiększenie	56 000,00	56 000,00	40 000,00	0,00	40 000,00	16 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	341 262,47	174 262,47	158 262,47	8 716,00	149 546,47	16 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	167 000,00	167 000,00	0,00	0,00
				przed zmianą	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zmniejszenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zwiększenie	16 000,00	16 000,00	0,00	0,00	0,00	16 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	16 000,00	16 000,00	0,00	0,00	16 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			2830	Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji pozostałym jednostkom niezaliczonym do sektora finansów publicznych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				przed zmianą	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zmniejszenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zwiększenie	16 000,00	16 000,00	0,00	0,00	0,00	16 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	16 000,00	16 000,00	0,00	0,00	16 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			4300	Zakup usług pozostałych	25 500,00	25 500,00	25 500,00	0,00	25 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zmniejszenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zwiększenie	40 000,00	40 000,00	40 000,00	0,00	40 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	65 500,00	65 500,00	65 500,00	0,00	65 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				przed zmianą	177 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	177 000,00	177 000,00	0,00	0,00	0,00
				zmniejszenie	-10 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-10 000,00	-10 000,00	0,00	0,00	0,00
				zwiększenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	167 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	167 000,00	167 000,00	0,00	0,00	0,00
			921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2 673 450,00	1 473 450,00	4 450,00	2 450,00	2 000,00	1 469 000,00	0,00	0,00	0,00	1 200 000,00	1 200 000,00	0,00	0,00	0,00
				zmniejszenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zwiększenie	133 500,00	133 500,00	120 000,00	0,00	120 000,00	13 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	2 806 950,00	1 606 950,00	124 450,00	2 450,00	122 000,00	1 482 500,00	0,00	0,00	0,00	1 200 000,00	1 200 000,00	0,00	0,00	0,00
				przed zmianą	30 000,00	30 000,00	0,00	0,00	0,00	30 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zmniejszenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zwiększenie	13 500,00	13 500,00	0,00	0,00	0,00	13 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	43 500,00	43 500,00	0,00	0,00	0,00	43 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			2360	Dotacja celowa z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy, na finansowanie lub	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				przed zmianą	30 000,00	30 000,00	0,00	0,00	0,00	30 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zmniejszenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

			definiowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego	zwiększenie	13 500,00	13 500,00	0,00	0,00	0,00	13 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	43 500,00	43 500,00	0,00	0,00	0,00	43 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	92109		Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby	przed zmianą	899 000,00	899 000,00	0,00	0,00	0,00	899 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zmniejszenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zwiększenie	120 000,00	120 000,00	120 000,00	0,00	120 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	1 019 000,00	1 019 000,00	120 000,00	0,00	120 000,00	899 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	przed zmianą	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zmniejszenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zwiększenie	120 000,00	120 000,00	120 000,00	0,00	120 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	120 000,00	120 000,00	120 000,00	0,00	120 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	926		Kultura fizyczna	przed zmianą	9 292 600,00	682 600,00	512 600,00	67 100,00	445 500,00	160 000,00	10 000,00	0,00	0,00	8 610 000,00	8 610 000,00	0,00	0,00	0,00
				zmniejszenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zwiększenie	421 000,00	56 000,00	0,00	0,00	0,00	56 000,00	0,00	0,00	0,00	365 000,00	365 000,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	9 713 600,00	738 600,00	512 600,00	67 100,00	445 500,00	216 000,00	10 000,00	0,00	0,00	8 975 000,00	8 975 000,00	0,00	0,00	0,00
	92605		Zadania w zakresie kultury fizycznej	przed zmianą	477 100,00	407 100,00	247 100,00	67 100,00	180 000,00	160 000,00	0,00	0,00	0,00	70 000,00	70 000,00	0,00	0,00	0,00
				zmniejszenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zwiększenie	421 000,00	56 000,00	0,00	0,00	0,00	56 000,00	0,00	0,00	0,00	365 000,00	365 000,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	898 100,00	463 100,00	247 100,00	67 100,00	180 000,00	216 000,00	0,00	0,00	0,00	435 000,00	435 000,00	0,00	0,00	0,00
		2360	Dotacja celowa z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy, na finansowanie lub definiowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego	przed zmianą	160 000,00	160 000,00	0,00	0,00	0,00	160 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zmniejszenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zwiększenie	56 000,00	56 000,00	0,00	0,00	0,00	56 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	216 000,00	216 000,00	0,00	0,00	0,00	216 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	przed zmianą	70 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	70 000,00	70 000,00	0,00	0,00	0,00
				zmniejszenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
				zwiększenie	365 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	365 000,00	365 000,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	435 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	435 000,00	435 000,00	0,00	0,00	0,00
			Wydatki razem:	przed zmianą	72 092 088,07	47 859 212,07	37 273 615,15	24 063 356,33	13 210 258,82	3 647 060,92	5 509 127,00	0,00	419 409,00	1 010 000,00	24 232 876,00	24 232 876,00	0,00	0,00
				zmniejszenie	-44 999,64	-34 999,64	-34 999,64	0,00	-34 999,64	0,00	0,00	0,00	0,00	-10 000,00	-10 000,00	0,00	0,00	0,00
				zwiększenie	2 748 475,93	2 371 175,93	2 285 675,93	1 541 655,00	744 020,93	85 500,00	0,00	0,00	0,00	377 300,00	377 300,00	0,00	0,00	0,00
				po zmianach	74 795 564,36	50 195 388,36	39 524 291,44	25 605 011,33	13 919 280,11	3 732 560,92	5 509 127,00	0,00	419 409,00	1 010 000,00	24 600 176,00	24 600 176,00	0,00	0,00

Załącznik Nr 2a do uchwały Nr XLVI/512/2024
Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim
z dnia 29 lutego 2024 r.

PLAN WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH NA 2024 ROK

Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Przed zmianą	Zmiana	Po zmianie
400			Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	4 089 927,00	0,00	4 089 927,00
	40001		Dostarczanie ciepła	1 249 680,00	0,00	1 249 680,00
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	153 750,00	0,00	153 750,00
			Rozbudowa sieci ciepłowniczej wraz z termomodernizacją budynku użyteczności publicznej w celu poprawy efektywności energetycznej na terenie miasta	153 750,00	0,00	153 750,00
			Dochody własne jst	153 750,00	0,00	153 750,00
			<i>Dochody własne miasta</i>	<i>153 750,00</i>	<i>0,00</i>	<i>153 750,00</i>
		6370	Wydatki poniesione ze środków z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych	1 095 930,00	0,00	1 095 930,00
			Rozbudowa sieci ciepłowniczej wraz z termomodernizacją budynku użyteczności publicznej w celu poprawy efektywności energetycznej na terenie miasta	1 095 930,00	0,00	1 095 930,00
			Inne	1 095 930,00	0,00	1 095 930,00
			<i>Środki Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych</i>	<i>1 095 930,00</i>	<i>0,00</i>	<i>1 095 930,00</i>
	40095		Pozostała działalność	2 840 247,00	0,00	2 840 247,00
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	350 000,30	0,00	350 000,30
			Budowa małej elektrowni wodnej na istniejącym progu piętrzącym wraz z niezbędną infrastrukturą na rzece Orzyc	350 000,30	0,00	350 000,30
			Dochody własne jst	226 870,54	0,00	226 870,54
			<i>Dochody własne miasta</i>	<i>226 870,54</i>	<i>0,00</i>	<i>226 870,54</i>
			Inne	123 129,76	0,00	123 129,76
			<i>Odsetki od środków zgromadzonych na rachunku bankowym Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych (II tura, ogłoszenie o naborze nr 1/2020/RFIL) - kapitalizacja z roku 2021</i>	<i>740,25</i>	<i>0,00</i>	<i>740,25</i>

			Odsetki od środków zgromadzonych na rachunku bankowym Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych (II tura, ogłoszenie o naborze nr 1/2020/RFIL) - kapitalizacja z roku 2022	73 426,78	0,00	73 426,78
			Odsetki od środków zgromadzonych na rachunku bankowym Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych (II tura, ogłoszenie o naborze nr 1/2020/RFIL) - kapitalizacja z roku 2023	48 962,73	0,00	48 962,73
	6100	Wydatki na zadania inwestycyjne realizowane ze środków otrzymanych z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.		2 490 246,70	0,00	2 490 246,70
		Budowa małej elektrowni wodnej na istniejącym progu piętrzącym wraz z niezbędną infrastrukturą na rzece Orzyc		2 490 246,70	0,00	2 490 246,70
		Inne		2 490 246,70	0,00	2 490 246,70
		Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (II tura, ogłoszenie o naborze nr 1/2020/RFIL)		2 490 246,70	0,00	2 490 246,70
600		Transport i łączność		3 272 879,00	12 300,00	3 285 179,00
	60002	Infrastruktura kolejowa		382 529,00	0,00	382 529,00
	6610	Dotacja celowa przekazana gminie na inwestycje i zakupy inwestycyjne realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego		382 529,00	0,00	382 529,00
		Budowa linii kolejowej Zegrze – Przasnysz, jako realizacja szlaku „Kolei Północnego Mazowsza”		382 529,00	0,00	382 529,00
		Dochody własne jst		382 529,00	0,00	382 529,00
		Dochody własne miasta		382 529,00	0,00	382 529,00
	60013	Drogi publiczne wojewódzkie		793 350,00	0,00	793 350,00
	6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych		793 350,00	0,00	793 350,00
		Opracowanie dokumentacji budowy nowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 626 na terenie Miasta Maków Mazowiecki i Gminy Czerwonka tzw. Małej obwodnicy Makowa Mazowieckiego		793 350,00	0,00	793 350,00
		Dochody własne jst		793 350,00	0,00	793 350,00
		Dochody własne miasta		793 350,00	0,00	793 350,00
	60016	Drogi publiczne gminne		2 097 000,00	12 300,00	2 109 300,00
	6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych		197 000,00	12 300,00	209 300,00

			Poprawa dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa mieszkańców poprzez przebudowę dróg na osiedlach mieszkaniowych - Etap II	187 000,00	0,00	187 000,00
			Dochody własne jst	187 000,00	0,00	187 000,00
			<i>Dochody własne miasta</i>	<i>187 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>187 000,00</i>
			Przebudowa ulicy Perłowej	0,00	12 300,00	12 300,00
			Dochody własne jst	0,00	12 300,00	12 300,00
			<i>Dochody własne miasta</i>	<i>0,00</i>	<i>12 300,00</i>	<i>12 300,00</i>
			Rozbudowa ulicy Malinowej w Makowie Mazowieckim	10 000,00	0,00	10 000,00
			Dochody własne jst	10 000,00	0,00	10 000,00
			<i>Dochody własne miasta</i>	<i>10 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>10 000,00</i>
	6370		Wydatki poniesione ze środków z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych	1 900 000,00	0,00	1 900 000,00
			Poprawa dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa mieszkańców poprzez przebudowę dróg na osiedlach mieszkaniowych - Etap II	1 900 000,00	0,00	1 900 000,00
			Inne	1 900 000,00	0,00	1 900 000,00
			<i>Środki Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych</i>	<i>1 900 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>1 900 000,00</i>
700			Gospodarka mieszkaniowa	510 000,00	0,00	510 000,00
	70005		Gospodarka gruntami i nieruchomościami	510 000,00	0,00	510 000,00
		6060	Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	510 000,00	0,00	510 000,00
			Nabycie nieruchomości położonej w Makowie Mazowieckim przy ulicy Kolejowej oznaczonej numerem 165/40 o pow. 0,9134 ha	240 000,00	0,00	240 000,00
			Dochody własne jst	240 000,00	0,00	240 000,00
			<i>Dochody własne miasta</i>	<i>240 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>240 000,00</i>
			Zakup gruntów	270 000,00	0,00	270 000,00
			Dochody własne jst	270 000,00	0,00	270 000,00
			<i>Dochody własne miasta</i>	<i>270 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>270 000,00</i>
750			Administracja publiczna	35 000,00	0,00	35 000,00
	75023		Urzędy gmin (miast i miast na prawach powiatu)	35 000,00	0,00	35 000,00
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	35 000,00	0,00	35 000,00
			Wykonanie instalacji wodociągowej przeciwpożarowej w budynku Urzędu Miejskiego z punktami poboru wody w postaci hydrantów DN25	35 000,00	0,00	35 000,00
			Dochody własne jst	35 000,00	0,00	35 000,00

			<i>Dochody własne miasta</i>	35 000,00	0,00	35 000,00
801			Oświata i wychowanie	2 104 070,00	0,00	2 104 070,00
	80101		Szkoły podstawowe	2 104 070,00	0,00	2 104 070,00
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	410 000,00	0,00	410 000,00
			Rozbudowa sieci ciepłowniczej wraz z termomodernizacją budynku użyteczności publicznej w celu poprawy efektywności energetycznej na terenie miasta	410 000,00	0,00	410 000,00
			Dochody własne jst	410 000,00	0,00	410 000,00
			<i>Dochody własne miasta</i>	<i>410 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>410 000,00</i>
		6370	Wydatki poniesione ze środków z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych	1 694 070,00	0,00	1 694 070,00
			Rozbudowa sieci ciepłowniczej wraz z termomodernizacją budynku użyteczności publicznej w celu poprawy efektywności energetycznej na terenie miasta	1 694 070,00	0,00	1 694 070,00
			Inne	1 694 070,00	0,00	1 694 070,00
			<i>Środki Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych</i>	<i>1 694 070,00</i>	<i>0,00</i>	<i>1 694 070,00</i>
900			Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	4 411 000,00	- 10 000,00	4 401 000,00
	90005		Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	3 350 000,00	0,00	3 350 000,00
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	310 000,00	0,00	310 000,00
			Wykorzystanie energii z odnawialnych źródeł w budynkach użyteczności publicznej wraz z możliwością jej magazynowania	160 000,00	0,00	160 000,00
			Dochody własne jst	160 000,00	0,00	160 000,00
			<i>Dochody własne miasta</i>	<i>160 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>160 000,00</i>
			Zwiększenie efektywności energetycznej na terenie Miasta Maków Mazowiecki poprzez termomodernizację budynków mieszkalnych wraz z rozbudową sieci ciepłowniczej	150 000,00	0,00	150 000,00
			Dochody własne jst	150 000,00	0,00	150 000,00
			<i>Dochody własne miasta</i>	<i>150 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>150 000,00</i>
		6370	Wydatki poniesione ze środków z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych	3 040 000,00	0,00	3 040 000,00
			Wykorzystanie energii z odnawialnych źródeł w budynkach użyteczności publicznej wraz z możliwością jej magazynowania	3 040 000,00	0,00	3 040 000,00

		Inne	3 040 000,00	0,00	3 040 000,00
		<i>Środki Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych</i>	<i>3 040 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>3 040 000,00</i>
90015		Oświetlenie ulic, placów i dróg	875 000,00	0,00	875 000,00
	6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	191 000,00	0,00	191 000,00
		Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Miasta Maków Mazowiecki	191 000,00	0,00	191 000,00
		Dochody własne jst	191 000,00	0,00	191 000,00
		<i>Dochody własne miasta</i>	<i>191 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>191 000,00</i>
	6370	Wydatki poniesione ze środków z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych	684 000,00	0,00	684 000,00
		Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Miasta Maków Mazowiecki	684 000,00	0,00	684 000,00
		Inne	684 000,00	0,00	684 000,00
		<i>Środki Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych</i>	<i>684 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>684 000,00</i>
90026		Pozostałe działania związane z gospodarką odpadami	9 000,00	0,00	9 000,00
	6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	9 000,00	0,00	9 000,00
		Zapobieganie powstawaniu odpadów i ograniczenie ich ilości poprzez wprowadzenie na terenie Miasta Maków Mazowiecki Systemu Inteligentnej Segregacji	9 000,00	0,00	9 000,00
		Dochody własne jst	9 000,00	0,00	9 000,00
		<i>Dochody własne miasta</i>	<i>9 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>9 000,00</i>
90095		Pozostała działalność	177 000,00	- 10 000,00	167 000,00
	6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	177 000,00	- 10 000,00	167 000,00
		Wzmocnienie dziedzictwa przyrodniczego oraz rozwój nowych terenów zielonych na obszarze Miasta Maków Mazowiecki	177 000,00	- 10 000,00	167 000,00
		Dochody własne jst	177 000,00	- 10 000,00	167 000,00
		<i>Dochody własne miasta</i>	<i>177 000,00</i>	<i>- 10 000,00</i>	<i>167 000,00</i>
921		Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 200 000,00	0,00	1 200 000,00
	92120	Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	1 200 000,00	0,00	1 200 000,00
	6570	Dotacja celowa przekazana z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych	1 200 000,00	0,00	1 200 000,00

			Dotacja celowa na sfinansowanie zadania inwestycyjnego pn. „Rewitalizacja zabytkowego kościoła pw. Bożego Ciała wraz z otoczeniem”	1 200 000,00	0,00	1 200 000,00
			Dochody własne jst	24 000,00	0,00	24 000,00
			<i>Dochody własne miasta</i>	<i>24 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>24 000,00</i>
			Inne	1 176 000,00	0,00	1 176 000,00
			<i>Środki Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych</i>	<i>1 176 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>1 176 000,00</i>
926			Kultura fizyczna	8 610 000,00	365 000,00	8 975 000,00
	92601		Obiekty sportowe	8 540 000,00	0,00	8 540 000,00
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	2 240 000,00	0,00	2 240 000,00
			Modernizacja i budowa bazy sportowo - rekreacyjnej Miasta Maków Mazowiecki	2 240 000,00	0,00	2 240 000,00
			Dochody własne jst	2 240 000,00	0,00	2 240 000,00
			<i>Dochody własne miasta</i>	<i>2 240 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>2 240 000,00</i>
		6370	Wydatki poniesione ze środków z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych	6 300 000,00	0,00	6 300 000,00
			Modernizacja i budowa bazy sportowo - rekreacyjnej Miasta Maków Mazowiecki	6 300 000,00	0,00	6 300 000,00
			Inne	6 300 000,00	0,00	6 300 000,00
			<i>Środki Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych</i>	<i>6 300 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>6 300 000,00</i>
	92605		Zadania w zakresie kultury fizycznej	70 000,00	365 000,00	435 000,00
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	70 000,00	365 000,00	435 000,00
			Modernizacja sali gimnastycznej Szkoły Podstawowej Nr 1 w Makowie Mazowieckim	0,00	365 000,00	365 000,00
			Dochody własne jst	0,00	194 952,00	194 952,00
			<i>Dochody własne miasta</i>	<i>0,00</i>	<i>194 952,00</i>	<i>194 952,00</i>
			Inne	0,00	170 048,00	170 048,00
			<i>Pomoc finansowa z budżetu Województwa Mazowieckiego w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Infrastruktury Sportowej "Mazowsze dla sportu" - edycja 2024</i>	<i>0,00</i>	<i>170 048,00</i>	<i>170 048,00</i>
			Rozwój bazy sportowej nad Zalewem Miejskim w Makowie Mazowieckim	70 000,00	0,00	70 000,00
			Dochody własne jst	17 663,00	0,00	17 663,00

		<i>Dochody własne miasta</i>	17 663,00	0,00	17 663,00
	Inne		52 337,00	0,00	52 337,00
		<i>Pomoc finansowa z budżetu Województwa Mazowieckiego w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Infrastruktury Sportowej "Mazowsze dla sportu 2023"</i>	52 337,00	0,00	52 337,00
Razem			24 232 876,00	367 300,00	24 600 176,00

Załącznik Nr 3 do uchwały Nr XLVI/512/2024

Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim

z dnia 29 lutego 2024 r.

PRZYCHODY I ROZCHODY BUDŻETU W 2024 ROKU

Lp.	Treść	§	Kwota 2024 r.
1	2	3	4
1.	Dochody		68 558 039,81
2.	Wydatki		74 795 564,36
3.	Wynik budżetu		(-) 6 237 524,55
Przychody ogółem:			8 241 274,55
1.	Przychody jednostek samorządu terytorialnego z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach	§ 905	2 825 404,39
2.	Przychody jednostek samorządu terytorialnego z wynikających z rozliczenia środków określonych w art. 5 ust. 1 pkt. 2 ustawy i dotacji na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem tych środków	§ 906	0,00
3.	Przychody ze sprzedaży innych papierów wartościowych (obligacji)	§ 931	1 950 000,00
4.	Wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt. 6 ustawy	§ 950	3 265 870,16
5.	Przychody ze spłat pożyczek i kredytów udzielonych ze środków publicznych	§ 951	200 000,00
6.	Przychody z zaciągniętych pożyczek na rynku krajowym	§ 952	0,00
Rozchody ogółem:			2 003 750,00
1.	Wykup innych papierów wartościowych (obligacji)	§ 982	425 000,00
2.	Spłaty otrzymanych krajowych kredytów	§ 992	1 218 750,00
3.	Spłaty otrzymanych krajowych pożyczek	§ 992	360 000,00

Załącznik Nr 4 do uchwały Nr XLVI/512/2024
Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim
z dnia 29 lutego 2024 r.

**DOTACJE UDZIELONE W 2024 ROKU Z BUDŻETU PODMIOTOM NALEŻĄCYM
I NIE NALEŻĄCYM DO SEKTORA FINANÓW PUBLICZNYCH**

Dział	Rozdział	§	Treść	Kwota dotacji /w zł/		
				podmiotowej	przedmiotowej	celowej
1	2	3	4	5	6	7
Jednostki sektora finansów publicznych			Nazwa jednostki	1 359 000,00	0,00	497 529,00
921	92109	2480	MIEJSKI DOM KULTURY	819 000,00	0,00	0,00
921	92109	2800		0,00	0,00	80 000,00
921	92116	2480	MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA	540 000,00	0,00	0,00
710	71004	2320	STAROSTWO POWIATOWE W MAKOWIE MAZOWIECKIM	0,00	0,00	20 000,00
851	85154	2710		0,00	0,00	15 000,00
600	60002	6610	MIASTO I GMINA SEROCK	0,00	0,00	382 529,00
Jednostki nie należące do sektora finansów publicznych			Nazwa podmiotu	1 936 060,92	0,00	1 200 000,00
801	80104	2540	NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE PASTELOVE	722 124,00	0,00	0,00
801	80149	2540		209 958,00	0,00	0,00
801	80104	2540	NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE JĘZYKOWO - SPORTOWE HAPPY KIDS	1 002 950,00	0,00	0,00
801	80104	2580		1 028,92	0,00	0,00
921	92120	6570	PARAFIA PW. ŚWIĘTEGO JÓZEFA W MAKOWIE MAZOWIECKIM	0,00	0,00	1 200 000,00
Jednostki nie należące do sektora finansów publicznych			Nazwa zadania	0,00	0,00	322 500,00
851	85154	2360	REALIZACJA PROGRAMU PROFILAKTYKI ALKOHOLOWEJ	0,00	0,00	25 000,00
900	90013	2360	ZAPEWNIENIE CZASOWEJ OPIEKI BEZDOMNYM ZWIERZĘTOM ORAZ ZAPOBIEGANIE BEDOMNOŚCI ZWIERZĄT	0,00	0,00	22 000,00
900	90095	2830	DOFINANSOWANIE ZADAŃ ZWIĄZANYCH Z ROZWOJEM RODZINNYCH OGRODÓW DZIAŁKOWYCH, W SZCZEGÓLNOŚCI Z PRZEZNACZENIEM NA BUDOWĘ LUB MODERNIZACJĘ	0,00	0,00	16 000,00

			INFRASTRUKTURY OGRODOWEJ			
921	92105	2360	POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE KULTURY	0,00	0,00	43 500,00
926	92605	2360	UPOWSZECHNIANIE KULTURY FIZYCZNEJ I SPORTU	0,00	0,00	216 000,00
OGÓŁEM:				3 295 060,92	0,00	2 020 029,00
RAZEM DOTACJE:				5 315 089,92		

Załącznik Nr 5 do uchwały Nr XLVI/512/2024

Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim

z dnia 29 lutego 2024 r.

**MIEJSKI PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
I MIEJSKI PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII**

z tytułu zezwoleń na sprzedaż alkoholu	Dochody				Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Wydatki			
	Dział	Rozdz.	§	Plan		Dział	Rozdz.	§	Plan
	756	75618	0480	356 000,00		851	85154	2360	25 000,00
						851	85154	2710	15 000,00
						851	85154	3020	2 000,00
						851	85154	4010	110 000,00
						851	85154	4040	9 000,00
						851	85154	4110	21 500,00
						851	85154	4120	1 300,00
						851	85154	4170	8 000,00
						851	85154	4190	3 000,00
						851	85154	4210	10 000,00
						851	85154	4220	25 000,00
						851	85154	4260	35 000,00
						851	85154	4280	300,00
						851	85154	4300	265 227,93
						851	85154	4360	3 000,00
						851	85154	4400	20 000,00
						851	85154	4440	2 900,00
						851	85154	4610	5 000,00
						851	85154	4710	1 800,00
					Ogółem:				563 027,93
					Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii	Dział	Rozdz.	§	Plan
						851	85153	4300	5 000,00
					Ogółem:				5 000,00
Ogółem:				356 000,00	Ogółem:				568 027,93

Załącznik Nr 6 do uchwały Nr XLVI/512/2024
Rady Miejskiej w Makowie Mazowieckim
z dnia 29 lutego 2024 r.

**DOCHODY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ WYKONYWANYCH W DRODZE UMÓW
LUB POROZUMIEŃ MIĘDZY JEDNOSTKAMI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2024 ROKU**

Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Wartość
750			Administracja publiczna	3 100,00
	75095		Pozostała działalność	3 100,00
		2710	Dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań bieżących	3 100,00
900			Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	898 423,36
	90001		Gospodarka ściekowa i ochrona wód	423,36
		2310	Dotacja celowa otrzymana z gminy na zadania bieżące realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego	423,36
	90004		Utrzymanie zieleni w miastach i gminach	70 000,00
		2710	Dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań bieżących	70 000,00
	90095		Pozostała działalność	828 000,00
		2710	Dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań bieżących	28 000,00
		6300	Dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych	800 000,00
921			Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	134 000,00
	92109		Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby	96 000,00
		2710	Dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań bieżących	96 000,00
	92116		Biblioteki	38 000,00
		2320	Dotacja celowa otrzymana z powiatu na zadania bieżące realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego	38 000,00
926			Kultura fizyczna	222 385,00
	92605		Zadania w zakresie kultury fizycznej	222 385,00
		6300	Dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych	222 385,00
Razem:				1 257 908,36

**UZASADNIENIE
DO UCHWAŁY NR LXVI/512/2024
RADY MIEJSKIEJ W MAKOWIE MAZOWIECKIM**

z dnia 29 lutego 2024 r.

w sprawie dokonania zmian w uchwale budżetowej Miasta Maków Mazowiecki na rok 2024

PLAN DOCHODÓW

Dokonyje się zwiększenia dochodów budżetowych o kwotę 2.491.448,36 zł, w tym w:

DZIAŁE 758 – RÓŻNE ROZLICZENIA

- zwiększenie planu dochodów w rozdziale **75801 – Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego** o kwotę **1.548.148,00 zł** z tytułu zwiększenia części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2024, na podstawie pisma Ministra Finansów Nr ST3.4750.2.2024 z dnia 7 lutego 2024 roku,
- zwiększenie planu dochodów w rozdziale **75806 – Część rozwojowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego** o kwotę **578.829,00 zł** z tytułu subwencji rozwojowej na rok 2024, na podstawie pisma Ministra Finansów Nr ST3.4750.2.2024 z dnia 7 lutego 2024 roku.

DZIAŁE 900 – GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA

- zwiększenie planu dochodów w **rozdziale 90001 – Gospodarka ściekowa i ochrona wód** o kwotę **423,36 zł** z tytułu dotacji celowej na zadanie bieżące gminy realizowane na podstawie porozumienia (umowy) między jednostkami samorządu terytorialnego – porozumienie Miasta Maków Mazowiecki z Gminą Szelków w zakresie powierzenia realizacji zadania publicznego w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych,
- zwiększenie planu dochodów w **rozdziale 90004 – Utrzymanie zieleni w miastach i gminach** o kwotę **70.000,00 zł** z tytułu pomocy finansowej z budżetu Województwa Mazowieckiego w ramach programu Mazowsze dla klimatu 2024 na dofinansowanie realizacji zadania pn. *Zagospodarowanie terenów zielonych w Makowie Mazowieckim*, na podstawie Uchwały Nr 10/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 6 lutego 2024 roku w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na dofinansowanie zadań w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Adaptacji do Zmian Klimatu – Mazowsze dla klimatu 2024,
- zwiększenie planu dochodów w **rozdziale 90095 – Pozostała działalność** o kwotę **8.000,00 zł** z tytułu pomocy finansowej z budżetu Województwa Mazowieckiego w ramach „Mazowieckiego Instrumentu Aktywizacji Działkowców – „Mazowsze dla działkowców 2024” na dofinansowanie realizacji zadania pn. *Zakup urządzeń przeznaczonych do wspólnego użytkowania przez działkowców*, na podstawie Uchwały Nr 6/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 6 lutego 2024 roku w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na dofinansowanie zadań w ramach „Mazowieckiego Instrumentu Aktywizacji Działkowców”- „Mazowsze dla działkowców 2024”.
- zwiększenie planu dochodów w rozdziale **90095 – Pozostała działalność** o kwotę **20.000,00 zł** z tytułu pomocy finansowej z budżetu Województwa Mazowieckiego w ramach „Mazowieckiego Programu Wsparcia Zapobiegania Bezdomności Zwierząt – Mazowsze dla zwierząt 2024” na dofinansowanie realizacji zadania pn. *Zapobieganie bezdomności zwierząt w gminie Maków Mazowiecki*, na podstawie Uchwały Nr 8/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 6 lutego 2024 roku w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej

na dofinansowanie zadań w ramach „Mazowieckiego Programu Wsparcia Zapobiegania Bezdomności Zwierząt – Mazowsze dla zwierząt 2024”.

DZIAŁE 921 – KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO

- zwiększenie planu dochodów w **rozdziale 92109 – Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby** o kwotę **96.000,00 zł** z tytułu pomocy finansowej z budżetu Województwa Mazowieckiego w ramach programu wsparcia *Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych 2024*, na dofinansowanie zadania pn. *Wzmocnienie oferty kulturalnej Miejskiego Domu Kultury w Makowie Mazowieckim*, na podstawie Uchwały [Nr 12/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 6 lutego 2024 roku w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na dofinansowanie zadań w ramach programu wsparcia „Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych 2024”.

DZIAŁE 926 – KULTURA FIZYCZNA

- zwiększenie planu dochodów w **rozdziale 92605 – Zadania w zakresie kultury fizycznej** o kwotę **170.048,00 zł** z tytułu pomocy finansowej z budżetu Województwa Mazowieckiego w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Infrastruktury Sportowej *Mazowsze dla sportu” – edycja 2024* na dofinansowanie zadania pn. *Modernizacja sali gimnastycznej Szkoły Podstawowej nr 1 w Makowie Mazowieckim*, na podstawie Uchwały Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 6 lutego 2024 roku w sprawie udzielenia przez Województwo Mazowieckie pomocy finansowej na dofinansowanie zadań w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Infrastruktury Sportowej „Mazowsze dla sportu” – edycja 2024.

Ponadto dokonuje się zmiany sposobu ujmowania w klasyfikacji budżetowej dochodów z tytułu opłat za zajęcie pasa drogowego oraz odsetek za nieterminową ich wpłatę (było: Dz. 756-75618-0490, Dz. 756-75618-0920 winno być: Dz. 600-60016-0620, Dz. 600-60016-0920), na podstawie wyjaśnienia Ministerstwa Finansów.

PLAN WYDATKÓW

Dokonuje się zwiększenia wydatków budżetowych o kwotę 2.748.475,93 zł, w tym w:

DZIAŁE 400 – WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ I WODĘ

- zwiększenie planu wydatków w **rozdziale 40001 – Dostarczanie ciepła** o kwotę **160.500,00 zł** z przeznaczeniem na wydatki związane z pokryciem kosztu podatku od towarów i usług (VAT) w związku z planowanym wniesieniem wkładu niepieniężnego (aportu) do Spółki JUMA Sp. z o. o. z siedzibą w Makowie Mazowieckim w postaci składnika majątku – sieci ciepłowniczej w ulicy Generała Puławskiego.

DZIAŁE 600 – TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ

- zwiększenie planu wydatków w **rozdziale 60016 – Drogi publiczne gminne** o kwotę **12.300,00 zł** z przeznaczeniem na wykonanie dokumentacji projektowej zadania inwestycyjnego pn. *Przebudowa ulicy Perłowej*.

DZIAŁE 801 – OŚWIATA I WYCHOWANIE

- zwiększenie planu wydatków w **rozdziale 80101 – Szkoły podstawowe** o kwotę **1.283.345,00 zł** z przeznaczeniem na wynagrodzenia osobowe nauczycieli oraz składki na ubezpieczenia społeczne,
- zwiększenie planu wydatków w **rozdziale 80104 – Przedszkola** o kwotę **258.310,00 zł** z przeznaczeniem na wynagrodzenia osobowe nauczycieli,

- zwiększenie planu wydatków w rozdziale **80146 – Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli** o kwotę **6.493,00 zł** z przeznaczeniem na szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej.

DZIAŁE 851 – OCHRONA ZDROWIA

- zwiększenie planu wydatków w rozdziale **85154 – Przeciwdziałanie alkoholizmowi** o kwotę **212.027,93 zł** z przeznaczeniem na wydatki związane z realizacją Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2024 roku.

W roku 2023 Miasto Maków Mazowiecki uzyskało: dochody z tytułu opłaty za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w kwocie 352.169,85 zł, wpływy z części opłaty za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym w kwocie 106.406,90 zł oraz wyliczoną nadwyżkę za 2022 rok w kwocie 275.750,50 zł stanowiącą nadwyżkę określoną w art. 217 ust. 2 pkt. 8 ustawy o finansach publicznych. Natomiast wydatki związane z realizacją zadań określonych w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i w Miejskim Programie Przeciwdziałania Narkomanii wykonały się w kwocie 522.299,32 zł.

Wyliczona nadwyżka za rok 2023 w kwocie 212.027,93 zł stanowi nadwyżkę określoną w art. 217 ust. 2 pkt. 8 ustawy o finansach publicznych. W związku z tym plan wydatków związanych z realizacją zadań określonych w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i w Miejskim Programie Przeciwdziałania Narkomanii w roku 2024 został zwiększony o kwotę 212.027,93 zł.

DZIAŁE 900 – GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA

- zwiększenie planu wydatków w rozdziale **90004 – Utrzymanie zieleni w miastach i gminach** o kwotę **100.000,00 zł** z przeznaczeniem na realizację zadania pn. *Zagospodarowanie terenów zielonych w Makowie Mazowieckim*,

- zwiększenie planu wydatków w rozdziale **90005 – Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu** o kwotę **105.000,00 zł** z przeznaczeniem na czyszczenie ulic na mokro na terenie Miasta Maków Mazowiecki,

- zwiększenie planu wydatków w rozdziale **90095 – Pozostała działalność** o kwotę **40.000,00 zł** z przeznaczeniem na realizację zadania pn. *Zapobieganie bezdomności zwierząt w gminie Maków Mazowiecki*,

- zwiększenie planu wydatków w rozdziale **90095 – Pozostała działalność** o kwotę **16.000,00 zł** z przeznaczeniem na Dotację celową dla Rodzinnego Ogrodu Działkowego „Metalowiec” w Makowie Mazowieckim na dofinansowanie realizacji zadania pn. *Zakup urządzeń przeznaczonych do wspólnego użytkowania przez działkowców*.

DZIAŁE 921 – KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO

- zwiększenie planu wydatków w rozdziale **92105 – Pozostałe zadania w zakresie kultury** o kwotę **13.500,00 zł** z przeznaczeniem na dotacje celowe na realizację zadań publicznych, o których mowa w art. 16 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,

- zwiększenie planu wydatków w rozdziale **92109 – Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby** o kwotę **120.000,00 zł** z przeznaczeniem na realizację zadania pn. *Wzmocnienie oferty kulturalnej Miejskiego Domu Kultury w Makowie Mazowieckim*.

DZIAŁE 926 – KULTURA FIZYCZNA

- zwiększenie planu wydatków w rozdziale **92605 – Zadania w zakresie kultury fizycznej** o kwotę **365.000,00 zł** z przeznaczeniem na realizację zadania pn. *Modernizacja sali gimnastycznej Szkoły Podstawowej nr 1 w Makowie Mazowieckim*,

- zwiększenie planu wydatków w **rozdziale 92605 – Zadania w zakresie kultury fizycznej** o kwotę **56.000,00 zł** z przeznaczeniem na dotacje celowe na realizację zadań publicznych, o których mowa w art. 16 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Dokonywane są zmniejszenia wydatków budżetowych o kwotę 44 999,64 zł, w tym w:

DZIAŁE 900 – GOSPODARKA KOMUNALNA I OCHRONA ŚRODOWISKA

- zmniejszenie planu wydatków w rozdziale **90003 – Oczyszczanie miast i wsi** o kwotę **19.999,64 zł** z planowanych wydatków na czyszczenie mechaniczne,
- zmniejszenie planu wydatków w rozdziale **90004 – Utrzymanie zieleni w miastach i gminach** o kwotę **15.000,00 zł** z planowanych wydatków na zakup sadzonek drzew,
- zmniejszenie planu wydatków w rozdziale **90095 – Pozostała działalność** o kwotę **10.000,00 zł** na zadaniu inwestycyjnym pn. *Wzmocnienie dziedzictwa przyrodniczego oraz rozwój nowych terenów zielonych na obszarze Miasta Maków Mazowiecki.*

Reasumując wydatki budżetowe zwiększa się ogółem o kwotę 2.703.476,29 zł.

Plan przychodów na 2024 rok kształtuje się na poziomie **8.241.274,55 zł** jako źródła ich pozyskania wskazuje się:

- 1) przychody ze spłat pożyczek udzielonych ze środków publicznych w kwocie 200.000,00 zł, w tym:
 - a) spłata długoterminowej pożyczki udzielonej Spółce Miejskie Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o. o. z siedzibą w Makowie Mazowieckim w roku 2022 w kwocie 200.000,00 zł.
- 2) przychody ze sprzedaży innych papierów wartościowych (obligacji) – seria A24 1.950.000,00 zł.
- 3) wolnych środków, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt. 6 ustawy o finansach publicznych w kwocie 3.265.870,16 zł¹.
- 4) przychody jednostek samorządu terytorialnego z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach w kwocie 2.825.404,39 zł, w tym:
 - a) środki z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych (II tura, ogłoszenie o naborze nr 1/2020/RFIL) zgromadzone na wyodrębnionym rachunku bankowym w kwocie 2.613.376,46² zł, w tym:
 - środki z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych zgromadzone na wyodrębnionym rachunku bankowym w kwocie 2.490.246,70 zł,
 - odsetki od środków zgromadzonych na rachunku bankowym Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych – kapitalizacja z roku 2021 w kwocie 740,25 zł,
 - odsetki od środków zgromadzonych na rachunku bankowym Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych – kapitalizacja z roku 2022 w kwocie 73.426,78 zł,

¹ Kwota wolnych środków, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt. 6 ustawy o finansach publicznych wynika z rozliczenia bilansu budżetu za 2022 rok – wolne środki w kwocie 4.251.181,75 zł. Do rozdysponowania w roku 2023 w kwocie 985.311,59 zł oraz w roku 2024 w kwocie 3.265.870,16 zł.

² Kwota 2.613.376,46 zł wynika ze stanu środków na dzień 31.12.2023 r. na wyodrębnionym rachunku bankowym do obsługi zadania realizowanego ze środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.

- odsetki od środków zgromadzonych na rachunku bankowym Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych – kapitalizacja z roku 2023 w kwocie 48.962,73 zł,
- b) niewykorzystane w roku 2023 środki z tytułu opłaty za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w kwocie 212.027,93 zł.

Plan rozchodów na rok 2024 określa się na kwotę **2.003.750,00 zł**.

Rozchody budżetu Miasta Maków Mazowiecki obejmują:

- I. zobowiązania z tytułu przypadających do spłaty w roku 2024 pożyczek, kredytu, zaciągniętych w latach poprzednich oraz wykup obligacji komunalnych – **2.003.750,00 zł**, w tym:
 - 1) **pożyczek z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – 360.000,00 zł** :
 - a) z umowy pożyczki na dofinansowanie rozbudowy kanalizacji deszczowej na Osiedlu Ciechanowska – ulica Kolejowa – 150.000,00 zł,
 - b) z umowy pożyczki na dofinansowanie rozbudowy kanalizacji deszczowej na Osiedlu Bursztynowa – ulica Zachodnia – 138.000,00 zł,
 - c) z umowy pożyczki na dofinansowanie rozbudowy kanalizacji deszczowej w ulicy Kolejowej w Makowie Mazowieckim – 72.000,00 zł.
 - 2) **kredytu długoterminowego z Banku BPS – 1.218.750,00 zł**,
 - 3) **wykupu obligacji komunalnych – 425.000,00 zł**:
 - a) seria A19 – 225.000,00 zł,
 - b) seria B19 – 100.000,00 zł,
 - c) seria A23 – 50.000,00 zł,
 - d) seria B23 – 50.000,00 zł.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Dariusz Artur Miecznikowski

Urząd Miejski w Makowie Mazowieckim
ul. Moniuszki 6, 06-200 Maków Mazowiecki
tel. (29) 717-10-02
www.makowmazowiecki.pl

Numer załącznika

Załącznik Nr 22
do Protokołu Nr LXVI
z dnia 29 lutego 2024

Uchwała numer LXVI/512/2024 "Uchwała w sprawie dokonania zmian w uchwale budżetowej Miasta Maków Mazowiecki na 2024 rok" została podjęta następującą proporcją głosów: jestem za 15, jestem przeciw 0, wstrzymuję się 0.

Uchwała została podjęta w trybie jawnym, zwykłą większością głosów.
Data i godzina głosowania: 29.02.2024 14:40:27

Radni zagłosowali jak poniżej:

Jestem za	
1.	Grzegorz Bielacki
2.	Grzegorz Boguszewski
3.	Małgorzata Jolanta Długolecka
4.	Arkadiusz Dobrzyński
5.	Paweł Falba
6.	Sławomir Maciej Leśniak
7.	Dariusz Artur Miecznikowski
8.	Jan Mróz
9.	Krzysztof Adam Ogar
10.	Marian Paczkowski
11.	Miroslaw Piątek
12.	Zdzisław Sawicki
13.	Michał Arkadiusz Śmiałkowski
14.	Tadeusz Szczuciński
15.	Paweł Zmorzyński

Jestem przeciw	
	BRAK

Wstrzymuję się	
	BRAK

Obecni radni, którzy nie wzięli udziału w głosowaniu	
	BRAK

Operatorem systemu był *Admin*.

Wygenerowano z systemu DSSS Vote za pośrednictwem oprogramowania DSSS Vote App.

*Sprawozdanie z realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Miejskiego Programu Profilaktyki i Przeciwdziałania Narkomanii
w Makowie Mazowieckim w 2023 r.*

Profilaktyka

Luty

1. W Hali Sportowej Szkoły Podstawowej Nr 2 została zorganizowana zimowa impreza dla dzieci o charakterze profilaktycznym pt. „FERYJNIADA TWÓRCZEJ ZABAWY” z okazji rozpoczęcia ferii zimowych. Ideą spotkania było odbudowanie więzi społecznych, a przede wszystkim odbudowanie relacji zniszczonych przez pandemię i izolację. W imprezie uczestniczyły dzieci z Miasta.

Realizatorem była Firma PROF. – ART z Gdyni.

2. W Szkołach Podstawowych Nr 1 i Nr 2 zostały zrealizowane warsztaty profilaktyczne (12 warsztatów 90 min) dla klas 3 i 4 oraz dla jednej klasy 7 w Szkole Podstawowej Nr 1. Warsztaty zajmowały się profilaktyką zdrowia psychicznego: „Poczucie własnej wartości”, „Równowaga i zdrowie psychiczne”, a także podnoszeniem kompetencji komunikacyjnych, które uczą umiejętności nie wywoływania konfliktów i sporów: „Jak rozwiązywać konflikty”. Natomiast warsztaty pt. „Tolerancja, Dyskryminacja, Stereotyp” miały za zadanie uświadomić uczniom problem związany z brakiem tolerancji, dyskryminacją i pokazać jak funkcjonuje stereotypowe myślenie wśród dzieci i młodzieży.

Realizatorem warsztatów było Centrum Profilaktyki EKSPERT z Krakowa.

Kwiecień

1. W Szkole Podstawowej Nr 1 został przeprowadzony dla dwóch klas 3 program profilaktyczny rekomendowany przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom (dalej KCPU) pt. „Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej” (2 x 20 godzin lekcyjnych). Program bazuje na ukształtowanych w okresie wczesnej edukacji szkolnej umiejętnościach społecznych i emocjonalnych uczniów, a także na poczuciu własnej wartości. Praca z uczniami ma spowodować osiągnięcie dobrostanu psychicznego i sukcesów w szkole i w życiu. Ten sam program został także zrealizowany w Szkole Podstawowej nr 2 w trzech klasach 6 (3 x 20 godzin lekcyjnych).

Realizatorem programu było Centrum Profilaktyki EKSPERT z Krakowa.

Maj

1. Z okazji „Dnia Dziecka i Dnia Matki” nad Zalewem Miejskim został zorganizowany Profilaktyczny Festyn Rodzinny promujący zdrowy styl życia. Dla dzieci i młodzieży zostało udostępnionych wiele namiotów tematycznych : miejsce zabawy dla dzieci w wieku 3 – 5 lat, świat kuchcika, kącik artystyczny- warsztaty plastyczne (malowanie kubeczków z utrwalaniem), dmuchane zjeżdżalnie, majsterkowicz, klocekolandia (klocki drewniane i lego), bańki mydlane, zakątek komputerów i konsoli,... .

Realizatorem było PROF. – ART. z Gdyni.

2. W Szkole Podstawowej Nr 2 dla uczniów klasy 5b zostało zorganizowane spotkanie o charakterze profilaktycznym pt. „Jak budować relacje koleżeńskie”. Następnie miało miejsce spotkanie z rodzicami uczniów tej klasy pt. „Modelowanie zdrowych zachowań

najlepszą strategią profilaktyczną”. Po tym spotkaniu miały miejsce konsultacje dla zainteresowanych rodziców.

Realizatorem był Instytut Mediacji i Informacji z Ciechanowa.

3. W Przedszkolu Samorządowym Nr 2 i Miejskim Zespole Przedszkoli Samorządowych został zrealizowany profilaktyczny program rekomendowany przez KCPU pt. „Poruszające bajki o emocjach”. Program składał się z 10 warsztatów (60 min.) dla dzieci i 2 szkoleń dla nauczycieli (60 min.) z udziałem rodziców dzieci. Poszczególne zajęcia miały za zadanie przekazać wiedzę o najważniejszych wartościach w życiu człowieka (miłości, przyjaźni, odpowiedzialności,...).

Realizatorem programu była firma PSYCHOLOGOS z Wieliczki.

Czerwiec

Na wniosek Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (dalej MKRPA) został przeprowadzony program dotyczący badania dostępności sprzedaży alkoholu nieletnim pt. „**Zakup kontrolowany**” połączony ze szkoleniem sprzedawców napojów alkoholowych indywidualnie w każdym sklepie.

Celem przeprowadzenia badania dostępności sprzedaży alkoholu nieletnim było ukazanie skali tego zjawiska w środowisku lokalnym oraz promowanie postaw sprzedawców aby ci wykazywali się wiedzą i czujnością podczas sprzedaży alkoholu młodym ludziom.

Założeniem programu była próba zakupu alkoholu (piwa) w wybranych punktach sprzedaży na terenie miasta (23 punkty) przez osobę wyglądającą na niepełnoletnią (w tym wypadku jest to osoba, która ukończyła 18 – sty rok życia).

Efektem jest to, że otrzymujemy zestawienie placówek, które nie przestrzegają przepisów prawa i lekceważąco podchodzą do sprawy wieku osób kupujących alkohol.

Tym razem badanie zostało przeprowadzone w 23 punktach sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Makowa Mazowieckiego i we wszystkich badanych miejscach spytano osobę kupującą o okazanie dowodu tożsamości. W przypadku, gdy osoba nie okazała dowodu do sprzedaży alkoholu nie doszło.

Audyt punktów sprzedaży alkoholu został przeprowadzony we wszystkich 23 punktach, gdzie można dokonać zakupu napojów alkoholowych. Wszystkie punkty posiadały odpowiednie informacje dotyczące szkodliwości spożywania alkoholu, zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim i w audytowanych punktach trener nie zauważył klientów spożywających alkohol w okolicach sklepu, a także nie było specjalnie przystosowanych miejsc do spożywania napojów alkoholowych.

Realizatorem programu było Centrum Rozwiązywania Problemów Społecznych z Warszawy.

Październik

1. Dla uczniów Szkoły podstawowej Nr 1 (klasy 6, 7 i 8) został wystawiony spektakl o tematyce profilaktycznej pt. „Chemiczna zmiana nastroju kontra pozytywne emocje bez dopalaczy”. Celem spektaklu było uświadomienie młodym ludziom zagrożeń związanych z korzystaniem ze środków zmieniających świadomość.. W ramach spektaklu zostało zorganizowane spotkanie prewencyjne z Policjantem i był czas przewidziany na dyskusję. Realizatorem spektaklu było EARTH Przedsiębiorstwo Społeczne z Białegostoku.

2. Dla uczniów Szkoły Podstawowej Nr 2 (klasy 4 i 5) został wystawiony spektakl edukacyjno – profilaktyczny pt. „ Dzieci w sieci”, którego celem było pokazanie dzieciom z jakimi niebezpiecznymi sytuacjami mogą się spotkać w Internecie, a także jak łatwo można się uzależnić od świata wirtualnego.

Dla uczniów (klas 6,7 i 8) został wystawiony spektakl edukacyjno – profilaktyczny pt. „Hejter”, który pokazywał młodym ludziom jakie szkody może spowodować bezrefleksyjne, anonimowe hejtowanie innych ludzi i w jaki sposób można przeciwdziałać temu zjawisku.

Realizatorem spektakli było Polskie Stowarzyszenie Estradowe POLEST z Warszawy.

Listopad

W Szkole Podstawowej Nr 1 zostały zrealizowane 2 programy profilaktyczne (profilaktyka uniwersalna), rekomendowane przez KCPU i MEiN pt. „Unplugged” i „Cukierki”. Program „Unplugged” zajmował się wpływem presji rówieśniczej, naciskiem grupy na podejmowane decyzje i jak sobie z tym zjawiskiem radzić, a także przekazywał wiedzę o czynnikach ryzyka i czynnikach chroniących przed piciem alkoholu i zażywaniem narkotyków. Program ten został zrealizowany w dwóch klasach 7 (2x12 godzin lekcyjnych) Natomiast program „Cukierki” jest przeznaczony dla uczniów klas młodszych i jego zadaniem było wspieranie dzieci w okresie, gdy posiadają jeszcze naturalną barierę ochronną przed substancjami psychoaktywnymi. Jego zadaniem jest uprzedzać i zapobiegać sytuacjom ryzykownym w życiu dziecka. Program był realizowany w dwóch klasach 3 (2x2 godziny lekcyjne) Realizatorem programów było Centrum Profilaktyki EKSPERT z Krakowa.

Grudzień

W Szkołach Podstawowych Nr 1 i Nr 2, w klasach 8 został zrealizowany rekomendowany przez KCPU program profilaktyczny „**Debata**”, który zajmował się omówieniem prawd i mitów dotyczących narkotyków, dopalaczy i alkoholu. Uczniowie metodą „burzy mózgów” poszukiwali korzyści i strat wynikających z picia alkoholu, a później w małych grupach wypracowywali pomysły dotyczące zmian jakie można wprowadzić w środowisku lokalnym, które spowodowałyby zmniejszenie zjawiska sięgania po substancje psychoaktywne. Po realizacji programu w obydwu szkołach został w nich zorganizowana „**Wywiadówka profilaktyczna**” dla rodziców uczniów biorących udział w zajęciach, na której Realizator omówił swoje spostrzeżenia i wnioski z pracy z dziećmi.

Realizatorem programu był Instytut Mediacji i Informacji z Ciechanowa.

Świetlica Socjoterapeutyczna

W ciągu całego roku 2023 miała miejsce współpraca ze Świetlicą Socjoterapeutyczną przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej (dalej MOPS), która min. polegała na pokrywaniu kosztów wynajmu pomieszczeń obiektu, energii cieplnej, energii elektrycznej, wody, odbioru śmieci, korzystania z Internetu oraz monitorowania budynku. Ponadto płacono za bieżące wydatki związane z niewielkimi pracami remontowymi, a także za zakupienie pomocy dydaktycznych, organizację imprez okolicznościowych i Świąt. W ciągu roku były systematycznie dokonywane zakupy żywności przeznaczonej na podwieczorki dla dzieci. Realizowano także zajęcia terapeutyczno -wychowawcze.

W okresie letnim dzieci ze Świetlicy wyjechały wraz z opiekunami do Nowogrodu na kolonie letnie, w trakcie których została zorganizowana wycieczka do Parku w Białowieży. W lipcu dzieci wyjechały także na 3 dni do ENERGYLANDII w Zatorze. W czasie ferii zimowych zostały zorganizowane wyjazdy na basen do Pułtuska i na lodowisko w Przasnyszu.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

W 2023 r. MOPS skierował 3 wnioski do Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w celu podjęcia działań w stosunku do osób wskazanych we wnioskach. Osoby te zostały wezwane na posiedzenia Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i przeprowadzono z nimi rozmowy motywujące je do podjęcia terapii w placówkach uzależnień.

Komisja monitorowała przebieg prowadzonych działań.

Współpraca miała miejsce także w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego (dalej ZI) i Grup Roboczych (dalej GR), a także były prowadzone działania interwencyjne w trudnych, i zagrożonych środowiskach.

Dla członków MKRPA, ZI i przedstawicieli GR (pracownicy socjalni, dzielnicowi, pedagodzy szkolni) zostały zorganizowane szkolenia poświęcone rozwijaniu umiejętności i kompetencji.

Współpraca z pedagogami szkolnymi

Współpraca z pedagogami dotyczyła głównie rozwiązywania problemów dzieci uczęszczających do Świetlicy Socjoterapeutycznej. Zostało zorganizowane spotkanie konsultacyjne w celu omawiania wartości i skuteczności programów profilaktycznych realizowanych w szkołach na terenie naszego miasta. Zaplanowano także tematykę warsztatów i programów na kolejne lata kierując się pojawiającymi się nowymi problemami na terenie szkół.

Dla 24 nauczycieli Szkoły Podstawowej Nr 2 zostało zorganizowane szkolenie (16 godzin dydaktycznych) z cyklu Wartościowe szkoły pt. **„Doskonalenie profesjonalnych kompetencji nauczycieli w zakresie udzielania wsparcia dzieciom i młodzieży uzależnionej i/lub znajdującej się w grupie ryzyka uzależnień”**.

Pedagodzy uczestniczyli także w niektórych spotkaniach Grup Roboczych w ramach pracy Zespołu Interdyscyplinarnego.

Sekcja Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej

W ramach współpracy przekazano 15.000,00 zł na realizację zadań zleconych (zajęcia profilaktyczne w szkołach, warsztaty i szkolenia dla nauczycieli, szkolenia dla pracowników socjalnych, a także poradnictwo dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych oraz ich rodzin – współuzależnienie, a także konsultacje dotyczące problemu przemocy). W 2023 roku udzielono mieszkańcom Makowa Mazowieckiego 43 porad prawnych, 115 porad dotyczących problemów rodzinnych.

Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W ciągu całego roku organizowano posiedzenia Komisji w związku z kierowaniem osób uzależnionych na leczenie w placówkach odwykowych (na wniosek rodziny, Komendy Powiatowej Policji, MOPS). W 2023 r. odbyło się 9 posiedzeń Komisji, podczas których rozpatrywano kilka spraw podczas jednego posiedzenia. W ciągu roku odbyła się kontrola w punktach sprzedaży napojów alkoholowych na terenie miasta. Sprawdzano przestrzeganie ustawy o wychowaniu w trzeźwości oraz ważność zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Działanie to było zrealizowane w ramach **Kampanii Informacyjnej dla Sprzedawców Napojów Alkoholowych**. Komisja zajmowała się także pomocą w sytuacjach kryzysowych i dotyczących przemocy w rodzinach. Przez cały rok Komisja współpracowała z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (później Domowej). Członkowie Komisji i członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz pracownicy socjalni, dzielnicowi i pedagodzy szkolni uczestniczyli w szkoleniach pt. **„Skuteczna działalność pomocowa – praktyka działania KPPA, zespołu interdyscyplinarnego i Grup Roboczych”, „Dochody z tzw. MAŁPEK – prawidłowość wydatkowania środków na realizację przez samorządy gmin lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu”, „Narkotyki, dopalacze, leki – Profilaktyka, uzależnienia behawioralne, pokolenie hikikomori - wirus samotności- życie w świecie wirtualnym”,**

„Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej – nowa perspektywa realizacji zadań w obszarze przeciwdziałania przemocy”.

Współpraca z Komendą Powiatową Policji.

Współpraca w działaniach MKRPA oraz ZI, tzn. dzielnicowi biorą udział w każdym spotkaniu Grup Roboczych.

Ponadto przedstawiciel Komendy uczestniczy w kontrolach punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie miasta.

Dzielnicowi brali udział także w szkoleniach poświęconych rozwijaniu umiejętności i kompetencji potrzebnych do pracy w MKRPA i w GR.

Letni wypoczynek dzieci

W okresie letnim dzieci uczęszczające do Świetlicy Socjoterapeutycznej przy MOPS wyjechały na 7 dniowy turnus wakacyjny do Nowogrodu. Dzieci miały w okresie wakacji także zorganizowany wypoczynek na miejscu w Świetlicy w trakcie którego uczestniczyły w licznych wycieczkach.

Ponadto został dofinansowany letni wypoczynek dzieci zorganizowany przez Komendę Hufca Związku Harcerstwa Polskiego w Makowie Mazowieckim.

Punkt konsultacyjny ds. Profilaktyki Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

W ciągu roku do Punktu zgłosiło się 27 osób, niektóre z nich kontaktowały się kilkakrotnie, w tym 3 osób dotyczył problem przemocy w rodzinie. Do Punktu zostały zakupione materiały edukacyjne.

Całkowity koszt Programu wyniósł: 405.859,82 zł, słownie: /czterysta pięć tysięcy, osiemset pięćdziesiąt dziewięć złotych, osiemdziesiąt dwa grosze/.

Poszczególne działy:	
Rozwiązywanie Problemów alkoholowych, (narkotyki, uzależnienia behawioralne i inne wydatki zgodne z programem)	405,859,82 zł
Świetlica Socjoterapeutyczna (utrzymanie)	127.011,90 zł
Sekcja Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej	15.000,00 zł
Programy profilaktyczne	134.720,00 zł
Akcja letnia	45.170,00 zł
Zajęcia sportowe jako forma alternatywna	45.000,00 zł
Posiedzenia Komisji i szkolenia	9.214,26 zł
Inne (szkolenia, delegacje, zwrot kosztów podróży dla osób podejmujących leczenie stacjonarne, koszty przesyłki materiałów). Koszty spraw sądowych dotyczących leczenia odwykowego	7.063,66 zł
Wyjazdy na basen seniorów	22.680,00 zł
Razem:	405.859,82zł

Sporządziła

Agata Smaga - Lawrenz

18.02.2024r.

ZASTĘPCA BURMISTRZA

mgr Aneta Wanda Dąbrowska